

เจ้าของ: ฝ่ายวิจัย โดยกองบริหารงานวิจัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002

โทรศัพท์ 043-203177-8

กำหนดออก: ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน)

เดือนมกราคม - เดือนเมษายน,

เดือนพฤษภาคม - เดือนสิงหาคม,

เดือนกันยายน - เดือนธันวาคม

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ชาญชัย พานทองวิริยะกุล

อธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศาสตราจารย์ฉวีพรรณ มาลีวงษ์

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บรรณาธิการ:

รองศาสตราจารย์ชนพฤกษ์ ชามะรัตน์

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์

มหาวิทยาลัยบูรพา

รองศาสตราจารย์จักรกริช สังขมณี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ภาคภูมิ หรรณา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์สุทธิพร บุญมาก

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จเร สิงโวกวินท์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอียรชวย อักษรดิษฐ์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นรชิต จิรสิทธิ์ธรรม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สกนธ์ชัย ชะนูนันท์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดแดน วิสุทธิลักษณ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพันธ์ ชัดชุมแสง

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาณุวัฒน์ ภักดิอักษร

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

Prof. Luuk Knippenberg, PhD.

Radbound University, Netherlands

Assoc. Prof. Aslihan Aykac, PhD.

Ege University, Turkey

Prof. Christoph Antweiler, PhD.

University of Bonn, Germany

Prof. Noriyuki Suzuki, PhD.

University of the Ryukyus, Japan

Prof. Jonathan D. Rigg, PhD.

National University of Singapore

ฝ่ายจัดการ:

นางสาวภัทรรภา บำรุงไทยชัยชาญ

วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นวารสารทางวิชาการซึ่งบทความทุกเรื่องต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาอย่างน้อย 3 ท่าน (peer-reviewed journal) วารสารรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เป็นต้นฉบับ (Original) ในรูปแบบบทความวิจัย (Research articles) บทความวิชาการ (Review articles) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book reviews) ในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ แบ่งออกเป็น ด้านกฎหมาย ปรัชญาและศาสนา การเมืองการปกครอง การศึกษา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภาษา วรรณกรรม และสังคมศาสตร์ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและองค์ความรู้ใหม่ อันเป็นความก้าวหน้าทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วารสารมีกำหนดออก ปีละ 3 ฉบับ (รายสี่เดือน) โดยมีการเผยแพร่ออนไลน์ (Online Journal) ในรูปแบบวารสารทางอิเล็กทรอนิกส์ และมีการเผยแพร่รูปเล่มสำหรับจัดส่งให้ห้องสมุดหรือหน่วยงานที่สนใจ

ISSN 2350-9767

Khon Kaen University International Journal of Humanities and Social Sciences

Vol. 14 No. 2 May - August 2024

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/KKUJ/index>

Publisher: Office of the Research by Research Administration Division

Publishing Frequency: KKU International Journal of Humanities and Social Sciences

is published 3 issues annually in

January - April

May- August

September - December

Advisor Committee

Assoc. Prof. Dr. Charnchai Panthongviriyakul

President of Khon Kaen University

Prof. Dr. Pewpan Maleewong

Vice President for Research Khon Kaen University

Editor:

Associate Professor Thanapauge Chamaratana

Khon Kaen University, Thailand

Editorial Board

Associate Professor Aslihan Aykac, Ph.D

Ege University, Turkey

Associate Professor Suwichai Kosaiyawat

Burapha University, Thailand

Associate Professor Jakkrit Sangkhamanee

Chulalongkorn University, Thailand

Associate Professor Pakpoom Hunnapha

Maharakham University, Thailand

Associate Professor Suttiporn Bunmak

Thaksin University, Thailand

Assistant Professor Norachit Jirasatthum

Khon Kaen University, Thailand

Assistant Professor Jaray Singhakowinta

National Institute of Development
Administration, Thailand

Assistant Professor Thianchai Aksrondit

Chiangmai University, Thailand

Assistant Professor Skonchai Chanunan

Naresuan University, Thailand

Assistant Professor Suddan Wisudthiluck

Thammasat University, Thailand

Assistant Professor Jaggapan Cadchumsang

Khon Kaen University, Thailand

Assistant Professor Panuwat Pakdeeaksorn

Prince of Songkhla University Phuket Campus,
Thailand

Professor Chistoph Antweiler, Ph.D.

University of Bonn, Germany

Professor Jonathan D. Rigg, Ph.D.

National University of Singapore, Singapore

Professor Luuk Knippenberg, Ph.D.

Radbound University, Netherlands

Professor Noriyuki Suzuki, Ph.D.

University of the Ryukyus, Japan

Managing Staff:

Miss Pattarapa Bumrunghthaichan

KKU International Journal of Humanities and Social Sciences is a peer-reviewed journal published every 4 Month by Khon Kaen University. We welcome submission from all fields of Humanities and Social Sciences. The journal accepts Thai or English manuscript of original research articles, review articles and book reviews which have never been published elsewhere. Our purpose is to distribute new knowledge in the field of Humanities and Social Sciences. Research areas covered by the journal include (but not limited to): Law, Religions and Philosophy, Political Sciences, Public Administration, Education, Geography, History, Language and Literature, and Sociology.

บทบรรณาธิการ

ในช่วงเวลาที่สายลมแห่งการเปลี่ยนแปลง (Wind of Change) ทางการเมืองของไทย ทำท่าจะกลายเป็นพายุที่โหมกระหน่ำให้คลื่นธารการเมืองสาดกระแทกสังคมไทยอย่างไม่ปราณีปราศรัย อีกครั้ง เวลานี้เราคงต้องอาศัยสติและความรู้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้เผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ก้าวเข้าสู่ฉบับที่สองของปีที่ 14 ในการทำหน้าที่เผยแพร่ผลงานวิจัยและองค์ความรู้ที่กว้างขวางทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งมีบทความที่กองบรรณาธิการได้คัดสรร นำเสนอแก่ท่านผู้อ่าน จำนวน 7 บทความ ที่มีลักษณะโดดเด่นในทางสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ดังนี้

เริ่มต้นบทความเรื่องแรกเป็นบทความภาษาอังกฤษ ด้านมานุษยวิทยาโดยณฤพณ์ ดั่งวิเศษ ที่นำเสนอการสร้างสรรค์เชิงพาณิชย์ของงาน G Circuit Songkran Party ซึ่งเป็นที่รู้จักว่าเป็นปาร์ตี้เต้นรำของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย โดยการศึกษานี้ใช้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และสื่อออนไลน์เป็นงานศึกษาชาติพันธุ์วิทยาเชิงทัศนศิลป์ และมีข้อค้นพบสำคัญในประเด็นการเคลื่อนย้ายข้ามวัฒนธรรมระหว่างภูมิภาคในยุคลोकกาวัฒน์ ทุนนิยม และสื่อใหม่ ที่ส่งผลให้เกิดการรื้อถอน ขอบเขตวัฒนธรรมและการสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมใหม่

บทความที่สองเป็นบทความที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณของวรวิทย์ สิริภานุวัฒน์ ที่ศึกษาทัศนคติของบุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่นต่อรูปแบบการสื่อสารภายในและพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมในหน่วยงาน โดยมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ การเปิดรับข่าวสารจากบันทึกข้อความสัมพันธ์กับทัศนคติ การสื่อสารแบบบนลงล่าง ด้านช่องทาง และทัศนคติโดยรวมต่อรูปแบบการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสะท้อนภาพการ “อ้าง” การสื่อสารที่ยังต้องการความเป็นทางการที่เป็นลายลักษณ์อักษรยังคงสำคัญกับการทำงานในองค์กรที่อยู่ในกำกับของรัฐต่อไป

บทความต่อมาเป็นบทความวิจัยแบบผสมผสาน โดยศุภาวิณี กิตติวินิต วังระ ขาวสังข์ และ วุฒิชัย คงยัง ที่นำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชน และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ตลอดจนวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันร่อยโรยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

บทความที่สืบทอดมาอ่านงานวิจัยภาษาอังกฤษเกี่ยวกับ “ประชาธิปไตย” ในอนุสรณ์สถานรัฐธรรมนูญไทยและอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยจำลองในภูมิภาคของไทย โดย Gil D. Turingan ซึ่งใช้หลักการ 5D’s อันประกอบด้วย diluted, desacralized, disregarded, disappeared, และ defended เป็นกรอบในการวิเคราะห์ ทำให้ได้ข้อค้นพบสำคัญ คือ สัญลักษณ์และความหมายของโครงสร้างเชิงพื้นที่เหล่านี้สะท้อนถึงพัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ไปจนถึงบริบทของการประท้วงของนักศึกษาในปี พ.ศ. 2563 และวิธีที่หน่วยงานเชิงพื้นที่สร้างความหมายของตนเองในอนุสรณ์สถานผ่านกาลเวลา

ในบทความที่ทำเป็นงานวิจัยในสายภาษาศาสตร์ โดยวิภา ธารเวท และมารศรี สอทิพย์ ที่ได้ศึกษาแนวคิดนิเวศสำนึกที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิงของกิตติศักดิ์ ศรีแก้วบวร โดยใช้ทฤษฎีการวิจารณ์เชิงนิเวศ ทำให้ได้ผลการศึกษาที่ชี้ว่าวรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิงปรากฏแนวคิดนิเวศสำนึกภายใต้กระบวนทัศน์ที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติ 2 ลักษณะ คือ การมองโลกแบบองค์รวมความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ และมนุษย์เป็นศูนย์กลางความสัมพันธ์ที่เป็นภัยกับธรรมชาติ

บทความต่อมายังเป็นงานในสายภาษาศาสตร์โดยกิริติ นันทพงษ์ ซึ่งได้ทำการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางสัทศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) ซึ่งการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 (Research 1: R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และระยะที่ 2 (Development 1: D1) การพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เรียกว่า 3P Model อันมาจากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน คือ การสอนเรื่อง “เสียง” ให้นักเรียนรู้จัก (Pronunciation Teaching) การฝึกหัดการออกเสียง (Pronunciation Practice) และการอ่านเรียงอักษรสะกดแบบแจกลูกคำ (Practice of Word Spelling)

ปิดท้ายด้วยผลการวิจัยของนรรัตน์ รัตนปทุม และคณะ ที่ได้ศึกษาการปรับตัวในการทำงานของเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนของคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด19รวมถึงวิเคราะห์ปัญหาและเสนอข้อเสนอแนะสำหรับบุคลากรสายสนับสนุนในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา พวกเขาเชื่อว่าข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อมูลที่มีคุณค่าแก่ผู้บริหารที่สามารถนำไปใช้วางแผนและกำหนดมาตรการรับมือกับภัยพิบัติหรือวิกฤตการณ์ในอนาคต รวมถึงการดูแลและสนับสนุนความเป็นอยู่ของบุคลากร

กองบรรณาธิการหวังว่าบทความทั้งเจ็ดบทความดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่านไม่น้อย และเราสัญญาว่าจะเลือกสรรผลงานที่มีคุณภาพทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมถึงการบูรณาการข้ามศาสตร์ในสาขาที่เกี่ยวข้องมาทำนุบำรุงงานผู้อ่านด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร. ธนพฤกษ์ ชามะรัตน์

บรรณาธิการ

Editorials

In Thailand, as the political winds of change seem to be intensifying into a storm that is once more crashing political waves against Thai society, we now need to rely on knowledge and mindfulness as the mental anchors to deal with the current changes.

Under the direction of the Research of Khon Kaen University, the International Journal of Khon Kaen University is currently in the second issue of its fourteenth volume, which focuses on the Humanities and Social Sciences. This publication maintains its mission of sharing in-depth analyses and information from the fields of the Humanities and Social Sciences. Seven carefully chosen pieces are contained in this issue and are offered for the reader's consideration in the following manner:

The first article is an anthropological work in English by Narupon Duangwises, which showcases a commercial version of the G Circuit Songkran Festival, regarded as the biggest LGBTQ+ dance festival in Asia. In this age of globalization, capitalism, and new media, this study uses the internet and online media data as the method for visual ethnographic research and presents important conclusions about cross-cultural migration between areas. The study emphasizes how this has led to the removal of cultural barriers and to the emergence of fresh cultural identities.

The second article by Worawit Siripanuwat employs quantitative research methods and investigates the attitudes of Khon Kaen University staff members with respect to internal communication modes and participation behaviors within the organization. Notably, the study finds that the reception of information via memos is related to attitudes towards top-down communication in terms of channels. In addition, overall attitudes towards communication modes are associated with participation behaviors and trends. This reflects a persistent preference for formal, written communication within state-controlled organizations.

The next article is a mixed-methods research study conducted by Suphawini Kitiwinit, Watchara Khaosung, and Wutthichai Kongyang. It presents findings on the management of community learning resources and the factors that influence community participation in developing these resources into tourist attractions. Additionally, the study analyzes suitable participation factors for managing community learning resources related to historical tourism through the arts, specifically in the area of Khok Pho District in Pattani Province.

The fourth article shifts to a study in English by Gil D. Turingan, which examines "democracy" within the context of the Thai Constitution Monument and the replicas of the Democracy Monument in various regions of Thailand. Utilizing the 5D framework—diluted, desacralized, disregarded, disappeared, and defended—the research reveals that the symbols and meanings of these spatial structures reflect the evolution of Thai democracy from 1932 to the context of the 2020 student protests. The article also explores how spatial entities have created their meanings in these monuments over time.

The fifth article is a linguistic study by Wanlapa Tarawet and Marasri Sorthip, which explores the concept of ecological consciousness as presented in the children's literature, *The Little Guardian of Libong Island* by Kitisak Srikaewboworn. Utilizing ecological criticism theory, the study finds that children's literature reflects two types of ecological consciousness within the human-nature paradigm: a holistic view that fosters a harmonious relationship with nature and an anthropocentric view that poses a threat to nature.

The next article, also within the field of linguistics, is authored by Kirati Nantapong. This study develops a teaching model for Thai phonetic pronunciation based on phonetics to enhance the pronunciation skills of Karen students. The research, which utilizes a Research and Development (R&D) approach, is divided into two phases: Phase 1 (Research 1: R1) involves studying and analyzing foundational data for the development of the teaching model, while Phase 2 (Development 1: D1) focuses on the development and evaluation of the teaching model. The data analysis employs statistical measures consisting of means (M), standard deviations (SD), and content analysis. The developed teaching model, the 3P Model, is composed of three instructional stages: Pronunciation Teaching, Pronunciation Practice, and the Practice of Word Spelling.

The issue concludes with research conducted by Nopparat Rattanaprathum and colleagues, who examined the work adaptations of the members of the support staff of the Faculty of Social Sciences at Naresuan University during the COVID-19 pandemic. This study used a qualitative case study approach to analyze issues and to provide recommendations to the staff members during the pandemic. The researchers believe that the findings can offer valuable insights for administrators by assisting them to plan and develop measures that can address future disasters or crises, as well as support the well-being of the staff members.

The editorial board hopes that these seven articles will be of significant benefit to our readers. We are committed to selecting high-quality work in the fields of humanities and social sciences, including interdisciplinary research, which we can present to our readers with continued dedication.

Associate Professor Dr. Thanapauge Chamaratana
Editor

บทความวิจัย

- ◎ Transcultural Deterritorialization of Gay Dance Party and Songkran Festival in Thailand

Narupon Duangwises

1
- ◎ ทศนคติของบุคลากรต่อรูปแบบการสื่อสารภายในและพฤติกรรม
การมีส่วนร่วมในมหาวิทยาลัยขอนแก่น

วรวิทย์ สิริภาณุวัฒน์

40
- ◎ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันร่อย
ประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ศุภาวิณี กิตติวินิต, วุฒระ ชาวสังข์, วุฒิชัย คงยัง

67
- ◎ The 5 D's of Thai Democracy: The “Democracy” in Thailand’s Constitution Monuments and Democracy Monument Replicas

Gil D. Turingan

91
- ◎ แนวคิดนิเวศสำนึก: การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชน
เรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง ของกิตติศักดิ์ ศรีแก้วบวร

วัลภา ธารเวท, มารศรี สอทิพย์

122
- ◎ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทย
ตามแนวสหศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะ
ของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง

กิริติ นันทพงษ์

148
- ◎ Work Adaptation of Supporting Staff During the COVID-19 Pandemic: A Case Study of the Faculty of Social Sciences, Naresuan University, Thailand

Nopparat Rattanaprathum, Jehoiade Ragas Rabaya, Thatsani Sawaspanich, Suchada Chuamoang

182

Transcultural Deterritorialization of Gay Dance Party and Songkran Festival in Thailand

Narupon Duangwises¹

Abstract

In this article I explained the commercialized creation of G Circuit Songkran Party, which is known as the biggest gay dance party in Asia. This study used data from the internet and online media as visual ethnography. Information on the G Circuit Songkran party in 2023 and the history of the party since 2007 are analyzed. The issue of cross-cultural mobility between regions in the era of capitalist globalization and new media has resulted in the dismantling of cultural boundaries and the creation of new cultural identities will be discussed by the concept of deterritorialization. This is to shed light on the conjunction and synchronism of the locality and the globality, which is often described as a dynamic symbiosis of multiple cultures. As finding, I argue that the G Circuit Songkran party needs to deliberate the transformation of economic power that results from the deterritorialized process which causes the exploitation of businessmen and the privileges of masculine gay tourists.

Keywords: G Circuit Party, Songkran Festival, Gay Men, Deterritorialization, Cross-cultural mobility

¹ Head of Research Department, Sirindhorn Anthropology Centre,
Email: narupon.d@sac.or.th

1. Introduction

Interview essay written by the [siam2nite](#) website on May 31, 2018, Tom (Tom Tan), Singaporean gay said that he met Oui (Sumet Srimuang), Thai Gay, in 1999. That year Tom, 22 years old, traveled to Thailand for the first time. It was during this time that he took a sabbatical from studying at New York University. Afterwards, Tom arranged to eat lunch with Oui before returning to study in New York. Oui run his own business and traveled to live with him in New York for a month. Finally, Oui decided to stay in New York with Tom as a lover. They both live in New York and frequent the Roxy and Limelight bars, making Tom familiar with the gay night life. This experience made Tom and Oui realize that gay men like dance music and having fun with friends. Their desire was to provide a quality gay party. Eventually, they founded Gcircuit Co.,Ltd. in 2007 and aim to create fun and entertaining gay parties. His friends once said there was nothing to stop gay men from partying.

They focus on designing parties that have a different theme each year. Especially the fashion designs of the sexy male models are unique and creative in the theme of each year party, including a magnificent show with modern light and sound. This makes G Circuit's party stand out and attract the attention of many gay men. When Bangkok G Circuit's party is held during the Songkran festival in April every year. The party was created with water activities and concerts by famous foreign DJs. Exciting gay parties combined with traditional Thai events. G Circuit therefore makes playing with water during the Songkran festival a party of water splashing on the concert stage. The term "G Circuit Songkran" has become synonymous with gay people for a fun time where gay men in Asia and the West plan a week-long trip to Thailand to party in luxurious hotels, swimming pools, and beautiful beach.

This fun and joyous activity has transformed the meaning of Thai Songkran into a gay dance festival for international gay men who seek satisfaction through sexy dancing, nudity, drinking and sexual pleasure.

The Tourism Authority of Thailand's sponsorship of G Circuit's event in 2023 shows that the Thai state has made Songkran a commodity that caters to foreign gay tourists. (Marketingoops, 2023) The intersection of Thai traditional culture and the excitement of gay party challenges authentic cultural concept. I tried to understand how the Songkran tradition, rooted in beliefs about changing times and respecting the elderly in the family, became part of the fun of splashing water and drinking. I am convinced that the Songkran tradition, rooted in beliefs about changing times and respecting the elderly in the family, became part of the fun splashing water and drinking party. In this cultural territory, the modern gay business has clearly emerged, creating impressive entertainment with lavish shows and fierce dance performance. I see that G Circuit Songkran party may reveal the cross-cultural aspect along with the creation of male attraction that results in the changing meaning and value of Songkran moving away from the original cultural boundaries.

Studying the G Circuit Songkran party will provide knowledge about cross-culturalism under the mechanisms of capitalism and transnational tourism. In terms of Queer Studies, I think that understanding gay culture under global capitalism requires seeing local characteristics being exploited for economic gain and the reproduction of dominant gay masculinities. The G Circuit Songkran party is therefore a good example of questioning the power regimes that drive and nurture gay economic power.

2. Objectives

2.1 To analyze how the G Circuit party deterritorializes the traditional Thai festival of Songkran.

2.2 To explore how the G Circuit party reimagines Songkran traditions within a globalized context.

2.3 To investigate the role of the G Circuit party in the cultural transformation of Songkran.

3. Methodological Framework

3.1 Research Approach

The study used ethnographic methods in online media known as visual ethnography. It is the study of information from texts, photos, images, and videos published on the internet. The period I study is August-September 2023, 17 years since the first G Circuit Songkran party was held in 2007. I focus on the events of 2023, organized around the theme “the Big Bang”. The 2023 G Circuit party has become an event that is expected to become a gay tourism destination. G Circuit Company Limited has a budget of 300 million baht to organize Songkran 2023 and expects that approximately 8,000 gay men from around the world will travel to the event. The party venues were the Bangkok Convention Center on the 22nd floor, Centara Grand @ CentralWorld and the Royal Orchid Sheraton Hotel, which were luxurious venues suitable for hosting rich foreign gays who could afford expensive tickets. I will use the party’s information which is published on the website and online media. I also looked back at the G Circuit’s organizing history from 2007-2023 to see how the party has changed in terms of popularity and agenda to attract more gay men to participate the event.

3.2 Key Informants

This article uses information from interviews of the owner of G Circuit and a group of gay men who had experienced Songkran parties in Thailand found in internet. The information in this study did not come from my direct interviews, but from viewing interviews that the media wrote on their websites. So I chose a website that had an interview with the organizer and owner of G Circuit Songkran party including Siam2nite and happeningbkk. Messages regarding the opinions of gay men who attended the G Circuit Songkran party will be under anonym.

3.3 The data source, data collection, and data analysis.

I mainly use the information on the website included: thegaypassport, vitayas.wordpress, posttoday, klook, bangkokpost, apcom, and gothaibefore. I compare gay people's thoughts and attitudes towards parties. Understanding how the Tourism Authority of Thailand recognize LGBTQ tourists. In addition, I also looked at gcircuit facebook and YouTube video clips channel, gcircuit Songkran, to understand the style of parties, stage shows, gay expressions of feelings and emotions, the performances of sexy male models and singers, organized party lighting, color, and sound, stage design, and costumes. I'm interested in how they think about and choose the theme for each year's party, where G Circuit designs images and symbols that appeal to the gay community. How does the meaning of each party relate to the stage design, clothing, music, and location?

Data and information from online media and the internet will be analyzed to understand interviews, messages posted on the website, YouTube videos, and photos on the gcircuit website. This information reflects the thoughts, attitudes, and feelings of the G Circuit party organizers and the gay tourists traveling to Songkran Festival. Internet interviews of foreign gay men who attended the G Circuit party selected only their opinions about activities

and their feelings expressed in the party. The selected information, however, is only a sample of the practices and thoughts of gay tourists. I realize that information from online media is only a reflection and record story of G Circuit's Songkran party. This study thus points out an interesting phenomenon related to transcultural studies, which other researchers may use as a guideline for future studies in other dimensions.

4. Conceptual Reinvestigation and Gay Circuits Studies

The study of party circuits as multi-day carnivals and magical displays of music, lights, and lasers is often used to describe parties in Western society both North America and Europe. The largest gay circuit festival is held in Barcelona, Spain. Findings from these studies suggest that gay circuit parties are events that create opportunities for sexual expression and freedom. The exciting parties have been criticized by gay conservatives as wasteful and encourage inappropriate behavior, including drugs use, drunkenness and having unsafe sex. (Carrington, 2006) Sexual health studies highlight the party circuit's finding that gay men use drugs including ecstasy (75%), ketamine (58%), crystal methamphetamine (36%), gamma hydroxybutyrate or gamma butyrolactone (25%), and Viagra. (Mansergh et al., 2001) The study also highlighted the prevalence of unprotected sex among gay men at parties. This has caused health professionals to try to campaign to make gay men aware of prevention of sexually transmitted diseases. (Curtius & Ybarra, 1997)

From the mid-1990s, gay circuit parties spread throughout the United States and major European cities, countering gay campaigns for protected sex. The situation has raised concerns among medical professionals, who believe gay dance parties will increase the number of people infected with

HIV and sexually transmitted diseases. (Colfax et al., 2001; Ghaziani & Cook, 2005; Leyva-Moral et al., 2018; Mattison et al., 2001; Patel et al., 2006) Social behavioral and psychological studies suggest that gay dance parties are a result of social acceptance of gay people being openly expressive. Parties also give gay men a sense of self-esteem and a sense of belonging in the gay community. (Lewis & Ross, 1995) Dance parties are a favorite gay activity and a great way for gay men to meet new friends. But the party also used Ecstasy, which has been described as mood-modulators. Western academics think gay circuits and dance party pose a new threat to tackling HIV and promoting gay health. (Weidel et al., 2008) Evidently, gay parties have been described as both a liberating space for gay community building and at the same time a detrimental activity for gay men.

The studies I described above focused on gay sex and drug use at circuit parties, which reinforces gay sex as dangerous, even as it explores ways to prevent and control the spread of HIV. What has been overlooked is understanding the changing socio-cultural context and implicit meaning of party experiences. Moreover, studies that focus on Western gay identity disregard differences in the realm of race, class, culture, economic status and ages. In the medical approach, gay dance parties are entertainment that encourages gay men to have unprotected sex. This reinforces the sexually promiscuous image of gay men. It is questionable whether efforts to provide safe sex for gay men at circuit parties will also involve prohibiting gay drugs from being used. Because dance parties are enjoyable and exciting for gay men, perceptions of safe sex are not important in the circuit party. Curtius and Ybarra (1997) found that gay men go to circuit parties to release stress from everyday life and to find unlimited freedom in sexual pleasure.

Gaissad (2013) argues that gay circuit parties may be part of a network of gay nightlife. When a circuit party is over, groups of gay men may gather in bars, pubs, nightclubs, sex club, sauna, or other private venues to drink, dance, take psychotropic drugs and have exciting sex. At all-night gay dance parties where psychotropic drugs are used, sexual intimacy with masculine anatomy is a gay attraction. Additionally, hallucinogens can help gay men feel confident. Gay parties are social spaces that create self-consumed group identity and an unexpected socio-sexual adventures. Dressing up for a party in each city will be a different experience depending on the theme of each event. Gaissad said that gay partygoers travel to major cities in Europe where circuit events are held, creating dynamic social networks and self-transformation.

Interestingly, circuit parties are a popular activity among wealthy young gay men. They can buy expensive tickets and travel to parties in beautiful hotels, resorts, and beaches in United State, Australia, and Caribbean countries. Before the dance party season, a group of gay men prepare by exercising and taking muscle-enhancing pills to stay in masculine shape. Thus, in Western gay consumer culture, circuit parties are seen as celebrations of financial success, reinforcing the privilege of wealthy gay men, and vitalizing youthful muscular body. Gay men with healthy bodies, having a masculine and handsome face will be admired at circuit parties. Benedicto (2014) points out that gay dance parties are scenes of modernity and material prosperity that are indicative of the inequality present in the working-class gay community in Manila, Philippines. A circuit party where gay men from different countries come together is a symbol of global gay citizenship. But this citizenship comes with the reinforcing of high social status and hegemonic masculinity.

Based on Benedicto's thought about the differences between global gay culture and local gay life in Manila, it struck me that gay parties in modern Western-Style cities in developing countries like Bangkok might reflect the dreams of sexual freedom and the privilege of rich gay men. Manila and Bangkok may have a similar experience in the sense that gays are openly expressed in public spaces and are a tourist destination for Western gays who need to relax in beautiful beachside resorts and drink in gay bars where local boys are attentive and provide sexual services. The poverty-stricken lives of gay men in the Philippines run parallel to the rich and comfortable lives of gay men who revolve around nightlife and dancing party. Benedicto explains that Western gay modernity is built on the class structure that exists in Philippine society and found in other cities in developing countries. The Western modernity that has encroached on Filipino gay society is a mechanism of capitalist power embedded in sex and pleasure.

The relationship between global and local gay culture is found in the party circuit. Cultural specificities intersect and consolidate with the global culture of consumption under neoliberalism. Lim (2005) noted that modern capitalist cities will see a new generation of gay men seeking freedom and using pride parades in the Western world as a model for their identity. This phenomenon may ignore the different social conditions that affect sexual expression and gay visibility that differ from those of Western gay men. Lim points to an inter-Asian queer imaginary, in which gay people in Singapore can live in a global capitalist city but confront state control and a conservative culture that still obstruct same-sex love and relationship. The influence of queer globalism, as modeled by white Western gay men, may not illustrate the complexity of local gay multiple identity formation. I agree with Lim that local gays construct their identities on a variety of reference and do not imitate Western gay culture.

Lim points out that the Singapore government is trying to capitalize on the economy by employing gay men in creative industries. The state views gay culture only as a stereotyped supplement to increasing the country's income. I think the Thai state also views gays as a tourist product. It is only an event that creates enthusiasm during the Songkran festival. Apparently, Tourism Authority of Thailand has come to support the G Circuit Songkran event in 2023 to expect that it will be a festive event that attracts gays around the world to come to spend more money and bring income into the country. Similarly, Thai businessmen view Songkran as an innovative event created from consumer lifestyle. Songkran was thus created to be fun that caters to the new generation who seek happiness from nightlong music and dancing. (Kewaleewongsathorn, 2015)

Weems (2008) said gay circuit parties feature electronic house music and exciting mass dancing performance, with DJs controlling the music and beats. This atmosphere creates a social group where gay men show the same posture and behavior, such as taking off their shirts and hugging and kissing each other. An essential part of gay party is a flamboyant drag show on the state, where gay men dress up in extravagant and amazing costume. The extreme and intense masculinity is evident in the gay circuit party. This may be considered as an ecstatic ritual community that worships the arrogant masculinity and same-sex eroticism. Weems' observations show that the male body is valuable that foster gay relationships, but it also has a market value that makes the circuit party a profitable entertainment business. I think the G circuit Songkran, in addition to creating a transnational gay community in Thai society, also moves the meaning of Songkran away from traditional definitions.

5. Songkran in Transcultural Deterritorialization

Songkran in Thai culture is the changing and movement of the sun from one zodiac sign to another. This movement occurs during the month of April, marking New Year's Day because the Sun moves from Pisces (ra si Meen) to Aries (ra si Med). This traditional solar New Year occurs between 13-15 April, with the 13th being Maha Songkran Day, April 14 being Wan Nao, and April 15 being the New Year's Day. In Lanna culture in northern Thailand, April 13 means Sangkhan Long Day, a day of increasing age. According to the old belief "Wan Nao", Khmer language means "stay", is an auspicious day when people must do good deeds, cursing, rebuking, and wrangling are prohibited. Late on the April 14, prepare snacks, food, and Thai dishes to take to the temple to make merit the next day. In the afternoon, sand is transported to build a sand pagoda, which is considered a merit-making ceremony that brings benefits to the monks. Lanna people call April 14 "Wan Phaya Wan".

The meaning of April 15 is the start of a new year. On the 15th day, there is merit-making by offering food to monks and making alms bowls (tan-khan-khao) to dedicate merit to the ancestors who have passed away. There is a process of paying respects to the elders, called "Dam Hua". The April 16, water splashing day, is called Pak Pi Day, meaning pouring water over the heads of the abbots of other nearby temples. The April 17 is Pak day, considered to be the start of a new month. There is water pouring to ask for blessings from elders and young people splashing water.

Originally, Thailand celebrated New Year's Day during Songkran, but changed New Year's Day to a western style in 1940. Songkran tradition is a culture found in many Asian regions, including Laos, Myanmar, Cambodia, India, and the Sipsongbanna region of China. Songkran in modern Thailand

after World War II onwards is a long holiday, a time when people working in Bangkok travel back hometown to visit parents and relatives. In 1989, the government declared April 14 as Family Day because of the large number of people returning to visit family. This time marks the New Year with lots of drinking, eating, and singing. Young people go out to play in the water with friends in front of their homes, temple grounds, parks and along roadsides. A popular activity is to fill a large container of water and load it into a pickup truck and drive it down the road. People in the pickup truck use water guns and bowls of water to splash water at passersby.

Over the past 20 years, the government has seen that water splashing on the road can be dangerous, so water splash zones have been established with regulations and clear scheduled times. For example, Bangkok's Khao San Road area is designated as a water splash zone and prohibits the use of powder. Including those who will attend Songkran on Khao San Road must be fully clothed. Women must not wear revealing clothing. Unquestionably, the Thai government considers the Songkran festival to be a national identity that represents a good and beautiful culture and therefore steps in to strictly regulate and control the water-splashing behavior of youth to prevent Songkran from becoming a sexually provocative activity that destroys the image of the Thai national culture. At the same time, the Thai government saw that the Songkran festival could generate income from tourism and therefore promoted it as an amazing festival that welcomed mass of foreign tourists.

In the mid-2000s, the government elevated the Songkran Festival to an international event and called it "Yen Tau Lha Maha Songkran" (Soaked throughout the land during the Songkran festival) by having culturally important cities organize activities to attract tourists such as Bangkok, Ayutthaya, Chiang Mai, Pattaya, Samut Prakan, Nakhon Phanom, Nong Khai,

Khon Kaen, Hat Yai, Phuket, and Nakhon Si Thammarat. (mgronline, 2005) Making the Songkran Festival a World Event Marketing manifest that the various activities that take place during April 13-15 are bringing new creative culture as an innovative product for foreigners. The cities that host Songkran are all modern economic and industrial cities where foreign tourists can enjoy dancing, alms giving, folk performance, sand building, local food, water splashing, Songkran parade, traditional sports, and international Songkran Goddess Contest. This phenomenon is the modification of Songkran's characteristics to suit modern consumption and global tourists' imagination.

Another aspect of Songkran that is outside of the Thai government's tourism promotion activities is the large-scale water splashing stage by businesses. Beverage and liquor companies will set up a stage where famous singers perform and a large area for many people to drink and dance wildly. Bangkok city center such as Silom Road, Khao San Road, RCA area, and Siam Square. It is a gathering place for teenagers, young people and foreign tourists who come with water guns to splash water among the crowd. The splashing of water by crowds in the narrow streets has changed the cultural value and significance of traditional Songkran. Although Songkran in each region is a blend of various religious beliefs and practices, the focus of Songkran was on Buddhist temples and the elders' blessings. Absolutely, in the modern international tourism and entertainment business context, Songkran event concentrates on splashing water throughout the day. The new generation perceives Songkran as a "water festival". (Pio, 2023)

I don't think that Songkran as water festival is a cultural degeneration, but I see that the transforming local traditions under the transnational polymorphous consumer culture and globalized tourism industry requires new insight of the process and the dynamics of multiple social relationships in cross-cultural perspective. To understand this complicated phenomenon,

let me draw on Gilles Deleuze and Félix Guattari's concept of Deterritorialization as a framework. This concept attempts to point out that social and cultural phenomena are constantly being dismantled and reconstructed. Deleuze and Guattari describe capitalism as a movement of dismantling the boundaries of complex social relations. This destruction of the boundaries of social, economic, political, and cultural practices is a new massive deterritorialization. For example, Western-style New Year countdown events have taken place in developing and poor countries. There will be ways to celebrate the New Year that are both traditional and Western-style celebrations. However, deterritorialization and reterritorialization are not separate. Deterritorialization process is about moving away from old territory and creating new one. The catalyst for the spread and rapid expansion of deterritorialization is the globalized media. (Tomlinson, 1999)

In the age of global communications technology, human social experiences are perpetually being created and destructive. Media brings together the experiences of people from different cultures and destabilizes social and cultural boundaries. Consequently, the integration of foreign and local culture defined as "glocalization" appears in every area. This process of deterritorialization reveals transnational connections that create new experiences for human subjects. Roudometof (2016) explains that the globalization process is different from glocalization. A characteristic of glocalization is the interplay between the local and the international. This relationship is not based on the diffusion of culture from one area to another. It is not cultural domination between societies with unequal political and economic power. Furthermore, glocalization is not a process of turning cultures into homogenization which causes "World Culture". Whereas, understanding glocalization requires seeing a variety of interacting actors in which no one culture is superior.

The process of glocalization can be understood through the metaphor of refraction. (Roudometof, 2016) That is, local areas that collide with foreign cultures will have different acceptance and resistance mechanisms. Localities that accept foreign cultures will allow novelty to coexist with the existing. Localities can take different cultures and manage them in accordance with social practices. Cultural patterns that are reconstructed and re-formulated from the local and the global are traces of both tradition and modernity. Therefore, the foreign culture that enters each locality results in a new and diverse culture. It cannot be assumed that Western culture reaching local areas will produce the same results. Each local culture that encounters global culture has different ways of exploiting it. Cultural characteristics that emerge from the convergence of different glocal cultures cannot be reckoned as authenticity or simulation. Understanding cultures that are created through the synchronous interaction of different property requires recognizing the process of re-arranging cultural boundaries that is inherent in deterritorialization.

Deterritorialized quality of multiple cultures vitalized and intensified by global modernity can be considered through the intersection of conjoining proximity and distance which occurs in growing flow of cultural transnational connections. However, in the cross-cultural circulation there are always power asymmetries and imbalance. Especially in neoliberal economic forces, local cultures are exploited and consumed for commercial purposes, resulting in traditional values being replaced by monetary values. The mechanism of deterritorialization is therefore fraught with business exploitation and cultural commodification. (Larner & Walters, 2014; Marti, 2006) At the same time, this mechanism also promotes escape and freedom from cultural conventions, what Giddens calls an experience of 'distanciation'. (Giddens, 1990) Both cultural exploitation and liberation are the politics of deterritorialization, which removed cultural identities and objects out of their

original space and time. (Appadurai, 1990) This phenomenon is translocalized cultural experiences, which are new forms of relationships and contact that break social boundaries. (Marti, 2006)

I think this process of deterritorialization settles a rethink of distance/proximity and past/present time. Spatial and temporal boundaries of deterritorialized culture outside rational thinking challenges the entrenchment and stable sense of human subject and cultural identity. Mati (2006) says that our everyday cultural experiences are entangled with distant cultures that are domesticated by transnational mediatization. What is intriguing is that the deterritorialization process creates a more complex cultural space. In this complexity, the locality can be manifested as universal character, and the universality can be appeared as local figure. The state of simultaneity projects that local culture is not suppressive and global culture is not dominant, but that both mediate and interact with each other over time. I think that Songkran festival happens with the G Circuit party is a cultural deterritorialized experience. It is a symbiosis where Thai culture is made into a national identity to be exported as a cultural product in the tourism industry. Concurrently, it is also being taken advantage of by middle-class gay men who are trying to commodify the amazing dance parties, making the national culture of Songkran a glamor and excitement for foreign gays.

6. Ascending G Circuit Songkran

Both Tom and Oui were born into families of businessmen. This gives them good understanding and experience in thinking and planning their business. While living in New York, they attended many overseas gay parties where they made friends who were party organizers. When they returned to Thailand, Oui thinks that holding a gay party during Songkran will make gay

people interested. Tom uses his American friend network as a customer in the first party. A dance party in 2007 brought together over a thousand gay men, which surprised Tom and Oui and gave them a clear vision of the business future. The first party in 2007 was held at the Millennium Hilton Bangkok and Narcissus. They saw the target audience was gay foreigners and sold expensive tickets. They think that they want to make G Circuit a famous brand in the international market, so they emphasize the quality of the event. The first 5 years of organizing G Circuit Songkran parties was a period of market testing and business foundation establishment.

The 2008 party was the first time that police took control of the event, ordering organizers to end the party prematurely. People living near the venue report to the police that a G Circuit party was using laser lights to disturb nearby residents. The venue owner then informed the organizers that the party should be finished. The second night of the party was ended, but on the third night, gay men still came to the party as usual. It can be considered that the party in the early year, Thai society thinks of it as a derogatory gay behavior. G circuit dance parties are thus negatively stigmatized in the public's opinions.

In 2009, a party was held on Koh Samui under the theme “Fantasia”. The event was held on November 27-28 to create a grand full moon party on the beach. In addition, there was a “Boy Soup” and “Over the Moon” party by the pool led by famous DJ, Chris Cox and Hector Fonseca, who played dance music throughout the event. They admit that organizing a party on Koh Samui is not a profitable business because of the high costs. The main problems are the difficulty of accommodation and travel, and the lack of sponsors. Most Thai businessmen still consider that gay parties are the activities of a small number of people and therefore are not interested in supporting such events. This old-fashioned attitude made Tom and Oui

feel annoyed and uncomfortable with the sponsor's explanation. After all, they don't take money from sponsors but use their own money to organize the event.

Oui commented that "We think that today's society is more open, right? But things like this are still limited. The two of us spent money on the party before we even got money from ticket sales. And never thought about how many tickets we would have to sell to make a profit like this. We do our best and want to make it the best we can. Profit depends on the year, let's say, but every year people who come must be impressed, must be wowed, must be needed to come again."
(Manta, 2023)

Since 2009, G Circuit's Songkran parties became well-known among foreign gay communities. Foreign media have compared the G circuit's parties to famous festivals such as Madi Gras, Circuit Barcelona and Black and Blue. The 2009 stage show featured male gymnasts showing off their strong bodies. G circuit has a series of events throughout 2009, with the big ones being Songkran in Bangkok and a beach party in Koh Samui called "Samui Fantasia festival". The Thai political conflict in 2010 had an impact on the G Circuit party because the Central World Department Store was burned and destroyed. The team had to suddenly change the venue. However, about 7,000 gay people attended the event.

In 2011, G Circuit's Songkran party is the largest gay dance party in Asia. In addition, the website www.justcircuit.com of the United States also named G Circuit among the top 5 best parties on the international circuit in the world. Paul Martin, stage lighting designer for G Circuit, also received the

award for Best Lighting Design. (Musiket, 2012) G circuit's Songran parties have become popular among Asian gay circles awaiting their arrival in April in Thailand, which has led to the creation of international gay friend groups in Asia. The stage shows, drag queen performance and the male dancers' outfits are designed to look like ancient Roman warriors.

In 2012, the 6th party was organized under the theme Wild, Wow and Wet, which featured fun dancing in the hall and swimming pool. There was a fashion show called Super Stud Show, with sexy male models from Japan joining the walk with Thai male models. The price for a 3-day party ticket is 4,500 Baht, a one-day party is 1,900 Baht, a VIP ticket is 5,400 Baht. 2012 was the first year that G Circuit held a pool party for chubby gay men which known as bear pool party. For a pool party of gay men who are sexy and have good bodies like athletes, it is called boys pool party. The 2013 party scene came with the concept of "dress up", which encouraged gay men to create and design sexy clothes to wear to parties.

In 2014, more people attended pool parties. Including making a video to promote the party. The video features a handsome and sexy model dressed as a car mechanic. The back of the orange color uniform has the name and logo of G Circuit. Six sexy young men stand around a red car and show how to repair and wash it. Then they took off their shirts to show off their masculine bodies. When the man who owned the car saw the models showing off their sexiness, he felt passionate like he was in a dream along with the message "make your fantasy a reality". Afterwards, the young men played with water guns and sponges that spread bubbles and water mist. Each man rubs the sponge on his friend's body creating a homoerotic sensuality. At the end of the video, the young man who owns the car wakes up from his daydream because the image of the man with the water was his imagination. Suddenly, a mechanic approached him. The two men exchanged

glances and smiled. The repairman then handed out a card that said see you SK8, which refers to the 8th Songkran Party of 2014. Then, the owner of the car drives off with the video cutting to the front of the car that reads SK8 Bangkok. The video was directed by Teddy Tzeng, a Taiwanese fashion photographer. The video caught the attention of gay men and fueled the desire for gay men to attend parties in hopes of meeting men as sexy as the models in the video.

The 2015 party invited male go-go dancers from various Asian countries to show off their sexy male bodies at a party called Sex Gods on Stage. The male dancers' fashion and costume designers spent months preparing to make the models look like the legendary Greek gods. The presentation of sexy male dancers is a unique and outstanding sexual product of the G Circuit party. The 10th party took place in 2016, held on April 15-17 at GMM Live House & Zen Hall (8th floor, Central World). There were approximately 28,000 gay people gathered for this event. There was a pool party at the Doubletree by Hilton hotel. In addition, a lavish banquet called "the Glam Gala event" was held at Grand Hyatt Erawan Hotel, which was attended by famous people from Thailand and abroad. Proceeds from the party, \$42,000 USD, will be donated to the Thai Aids Society and the Poz Home Center Foundation. This charity event supports the NGOs working to help gay men living with HIV in Thailand.

In 2017, pool party held at U Sathorn Hotel. The male dancers wear tiger-like costumes that give the impression of being on an African safari. The dancers' headgear is also designed to resemble the traditional costumes of African tribes. Additionally, some of the male models' outfits resembled ostriches, goats, deer, fox, zebra, and buffaloes. In 2018, the party was held on the theme "Empire of the Sun" at GMM Live House and Zen Event Hall. The opening party is called Zodiac, the second day is called Oasis, and the

closing party is called Empire of the Sun. Male models and dancers will be dressed in the style of Japanese samurai warriors.

In 2019, the party was held at GMM Live House and Centerpoint Studio. Royal Orchid Sheraton is used as a swimming pool party. Ticket prices to join the party range from 2,200-10,600 Baht. This year, the Tourism Authority of Thailand came to support the event. The last day of the party, called Aquatica The Wet Closing Party, was held at Centerpoint Studio. It was a party where water was sprinkled in the hall, which happily drenched the attendees. It is estimated that around 5,000 people were at the water-soaked party. Between 2020-2021, G Circuit is not held events due to the COVID-19 outbreak. Although the 2020 G Circuit had already planned the event, it had to be canceled due to concerns that gathering large numbers of people at parties would lead to the spread of the virus. Until 2022, G Circuit returns to hold parties again in Phuket under measures to prevent the spread of COVID-19. The first day of the opening party was called Ahoy, the second day was called Glitter Fever, the third day was called Mercury Rising, and the fourth day was Shocking Pink. Parties in 2022 have a limited number of attendees. Therefore, fewer people came according to the state's epidemic control.

The highlight of G Circuit songkran is the stage performance that is designed in the theme created by the organizer. The party in 2023 has Thai, Chinese, Japanese, Korean, Taiwanese, Hong Kong, and Singaporean male models and gogo dancer presented on stage. Including big body gay models or gay bears from Japan, Korea and Thailand performing at the event. The 2023 party takes place April 13-16 and consists of four parties and four concepts: Neon Metropolis, Superheroes vs Supervillains, Space Opera, and 50 Shades of Gay, held at Centara Grand and two pool parties at the Royal Orchid Sheraton Hotel. Ticket prices for the dance party are 3,200 Baht, VIP

tickets are 4,200 Baht, and pool party tickets are 2,500 Baht. G Circuit Songkran between 2007-2023 is explained in the table below.

Table 1 G Circuit Songkran between 2007-2023

Year	Date	Venue	Theme
2007	April	Millennium Hilton and Narcissus	Songkran
2008	April 12-14	Zen Event gallery	n/a
2009	April 10-12	Zen Event gallery	Spin/Steam/Splash
2010	April 9-11	Fellabella and Zen Event Gallery	Eden/Paradise/Oasis
2011	April 15-17	Fellabella and Zen Event gallery	Fantastic
2012	April 13-15	Zen Event gallery	Wild, Wow and Wet
2013	April 12-14	Zen Event Gallery and Renaissance Hotel	Dress Up
2014	April 11-13	Centara Grand	Supersized
2015	April 10-12	Centara Grand	Sex Gods on Stage
2016	April 15-17	GMM Live House	Let the Game Begin
2017	April 14-16	Centara Grand	Super Songkran
2018	April 13-15	GMM Live House and Zen Event gallery	Zodiac, Oasis, Empire of the Sun
2019	April 12-14	GMM Live House	Heaven on Earth
2020	no event due to COVID-19	-	-
2021	no event due to COVID-19.	-	-
2022	April 8-11	Mövenpick Myth Hotel, Phuket	Beach Edition
2023	April 13-16	Centara Grand and Royal Orchid Sheraton	The Big Bang

The 2023 party has a budget of more than 100 million Baht and has been successful with gays buying up tickets in advance. About 70 percent of the attendees were foreign gay men and only 30 percent were Thai gay. This difference in numbers shows that the G Circuit Songkran party has a foreign clientele. Among foreign gay men, the majority are Asian. Specifically, East Asia includes Singapore, Japan, Taiwan, Hong Kong, China, and Korea. As a Singaporean, Mr. Tan has a close relationship with Asian gay men, while there are very few gay men from South Asia and the Middle East. G Circuit's customers are therefore a group of white young Asian gay men who have good masculine bodies.

Oui said that the party location is very important. The event location must have easy transportation and must have complete facilities. Centara Grand Hotel is often the place for parties because the owner realized that parties bring more people to buy products in the department store. Another important aspect is the ever-evolving production design of spectacular and fantastic stage shows and thrilling music. Each night's party has a different theme, which is reflected in the embellished glittering fashion, glimmer and dazzling laser light and miraculous performances of the sexy male models and professional drag queen. G circuit's night shows are inspired by the glamorous shows of Las Vegas. Having a theme each night sets a G Circuit party apart from other dance parties. In keeping with the Songkran festival, the team organized a one-night water party, which was a fun activity for gay men. However, with so many people attending, there were few places to hold a splashing party. The owner of the venue thought about the safety of thousands of people, so the party was held without water.

Gay people coming to parties in 2023 include not only working-age gays but also young gays in their early 20s. A group of young gay men had seen a G Circuit party and waited until they turned 20 so they decided to

attend to experience it. Some gay men met their lovers at a party. Some gay men think the parties inspire and encourage them to express their sexuality. In addition, Oui thinks that gay men like to dress up. He organized parties with different costumes each night.

“We put a lot of effort into picking out the themes of each night. We’ve found that the younger generations do enjoy dressing up - and by motivating them with fun and easy themes, people would be more willing to do so.” (siam2nite, 2018)

Whyan, a handsome Taiwanese gay man said: “I had a boyfriend during that time and we had a good time during Songkran with our good friends as well” (The Gay Passport, 2016)

However, Thai gays’ opinions about G Circuit’s Songkran party differ from those of foreign gays. Thai gays think that most of the partygoers are foreigners and come with boyfriends. Thai gays don’t go to this event because the tickets are expensive. Gay Thais can go drinking and dancing during Songkran holiday at cheap gay pubs, discotheques and nightclubs. Thai writer and columnist, Vitaya Saeng-Aroon, who has attended the G Circuit party, said that about 20-30 percent of Thai people attended the event. (Saeng-Aroon, 2008)

Because of the dance parties during Songkran, many sexy gay men meet strangers and may have sexual relations. APCOM, an organization that promotes safe gay sex, has been working with G Circuit for a long time. At every party, APCOM sets up a booth and has models to help distribute information about treatment and testing, PrEP, condoms, lubricants and HIV self-testing kits. However, this campaign to prevent HIV is less interesting than the sexy dances, spectacles and shows, and DJ’s music at the party.

7. Homoerotic and Extraordinary Songkran

When G Circuit's dance party used Songkran as a marketing gimmick to get foreign gay men to travel to Thailand and buy expensive tickets to join day and night parties. What foreign gay men will encounter at these parties is getting wet. If any gay man is not prepared to get wet, they will also find it difficult to deal with getting wet. Clarence, who was looking forward to his trip to the G Circuit party, said that when he went to the closing party he had to pay 2,900 Baht. When he reached the party hall, there was a black tarp covering the floor and water was everywhere. As the party started, the water from the ceiling flowed down and filled the hall, causing him to be surprised and annoyed because he didn't expect to find water. He admits that he never knew the G Circuit party would get soaked and he was unprepared to protect his belongings from water. (Clarence, 2019)

It is easy to see gay men who come to G Circuit parties wear tank tops and shorts. If it's a wet party and a pool party, they'll take off their shirts and wear bikinis, revealing their muscular male bodies. It is common to find gay couples hugging and kissing at parties. With so many gay men having good physical appearances, it is possible for them to have a mutual admiration and fascination with each other's masculine bodies. Gay men who go to parties admit that they are impressed by their new friends and have sex together.

Here are four gay tourists' descriptions of how they thought and felt when they attended the G Circuit Songkran party in Bangkok. Before the G Circuit party, gay men prepare to exercise their bodies. Simon, a gay man from Hong Kong, said his favorite thing about G Circuit parties was the sexy bodies. The quotes below are opinions about the sexiness of gay men who come to the G Circuit party.

Simon said: "I loved sexy bodies and joyful atmosphere all around the city of angel." (The Gay Passport, 2016)

Edmund, Malaysian gay said: "The hot boys and bodies all over Bangkok City."

(The Gay Passport, 2016)

Dwayne, Singaporean gay said: "hot guys on streets getting wet in the day and those sweaty bodies at night"

(The Gay Passport, 2016)

Juan Cortés, American gay said "This was my second time going to gCircuit's annual Songkran weekend event in Bangkok. It's like a delicious feast for my eyes, hungry for beautiful muscle boys prancing around practically naked."

(Cortés, 2019)

After the G Circuit party, the gay foreign tourists went to the gay pubs in Silom, DJ Station and G.O.D. (Guys On Display) Both venues are well-known among gay men as the center of Bangkok's nightlife gay scene. Historically, since the 1980s, the area of Silom Road has been the area of middle-class gay men who came to drink, dance and find sexual partners. (Duangwises & Jackson, 2021) Gay bars and pubs have come and gone in this area, but DJ Station has been a long-running, successful pub. From my personal experience, I've seen Thai gays and foreign gays, both Asian and Western, flock to DJ Station since I started nightlife in the 1990s. Until the 2020s, DJ Station was still a popular pub for Thai and foreign gays. Many Asian and Western gay men come to G Circuit parties expecting fun and the chance to touch, hug, and kiss sexy male models and hot guys.

Asian gay men at 2023 G Circuit pool party wearing swimming trunks or shorts that show off their voluptuous masculinity.

Source: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=779096080442967&set=pb.100050277468421.-2207520000&type=3>

The fantasies and feelings of foreign gay men towards G Circuit parties are full of sexy guys and sexually seductive men. Survey from APCOM, Mahidol University and University of Amsterdam conducted in 2016 found that the main goal of gay men who attend G Circuit parties is to have fun, exciting and sex. (Apcom, 2016) Traveling to Thailand during Songkran, for gay foreigners, is therefore a search for sexual pleasure and spectacular party. Hearsays and conversations among gay foreigners do not talk about Thai New Year traditions, but talk about dancing at concerts, spectacular performances. and having fun in the swimming pool. Unsurprisingly, foreign gay men perceive Songkran as a fun and water-splashing event. This perception

arises under the umbrella of the culture and tourism industry, where the Thai state encourages private businesses to hold Songkran events to extract money from foreign tourists. As Songkran enters the marketing agenda of gay businessmen, the G Circuit party has grown rapidly over the past 10 years. In 2023, G Circuit invests 100 million baht to organize a party and expects to earn approximately 200 million baht in revenue. Songkran under the brand G Circuit has been reimagined as sexiness and masculine charm, attracting the attention of gay men from around the world.

8. Deterritorialization of Dismantling Songkran and Gay Privilege

The G Circuit Songkran party in Thailand usually explained and considered from an economic perspective and promoting tourism among customers with specific needs. Studies of the gay party circuit often describe the expression of identity and critique of unprotected sex. There are no studies that address how national culture is integrated into gay parties and global capitalism. Key finding in this study, I will explain how the Thai Songkran tradition is becoming a transcultural experience. Songkran will not function and play a role similar to the nationalist ideology of the modern Thai state. On the other hand, Songkran has been used to attract tourists all over the world is adjusting itself to a new cross-cultural frontier of both dismantling old traditions and creating new ones. The Tourism Authority of Thailand (TAT) once considered gays and lesbians to be a niche market group with significant potential consumer. The Thai government therefore views Songkran as a gay-friendly culture and encourages the advertising of Songkran as a fun and joyful festival. A survey from Boutique, a London-based gay marketing company, ranked Thailand as the most popular tourist destination in the world in 2013. (Posttoday, 2013)

The survey also indicates that gay people spend approximately 1.6 billion baht on tourism in Thailand. (Posttoday, 2013) This huge sum that has led TAT to launch the Go Thai, Be Free project. A website called gothaibefree.com has been created to announce that Thailand welcomes gays and lesbians by recommending tourist attractions, accommodations, things to do and gay entertainment such as pubs and bars. G circuit Songkran party in April was advertised as Asia's biggest gay party. Gays around the world can view party details by clicking on G Circuit's website, which appears in the ad. TAT's persuasive explanation attempts to point out that Thai culture is based on Buddhism, making Thai people accept and respect human beings who are different, regardless of their gender. Gay readers also found that Thailand provides opportunities and freedom of sexual expression, such as same-sex couples being able to openly hold hands on the street. TAT reiterated that Thailand has never had a law punishing homosexual and also noted that the Thai government's efforts to legalize same-gender civil unions.

The gothaibefree website describes Songkran as the celebration of the Thai New Year, which attracts international tourists in search of immense fun and exciting experiences. Especially the splashing of water that impresses tourists. From this description, the Songkran Festival is a cultural product filled with the consumption of extreme and endless fun in the soaking water. TAT states that by participating in the Songkran tradition, tourists will experience getting wet. Therefore, there is a warning to keep mobile phones and valuables in plastic bags. The important thing is not to drink alcohol at various events because it will destroy good Thai traditional culture. Splashing water is therefore expected to be calm and peaceful. It can be seen that the Thai government defines Songkran as a holiday in the context of a long-standing culture and invites foreign tourists to understand the principles of starting a new life and abandoning past bad things.

In addition, TAT also explained that during the Songkran festival Silom is an area where Thai gay gather to splash water on crowded streets. Silom Road turns into a wet area and gays dance to lively music all day and all night. Outside of Songkran festival, Silom at night is the place for nightlife revelers to drink and hang out in bars and pubs. Absolutely, Bangkok gays often visit the pubs in Silom Soi 2 and Soi 4. While explaining the fun of splashing water in Songkran, TAT also mentioned the tradition of making merit and bathing Buddha images, Buddha Sihing, at Sanam Luang, which is a beautiful part of Thai culture. It is emphasized that Buddhism is important in making merit during Songkran because it is believed that it cleanses away sins and bad things in order to start a new life and good day on New Year.

I think TAT's attempt to encourage gay foreigners to travel to Thailand by raising the issue of freedom and respect for gender/sexual differences as an invitation is re-arranging cultural boundaries. Although TAT believes that when foreign gay tourists come to experience Songkran in Thailand, they will be impressed by the beautiful culture, but the way the foreign gay group performs and interacts at the Songkran nightlong party organized by G Circuit gives a different experience. Foreign gay men at G Circuit's parties are entertained by the music of famous DJs, the hot dance of sexy male models and the exciting laser lights that stimulate the sexual arousal. I'm not sure if gay foreigners who come to G Circuit's parties have time to admire traditional Thai temple merit-making because they have many parties in hotels, pubs and swimming pools. So, the Songkran experience for gay tourists can be about splashing water, drinking, dancing, kissing, hugging, and having fun with friends and lover on a concert stage.

The deterritorializing spaces of intersection and overlap between Songkran traditions and gay parties involves three types of cultural actors: first, TAT, which tries to advertise Songkran with the values of the beautiful

and charming Thai culture. The second actor is G Circuit, which tries to create extravagant parties with spectacular shows and fun music, as well as featuring sexy male models in various shows. The third actor is the group of foreign gay men who come to join the G Circuit Songkran party, where they express and release their sexual feelings and seek fun, excitement, and pleasure from drinking and dancing all night. All three actors create deterritorializing spaces and reconstruct cultural boundaries around the Songkran tradition that are neither resistance nor glorification.

TAT is not responsible for inheriting ancient Thai genuine cultural traditions, but rather defining Songkran as a global tourism product and to earn more income from mass tourist consumer. Songkran in the campaign of the Thai government has been reinvented by beautiful and colorful costumes and religious events of making Buddhist merit. Songkran to delight tourists is therefore an invention created under the world tourism industry. Like the gay dance party, which G Circuit company recreated to bring the fun and enthusiasm of the extravagant show into a cross-cultural product. G Circuit Songkran party does not use the concept of making merit and abandoning bad things as an invitation, but instead uses masculine sensuality as a symbol of Songkran. Clearly, gay parties are full of hilarious entertainment and excitement, with topless sexy dancing, lots of drinking and kissing. In this sense, Songkran under the entertainment and tourism business dismantles the original meaning of Songkran and creates a variety of new deterritorializing experiences under the water festival.

Under globalized media, TAT and G Circuit produce online media to promote and encourage international gay tourists to travel to Thailand, while TAT produces the Go Thai Be Free website and video featuring gay couples relax in hotels and enjoy beach activities and restaurants, G Circuit produced a video and poster about a Songkran dance party with images of handsome

and sexy men. This online media is revising and creating reterritorialization of the boundaries of Thai Songkran to become translocalized cultural experiences. These cultural processes of beautiful and sexy Songkran occur at the same time, indicating that Songkran's deterritorialization of cross-cultural boundaries extends from the Thai state to a transnational connection. The mood of Songkran at the G Circuit party is therefore not one of delight in making merit and asking for blessings from elders but it is the joy and fun of dancing, splashing and drinking.

I find that G Circuit Songkran is about moving the value and meaning of Songkran away from traditional values. This newly created deterritorializing cultural boundary and form can be considered a convergence of distant cultures. Western masculine gay dancing and drinking culture is brought to life at Songkran parties in Thailand, which is the cultural space of Buddhism and respect for the elderly. The Songkran tradition is tied to the institution of the heterosexual family, which aims for family member to return to visit their parents and pray for good things. This kind of morality is not happens at gay dance parties. The importance of being with family during the Songkran holiday is absent from gay parties, but rather in splashing water and foam in concert stages and swimming pools. Dismantling the deterritorialized boundaries of Songkran into a secular ritual of masculine pleasure is a marketing strategy for G Circuit.

However, I agree with Benedicto (2014) that there is a power inequality and asymmetries between wealthy foreign gay tourists and poor local Thai gay men. Beneath the cross-cultural borders of gay Songkran dance parties there is also the exploitation of foreign gays, who go on a night of drinking, eating and dancing. These Asian and Western gay men have a life cycle of traveling to gay parties in major cities in America, Europe and Australia. They have exclusive access to expensive luxury hotels and recreate in

rooftop swimming pools. Although a portion of the proceeds from the G Circuit party will be donated to healthcare and HIV prevention organizations, the majority of the profits will go to the business owner. Not including helping Thai working-class gays who still have a poor quality of life, G Circuit has not campaigned to make Thai people aware of sexual discrimination and prejudice. Party organizers of G Circuit Songkran focus on using well-known foreign gay dancers, DJs and singers but do not encourage local Thai gays with talents in music, acting and dancing to join the event. G Circuit Songkran parties prefer to use luxury hotels in Bangkok, but there are no events in the provinces that give local gay men the social and economic opportunity. This is biased toward the benefits and preferences of gay foreign tourists.

I reconsider the process of deterritorialization of the cultural spaces of the G Circuit Songkran party not only reinforces the value of endless fun with splashing water and crazy dancing, but also reveals the dominance and privilege of gay macho. The departure from the nationalistic Songkran tradition towards the freedom of homosexual desire is created by global capitalism. The movement and sensibility of gay Songkran parties in Thai society is therefore a lesson in the politics of deterritorialization. Hence, G Circuit Songkran shifting of cultural frontier between globalized countries cannot only be seen as the smoothly co-existence and symbiosis of different and dynamic gay cultures but must be understood as contradicted cultural artifact deconstructed and manipulated under the economic power relations that benefit for big gay business. At the G Circuit Songkran party, as I had seen, the feeling and sense of belonging of the confidence, gratification, happiness and pleasure has already been conquered by foreign white Asian gay men.

In summary, concept of deterritorialization helps to understand that in a time of moving cross-cultural boundaries, Thai Songkran festival and gay parties have been incorporated as fun and danceable events for gay tourists. It reveals the meaning and expression of Songkran in the thoughts and practices of people of different cultures, especially foreign gay groups who come during Songkran, where there is water splashing and joyful dancing. It's like a spectacular carnival. The Tourism Authority of Thailand's expectation that foreign tourists will experience and absorb Thai traditions may not correspond the feelings of gay people attending the G Circuit Songkran parties held in luxury hotels in Bangkok.

9. Conclusion

The emergence of the G Circuit Songkran Party over the past decade, I begin by explaining how the Thai Songkran Festival as a national tradition has been transformed by the Thai state into a global fun festival that invites foreign tourists into the country. The efforts of the Tourism Authority of Thailand to create a marketing strategy to invite gay and lesbian tourists to spend in the country led to the Go Thai Be Free campaign. I then pointed out that Songkran is seen as a fun entertainment event that can attract foreign gays to travel to Thailand, which G Circuit sees as a business opportunity and organizes Songkran parties for gays. Modifying the scope of Songkran to become an international water festival has shown that the Thai Songkran tradition is not a static one based on the original values of respecting and asking for blessings from the elderly. Under the regime of the global tourism industry, the Thai state has recreated Songkran as a cultural commodity and gay businessmen use it as a lure for foreign gay tourists.

I ponder that the deterritorialization of Songkran festival is not to recognize the multicultural overlap between authentic locality and hybridized globalization that runs smoothly and equitably, but I see a cultural discrepancy in which gay Songkran party becomes a boundary of privilege. The idea that deterritorialization is driven by online media and transnational capitalism is necessary to understand the emergence of new forms of global tourist power that also reproduce cultural myths of masculineness. In G Circuit Songkran party, I found that even though it was a freedom space for gender and sexual emancipation, masculine image and characteristics still influenced gay identity, selfhood and eroticism. Effeminacy and sissy behavior has become marginalized at gay parties. Therefore, the deterritorialization of G Circuit Songkran, in addition to bringing sexual freedom to be expressed in the water festival for gay tourists, also allows the reterritorialization of masculine materiality to be honored and have more privileges.

To understand the economic disparity that exists at the G Circuit Songkran party, it might be worth collecting data on how much each gay tourist spends in parties and activities during the Songkran festival. It may also encourage the organizers of the G Circuit Songkran party to pay attention to local Thai LGBTQ groups of dancers, singers, musicians, folk performers, and artisans by opening space and allowing these groups to come and participate in G Circuit's activities. I think that driving gay culture during Songkran requires engaging local Thai gay men and seeking diverse party design to create economic opportunities and creative expressions that different from Western gay circuit models.

10. References

- Apcom. (2016). This Songkran, Young Gay Men in Bangkok Splashed with the Biggest Sexual Health Campaign Ever! Retrieved November 10, 2023, from <https://www.apcom.org/this-songkran-young-gay-men-in-bangkok-splashed-with-the-biggest-sexual-health-campaign-ever/>
- Appadurai, Arjun. (1990). Disjuncture and Difference in the Global Cultural Economy. *Theory, Culture & Society*, 7, 295-310.
- Benedicto, B. (2014). *Under Bright Lights: Gay Manila and the Global Scene*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Carrington, C. (2006). Circuit Culture: Ethnographic Reflections on Inequality, Sexuality, and Life on the Gay Party Circuit. In N. Teunis & G. Herdt (Eds.), *Sexual Inequalities and Social Justice* (pp.123-147). Berkeley, CA: University of California Press.
- Clarence. (2019). Songkran 2019 at Center Point. Retrieved October 5, 2023, from <https://th.travelgay.com/venue/gcircuit>
- Colfax, G. N., Mansergh, G., Guzman, R., Vittinghoff, E., Marks, G., Rader, M., et al. (2001). Drug Use and Sexual Risk Behavior among Gay and Bisexual Men who Attend Circuit Parties: A Venue-Based Comparison. *Journal of Acquired Immune Deficiency Syndromes*, 28, 373-379.
- Cortés, J. (2019). gCircuit Songkran in Bangkok: A Buffet of Beautiful Boys. Retrieved November 10, 2023, from <https://medium.com/juansjournal/gcircuit-songkran-in-bangkok-a-buffet-of-beautiful-boys-b170b1f651cd>
- Curtius, M. & Ybarra, M. (1997). Gay Party Tour: More Harm Than Good? Los Angeles Times, October 13. Retrieved November 10, 2023, from <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-1997-oct-13-mn-42321-story.html>
- Deleuze, G. & Guattari, F. (2004). *Anti-Oedipus*. Trans. Robert Hurley, Mark Seem and Helen R. Lane. London and New York: Continuum.

- Duangwises, N. & Jackson, P.A. (2021). A Homoerotic History of Bangkok's Gay Middle Class: Thai Gay Bars and Magazines in the 1980s and 1990s. *Journal of Siam Society*, 109(2), 59-78.
- Gaissad, L. (2013). Expending Ourselves at “La Démence”? Gay Party Circuit from Consumption to Consummation. *Ethnologie française*, 3(43), 409-416.
- Ghaziani, A. & Cook, T.D. (2005). Reducing HIV infections at circuit parties: from description to explanation and principles of intervention design. *Journal of the International Association of Physicians in AIDS Care*, 4(2), 32-46. doi: 10.1177/1545109705277978.
- Giddens, A. (1990). *The Consequences of Modernity*. Cambridge. Polity Press.
- Kewaleewongsathorn, S. (2015). Commercializing Songkran: Pay to Enter. Retrieved November 13, 2023 from <https://www.bangkokpost.com/business/general/526839/commercialising-songkran-pay-to-enter>
- Larner, W. & Walters, W. (2004). Globalization as Governmentality. *Alternatives*, 29, 495-517.
- Lewis, L.A, Ross, M.W. (1995). The gay dance party culture in Sydney: a qualitative analysis. *Journal of Homosexuality*, 29(1), 41-70. doi: 10.1300/J082v29n01_03.
- Leyva-Moral, J.M., Feijoo-Cid, M., Moriña, D., Caylà, J.A., Arando, M., Vall, M., Barbera, M.J., Armengol, P. Vives, A., Martín-Ezquerria, G. Alsina, M. & Olalla, P.G. (2018). Gay Circuit Parties in Barcelona and Their Impact on Gonorrhea Incidence. *Archives of Sexual Behavior*, 47(2), DOI:10.1007/s10508-018-1220-9
- Lim, E. B. (2005). Glocalqueering in new Asia: The politics of performing gay in Singapore. *Theatre Journal*, 57 (2005), 383–405.

- Mansergh, G., Colfax, G.N., Marks, G., Rader, M., Guzman, R., & Buchbinder, S. (2001) The Circuit Party Men's Health Survey: Findings and implications for gay and bisexual men. *American Journal of Public Health*, 91(6), 953-958.
- Manta. (2023). Opening up about "Oui-Tom," the Pioneer of Gay Parties in Thailand. Retrieved September 28, 2023, from <https://happeningbkk.com/post/9474>.
- Marketingoops. (2023). GCIRCUIT organizes the largest gay dance festival in Asia, 4 days, 6 parties with 'SONGKRAN 2023. Retrieved March 25, 2024, from <https://www.marketingoops.com/pr-news/gcircuit-songkran-2023-the-big-bang/>
- Martí, G. M. H. (2006). The Deterritorialization of Cultural Heritage in a Globalized Modernity. *Journal of Contemporary culture*, 7, 92-107.
- Mattison, A. M., Ross, M. W., Wolfson, T., & Franklin, D. (2001). Circuit Party Attendance, Club Drug Use, and Unsafe Sex in Gay Men. *Journal of Substance Abuse*, 13, 119-126.
- MGRonline. (2005). TAT organizes Songkran events throughout Thailand. It is estimated that more than 6,000 million baht will flow. Retrieved March 25, 2024, from <https://mgronline.com/travel/detail/9480000043181>
- Musiket, Y. (2012). Pride of Songkran. Retrieved September 29, 2023, from <https://www.bangkokpost.com/life/arts-and-entertainment/290515/pride-of-songkran>
- Patel, P., Taylor, M. M., Montoya, J. A., Hamburger, M. E., Kerndt, P. R., & Holmber, S. D. (2006). Circuit Parties: Sexual Behaviors and HIV Disclosure Practices among Men Who Have Sex with Men at the White Party, Palm Springs, California, 2003. *AIDS Care*, 18, 1046-1049.

- Pio. (2023). Splashing Juiciness all over Bangkok! Pinning Songkran water spots in Bangkok 2023. Retrieved September 29, 2023, from <https://www.klook.com/th/blog/2566-songkran-bangkok/>
- Posttoday. (2013). Foreigners praise ‘Thailand’ for gay people traveling freely - without prejudice. Retrieved November 13, 2023, from <https://www.posttoday.com/international-news/242296>
- Roudometof, V. (2016). Theorizing Glocalization: Three Interpretations. *European Journal of Social Theory*, 19(3), 391–408.
- Saeng-Aroon, V. (2008). Fresh, Juicy, Wet. Retrieved from <https://vitayas.wordpress.com/2008/04/28/> Accessed October 4, 2023.
- Siam2nite. (2018). gCircuit Founders Share Beginnings of the Company, History of Meeting Each Other, and Thoughts on Gay Relationships. Retrieved October 4, 2023, from <https://www.siam2nite.com/en/magazine/lifestyle/item/857-gcircuit-founders-share-beginnings-of-the-company-history-of-meeting-each-other-and-thoughts-on-gay-relationships>
- The Gay Passport. (2016). 5 of IG’s Hottest Guys Describe gCircuit BKK. Retrieved October 5, 2023, from <https://thegaypassport.com/bangkok/gcircuit-bkk-hot-guys/>
- Tomlinson, J. (1999). *Globalization and Culture*. Chicago: University of Chicago Press.
- Weems, M. (2008). *The Fierce Tribe: Masculine Identity and Performance in the Circuit*. Logan: Utah State University Press.
- Weidel, J.J., Provencio-Vasquez, E., & Grossman, J. (2008). Sex and Drugs: High-Risk Behaviors at Circuit Parties. *American Journal of Men’s Health*, 2(4), 344-352. doi: 10.1177/1557988308322299.

ทัศนคติของบุคลากรต่อรูปแบบการสื่อสารภายในและ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในมหาวิทยาลัยขอนแก่น The Attitude of Personnel toward the Internal Communication Platforms and Participative Behaviors in Khon Kaen University

วรวิทย์ สิริพานวัฒน์ (Worawit Siripanuwat)¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ทัศนคติ พฤติกรรมการมีส่วนร่วม และแนวโน้มการมีส่วนร่วมของบุคลากร เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคลกับการเปิดรับข่าวสาร เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับทัศนคติต่อรูปแบบการสื่อสาร เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อรูปแบบการสื่อสารกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วม และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อรูปแบบการสื่อสารกับแนวโน้มพฤติกรรมการมีส่วนร่วม โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามบุคลากรจำนวน 463 คน วิเคราะห์ข้อมูลสถิติพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำค่าเฉลี่ยแต่ละประเด็นมาคำนวณระดับประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ของ ส.ก.อ. และ ส.ม.ศ. ซึ่งสอดคล้องกับ บุญชม ศรีสะอาด (2545) ที่ได้เสนอช่วงคะแนนที่มีความเป็นกลางและเหมาะสม จากนั้นวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบความแตกต่างของลักษณะส่วนบุคคลจะมีการเปิดรับข่าวสารต่างกัน สมมติฐานที่ 1 ประชากรมากกว่า 2 กลุ่มใช้ One-way ANOVA และการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร สมมติฐานที่ 2 3 และ 4 ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ค่าสถิติ t วิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS

¹ นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ กองสื่อสารองค์กร สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Public Relations Officer, Professional level, Communication Affairs Division
E-mail: worawit@kku.ac.th

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีช่วงอายุ 38-53 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความอดทน สู้งาน และต้องการความมั่นคงการงาน รองลงมากลุ่มช่วงอายุ 23-38 ปี เป็นกลุ่มที่ต้องการการยอมรับ มีความคิดสร้างสรรค์ และเป็นตัวของตนเองสูง ทั้งนี้ ราว 1 ใน 5 เป็นกลุ่มอายุมากกว่า 53 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความขยัน อดทน จริ่งจัง การทำงาน แสดงว่าการจัดการรูปแบบการสื่อสาร ต้องคำนึงถึงกลุ่มอายุที่ต่างกัน เพื่อให้สามารถเข้าถึงการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561) และส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารจาก อีเมล หนังสือเวียน และเว็บไซต์ จำนวน 1-2 ครั้งต่อวัน เวลา 08.30-12.00 น. ในวันทำงาน ข่าวสารที่สนใจ ได้แก่ ข่าวประกาศ ข่าวบุคลากร ข่าวกิจกรรมสำคัญ และข่าววิจัยและนวัตกรรม ทัศนคติต่อการสื่อสารแนวราบอยู่ระดับมากที่สุด โดยใช้ช่องทางอีเมลซึ่งทำให้เกิดความรวดเร็ว ประสานงานราบรื่น เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ทัศนคติต่อการสื่อสารจากบนลงล่าง ข่าวสารจากผู้บริหารอยู่ในระดับมาก เนื้อหาข่าวสารที่ทำให้รับรู้นโยบายขององค์กร ที่ถูกต้องชัดเจน ผ่านช่องทางเว็บไซต์ที่มีความทันสมัย และทัศนคติต่อการสื่อสารจากล่างขึ้นบน เรื่องที่บุคลากรสะท้อนไปยังผู้บริหาร อยู่ระดับปานกลาง บุคลากรมักใช้ช่องทางออนไลน์ เพื่อเสนอแนะ และคาดหวังการตอบสนอง บุคลากรมีพฤติกรรม การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง โดยเข้าร่วมกิจกรรมวิชาการ กิจกรรมพัฒนาศักยภาพ และกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม จำนวน 1-5 ครั้งต่อปี และมีแนวโน้มสูงที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ด้านวิชาการอีก และจะแนะนำให้เพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวด้วยกัน

ผลการวิจัยลักษณะส่วนบุคคลกับการเปิดรับข่าวสารพบว่า เพศหญิงเปิดรับข่าวสารจากอีเมลมากกว่าเพศชาย นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง และความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับข่าวสารกับทัศนคติต่อรูปแบบการสื่อสาร พบว่าการเปิดรับข่าวสารจากอีเมลสัมพันธ์ กับทัศนคติการสื่อสารแนวราบด้านช่องทาง และสัมพันธ์กับทัศนคติการสื่อสารแบบล่างขึ้น บนทั้งด้านเนื้อหาและช่องทาง และการเปิดรับข่าวสารจากบันทึกข้อความสัมพันธ์กับทัศนคติ การสื่อสารแบบบนลงล่าง ด้านช่องทาง และทัศนคติโดยรวมต่อรูปแบบการสื่อสาร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรม

คำสำคัญ: ทัศนคติของบุคลากร, การสื่อสารภายในองค์กร, พฤติกรรมการมีส่วนร่วม, มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

This research aimed at examining organizational communication reception, attitudes, participation behaviors, and trends among personnel within an organization. The objectives included studying diverse personal characteristics related to organizational communication reception, investigating the relationship between the reception of organizational communication and the attitudes towards internal communication modes, exploring the links between attitudes towards internal communication modes and participation behaviors, and analyzing the relationship between the attitudes towards internal communication modes and the participation behavior trends among personnel. The study used a quantitative methodology with simple random sampling to collect data via questionnaires from 463 personnel. Data analysis involved univariate analysis and descriptive statistics (percentages, mean values, standard deviations, and minimum-maximum values). Mean values assessed effectiveness based on Quality Assessment (ONESQA) and the Commission on Higher Education (CHE) criteria, aligning with Boonchom Srisawat's (2002) findings. Inferential statistics, including independent T-Tests and One-way ANOVA, were used to test the research hypotheses. Statistical analyses were conducted using SPSS for Windows.

The study found that most respondents at Khon Kaen University were female, aged 38-53 (Generation X), known for resilience and strong work ethics. The next prominent group was aged 23-38 (Generation Y), characterized by a desire for recognition and creativity. About one-fifth were over 53 (Baby Boomers), known for diligence and perseverance. Effective communication must consider these diverse groups.

Personnel primarily received information from internal sources (email, memos, circulars, the university website, and bulletin boards) 1-2 times per day between 8:30 AM and 12:00 PM on workdays. Their main interests were university announcements, personnel promotions, training seminars, annual ceremonies, and research updates.

Personnel exhibited a positive attitude towards horizontal communication among peers, primarily facilitated through email, which supports understanding, convenience, speed, coordination, and relationship-building. Top-down communication from management was viewed favorably when clear policies were communicated via modern channels like the university website.

Regarding bottom-up communication, personnel had a moderately positive attitude, using websites, Facebook, and Line to convey issues and expect responsive advice. They hope their feedback will improve organizational processes. Participation in organizational activities, such as academic conferences, professional development, and cultural preservation, was moderate (1-5 times per year), with a high likelihood of continued participation and recommendations to colleagues.

Research indicated that female personnel showed higher frequencies of internal communication reception via email compared to males. Correlation analysis revealed a positive relationship between email communication reception and favorable attitudes towards horizontal communication.

Overall, these findings highlight the need for aligned communication strategies that consider diverse characteristics and preferences to effectively engage personnel.

Keywords: Personnel Attitude, Internal communication, Participatory Behavior, Khon Kaen University

1. บทนำ (Introduction)

การสื่อสารเป็นกระบวนการสำคัญในการทำงานที่ถ่ายทอดความคิดและความเข้าใจจากบุคคลหนึ่งไปยังคนอื่น ๆ เพื่อให้การทำงานในองค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะการใช้การสื่อสารภายในให้บุคลากรปฏิบัติตามที่ต้องการด้วยทักษะการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ นอกจากนี้ยังพบว่า การสื่อสารเป็นรากฐานของความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรที่มีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร ความสำเร็จในการประสานงานและการร่วมมือกันต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลอย่างสม่ำเสมอ ปฏิสัมพันธ์นี้ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในตำแหน่งงานต่าง ๆ ภายในองค์กร ที่เชื่อมโยงเครือข่ายเข้าด้วยกัน ดังนั้น องค์กรจึงเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกัน โดยมีการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นพื้นฐานสำคัญขององค์กรและเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงบุคลากรเข้าด้วยกัน ระหว่างผู้บริหารที่เป็นผู้ส่งสารและผู้ปฏิบัติงานที่เป็นผู้รับสาร หรือการสื่อสารในระดับเดียวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสานงาน หรือแม้แต่การสร้างความสัมพันธ์อันดีของบุคลากรในระดับต่าง ๆ อาทิ ผู้บริหาร ผู้ได้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน การสื่อสารภายในองค์กรสามารถกระทำได้หลากหลายรูปแบบ โดยต้องคำนึงถึงความถูกต้อง ความรวดเร็ว และความเหมาะสมเป็นสำคัญ

ทั้งนี้ รูปแบบการสื่อสารสามารถจำแนกตามเส้นทางของการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การติดต่อสื่อสารจากบนลงล่าง (Downward Communication) เป็นการสื่อสารจากระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งสูงกว่า ไปยังผู้ปฏิบัติงานที่มีตำแหน่งต่ำกว่า เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงาน คำสั่ง กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ (สมยศ นาวิการ, 2544, น. 22) การติดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบน (Upward Communication) เป็นการสื่อสารจากผู้ปฏิบัติงานที่มีตำแหน่งต่ำกว่าไปยังผู้บริหารที่มีตำแหน่งสูงกว่า เกี่ยวกับการรายงานผลการปฏิบัติงาน (สมยศ นาวิการ, 2544, น. 457 - 458) และการติดต่อสื่อสารตามแนวนอน (Horizontal Communication) เป็นการสื่อสารระหว่างผู้ปฏิบัติงานระดับเดียวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (รศชงพร โกมลเวสิน, 2550, น. 81)

จากโครงสร้างของมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่มีความแตกต่างกันไปตามบทบาทตำแหน่งหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นระดับผู้บริหาร หรือผู้ปฏิบัติงาน อาจเกิดปัญหาในการติดต่อสื่อสาร ตั้งแต่ผู้ส่งสาร การส่งข่าวสาร ผู้รับข่าวสาร หรือข้อมูลย้อนกลับ ปัญหาในการสื่อสารภายใน

จะสะท้อนถึงปัญหาอื่นภายในองค์กร จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้เกิดความสนใจในการศึกษาทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในและการมีส่วนร่วมในองค์กรว่ามีรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรเป็นอย่างไร เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการสื่อสารภายใน เพื่อตอบสนองต่อการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

2.1 เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารภายในองค์กร ทัศนคติ พฤติกรรมการมีส่วนร่วม และแนวโน้มพฤติกรรมการมีส่วนร่วมภายในองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่น

2.2 เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันกับการเปิดรับข่าวสารภายในองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่น

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารภายในองค์กรกับทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

2.4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่น

2.5 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นกับแนวโน้มพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยขอนแก่นและเคยเปิดรับข่าวสารภายในของมหาวิทยาลัย โดยแบ่งบุคลากรออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย พนักงานวิสาหกิจ พนักงานหน่วยงานในกำกับ ลูกจ้างของมหาวิทยาลัย และลูกจ้างประจำ จำนวน 11,447 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามด้วยการคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973 :727) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% และระดับความคาดเคลื่อนในการยอมรับไม่เกิน 0.05 ดังสูตรต่อไปนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+N_e^2}$$

เมื่อ n = ขนาดตัวอย่าง

N = ขนาดประชากรที่เคยเปิดรับข่าวสารภายในของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

e = ค่าความคาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง มีค่าเท่ากับ 0.05

$$n = \frac{11,447}{1+11,447(0.05)^2}$$

$$n = \frac{11,447}{29.62}$$

$$n = 386.46 \approx 387$$

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 387 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 463 คน โดยเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยถือว่าบุคลากรทุกคนมีโอกาสถูกเลือกเท่ากัน โดยมีรายชื่อบุคลากรทั้งหมดและได้กำกับเลขไว้แล้ว วิธีการใช้โปรแกรม SPSS ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่าง 463 รายชื่อ จากนั้นผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบออนไลน์ และส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไปยังบุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 463 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสอบถาม โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกแบบสอบถามเอง ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามปลายเปิด และคำถามปลายปิด แบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทบุคลากร รายได้ และระยะเวลาในการทำงาน

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประกอบด้วย เคยเปิดรับสื่อประเภทใดบ้าง เปิดรับสื่อประเภทใดมากที่สุด ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ครั้ง/เดือน) ช่วงเวลาที่เปิดรับข่าวสาร และประเภทของข่าวสารที่เปิดรับเป็นประจำจากสื่อ บันทึกข้อความ หรือหนังสือเวียน ป้ายประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย เว็บไซต์มหาวิทยาลัยขอนแก่น เฟซบุ๊กแฟนเพจ ไลน์ออฟฟิเชียล ยูทูปออฟฟิเชียล อินสตาแกรมออฟฟิเชียล วิทยูเอฟเอ็ม 103 ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการสื่อสารภายในของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยแบ่งตามรูปแบบการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การติดต่อสื่อสารจากบนลงล่าง (Downward Communication) การติดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบน (Upward Communication) และการติดต่อสื่อสารตามแนวนอน (Horizontal Communication) ซึ่งแบ่งตามอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อด้านเนื้อหา และด้านช่องทาง

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมภายในองค์กร ได้แก่ ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม ประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วม เหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรม วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรม และช่วงเวลาที่เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด

ตอนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับแนวโน้มพฤติกรรมการมีส่วนร่วมภายในองค์กร ได้แก่ ความตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยขอนแก่นต่อไป และความตั้งใจที่จะบอกต่อ หรือแนะนำบุคคลอื่นให้เข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะทั่วไปที่คิดว่าการสื่อสารภายในของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ควรมีการปรับปรุงในเรื่องใดบ้าง

3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

สามารถแจกแจงตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาตามสมมติฐานการศึกษา ดังนี้

3.3.1 สมมติฐานการวิจัยที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลภายในองค์กร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ประเภทบุคลากร รายได้ และระยะเวลาทำงานในหน่วยงานที่แตกต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารภายในองค์กรแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะส่วนบุคคลภายในองค์กร

ตัวแปรตาม คือ การเปิดรับข่าวสารภายในองค์กร

3.3.2 สมมติฐานการวิจัยที่ 2 การเปิดรับข่าวสารของบุคลากรภายในองค์กรมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ตัวแปร คือ

3.3.2.1 การเปิดรับข่าวสารภายในองค์กร

3.3.2.2 ทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

3.3.3 สมมติฐานการวิจัยที่ 3 ทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในองค์กร
ตัวแปร คือ

3.3.3.1 ทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

3.3.3.2 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในองค์กร

3.3.4 สมมติฐานการวิจัยที่ 4 ทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในองค์กร
ตัวแปร คือ

3.3.4.1 ทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

3.3.4.2 แนวโน้มพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในองค์กร

3.4 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัยนี้ โดยศึกษาวิธีการสร้างคำถามมาจากแบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเคยมีผู้ศึกษาไว้แล้ว จึงนำมาประยุกต์ให้เข้ากับสมมติฐานของงานวิจัยที่ต้องการศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ดังต่อไปนี้

3.4.1 ความเที่ยงตรง (Validity)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความชัดเจนและความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์และสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการหาคำตอบสำหรับการศึกษานี้ได้

3.4.2 ความน่าเชื่อถือ (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบก่อน (Pre-Test) กับผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 39 ชุด การทดสอบก่อนการศึกษานี้เพื่อหาความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามว่ากลุ่มตัวอย่างนี้มีความเข้าใจแบบสอบถามหรือไม่ ซึ่งจะเลือกคำนวณเฉพาะส่วนของแบบสอบถามที่สามารถนำมาตีค่าเป็นคะแนนได้ (Rating Scale) เท่านั้น สำหรับค่าความน่าเชื่อถือที่ใช้ในการศึกษานี้จะใช้สูตรของวิธีสัมประสิทธิ์แบบอัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) (Cronbach,1990 :204)

มีสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ α = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นได้ของแบบสอบถาม

k = จำนวนข้อคำถาม

S_i^2 = ความแปรปรวนของคำถามแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด หรือกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

โดยแบบสอบถามที่นำไปทดสอบก่อนใช้จริง (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2548, น. 161) กล่าวว่า ผลการทดสอบต้องมีค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือได้จำนวนมากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 จึงถือว่าแบบทดสอบนั้นมีความเชื่อมั่น เพราะฉะนั้น หากทดสอบแล้วได้น้อยกว่า 0.7 จะต้องทำการแก้ไข แบบสอบถาม แล้วทำการทดสอบแบบสอบถามที่แก้ไขกับกลุ่มตัวอย่างใหม่จนกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือจะต้องไม่ต่ำกว่า 0.7

จากการทำการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ใช้ทำการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์ alpha เท่ากับ 0.70 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่น โดยได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

ทัศนคติโดยรวม	ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.97
การติดต่อสื่อสารจากบนลงล่าง	ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.95
- ด้านประเด็นเนื้อหา	ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.95
- ด้านช่องทาง	ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.91
การติดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบน	ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.97
- ด้านประเด็นเนื้อหา	ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.95
- ด้านช่องทาง	ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.94
การติดต่อสื่อสารแนวราบ	ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.95
- ด้านประเด็นเนื้อหา	ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.93
- ด้านช่องทาง	ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.91
ประเด็นการมีส่วนร่วม	ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.77
ประเด็นแนวโน้มพฤติกรรม	ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.82

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไปยังบุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่นทั้งหมดจำนวน 463 ฉบับ แบ่งตามประเภทบุคลากร 6 ประเภท ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย พนักงานวิสาหกิจ พนักงานหน่วยงาน ในกำกับลูกจ้างของมหาวิทยาลัย และลูกจ้างประจำ โดยเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยถือว่าบุคลากรทุกคนมีโอกาสถูกเลือกเท่ากัน โดยมีรายชื่อบุคลากรทั้งหมดและได้กำกับเลขไว้แล้ว วิธีการใช้โปรแกรม SPSS ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่าง 463 รายชื่อ จากนั้นผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบออนไลน์ และส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไปยังบุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 463 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามเอง

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทุกตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ตัวแปรเดียวใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด-สูงสุด จากนั้นนำค่าเฉลี่ยแต่ละประเด็นมาคำนวณระดับประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ของ ส.ก.อ. และ ส.ม.ศ. ซึ่งมีความสอดคล้องกับนักวิชาการไทยอย่าง บุญชม ศรีสะอาด (2545) ที่ได้เสนอช่วงคะแนนที่มีความเป็นกลางและเหมาะสม จากนั้นวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบความแตกต่างของลักษณะส่วนบุคคลภายในองค์กรที่แตกต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารภายในองค์กรต่างกัน ในสมมติฐานการวิจัยที่ 1 กรณีที่ประชากร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม สถิติที่ใช้ คือ independent T-Test และในกรณีที่ประชากรแบ่งมากกว่า 2 กลุ่ม สถิติที่ใช้ คือ One-way ANOVA และการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร ในสมมติฐานการวิจัยที่ 2 3 และ 4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยใช้ค่าสถิติ t โดยดำเนินการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Windows)

4. ผลการวิจัย (Research Results)

วิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 8 ตอน ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ถึงร้อยละ 64.80 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 29.60 เป็นที่น่าสังเกตว่า ร้อยละ 4.30 เป็นเพศทางเลือก โดยส่วนใหญ่มีอายุปัจจุบันอยู่ที่มากกว่า 38 ปี แต่ไม่เกิน 53 ปี ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง เป็นบุคลากรที่อยู่ใน Generation X ร้อยละ 38.20 เป็นบุคลากรที่อายุมากกว่า 23 ปี แต่ไม่เกิน 38 ปี ซึ่งอยู่ในช่วง Generation Y และ 1 ใน 5 ของบุคลากร เป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 53 ปีขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่ม Generation Baby Boomer บุคลากรส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 34.60 และ 32.60 ตามลำดับ รองลงมา คือ ระดับปริญญาเอก ร้อยละ 28.70 สังเกตว่า มีบุคลากร

ร้อยละ 4.00 ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ซึ่งอาจเป็นบุคลากรสายสนับสนุน กลุ่มที่ทำงานบริการ หรืองานใช้แรงงานในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ บุคลากรกว่าร้อยละ 74.10 เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย รองลงมา คือ ลูกจ้าง มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 15.10 และมีกลุ่ม อยู่ข้าราชการร้อยละ 6.30 บุคลากรส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 30,000 แต่ไม่เกิน 45,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 32.80 รองลงมา คือ มากกว่า 15,000 แต่ไม่เกิน 30,000 บาทต่อเดือน และมากกว่า 60,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 23.10 และ 18.40 และสำหรับอายุงานหรือระยะเวลาการทำงานในมหาวิทยาลัย พบว่า บุคลากร ร้อยละ 26.30 มีอายุงานมากกว่า 25 ปีขึ้นไปซึ่งสอดคล้องกับอายุปัจจุบัน ทั้งนี้พบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่ง มีอายุงานไม่เกิน 13 ปี

4.2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น

พบว่า บุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ตอบแบบสอบถามมากกว่าครึ่งหนึ่ง เปิดรับข่าวสารจากสื่อภายในโดยเฉพาะจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ บันทึกข้อความหรือหนังสือเวียน เว็บไซต์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ป้ายประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย ร้อยละ 81.60 72.40 67.60 และ 60.90 ตามลำดับ คล้ายกับผลการวิจัยของ วรัญญ ดอนเหนือ ทองรวี ศิลาโน้ย และปรเมศวร์ จรัสเมธากุล (2563) ที่ระบุว่า บุคลากร คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น เปิดรับสื่อ 3 ลำดับแรก คือ ระบบอีเมลข่าวสาร เว็บไซต์คณะบริหารธุรกิจฯ และเว็บไซต์ มข. แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า สื่อประเภทสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ ไลน์ออฟฟิเชียล ยูทูปออฟฟิเชียล และอินสตาแกรม ออฟฟิเชียล กลับไม่ได้รับความสนใจมากเท่าที่ควร โดยมีร้อยละการเปิดรับเท่ากับ 9.50 3.70 และ 2.40 ตามลำดับ ทั้งนี้ บุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีการเปิดรับข่าวสารจากจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ มากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 โดยมีร้อยละสูงถึง 45.10 เมื่อพิจารณา ลำดับที่ 2 พบว่า บุคลากรเปิดรับข่าวสารจากบันทึกข้อความหรือหนังสือเวียน เป็นลำดับ ที่ 2 มากที่สุดถึงร้อยละ 21.00 และสำหรับลำดับที่ 3 พบว่า บุคลากรเปิดรับข่าวสารจากเว็บไซต์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ร้อยละ 24.80

สำหรับความถี่ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อภายใน พบว่า บุคลากรมหาวิทยาลัย ขอนแก่น เปิดรับข่าวสารจากสื่อภายในลำดับที่ 1 จำนวน 1-2 ครั้งต่อวัน ร้อยละ 47.10 รองลงมาคือ มากกว่า 4 ครั้งต่อวันราว 1 ใน 5 ของบุคลากร ซึ่งใกล้เคียงกับการเปิดรับ ข่าวสารจากสื่อภายในลำดับที่ 2 จำนวน 1-2 ครั้งต่อวัน ร้อยละ 43.00 และสื่อภายใน

ที่บุคลากรเปิดรับข่าวสารเป็นลำดับที่สาม กลับถูกเข้าถึงเพียง 3 วันต่อครั้ง ถึงร้อยละ 40.00 อีกทั้งยังพบว่า บุคลากรส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารในช่วงเวลา 8.30-12.00 น. เนื่องจากเป็นช่วงเวลาเริ่มต้นการทำงานในแต่ละวัน ดังนั้น หากมหาวิทยาลัยเผยแพร่ข่าวสารในช่วงเวลาดังกล่าว น่าจะทำให้เกิดการเข้าถึงในระดับสูง รองลงมาคือ ช่วงเวลา 13.00-16.30 น. ร้อยละ 44.10 ซึ่งเป็นช่วงเวลาทำงานในเวลาราชการ

ทั้งนี้ บุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่นมากกว่าครึ่งหนึ่งเปิดรับข่าวสารประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น ข่าวส่งเสริมบุคลากรหรือการจัดอบรมสัมมนาต่าง ๆ ภายใน มข. ข่าวกิจกรรม หรือพิธีการสำคัญประจำปี มข. และข่าวงานวิจัยและนวัตกรรมของ มข. ร้อยละ 86.20 55.10 52.30 และ 50.30 ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่า บุคลากรไม่ได้สนใจข่าวการประชุมผู้บริหารมหาวิทยาลัยมากเท่าที่ควร โดยไม่เปิดรับสื่อถึงร้อยละ 84.70

4.3 ทัศนคติที่มีต่อการสื่อสารภายในของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

พบว่า บุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีทัศนคติต่อการติดต่อสื่อสารจากบนลงล่าง (ข่าวสารที่ส่งมาจากผู้บริหาร หัวหน้างาน หรือผู้บังคับบัญชา) ด้านประเด็นเนื้อหาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเนื้อหาข่าวสารทำให้รู้และเข้าใจนโยบายขององค์กรได้อย่างถูกต้องชัดเจน ($\bar{X}=3.77$, S.D.=0.80) และเนื้อหาข่าวสารทำให้เชื่อมั่นและเกิดความไว้วางใจ ($\bar{X}=3.76$, S.D.=0.80) และในด้านช่องทาง พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในประเด็นช่องทางเว็บไซต์มีความทันสมัย ($\bar{X}=3.79$, S.D.=0.86) และช่องทางเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Khon Kaen University - มหาวิทยาลัยขอนแก่น) มีการนำเสนอข่าวสารที่รวดเร็ว ชัดเจน และถูกต้อง ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.87) เป็นที่น่าสังเกตว่า บุคลากรมีทัศนคติในระดับปานกลางในประเด็นช่องทางวิทยุเอฟเอ็ม 103 ทำให้รู้เรื่องต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ($\bar{X}=3.17$, S.D.=0.99)

สำหรับประเด็นทัศนคติต่อการติดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบน (เรื่องที่ถูกปฏิบัติงาน รายงานผู้บริหาร หัวหน้าส่วนงาน หรือผู้บังคับบัญชา) ด้านประเด็นเนื้อหา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นข้อเสนอแนะที่ดีของบุคลากรที่สะท้อนไปถูกนำมาปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น ($\bar{X}=3.40$, S.D.=0.96) และสิ่งที่บุคลากรสะท้อนกลับไปได้รับความสนใจ ทำให้เกิดความมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนองค์กร ($\bar{X}=3.33$, S.D.=0.98) และในด้านช่องทาง พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง และระดับมากในบางประเด็น อาทิ ช่องทางการสื่อสารแบบล่างขึ้นบน สามารถใช้ช่องทางเว็บไซต์

เฟซบุ๊ก และไลน์ สำหรับซักถามข้อสงสัย หรือเสนอแนะ และได้รับการตอบสนอง การตอบกลับข้อสงสัย หรือการให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ($\bar{X}=3.44$, S.D.=0.95) และเมื่อบุคลากรมีปัญหาหรือเสนอแนวคิดในการทำงาน สามารถส่งถึงผู้บริหารได้ หลายช่องทาง ($\bar{X}=3.42$, S.D.=0.97) เป็นที่น่าสังเกตว่า บุคลากรมีทัศนคติในระดับ ปานกลางในประเด็นองค์การมีการจัดเวที หรือการประชุมที่让บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น ต่อผู้บริหาร ($\bar{X}=3.28$, S.D.=0.98)

ทั้งนี้ บุคลากรมีทัศนคติต่อการติดต่อสื่อสารตามแนวราบ (ข่าวสารที่สื่อสารระหว่าง ผู้ปฏิบัติงานระดับเดียวกัน หรือต่างสายงาน) ด้านประเด็นเนื้อหา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการสื่อสารระหว่างบุคลากร ช่วยให้การประสานงานระหว่าง คณะ/หน่วยงานราบรื่น และช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะ/หน่วยงาน ($\bar{X}=3.77$, S.D.=0.78) และการสื่อสารระหว่างบุคลากรทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ในการทำงาน หรือเกิดความสนใจเฉพาะในแต่ละสายงานทำให้เกิดความชำนาญในวิชาชีพ ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.80) และในด้านช่องทาง พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ มีทัศนคติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในประเด็นช่องทางการสื่อสารผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ทำให้เกิดความเข้าใจง่าย สะดวก และรวดเร็ว ($\bar{X}=3.95$, S.D.=0.78) และช่องทางการสื่อสาร ผ่านการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร ทั้งใน สายงานเดียวกันและต่างสายงาน ($\bar{X}=3.86$, S.D.=0.81)

4.4 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมภายในองค์กร

พบว่า บุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่นส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ในองค์กรระดับปานกลาง โดยเฉพาะในประเด็นการเคยเข้าร่วมกิจกรรมประเภทวิชาการ ของมหาวิทยาลัย อาทิ การประชุมวิชาการต่าง ๆ โครงการอบรมภาษาอังกฤษ โครงการ อบรมคอมพิวเตอร์ ($\bar{X}=2.89$, S.D.=1.01) รองลงมาคือ ประเด็นการเคยเข้าร่วมกิจกรรม ประเภทสังคม หรือสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย อาทิ กิจกรรม CSV กิจกรรมทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ($\bar{X}=2.62$, S.D.=1.06) และการเคยเข้าร่วมประชุมในกิจกรรมอธิการบดี พบปะคณะ/หน่วยงาน ที่เปิดรับฟังความคิดเห็นบุคลากร ($\bar{X}=2.61$, S.D.=1.08)

เมื่อพิจารณาจำนวนครั้งในการร่วมกิจกรรมกับมหาวิทยาลัยต่อปี พบว่า บุคลากร รวบรวม 67.60 เข้าร่วมกิจกรรมกับมหาวิทยาลัย 1-5 ครั้งต่อปีเท่านั้น ซึ่งถือเป็นจำนวน น้อยมากหากพิจารณาในรอบ 1 ปี สำหรับประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วม พบว่า บุคลากร

ส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งหนึ่งเข้าร่วมกิจกรรมด้านวิชาการ ได้แก่ กิจกรรมอบรมพัฒนาศักยภาพ และกิจกรรมประชุมวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 64.40 และ 53.10 ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่า บุคลากรกว่าร้อยละ 70.00 ขึ้นไป ไม่เข้าร่วมกิจกรรมทดสอบสมรรถนะ กิจกรรมรับฟังความคิดเห็น และกิจกรรมบริการวิชาการชุมชน และในด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม พบว่า บุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 49.50 38.90 และ 38.90 ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่า บุคลากรมากกว่าร้อยละ 80.0 ไม่เข้าร่วมกิจกรรมสำคัญหรืองานประจำปีมหาวิทยาลัยขอนแก่น และกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

4.5 แนวโน้มพฤติกรรมการมีส่วนร่วมภายในองค์กร

พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ตั้งใจเข้าร่วมกิจกรรมด้านวิชาการ และจะแนะนำบุคคลอื่นให้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวด้วยกัน ($\bar{X}=3.86$, $S.D.=0.89$) ตั้งใจเข้าร่วมการประชุมที่เปิดรับฟังความคิดเห็นบุคลากร และจะแนะนำบุคคลอื่นให้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวด้วยกัน ($\bar{X}=3.73$, $S.D.=0.95$) และตั้งใจเข้าร่วมกิจกรรมด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และจะแนะนำให้บุคคลอื่นเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวด้วยกัน ($\bar{X}=3.73$, $S.D.=0.91$) ซึ่งถือเป็นแนวโน้มพฤติกรรมที่ดีในอนาคต

4.6 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

4.6.1 สมมติฐานการวิจัยที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลภายในองค์กร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ประเภทบุคลากร รายได้ และระยะเวลาทำงานในหน่วยงานที่แตกต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารภายในองค์กร จากสื่อที่เปิดรับมากที่สุด 3 ลำดับแรก (จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ บันทึกรายการหรือหนังสือเวียน และเว็บไซต์มหาวิทยาลัยขอนแก่น) แตกต่างกัน

4.6.1.1 ลักษณะส่วนบุคคลภายในองค์กรที่แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารภายในองค์กร ความถี่จากสื่อที่มีผู้อ่านมากที่สุดอันดับ 1 แตกต่างกัน

(1) บุคลากรที่มีเพศแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของความถี่ในการเปิดรับข่าวสารภายในองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่า บุคลากรเพศหญิงมีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารภายในองค์กรมากกว่าบุคลากรเพศชาย มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.44 และ 2.98 ตามลำดับ ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า เพศของผู้ปฏิบัติงาน

ที่แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารภายในองค์กร จากสื่อที่มีผู้ตอบมากที่สุดอันดับ 1 แตกต่างกัน

(2) นอกนั้น ไม่มีความแตกต่างกัน

4.6.1.2 ลักษณะส่วนบุคคลภายในองค์กรที่แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารภายในองค์กร ความถี่ (ครั้ง/เดือน) จากสื่อที่มีผู้ตอบมากที่สุดอันดับ 2 ไม่มีความแตกต่างกัน

4.6.1.3 ลักษณะส่วนบุคคลภายในองค์กรที่แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารภายในองค์กร ความถี่จากสื่อที่มีผู้ตอบมากที่สุดอันดับ 3 ไม่มีความแตกต่างกัน

4.6.2 สมมติฐานการวิจัยที่ 2 การเปิดรับข่าวสารของบุคลากรภายในองค์กร มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

4.6.2.1 การเปิดรับข่าวสารภายในองค์กร ความถี่ (ครั้ง/เดือน) จากสื่อที่มีผู้ตอบมากที่สุดอันดับ 1 มีความสัมพันธ์กับทัศนคติการสื่อสารโดยรวมที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายใน

(1) จากผลการวิเคราะห์พบว่า การเปิดรับข่าวสารภายในองค์กรจากสื่อที่มีผู้ตอบมากที่สุดอันดับ 1 มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการติดต่อสื่อสารภายในแบบล่างขึ้นบน ด้านเนื้อหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ เท่ากับ 0.10 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย นอกจากนี้ยังพบว่า การเปิดรับข่าวสารภายในองค์กรจากสื่อที่มีผู้ตอบมากที่สุดอันดับ 1 มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการติดต่อสื่อสารภายในแบบล่างขึ้นบน ด้านช่องทาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ เท่ากับ 0.12 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และการเปิดรับข่าวสารภายในองค์กรจากสื่อที่มีผู้ตอบมากที่สุดอันดับ 1 มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการติดต่อสื่อสารภายในแบบแนวราบ ด้านช่องทาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีระดับความสัมพันธ์เท่ากับ 0.10 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

(2) นอกนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

4.6.2.2 การเปิดรับข่าวสารภายในองค์กร ความถี่ (ครั้ง/เดือน) จากสื่อที่มีผู้ตอบมากที่สุดอันดับ 2 มีความสัมพันธ์กับทัศนคติการสื่อสารโดยรวมที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายใน

(1) จากผลการวิเคราะห์พบว่า การเปิดรับข่าวสารภายในองค์กรจากสื่อที่มีผู้ตอบมากที่สุดอันดับ 2 มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการติดต่อสื่อสารภายในแบบบนลงล่าง ด้านช่องทาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ เท่ากับ 0.10 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

(2) นอกนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

4.6.2.3 การเปิดรับข่าวสารภายในองค์กร ความถี่ (ครั้ง/เดือน) จากสื่อที่มีผู้ตอบมากที่สุดอันดับ 3 มีความสัมพันธ์กับทัศนคติการสื่อสารโดยรวมที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายใน

(1) จากผลการวิเคราะห์พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน

4.6.3 สมมติฐานการวิจัยที่ 3 ทัศนคติโดยรวมต่อรูปแบบการสื่อสารภายในมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย

4.6.3.1 จากผลการวิเคราะห์พบว่า ทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในแบบบนลงล่าง ด้านเนื้อหา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ เท่ากับ 0.22 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อีกทั้ง ทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในแบบบนลงล่าง ด้านช่องทาง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ เท่ากับ 0.22 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย นอกจากนี้ ทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในแบบล่างขึ้นบน ด้านเนื้อหา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ เท่ากับ 0.20 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ ทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในแบบล่างขึ้นบน ด้านช่องทาง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ เท่ากับ 0.17 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เช่นเดียวกันกับทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในแบบแนวราบ ด้านเนื้อหา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ เท่ากับ 0.17 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในแบบแนวราบ ด้านช่องทาง มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรม

ของมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ เท่ากับ 0.19 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

4.6.4 สมมติฐานการวิจัยที่ 4 ทศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายใน มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย

4.6.4.1 จากผลการวิเคราะห์พบว่า ทศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในแบบบนลงล่าง ด้านเนื้อหา มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ เท่ากับ 0.34 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อีกทั้ง ทศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในแบบบนลงล่าง ด้านช่องทาง มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ เท่ากับ 0.36 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย นอกจากนี้ ทศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในแบบล่างขึ้นบน ด้านเนื้อหา มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ เท่ากับ 0.26 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ ทศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในแบบล่างขึ้นบน ด้านช่องทาง มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ เท่ากับ 0.26 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เช่นเดียวกันกับ ทศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในแบบแนวราบ ด้านเนื้อหา มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ เท่ากับ 0.33 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และทศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในแบบแนวราบ ด้านช่องทาง มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ เท่ากับ 0.33 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

5. สรุปและอภิปรายผล (Conclusion and Discussion)

การศึกษาทัศนคติของบุคลากรที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในมหาวิทยาลัยขอนแก่น แสดงให้เห็นว่า บุคลากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ใน Generation X รองลงมาคือ Generation Y ทั้งนี้บุคลากรส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ซึ่งบุคลากรมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมโดยเปิดรับข่าวสารจากสื่อภายในโดยเฉพาะจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ มากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 สอดคล้องกับงานของ ณัฐนัย เพรชคุ้ม (2558) ซึ่งพบว่า องค์กรมีการสื่อสารทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยบุคลากรมีการเปิดรับข่าวสารจากการใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนตัวมากที่สุด รองลงมาคือ บันทึกข้อความหรือหนังสือเวียน และลำดับที่ 3 คือ เว็บไซต์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในขณะที่มีบุคลากรมากกว่าร้อยละ 90.00 ไม่เปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับงานของ สุภาภรณ์ อานุกาพรศรีธาดา (2558) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กร พบว่า องค์กรมีการสื่อสารในลักษณะดั้งเดิมและมีการเปิดรับสื่อภายในองค์กรที่เป็นทางการแบบราชการ กล่าวคือ หนังสือคำสั่ง หนังสือเวียน บันทึกข้อความ ขณะที่สื่อสังคมมีการเปิดรับน้อยที่สุด ดังนั้น การเผยแพร่ข่าวสารจากมหาวิทยาลัย จึงควรพิจารณาสื่อภายในทั้ง 3 ลำดับเป็นสำคัญ รวมไปถึงป้ายประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดการเข้าถึงจากบุคลากรได้มากที่สุด และควรเผยแพร่ข่าวสารในช่วงเวลา 08.30 - 12.00 น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่บุคลากรส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารอันนำไปสู่การเข้าถึงในระดับสูง และรองลงมาคือ ช่วงเวลา 13.00 - 16.30 น. โดยบุคลากรมากกว่าครึ่งหนึ่งเปิดรับข่าวสารประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น ข่าวส่งเสริมบุคลากร การจัดอบรมสัมมนา ข่าวกิจกรรม หรือพิธีการสำคัญประจำปี ตลอดจนข่าวงานวิจัยและนวัตกรรม เป็นที่น่าสังเกตว่า บุคลากรไม่สนใจข่าวการประชุมผู้บริหารมหาวิทยาลัยมากเท่าที่ควร โดยไม่เปิดรับสื่อถึงร้อยละ 84.7 ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบ จึงควรมีนโยบายปรับปรุงเนื้อหาการนำเสนอให้น่าสนใจและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

บุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีทัศนคติต่อการติดต่อสื่อสารจากบนลงล่างอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านเนื้อหาข่าวสารที่ทำให้รู้และเข้าใจนโยบายขององค์กรได้อย่างถูกต้องชัดเจน สร้างความเชื่อมั่นและเกิดความไว้วางใจ และด้านช่องทางเว็บไซต์ที่มีความทันสมัย ที่นำเสนอข่าวสารรวดเร็ว ชัดเจน และถูกต้อง มีความสอดคล้องเนื่องจาก

ปัจจุบัน บุคลากรจะรับข่าวสารประกาศ ยุทธศาสตร์ จากเว็บไซต์ เนื่องจากมีความน่าเชื่อถือ และสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล สำหรับทัศนคติต่อการติดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบน จัดอยู่ในระดับปานกลาง ด้านประเด็นเนื้อหา ข้อเสนอแนะของบุคลากรที่สะท้อนเพื่อให้ปรับปรุงงานได้ดียิ่งขึ้น ทำให้เกิดความมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนองค์กร และด้านช่องทางที่อยู่ในระดับมาก ด้านการมีช่องทางที่สามารถใช้ช่องทางเว็บไซต์ เฟซบุ๊ก และไลน์ สำหรับซักถามข้อสงสัย หรือเสนอแนะ พร้อมได้รับการตอบกลับด้วยข้อมูลอันเป็นประโยชน์ ซึ่งเมื่อบุคลากรมีปัญหา หรือเสนอแนวคิดในการทำงานก็สามารถส่งถึงผู้บริหาร ได้หลายช่องทาง ที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันที่มีความสะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึงผู้บริหาร สื่อประเภทออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทใน การสื่อสารภายในองค์กรมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบัน โดยเฉพาะการสื่อสารแบบล่างขึ้นบน ดังเช่นผลของการศึกษาของ ประทุมมา และคณะ (2557) และ สภาพร และคณะ (2562) ที่พบว่า สื่อประเภทออนไลน์ควรที่จะได้รับการพัฒนามากยิ่งขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะการพัฒนาเป็นช่องทางสำหรับซักถามข้อสงสัย เสนอแนะ หรือรับข้อร้องเรียน รวมทั้งมีทัศนคติระดับปานกลางในประเด็นองค์กรมีการจัดเวที หรือการประชุมที่ให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นต่อผู้บริหาร จึงควรพัฒนาให้มีกิจกรรมดังกล่าวเกิดขึ้น ในมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ บุคลากรมีทัศนคติต่อการติดต่อสื่อสารตามแนวราบอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบุคลากร ซึ่งช่วยให้การประสานงานระหว่างคณะหรือหน่วยงานราบรื่น และช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะหรือหน่วยงาน ตลอดจนการสื่อสารระหว่างบุคลากร ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ในการทำงาน หรือเกิดความสนใจเฉพาะในแต่ละสายงาน ทำให้เกิดความชำนาญในวิชาชีพ และในด้านช่องทางการสื่อสารผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ทำให้เกิดความเข้าใจง่าย สะดวก และรวดเร็ว รวมทั้งช่องทางการสื่อสารผ่านการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร ทั้งในสายงานเดียวกันและต่างสายงาน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันที่บุคลากรมีอายุงานมาก จึงมีความรู้จักสนิทสนมกันแม้อยู่กับคนละคณะหน่วยงาน การสื่อสารแนวราบจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้การทำงานในมหาวิทยาลัยบรรลุความสำคัญได้ด้วยดีตลอดมา ทั้งนี้ฝ่ายที่อยู่เรื่องการสร้างความสัมพันธ์หรือผูกพันภายในองค์กรควรมีกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ของคนภายในองค์กรอย่างต่อเนื่อง

บุคลากรส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในองค์กรระดับปานกลาง โดยเฉพาะในประเด็นการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทวิชาการของมหาวิทยาลัย อาทิ การประชุมวิชาการต่าง ๆ โครงการอบรมภาษาอังกฤษ โครงการอบรมคอมพิวเตอร์ รองลงมาคือ ประเด็นการเคยเข้าร่วมกิจกรรมประเภทสังคม หรือสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย อาทิ กิจกรรม CSV กิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการเคยเข้าร่วมประชุมในกิจกรรมอธิการบดี พบปะคณะหรือหน่วยงานที่เปิดรับฟังความคิดเห็นบุคลากรของมหาวิทยาลัย เมื่อพิจารณาจำนวนครั้งในการร่วมกิจกรรมกับมหาวิทยาลัยต่อปี พบว่า บุคลากรราวร้อยละ 67.60 เข้าร่วมกิจกรรมกับมหาวิทยาลัย 1 - 5 ครั้งต่อปีเท่านั้น ซึ่งถือเป็นจำนวนน้อยมากหากพิจารณาในรอบ 1 ปี สำหรับประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วม ส่วนบุคลากรกว่าร้อยละ 70.00 ขึ้นไป ไม่เข้าร่วมกิจกรรมทดสอบสมรรถนะ กิจกรรมรับฟังความคิดเห็น และกิจกรรมบริการวิชาการชุมชน บุคลากรมากกว่าร้อยละ 80.00 ไม่เข้าร่วมกิจกรรมสำคัญหรืองานประจำปีมหาวิทยาลัยขอนแก่น และกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้น มหาวิทยาลัย โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบควรร่วมมือกัน เพื่อจัดกิจกรรมหรือสื่อสารองค์กร เพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีส่วนร่วมกับองค์กรมากขึ้นในทุกด้าน เพื่อให้องค์กรขับเคลื่อนไปพร้อมกับการพัฒนารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรและบุคลากรส่วนใหญ่ตั้งใจเข้าร่วมการประชุมที่เปิดรับฟังความคิดเห็นบุคลากร และกิจกรรมด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พร้อมแนะนำบุคคลอื่นให้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวด้วยกัน ซึ่งถือเป็นแนวโน้มพฤติกรรมที่ดีในอนาคต

ผลการวิจัยนี้พบว่า บุคลากรเพศหญิงมีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารภายในองค์กรจากจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ มากกว่าบุคลากรเพศชาย แสดงให้เห็นว่าเพศหญิงมีความใส่ใจต่อการเข้าถึงอีเมลมากกว่าเพศชาย และแสดงให้เห็นว่า ทัศนคติของบุคลากรที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในองค์กร ซึ่งพบว่าเมื่อบุคลากรมีทัศนคติต่อรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่ดีแล้ว จะนำไปสู่การเกิดแนวโน้มพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในองค์กรสูงตามไปด้วยเช่นกัน ดังนั้น หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่รับผิดชอบควรจัดกิจกรรมและสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีส่วนร่วมกับองค์กรอย่างทั่วถึงและครอบคลุมบุคลากรทุกหน่วยงาน ตลอดจนผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบภาษาอังกฤษเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มการรับรู้ข้อมูลในกลุ่มบุคลากรต่างชาติ โดยประชาสัมพันธ์ร่วมกันผ่านสื่อสังคมออนไลน์ หรือจัดกิจกรรม

ที่เน้นการมีส่วนร่วมผ่านการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น เพื่อให้บุคลากรเริ่มเปิดรับและเข้าถึงสื่อ หรือเนื้อหาข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว ตลอดจนพัฒนาให้มีกิจกรรมเกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับบุคลากร และรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร เพื่อนำไปสู่แนวทางการบริหารงานให้ตรงตามความต้องการของบุคลากรมากยิ่งขึ้นต่อไป

5.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

5.1.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

5.1.1.1 ควรเพิ่มช่องทางการเสนอแนวคิดและการติดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบน เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าทัศนคติการสื่อสารจากล่างขึ้นบน ด้านช่องทางอยู่ในระดับปานกลาง โดยช่องทางเว็บไซต์ เฟซบุ๊ก และไลน์ อยู่ในระดับมากแล้ว แต่ควรเพิ่มช่องทางอื่นที่เหมาะสมและหลายช่องทาง อาทิ การจัดเวทีหรือการประชุมที่ให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นต่อผู้บริหาร ให้ได้รับรู้ในมุมมองจากบุคลากรเพิ่มเติม ปัญหาต่าง ๆ จึงจะได้รับการแก้ไขอย่างตรงจุด

5.1.1.2 จากผลการศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า บุคลากรมหาวิทยาลัย ขอนแก่นมากกว่าร้อยละ 60.0 เปิดรับข่าวสารจากสื่อภายในโดยเฉพาะจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (KKU Pop-Mail) บันทึกข้อความหรือหนังสือเวียน เว็บไซต์มหาวิทยาลัยขอนแก่น (www.kku.ac.th) และป้ายประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย ในขณะที่มีบุคลากรมากกว่าร้อยละ 90.0 ที่ไม่เปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ ไลน์ออฟฟิเชียล ยูทูปออฟฟิเชียล และอินสตาแกรมออฟฟิเชียล ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรประชาสัมพันธ์กิจกรรมสำคัญที่สร้างการมีส่วนร่วมจากบุคลากรผ่าน 3 สื่อหลักข้างต้นและ +1 สื่อป้ายประชาสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม ควรมีการประชาสัมพันธ์ร่วมกันผ่านสื่อสังคมออนไลน์ หรือมีกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมผ่านการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น เพื่อให้บุคลากรเริ่มเปิดรับและเข้าถึงสื่อ หรือเนื้อหาข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากยิ่งขึ้นต่อไป

5.1.1.3 จากผลการศึกษาประเภทของข่าวสารที่เปิดรับพบว่า บุคลากรมากกว่าครึ่งหนึ่งเปิดรับข่าวสารประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น ข่าวส่งเสริมบุคลากรหรือการจัดอบรมสัมมนาต่าง ๆ ภายใน มข. ข่าวกิจกรรมหรือพิธีการสำคัญประจำปี มข. และ ข่าวงานวิจัยและนวัตกรรมของ มข. เนื่องจากเป็นข่าวสารที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับภารกิจ

ของบุคลากร เป็นที่น่าสังเกตว่า บุคลากรไม่ได้สนใจข่าวสารการประชุมผู้บริหารมหาวิทยาลัยมากเท่าที่ควร โดยไม่เปิดรับสื่อถึงร้อยละ 84.7 ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบ จึงควรมีนโยบายเผยแพร่ข่าวสารประเภทนี้ซึ่งนับเป็นข่าวสารศาสตร์องค์กรอย่างต่อเนื่องหรือปรับเนื้อหาให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้บุคลากรรับรู้ข่าวสารประเภทยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ยังทำให้บุคลากรมีความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กรเพราะทราบทิศทางการบริหารงานของมหาวิทยาลัย ผ่านการรับรู้ข่าวสารการประชุมของผู้บริหารมหาวิทยาลัยอีกด้วย

5.1.1.4 จากผลการศึกษาทัศนคติที่มีต่อการสื่อสารภายในของมหาวิทยาลัยขอนแก่นพบว่า บุคลากรยังมีทัศนคติระดับปานกลางต่อประเด็นการสื่อสารผ่านช่องทางวิทยุเอฟเอ็ม 103 ดังนั้น กองสื่อสารองค์กร จึงควรพัฒนาเนื้อหาสาระในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านช่องทางดังกล่าวให้น่าสนใจ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น นอกจากนี้ บุคลากรยังมีทัศนคติระดับปานกลางต่อประเด็นองค์กร มีการจัดเวทีหรือการประชุมที่ให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นต่อผู้บริหาร ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบจึงควรพัฒนาให้มีกิจกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับบุคลากรและรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อนำไปสู่แนวทางการบริหารงานให้ตรงตามความต้องการของบุคลากรมากขึ้น

นอกจากนี้ยังพบว่า การเปิดรับข่าวสารภายในองค์กรมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการสื่อสารภายใน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกระตุ้นให้บุคลากรเปิดรับข่าวสารภายในองค์กรมากขึ้น ทั้งด้านเนื้อหาที่ทันสมัย เจาะกลุ่มเป้าหมาย น่าสนใจ และด้านช่องทาง ที่ควรจะนำเสนอผ่านสื่อ 3 อันดับหลักและ +1 สื่อป้ายประชาสัมพันธ์ ก่อน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงบประมาณด้านการประชาสัมพันธ์ เนื่องจากป้ายประชาสัมพันธ์ต้นทุนสูงกว่าสื่ออื่นๆ แล้วจึงนำเสนอผ่านสื่ออื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้เข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น ซึ่งจะทำให้บุคลากรมีทัศนคติเชิงบวกต่อรูปแบบการสื่อสารภายในมากขึ้นต่อไป

5.1.1.5 จากผลการศึกษาพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมภายในองค์กรพบว่า บุคลากรมีพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในองค์กรระดับปานกลาง โดยเฉพาะในประเด็นการเคยเข้าร่วมกิจกรรมประเภทวิชาการของมหาวิทยาลัย รองลงมาคือ ประเด็นการเคยเข้าร่วมกิจกรรมประเภทสังคม หรือสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย และการเคยเข้าร่วมประชุมในกิจกรรมอธิการบดีพบปะคณะ/หน่วยงาน ที่เปิดรับฟังความคิดเห็นบุคลากร ซึ่งถือเป็น

ค่าเฉลี่ยที่ไม่สูงมากนัก ดังนั้น มหาวิทยาลัย โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดกิจกรรม และสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีส่วนร่วมกับองค์กรมากขึ้นในทุกด้าน เพื่อให้องค์กรขับเคลื่อนไปพร้อมกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร เป็นที่น่าสังเกตว่า บุคลากรมากกว่าร้อยละ 80.0 ไม่เข้าร่วมกิจกรรมสำคัญหรืองานประจำปีมหาวิทยาลัยขอนแก่น และกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานต่าง ๆ ส่งตัวแทนเข้าร่วม ดังนั้น มหาวิทยาลัยขอนแก่นควรสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น อย่างทั่วถึงและครอบคลุมบุคลากรทุกคณะ/หน่วยงาน และทุกตำแหน่งมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังพบว่า ทศนคติที่มาต่อรูปแบบการสื่อสารภายใน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย และแนวโน้มการเข้าร่วมกิจกรรม โดยหากบุคลากรมีทัศนคติเชิงบวกต่อรูปแบบการสื่อสาร ย่อมมีการเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยมากขึ้น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีกิจกรรมส่งเสริมทัศนคติต่อรูปแบบการสื่อสารภายในให้มากขึ้น ผ่านการกระตุ้นให้เปิดรับข่าวสาร เพื่อให้บุคลากรรับรู้ข่าวสารและเข้าร่วมกิจกรรมกับมหาวิทยาลัยมากขึ้น

5.1.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.1.2.1 ควรทำการวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมนำไปสู่เงื่อนไข และแนวทางในการแก้ไขที่ชัดเจน และถูกต้อง

5.1.2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการประเมินความต้องการสื่อ และรูปแบบเนื้อหา (Content) เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5.1.2.3 ควรทำการวิเคราะห์การสื่อสารขององค์กรที่น่าจะมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กร เพื่อให้ทราบว่า การสื่อสารขององค์กรส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรอย่างไร โดยอาจดำเนินการทั้งกับบุคลากร นักศึกษา และชุมชนใกล้เคียง ซึ่งจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายทั้งด้านการพัฒนารูปแบบการสื่อสาร และความจงรักภักดีต่อองค์กรอย่างครอบคลุมมากขึ้น

6. กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)

ขอขอบคุณ กองสื่อสารองค์กร สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่สนับสนุนการวิจัย และขอขอบคุณบุคลากรกองสื่อสารองค์กรทุกท่าน ที่สนับสนุนเป็นกำลังใจและที่ปรึกษาในทุก ๆ ด้าน ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเรียบร้อย

7. เอกสารอ้างอิง (References “APA Style”)

- ณัฐดนัย เพชรสุ่ม. (2558). พฤติกรรมและความพึงพอใจต่อการสื่อสารภายในองค์กรของพนักงาน บริษัท ห้างปฏิบัติการกลาง (ประเทศไทย) จำกัด. การศึกษาอิสระปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการสื่อสารองค์กร คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประทุมมา ทาแดง, หญิง โพธิ์สุวรรณ และ สมพิศ นามเปื่อย. 2557. ประสิทธิภาพของช่องทางการรับสื่อประชาสัมพันธ์คณะทันต แพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารวิจัยสถาบัน มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2(2): 87-92.
- วรัญญ ดอนเหนือ, ทองรวี ศิลาน้อย และ ประเมศวร์ จรัสเมธากุล. 2563. การศึกษาประสิทธิภาพการสื่อสารผ่านช่องทางสื่อของ กองสื่อสารองค์กร มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารวิชาการ ปชมท., 8(2): 61-69.
- อารี จำปากล้วย, กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และ สุภาณี ปลื้มเจริญ. (2561). ความอยู่ดีมีสุขในสังคมไทย: ความฝันหรือความจริง. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครปฐม: สำนักพิมพ์ประชากรและสังคม.
- สถาพร นาวานุเคราะห์, อุดมชัย สุพรรณวงศ์ และ ชูตินันท์ พันธุ์จรุง. 2562. การศึกษาประสิทธิภาพการสื่อสารผ่านช่องทางสื่อของกองสื่อสารองค์กร มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารวิชาการ ปชมท., 8(2): 61-69.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2548). เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ : หลักการ วิธีการและการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สามลดา.

- สุภากรณ์ อานุภาพศรีธาดา. (2558). **พฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรของ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.).** การศึกษาอิสระปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการสื่อสารองค์กร คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมยศ นาวิการ. (2544). **การติดต่อสื่อสารขององค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 1.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing.** 5th ed. New York: Harper Collins Publishers.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory statistic.** 2nd ed. New York: Harper & Row.

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว
ย้อนรอยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์
ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
The management of community learning centers for
historical retrospective tourism through artworks in
Khok Pho District, Pattani Province

ศุภาวิณี กิติวินิต (Suphawini Kitiwinit)¹

วัชร ขาวสังข์ (Watchara Khaosung)²

วุฒิชัย คงยัง (Wutthichai Kongyang)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชน ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว และ วิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวย้อนรอยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัด ปัตตานี โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เป็นผู้บริหารและ ผู้ปฏิบัติ นักวิชาการ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ และเยาวชน จำนวน 20 คน วิเคราะห์ข้อมูล เชิงพรรณนา รวมทั้งการใช้แบบสอบถามวิธีวิจัยเชิงปริมาณ มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน

¹ อาจารย์ สาขาวิชารัฐกิจท่องเที่ยว โรงแรม และการจัดงาน, คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
Lecturer, Major in Tourism Hotel and Event, Faculty of Management Sciences, Yala Rajabhat University
Email : suphawini.l@yru.ac.th

² อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการจัดการ, คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
Lecturer Dr., Major in Management, Faculty of Management Sciences, Yala Rajabhat University
Email : watchara.k@yru.ac.th

³ อาจารย์ สาขาวิชาการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ, คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
Lecturer, Major in International Business, Faculty of Management Sciences, Yala Rajabhat University
Email : wutthichai.k@yru.ac.th

400 คน จาก 12 ตำบลในอำเภอ โคกโพธิ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว มีความสำคัญ 7 ด้านประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดการ 3) การจัดการด้านบุคคล เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว 4) การอำนวยความสะดวก 5) การประสานงาน 6) การรายงาน 7) การจัดสรรงบประมาณ สำหรับปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชน ประกอบด้วย ปัจจัยหลัก คือ ระดับความรู้ของข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและโบราณวัตถุ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$; $SD = 0.96$) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$; $SD = 1.12$) และ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$; $SD = 0.85$) ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวย้อนรอยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ในพื้นที่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้ คือ 1) ด้านบริบทและการอนุรักษ์ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ 2) ด้านการมีส่วนร่วม 3) ด้านการจัดการ และ 4) ด้านการเรียนรู้

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, แหล่งเรียนรู้ชุมชน, การท่องเที่ยวย้อนรอยประวัติศาสตร์, งานศิลป์

Abstract

The objectives of this research were to study the management of community learning centers, factors affecting community participation in developing community learning centers into tourist attractions, and to analyze appropriate participation factors for managing community learning centers for historical retrospective tourism through artworks in Khok Pho District, Pattani Province. The research methodology used was qualitative and quantitative research methods. Qualitative data was collected through semi-structured interviews with 20 purposively selected key informants

including administrators, practitioners, academics, community leaders, officials, and youths. Data was analyzed using descriptive analysis. Quantitative research was also conducted using questionnaires distributed to a sample of 400 people from 12 sub-districts in Khok Pho District. Quantitative data was analyzed using percentage and means. The findings revealed that managing community learning centers for tourism was important in 7 aspects: 1) planning 2) management 3) human resource management for tourism promotion 4) directing 5) coordination 6) reporting and 7) budget allocation. Factors affecting community participation in developing community learning centers consisted of main factors including knowledge level of historical, artistic and cultural evidence which was at a high level overall ($\bar{x}$ = 3.82; SD = 0.96). Community participation in managing community learning centers was at a moderate level overall ($\bar{x}$ = 3.37; SD = 1.12). Factors affecting the success in developing community learning centers was at a high level overall ($\bar{x}$ = 4.05; SD = 0.85). The analysis of appropriate participation factors in managing community learning centers for historical retrospective tourism through artworks in Khok Pho District, Pattani Province could be divided into 4 aspects: 1) context and conservation of historical resources 2) participation 3) management and 4) learning.

Keywords: Management, Community learning centers, Historical retrospective tourism, Artworks

1. บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อเข้าใจเรียนรู้ประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่น (สมจิตร อินทมน และปาริชาติ วิสุทธิสมาจาร, 2557) ซึ่งปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ได้รับความนิยมเนื่องจากความสนุกที่ได้รับแล้วยังได้รับความรู้ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในชุมชนนั้น ๆ ทราบถึงแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมา โดยที่ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ทั้งนี้จังหวัดปัตตานี 1 ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็เป็นอาณาจักรที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีต จากการเป็นเมืองท่าที่สำคัญของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ และเรื่องราวมากมายตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ประชากรอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ไทยพุทธ ไทยมุสลิม มีการหยิบบ่มประเพณี วัฒนธรรมร่วมที่คล้ายกัน ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมเรื่องอาหาร การแต่งกาย การละเล่น งานศิลป์ ภาพวาด และสถาปัตยกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ ผ่านงานศิลป์ที่น่าสนใจและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้แก่ รูปปั้นหลวงปู่ทวดขนาดเท่าองค์จริงประดิษฐานภายในวิหารเป็นอาคารก่ออิฐถือปูน ลักษณะสถาปัตยกรรมทรงไทย ณ วัดช้างให้ หรือวัดราชภรณ์บูรณะ พลัฒาที่ประทับของรัชกาลที่ 7 เป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญ เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรสุริยุปราคาเต็มดวงใน พ.ศ. 2472 เป็นอาคารทรงไทยหลังคาจั่ว มีมุงด้วยกระเบื้องดินเผาประดับช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ ตัวไม้พลัฒาทาสีแดง มัสยิดนัจมุดดิน หรือที่ชาวบ้านรู้จักในนาม มัสยิด 300 ปี เป็นศาสนสถานเพียงแห่งเดียวในประเทศไทยที่มีการก่อสร้างแบบผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมแบบไทยและสถาปัตยกรรมของมุสลิม และการแกะสลักลายของเรือพระที่ประดับด้วยกระดาดทองในประเพณีชักพระของอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งจะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในวันออกพรรษา อีกทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ น้ำตกทรายขาว น้ำตกโฝงโฝง น้ำตกอรุณวาริน ที่ควรได้รับการพัฒนารักษาบรรยากาศสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ และเสริมคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ เนื่องจาก

สถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่ของอำเภอโคกโพธิ์มีองค์ประกอบความพร้อมในด้านต่างๆ อาทิ ภูมิศาสตร์ ศิลปะ ความเชื่อ วัฒนธรรม รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ทั้งในจังหวัดปัตตานีและจังหวัดใกล้เคียง เกิดการพัฒนาศักยภาพเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน

เมื่อกาลเวลาผ่านไปได้มีการพัฒนาประเทศขับเคลื่อนเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้ศิลปะวัฒนธรรมของชุมชนและสังคมในอดีตถูกละเลยความสำคัญ เพราะผู้คนในสังคมต้องดิ้นรนหาเลี้ยงครอบครัวเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ความภูมิใจในรากเหง้าของตนเองเจือจางลง สถานการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาชุมชนไม่เข้มแข็งซึ่งต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ด้วยการส่งเสริมให้คนในประเทศตระหนักถึงคุณค่าของชุมชนการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปะ วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมสืบสานองค์ความรู้ของชุมชน กระบวนการถ่ายทอดความรู้ ในชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น ให้ได้เห็นคุณค่าและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ วัฒนธรรมชุมชนที่สัมพันธ์กับวิถีการดำรงชีวิตของชุมชน สร้างให้เกิดความเข้มแข็งให้กับชุมชน (กรกฎ แพทย์หลักฟ้า และคณะ, 2558) ซึ่งในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เป็นชุมชนที่มีลักษณะเด่นทางประวัติศาสตร์ที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ชุมชนหลังได้ศึกษาค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ รวมถึงมีการผสมผสานทางประเพณี วัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันของชาวพุทธและมุสลิมอย่างสันติสุข จนได้เป็นชุมชนเป้าหมายของการส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เป็นต้นมา เพื่อสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชน ทำให้เกิดรายได้รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในการสืบทอดความรู้ทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่ หากแต่ปัจจุบันพบปัญหาสำคัญของแหล่งเรียนรู้ชุมชนอำเภอโคกโพธิ์ที่ขาดการบริหารจัดการ เนื่องจากชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่องควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ให้เหมาะสมกับการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน ทั้งนี้ชุมชนยังขาดประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ อาทิ การจัดทำเอกสาร สื่อประชาสัมพันธ์ วิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจในการเข้าชม รวมถึงการขาดรูปแบบในการทำบำรุงรักษาสิ่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ที่จะเสื่อมสลายไปตามธรรมชาติ

จากความสำเร็จที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงต้นทุนทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ ของพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ควรศึกษาถึงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนและปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอันรียประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลปกรรมถึงวิเคราะห์ถึงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันรียประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลปกรรมที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเป็นการเปิดโอกาสสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน อีกทั้งสืบสานอนุรักษ์ให้ชุมชนเห็นคุณค่าของการดูแลรักษาให้ทรัพยากรคงอยู่สืบทอดถึงลูกหลานรุ่นต่อไป

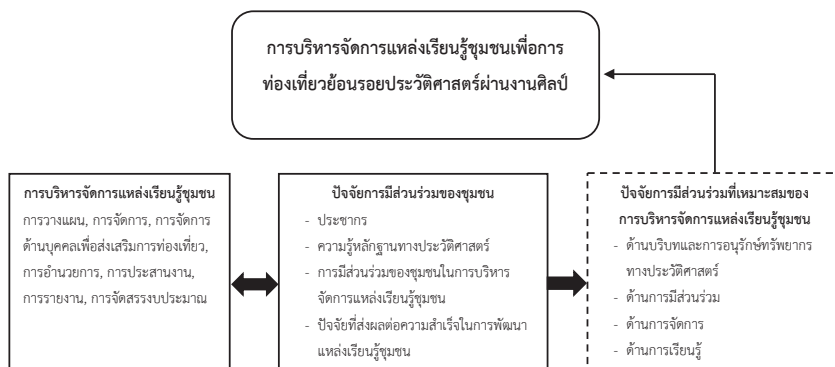
2. วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันรียประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลปกรรม ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอันรียประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลปกรรม ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันรียประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลปกรรม ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

3. กรอบแนวคิดงานวิจัย (Research Conceptual Framework)

จากการทบทวนวรรณกรรมโดยอาศัยทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลที่ได้จากกระบวนการสร้างมโนทัศน์ จนได้กรอบความคิดเชิงทฤษฎี (theoretical framework) ซึ่งเป็นแบบจำลอง แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องตามทฤษฎี (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชน และ ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของประชากร ข้อมูลความรู้พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชน และ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชน ส่วนตัวแปรตาม

ได้แก่ ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันร่อยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ประกอบด้วย ด้านบริบทและการอนุรักษ์ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ ด้านการมีส่วนร่วมด้านการจัดการ และด้านการเรียนรู้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

4. วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษานี้เป็นการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ และวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีระบบวงจรควบคุมคุณภาพ PDCA ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบความร่วมมือในการพัฒนา และการปรับปรุง ดังนี้

4.1 วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

4.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (Selvi, A. F., 2019) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ต้องอาศัยในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันร่อยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับนโยบาย 3 คน ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 คน นักวิชาการ 3 คน ผู้นำชุมชน หรือปราชญ์ 2 คน ผู้นำทางศาสนา 1 คน ผู้ประกอบการในพื้นที่ 2 คน

เจ้าหน้าที่รัฐ 2 คน เจ้าหน้าที่จากองค์กรที่มีความเกี่ยวข้อง 2 คน ตลอดจนเยาวชนในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี 2 คน

4.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยคุณภาพครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และความคิดเห็นในด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันรอยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

4.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาสรุปประเด็นโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความ ใช้การพรรณนาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบตามประเด็นเนื้อหาที่ศึกษา แบ่งแยกเป็นกลุ่มตามเนื้อหา ตัวแปร และประเด็นหลักตามที่กำหนด คัดสรรข้อมูลที่ต้องการ และนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ แล้วนำเสนอเชิงบรรยายประกอบการอภิปรายผล

4.2 วิธีวิจัยเชิงปริมาณ

4.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ วิเคราะห์จากประชากรที่อาศัยในพื้นที่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำนวน 59,712 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดปัตตานี, 2563) อำเภอโคกโพธิ์ มีการแบ่งการปกครองออกเป็น 12 ตำบล 82 หมู่บ้าน ดังนั้นจึงใช้การสุ่มตัวอย่างประชากรแบบง่าย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543) โดยการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรจริงของแต่ละตำบล จนได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่ละตำบล ดังนี้ ตำบลควนโนรี 36 คน ตำบลท่าเรือ 34 คน ตำบลทุ่งปลา 25 คน ตำบลปากกล่อ 45 คน ตำบลนาประดู่ 63 คน ตำบลทรายขาว 28 คน ตำบลป่าบอน 30 คน ตำบลบางโกระ 18 คน ตำบลมะกรูด 38 คน ตำบลช้างให้ตก 17 คน และ ตำบลโคกโพธิ์ 66 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 400 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลแบบบังเอิญหรือกลุ่มตัวอย่าง ยินดีให้ความร่วมมือ โดยให้ความสำคัญผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนัก ในเรื่องของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันรอยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

4.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อคำถาม 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลความรู้พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม โบราณวัตถุที่จะรวบรวมไว้ในแหล่งเรียนรู้ชุมชน ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชน ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชน และ ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะ

4.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

สำหรับแบบสอบถามทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย (Research Results)

ด้วยบริบทของชุมชนในปัจจุบันที่มีลักษณะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งประชาชนผู้นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามอาศัยอยู่ร่วมกันในพื้นที่อย่างสงบสันติและมีการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกัน ทั้งนี้วิถีชีวิตประชาชนส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีความเกื้อกูลกันเสมอมา หากแต่ความสำคัญเชิงพื้นที่ที่สามารถกล่าวได้ว่า อำเภอโคกโพธิ์มีสถานที่เชิงประวัติศาสตร์หลายแห่ง เช่น วัดราษฎร์บูรณะ (วัดช้างไห้) วัดบันลือคชาวาส (วัดช้างไห้ตก) หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “วัดท่านอง” อดีตพระเกจิดังในพื้นที่ พลับพลาที่ประทับรัชกาลที่ 7 มัสยิดนัจมุดดิน (มัสยิด 300 ปี) เป็นต้น ซึ่งสถานที่ดังกล่าวล้วนแล้วแต่แฝงด้วยประวัติศาสตร์และความงดงามตามงานศิลป์ ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนจึงเป็นอีกความสำคัญหนึ่งของการท่องเที่ยวชุมชนในปัจจุบัน ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ และกลุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

5.1 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันร่อยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

จากการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว 7 ด้านดังนี้

5.1.1 การวางแผน การจัดทำแผนเป็นความสำคัญในระดับแรกของการบริหารจัดการซึ่งจากการศึกษาพบว่า ชุมชนหลายแห่งได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนในระดับต้น คือเพื่อเป็นการรับฟังข้อเสนอแนะความต้องการของคนในชุมชนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และชุมชนบางพื้นที่ได้มีการพูดคุยทบทวนประวัติศาสตร์ชุมชน เพื่อผลักดันให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อการท่องเที่ยว หากแต่จุดสำคัญจากการศึกษาพบว่า ชุมชนหลายแห่งยังขาดการวางแผนในเรื่องการส่งเสริมให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ส่งผลให้เยาวชน คนรุ่นใหม่ไม่มีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ชุมชน ทั้งนี้รวมถึงการวางแผนงานในภาพรวมระดับอำเภอยังขาดความเชื่อมโยงกับกลุ่มชุมชนหรือขาดการรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในจุดต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งความสำคัญตรงจุดนี้จะเป็นปัญหาอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอันร่อยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์

5.1.2 การจัดการ พบว่า ศูนย์เรียนรู้ชุมชนส่วนใหญ่ประชาชนในชุมชนเป็นผู้ดูแลกันเองโดยไม่มีงบประมาณหรือหน่วยงานของท้องถิ่นเข้าไปดูแลเท่าที่ควร โครงสร้างการทำงานจะเป็นการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบตามสมัครใจ ซึ่งในปัจจุบันการจัดการในบางชุมชนยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง ทำให้การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ในการท่องเที่ยวชุมชนยังมีไม่มากพอที่จะเป็นแหล่งส่งเสริมรายได้หรือเศรษฐกิจชุมชน ทั้งนี้การดำเนินงานจัดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนจะมีลักษณะเป็นการทำงานส่วนบุคคลหรือเป็นการเฉพาะเจาะจงบางกลุ่มคนที่สนใจในเรื่องนั้น ๆ เท่านั้น

5.1.3 การจัดการด้านบุคคลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า ภายในอำเภอโคกโพธิ์มีเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชน เช่น กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยว และกลุ่มรถจักรยาน ซึ่งเป็นเครือข่ายย่อยภายในชุมชนของตนเอง ซึ่งยังขาดการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายใหญ่ในภาพรวมในระดับอำเภอเพื่อการผลักดันเป็นแผนที่ท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าในพื้นที่มีบุคลากรที่มีองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยว มีศักยภาพท้องถิ่นคอยให้บริการและมีศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนต่าง ๆ อยู่อย่างพอสมควร จากข้อค้นพบดังกล่าวเป็น

ความน่าสนใจที่ควรมีการผลักดันพัฒนาบุคลากรโดยการฝึกอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยและศึกษาตุงานกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์วางแผนค้นหาเอกลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นตนเองเพื่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.1.4 การอำนวยความสะดวก พบว่า การอำนวยความสะดวกหรือการสนับสนุนส่งเสริมแหล่งเรียนรู้เพื่อการท่องเที่ยวยังพบได้ไม่มากนัก กล่าวคือ ในบริบทเชิงพื้นที่ชุมชนยังขาดการสื่อสาร ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจัง ขาดกลไกที่จะให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม จึงส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปในลักษณะการทำงานเฉพาะกลุ่มผู้นำที่มีบทบาทในการจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชน อีกทั้งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่ยังขาดการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลบันทึกหลักฐานอย่างเป็นทางการ หากแต่เป็นเพียงการบอกเล่าต่อ ๆ กันด้วยวาจาจากรุ่นสู่รุ่น ทั้งนี้ในมิติของการอำนวยความสะดวกที่ถือเป็นบริบทสำคัญในปัจจุบันคือ ชุมชนยังขาดการสร้างแรงบันดาลใจให้คนรุ่นใหม่ในชุมชนเกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรในพื้นที่ อีกทั้งผู้นำอย่างเป็นทางการควรมีการอำนวยความสะดวกในการรับฟังข้อเสนอแนะที่ส่งผลให้ทุกคนช่วยกันดูแลรักษา และควรเชิญปราชญ์ชุมชนพร้อมด้วยนักวิชาการที่สามารถเล่าประวัติศาสตร์ของชุมชนมาให้ความรู้เพื่อชุดข้อมูลจะได้ถูกต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5.1.5 การประสานงาน พบว่าในลำดับต้นการประสานงานเป็นไปในลักษณะของการติดต่อสื่อสารกันในกลุ่มเล็ก ๆ ที่เป็นกลุ่มเฉพาะของตนเองเป็นหลัก มีบ้างในบางครั้งที่มีการติดต่อประสานงานกันระหว่างกลุ่มเช่นกรณีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยเป็นการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการประสาน ทั้งนี้ยังพบว่าการประสานงานกับหน่วยงานราชการภายนอกมีการติดต่อสื่อสารอยู่บ้างในบางครั้งซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

5.1.6 การรายงาน พบว่าแหล่งเรียนรู้ส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดทำรายงานอย่างเป็นทางการ หากแต่มีเพียงการวิพากษ์วิจารณ์ วิเคราะห์ข้อมูลกันเองในกลุ่มเพื่อเตรียมรับมือนักท่องเที่ยว รวมถึงมีการประเมินสถานการณ์และมองหาแหล่งจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนใหม่ ๆ เพื่อผลักดันสู่การเป็นจุดท่องเที่ยวทางชุมชน

5.1.7 การจัดสรรงบประมาณ พบว่าเป็นไปในลักษณะที่ภาครัฐให้การสนับสนุนงบประมาณด้านการบูรณะซ่อมแซม ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ เสียเป็นส่วนใหญ่ หากแต่ในการสนับสนุนงบประมาณด้านการ

พัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชน หรือการวางแผนเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนยังมีให้เห็นค่อนข้างน้อย หากแต่มีอยู่บ้างในบางแหล่งที่มีการวางแผนและจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยว

5.2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อย้อนรอยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ประชากรอำเภอโคกโพธิ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่ จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.75 อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 30.50 รายได้ประมาณ 5,001-10,000 บาท จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.25 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.25 ซึ่งมีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 ที่มีสถานภาพสมรส จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 63.75 และมีสถานภาพโสด จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.25 และนับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 357 คน คิดเป็นร้อยละ 89.25 ในการศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อย้อนรอยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี พบว่า

5.2.1 ข้อมูลความรู้พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม โบราณวัตถุที่จะรวบรวมไว้ในแหล่งเรียนรู้ชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}$ = 3.82; SD = 0.96) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามรู้จักโบราณสถานที่สำคัญเป็นอันดับแรก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}$ = 3.94; SD = 0.93) รองลงมาคือมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งโบราณสถาน และสามารถถ่ายทอดให้แก่นักท่องเที่ยวได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}$ = 3.91; SD = 0.95)

5.2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}$ = 3.37; SD = 1.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ (Participation in Benefit Sharing) และมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in Evaluation) เป็นอันดับแรก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ ($\bar{X}$ = 3.47; SD = 1.16) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ (Participation in Utilization) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}$ = 3.36; SD = 1.11) การมีส่วนร่วมในการวางแผน (Participation in Planning) อยู่ในระดับ

ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.29$; $SD = 1.07$) และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Participation in Implementation) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.26$; $SD = 1.09$)

5.2.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชน ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 4.05$; $SD = 0.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนของประชากรในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เป็นอันดับแรก คือ ปัจจัยด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 4.13$; $SD = 0.82$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 4.11$; $SD = 0.83$) ปัจจัยเสริมในการดำเนินกิจกรรม ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และปัจจัยด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ ($\bar{X} = 4.06$; $SD = 0.88$) และอันดับสุดท้าย คือ ปัจจัยด้านคนในชุมชนและปัจจัยด้านหน่วยงานภายนอก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ ($\bar{X} = 4.03$; $SD = 0.83$) ปัจจัยด้านทรัพยากรสารสนเทศและความรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 4.01$; $SD = 0.85$) และปัจจัยด้านโครงสร้างและการบริหารและปัจจัยด้านกิจกรรมและบริการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.99$; $SD = 0.78$) ตามลำดับ

5.3 ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันร่อยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีได้ดังนี้

จากการศึกษาใน 2 ประเด็นที่กล่าวผ่านมาแสดงให้เห็นได้ถึงบริบทการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ทั้งนี้จากสาระสำคัญดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ให้เห็นได้ถึงปัจจัยสำคัญของการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันร่อยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี 4 ด้านดังนี้

5.3.1 ด้านบริบทและการอนุรักษ์ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นได้ว่า บริบทชุมชนเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ทั้งนี้มีหลายชุมชนได้นำทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่แล้วมาพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้เกิดคุณค่าในสายตาของนักท่องเที่ยว อาทิ พิพิธภัณฑ์การระลึกลายยอดเรือโบราณ ม. 1 บ้านกะเอย๊ะ เป็นการจัดการดูแลโดย

คนในชุมชน และ มีศิลปวัฒนธรรมในชุมชน ได้แก่ มโนราห์ สี่ละ ดนตรีไทย เป็นต้น รวมถึงการที่ชุมชนให้ความสำคัญกับประเพณี เช่น งานชักพระ ประเพณีวันสงกรานต์ การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ เนื่องในวันสงกรานต์และสงกรานต์น้ำพอกทวดสี่พุม วันผู้สูงอายุ ลอยกระทง วันเข้าพรรษา และออกพรรษาของชาวพุทธ ส่วนชาวมุสลิมก็มีประเพณี กวนอาซูรอ เมาลิด เป็นประเพณีที่สืบทอดกันยาวนาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหว อยู่ในพื้นที่ อีกทั้งในส่วนของโบราณวัตถุในชุมชน ได้แก่ เมืองโบราณ มัสยิดโบราณ 300 ปี พลัปปลาที่ประทับรัชกาลที่ 7 วัดช้างให้ วัดมะเดื่อทอง ล้วนแล้วแต่เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และเป็นศูนย์รวมใจของประชาชนในชุมชน ซึ่งกล่าวได้ว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้คือปัจจัยพื้นฐาน ที่สำคัญที่เป็นส่วนเอื้อหรือผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมในการผลักดันเพื่อการท่องเที่ยว ชุมชน หากแต่ความสำคัญอีกประการที่ควรได้รับการหนุนเสริมคือ การสร้างกลไก หรือกระบวนการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ชุมชน ซึ่งจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมในมิติ การสำนึกรักชุมชนและเป็นส่วนเพิ่มขยายการท่องเที่ยวในชุมชน

5.3.2 ด้านการมีส่วนร่วม แสดงให้เห็นได้ว่า ในเชิงพื้นที่ยังขาดการมีส่วนร่วม แบบองค์รวม กล่าวคือ การขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วม ในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหาในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ร่วมกับ หน่วยงานของรัฐ ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาและโครงการต่างๆของชุมชนยังขาดความ ต่อเนื่องและไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ทั้งนี้ภาพของการมีส่วนร่วมมีเพียง การรวมกลุ่มกันของประชาชนกลุ่มย่อยในพื้นที่ เช่น กลุ่มแม่บ้าน หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นการรวมกลุ่มที่มีเป้าหมายเพื่อมาพัฒนาชุมชนของตนเองให้ดำเนินไปได้อย่างลุล่วง ตามแนวทางหรือเป้าหมายที่วางไว้ ด้วยนัยดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นได้ว่าคนในชุมชน มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ทั้งนี้ข้อมูลจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างยังแสดงให้เห็น ได้อีกว่า ประชาชนในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี มีส่วนร่วมในการร่วมรับผล ประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการประเมินผลแสดงความคิดเห็น เป็นอันดับแรกอยู่ใน ระดับมาก

5.3.3 ด้านการจัดการ ผลการวิจัยพบว่า การนำสิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชนเข้าสู่ ระบบการจัดการ สร้างคุณค่าและมาตรฐานการบริการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยที่ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกันเอง และสามารถดำรงอาชีพหลักของตนเอง ไว้ได้ โดยที่การท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้นไม่ส่งผลกระทบ หรือทำลายวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน

รวมถึงบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวยังได้รับผลตอบแทนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันอย่างเป็นรูปธรรม มีการสร้างเครือข่ายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และการลดการก่อของเสีย ใช้พลังงานทดแทน เช่น การคัดแยกขยะ อีกทั้งยังพบว่าผลการสอบถามกลุ่มตัวอย่างในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านงบประมาณ คือ การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน คือ ผู้นำให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งเรียนรู้ชุมชนและปัจจัยด้านบุคลากร คือ ควรมีบุคลากรประจำที่ทำงานเต็มเวลา

5.3.4 ด้านการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนควรมีการสร้างแนวทางส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันร่อยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ด้วยเน้นการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนจากกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน/แหล่งเรียนรู้ จนไปสู่กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวจากสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรที่มีอยู่แล้วในชุมชน โดยเน้นให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตของคนในชุมชนอันร่อยประวัติศาสตร์ ประกอบกับการให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นลักษณะการท่องเที่ยวที่เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้เหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่แท้จริงของคนในชุมชน และสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่และสร้างความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวด้วย

6. สรุปและอภิปรายผล (Conclusion and Discussion)

จากการวิเคราะห์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันร่อยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

6.1 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันร่อยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ข้อค้นพบสะท้อนได้ว่า ผู้นำชุมชนและแกนนำชุมชนต้องสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ภายนอก และสภาพปัญหาชุมชนตลอดจนมองแนวทางแก้ไขปัญหามาได้แบบชัดเจน และมองกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่เชื่อมต่อกับทิศทางการแก้ไขปัญหา

โดยภาพรวมของชุมชนได้ แล้วจึงกำหนดเป็นวัตถุประสงค์เป้าหมายการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวนอกบ้านให้ข้อเสนอแนะว่าผู้นำควรสนับสนุนให้เยาวชนชนภายในหมู่บ้านให้มีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยว (สายสุตา ปันตระกูล, 2563) อีกทั้งการพิจารณาเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น หรือของดีในชุมชนเพื่อจัดปรับเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวให้สอดคล้องต่อชุมชน ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมให้น้อยที่สุด เช่นเดียวกับ Greg Richards (2018) ได้ศึกษา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การทบทวนงานวิจัยและแนวโน้มล่าสุด พบว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย้อนรอยประวัติศาสตร์มีการเติบโตอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านต่างๆ เช่น การบริโภคทางวัฒนธรรม แรงจูงใจทางวัฒนธรรม การอนุรักษ์มรดก การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมานุษยวิทยา และความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวย้อนรอยประวัติศาสตร์ ควรมีการสร้างสรรสภาพแวดล้อมให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงบรรยากาศของสังคมนั้นอย่างแท้จริง จึงเป็นการท่องเที่ยวที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวที่หลงใหลความตื่นเต้นในการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน ประวัติศาสตร์ และประเพณีของชุมชนนั้น ๆ การนำประสบการณ์ทักษะในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ต้องบูรณาการความต้องการความเพลิดเพลิน ความตื่นตัวและการเรียนรู้ ให้เป็นโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ โดย (1) การออกแบบกิจกรรมที่เน้นสร้างความสนุกสนาน (2) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ (3) การออกแบบภูมิทัศน์บริการและการส่งมอบบริการแก่นักท่องเที่ยว (4) การสร้างอัตลักษณ์และการจัดการวัฒนธรรม (5) การส่งมอบประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตปัจจุบัน (ฐาปกรณ์ ทองคำนุชและคณะ, 2563)

6.2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชน ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อย้อนรอยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านงบประมาณ คือ การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ เช่นเดียวกับ Pius Siakwah และคณะ (2020) ได้ศึกษาธรรมชาติของการท่องเที่ยวและการบรรลุเป้าหมายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในแอฟริกา

พบว่า การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาหากมีการกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกัน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระหว่างประเทศ รัฐบาล ภาคเอกชน และท้องถิ่นในการกำกับดูแลแบบมีส่วนร่วมบนพื้นฐานความยุติธรรม ความไว้วางใจร่วมกัน และความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เท่าเทียมกัน ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน คือ ผู้นำให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งเรียนรู้ชุมชนและปัจจัยด้านบุคลากร คือควรมีบุคลากรประจำที่ทำงานเต็มเวลา ซึ่งจากการศึกษางานของ ญาณธรร ธีรถาวร (2560) การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการติดตาม และประเมินผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลค่าใช้จ่ายในกิจกรรม/โครงการสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเสนอความคิด โดยการมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม มีความสำคัญมากที่สุด ลำดับถัดมา คือ ด้านการร่วมตัดสินใจ โดยมีโอกาสได้ลงมติในการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว มีความสำคัญมากที่สุด และด้านการร่วมปฏิบัติโดยปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว มีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งในงานของ Yerik Afrianto Singgalen, Gatot Sasongko, Pamerdi Giri Wiloso (2019) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับภูมิภาคกรณีศึกษาในเขตตอนเหนือของฮัลมาเฮรา ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับภูมิภาค ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้มาจากผู้แทนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อำเภอ - ตำบล - หมู่บ้าน) องค์กรเยาวชนท้องถิ่นชุมชนผู้ประกอบการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับภูมิภาคตอนเหนือของฮัลมาเฮรา ในขณะที่ข้อมูลทุติยภูมิ ได้มาจากสำนักงานโยธาธิการของเขตปกครองตอนเหนือของฮัลมาเฮรา ผลปรากฏว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับภูมิภาค ควรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาแสดงให้เห็นถึงการมีอยู่ของสังคมควบคู่ (พลเมืองพล้ง) จึงถือได้ว่าแนวทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ประสบผลสำเร็จในบริบทตอนเหนือของฮัลมาเฮรา ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ

6.3 วิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันทรงประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันทรงประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้ คือ 1) ด้านบริบทและการอนุรักษ์ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ ชุมชนได้นำทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่มีอยู่แล้วมาพัฒนาให้เกิดคุณค่าในสายตาของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาเพิ่มมูลค่า โดยกำหนดให้เป็นจุดน่าเที่ยวที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันผ่านงานศิลป์ ไม่ว่าจะเป็นภาพวาด ภาพถ่าย ของเก่า ถ้วย จาน เป็นต้น อีกทั้งมีการสอดแทรกคำว่าแหล่งเรียนรู้ชุมชน มีกิจกรรมเพื่อสร้างการเรียนรู้และดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว กลายเป็นกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต เป็นการใช้พื้นที่อันดีมาพัฒนาผ่านการประกอบสร้างกิจกรรม การแต่งกายแบบชุดพื้นถิ่น อาหารพื้นเมือง เป็นการสร้างอัตลักษณ์ ชุมชนไปสู่การผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมทำให้กลายเป็นสินค้าและสามารถจัดจำหน่ายเพื่อรับใช้ การท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจผ่านกระบวนการอนุรักษ์รวมถึงการนำรากเหง้าของคนมาพัฒนาชุมชนให้อยู่รอดโดยการใช้ทุนจากอดีต (สกวรัตน์ บุญวรรณ และ เกียรติวาท บุญปรการ, 2560) อีกทั้งในบทความของ Sojourner (2021) ได้ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และ ทำไม่ถึงควรสืบหารากเหง้าของคุณ พบว่า การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ คือ การเดินทางเพื่อสำรวจเรื่องราว ประวัติศาสตร์ และ บรรพบุรุษของผู้คนทั้งในอดีตและปัจจุบัน เช่นชาวอเมริกันผิวดำ เกาเซอร์ ในเซเนกัล และ เคปโคสต์ ในกานาเป็นตัวอย่างของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ทั้งสองประเทศเป็นจุดท่องเที่ยวยอดนิยม ซึ่งนักท่องเที่ยวมักเข้าไปมีส่วนร่วมกับการปฏิบัติแบบดั้งเดิม เทศกาล และศิลปะและงานฝีมือ ซึ่งพิธีกรรมศิลปะน่าจะเป็นตัวอย่างการท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับความนิยมมากที่สุด การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นการสำรวจตัวตนของจุดหมายปลายทาง ตัวตนสามารถมีรูปร่างได้หลายแบบ ตั้งแต่ภาษาไปจนถึงอาหารไปจนถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น เอกลักษณ์ของจุดหมายปลายทางจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับผู้คนและจุดหมายปลายทาง การยอมรับและให้เกียรติบรรพบุรุษและมรดก

ของประเทศจะเพิ่มเอกลักษณ์นี้ ผู้เดินทางที่ไปเยือนประเทศหนึ่งเพื่อทำความเข้าใจที่มาของพวกเขเป็นส่วนหนึ่งของการรับรู้ภายนอกและเอกลักษณ์ของประเทศนั้น การตระหนักรู้นี้เป็นการเพิ่มความเชื่อถือให้เกียรติ และความชื่นชมต่อประเทศอีกชั้นหนึ่งนั่นเอง 2) ด้านการมีส่วนร่วม คนในชุมชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกัน ต้องการมีส่วนร่วมในการคิดวิธีแก้ไขและจัดการปัญหาเพื่อมาพัฒนาชุมชนของตนเองให้ดำเนินไปได้อย่างคล่องตามแนวทางหรือเป้าหมายที่วางไว้ องค์การชุมชนและคนในชุมชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนตั้งแต่กระบวนการวางแผน การดำเนินงาน การประเมินและตรวจสอบอีกครั้ง ผู้นำของชุมชนมีวิสัยทัศน์ (ปณิษฐา ตาค้า, 2562) 3) ด้านการจัดการ การนำสิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชนเข้าสู่ระบบการจัดการ สร้างคุณค่าและมาตรฐานการบริการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกันเอง และสามารถดำรงอาชีพหลักของตนเองไว้ได้ โดยที่การท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้นไม่ส่งผลกระทบ หรือทำลายวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน รวมถึงบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวยังได้รับผลตอบแทนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันอย่างเป็นรูปธรรม การดำเนินการเช่นนี้สนับสนุนแนวความคิดของ วารยาภา มิ่งศิริธรรม และรวีวรรณ โปรยรุ่งโรจน์ (2564) ที่กล่าวไว้ว่าปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์คนในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการการท่องเที่ยว เนื่องจากเห็นว่าผลประโยชน์ที่ได้รับมีเพียงเจ้าของพื้นที่เท่านั้น 4) ด้านการเรียนรู้ ควรมีการสร้างแนวทางส่งเสริมและสนับสนุนด้วยเน้นการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนจากกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน/แหล่งเรียนรู้ จนไปสู่กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวจากสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรที่มีอยู่แล้วในชุมชน โดยเน้นให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตของคนในชุมชนอันร่อยประวัติศาสตร์ ประกอบกับการให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นลักษณะการท่องเที่ยวที่เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้เหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่แท้จริงของคนในชุมชน และสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับชุมชน ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับงานของ ไพโรจน์ ไชยเมืองชื่น และคณะ (2564) พบว่า แหล่งเรียนรู้หรือสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่มีลักษณะให้ความรู้และสร้างประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวได้เข้าใจถึงวิถีชีวิตของชุมชน ผู้วิจัยได้พัฒนาการเข้าชมกระบวนการผลิตกาแฟในขั้นตอนต่าง ๆ ในสถานที่เหล่านั้นและร่วมทำกิจกรรมทาง

การท่องเที่ยวเช่น ไร่กาแฟ โรงคั่ว ร้านกาแฟ ไร่เกษตรผสมผสาน ไร่เมี่ยง และโฮมสเตย์ เป็นต้น ถือเป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวขึ้นใหม่ในชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีประสบการณ์ และเข้าถึงความเป็นชุมชนผู้ปลูกกาแฟและจัดเป็นส่วนหนึ่งในเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงกาแฟของจังหวัดลำปาง

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อนั้น ทำให้เห็นว่าการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อย้อนรอยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ควรเริ่มจากการสำรวจทางกายภาพ ศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน ศึกษาความสัมพันธ์ของชุมชนกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชน วิเคราะห์ศักยภาพ กำหนดรูปแบบของการท่องเที่ยว และการจัดสรรผลประโยชน์สู่ชุมชน รวมถึงมาตรการการป้องกัน กฎกติกา ควรมีการประสานงานกับภาคีเครือข่าย หลังจากมีการจัดกิจกรรมควรมีการประเมินผล เพื่อเป็นการทบทวนการปฏิบัติงานและป้องกันความบกพร่องไม่ให้เกิดซ้ำ การที่ชุมชนท้องถิ่นมีความต้องการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และดูแลรักษาทรัพยากรให้เกิดความยั่งยืน ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวควรมีแนวทางการอนุรักษ์ และการติดตามและประเมินผลกระทบ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป (ทนงศักดิ์ เอ็งฉ้วน และคณะ, 2563)

7. ข้อเสนอแนะ (Suggestion)

7.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

7.1.1 ประชาชนในพื้นที่แหล่งเรียนรู้ชุมชนควรให้ความสำคัญกับการวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยการแสวงความรู้เพิ่มเติมเรื่องการทำแผนเพื่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเป็นระบบและควรมีกิจกรรมการประสานงานเป็นเครือข่ายร่วมกันโดยดำเนินงานกิจกรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

7.1.2 ผู้นำชุมชนควรจัดกิจกรรมการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการท่องเที่ยวชุมชน ทั้งนี้ในเบื้องต้นชุมชนอาจหาแกนกลางในการจัดกิจกรรมเพื่อประสานความคิดสลายความต่างทางวัฒนธรรมและศาสนา รวมถึงผลานความต่างระหว่างวัย โดยการค้นหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ของแต่ละชุมชนร่วมกัน

7.1.3 ชุมชนควรสืบสานวัฒนธรรมของชุมชนไว้อย่างเหนียวแน่น ทั้งนี้เพื่อเป็นฐานของการท่องเที่ยวชุมชนผ่านงานศิลป์ที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนและควรมีกระบวนการสืบสานถ่ายทอดองค์ความรู้ให้คนรุ่นใหม่หรือเยาวชนรุ่นหลังให้สืบต่อไป

7.1.4 ทางวิชาการ ควรศึกษาแผนพัฒนาชุมชน การสร้างเครือข่าย และวิธีการพัฒนาบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนที่ประสบผลสำเร็จที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเพื่อนำมาเปรียบเทียบและนำมาเป็นตัวอย่างที่ดีของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ดีต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรศึกษาประเด็นการขับเคลื่อนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันรวยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี สู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ

7.2.2 ควรศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอันรวยประวัติศาสตร์ผ่านงานศิลป์ ในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ และพื้นที่อื่น ๆ ภายในจังหวัดปัตตานี

8. กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)

รายงานวิจัยฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณบำรุงการศึกษา งบประมาณรายได้คณะวิทยาการจัดการ ประจำปีงบประมาณ 2565 ภายใต้โครงการส่งเสริมการวิจัย งานสร้างสรรค์ และนวัตกรรมเพื่อท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ศิษณุวัช มั่นเศรษฐวิทย์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ขอขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

9. เอกสารอ้างอิง (References)

- กรกฎ แพทย์หลักฟ้า, พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ และสาธิต ทิมวัฒนบรรเทง. (2559). กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำจันทบูร. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 8(2), 7-18. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/irdssru/article/view/214432/149273>
- ญาณธร เขียรถาวร. (2560). การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อำเภอสรคบุรี จังหวัดชัยนาท. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี – บทความวิจัย, 11(2), 293-308. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/humanjubru/article/view/242053/165950>
- ฐาปกรณ์ ทองคำนุช เกษวดี พุทธภูมิพิทักษ์ และอรรธรณ ศิริสวัสดิ์อภิขยกุล. (2563). การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพิพิธภัณฑสถานในประเทศไทยด้วยแนวคิดพิพิธภัณฑสถานปลายทาง. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 15(1), 38-52. <http://grad.vru.ac.th/pdf-journal/JourTs1-15-1/4. ฐาปกรณ์ ทองคำนุช 38-52.pdf>
- ทองศักดิ์ เอ่งฉ้วน และ อรอนงค์ เขียบแหลม. (2563). แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ย้อนรอยพระเสวต อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต, 9(3), 340-351. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JCDLQ/article/view/213540/169350>
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). พรหมแดนความรู้ด้านการวิจัยและสถิติ. เนาวรัตน์ พลายน้อย, ชัยยันต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และจุฑามาศ ไชยรบ (บรรณาธิการ), (139-140) ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ปณิษฐา ตาคำ. (2562). การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนบ้านห้วยเตย อำเภอข้าสูง จังหวัดขอนแก่น. วารสารวิชาการธรรมทรศน์, 19(2), 203-214. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/dhammathas/article/download/169630/139566/607780>

- ไพโรจน์ ไชยเมืองขึ้น เพียงกานต์ นามวงศ์ และ ศิริขวัญ ปัญญาเรียน. (2564). การจัดการแหล่งเรียนรู้บนเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงกาแฟ: กรณีศึกษาชุมชนในตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง. วารสารวิจัยราชภัฏธนบุรี รัชชังคม, 7(2), 1-15. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/DRURDI/article/view/253609/170404>
- วรายาภา มิ่งศิริธรรม และรวีวรรณ โปยรุ่งโรจน์ (2564). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา. 11(1), 38-49. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/JDAR/article/view/245798>
- สกวรัตน์ บุญวรรณ และเก็ดดา บุญปรากการ. (2560) พื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า : การประกอบสร้างอัตลักษณ์เพื่อการท่องเที่ยววิถีลือหาดิต. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 12(1), 61-78. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/yrhuman/article/view/128497/96582>
- สมจิตร์ อินทมนโน และปาริชาติ วิสุทธีสมาจาร. (2557). การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์: กรณีศึกษากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่. การประชุมวิชาการ การพัฒนาชนบทที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4 ประจำปี 2557. (230-235). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- สายสุตา ปันตระกูล. (2563). การจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านศาลาตินจังหวัดนครปฐม.วารสาร มทร.อีสาน, 19(1): 95-107
- สำนักงานสถิติจังหวัดปัตตานี. (2563). สถิติประชากรศาสตร์ ประชากรและเคหะ [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2565, จาก : http://pattani.nso.go.th/images/attachments/article/339/1-63_compressed.pdf
- Greg Richards. (2018). Cultural tourism: A review of recent research and trends. Journal of Hospitality and Tourism Management, 36, 12-21. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1447677018300755>

- Pius Siakwah, Regis Musavengane & Llewellyn Leonard. (2020). Tourism Governance and Attainment of the Sustainable Development Goals in Africa. *Journal of Tourism Planning & Development*. 17(4): 355–383. ISSN: (Print) (Online) Journal homepage: <https://www.tandfonline.com/loi/rthp21>
- Selvi, A. F. (2019). Qualitative content analysis. In the *rutledge handbook of research methods in applied linguistics*. London: Routledge. https://www.researchgate.net/publication/346009230_Qualitative_Content_Analysis
- Sojourner. (2021). Heritage Tourism and Why You Should Trace Your Roots [Online]. From: <https://sojournies.com/heritage-tourism/>. Retrieved on June 20, 2023.
- Yerik Afianto Singgalen, Gatot Sasongko, Pamerdi Giri Wiloso. (2019). Community Participation in Regional Tourism Development: A Case Study in North Halmahera Regency-Indonesia. *Journal of Insights into Regional Development*. 1(4): 317-333. https://www.researchgate.net/publication/337942169_Community_participation_in_regional_tourism_development_a_case_study_in_North_Halmahera_Regency_-_Indonesia

The 5 D's of Thai Democracy: The “Democracy” in Thailand's Constitution Monuments and Democracy Monument Replicas

Gil D. Turingan¹

Abstract

This article discusses Thai democracy through a different lens by proposing a summary of its development through the 5 D's (i.e., diluted, desacralized, disregarded, disappeared, and defended) and using the context of the Constitution Monuments and Democracy Monument replicas in Thailand. By looking at the historical accounts and narratives about these monuments, this work also reveals that the “democracy” conveyed in these structures follows the Thai democracy discourse (i.e., the traditional and Western schools of Thai democracy). The symbols and meanings of these spatial structures mirror the development of Thai democracy from 1932 to the context of the 2020 student protests and how the spatial agencies construct their own meanings of the monuments through time. Amidst the popularity of the Democracy Monument in Bangkok as a symbol of Thai democracy, this paper contributes to the democracy discourse usually centered in Bangkok's context. By focusing on the other monuments outside

¹ Ph.D. in Thai Studies (Candidate), Thai Studies Center, Faculty of Arts, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand

E-mail: gil.turingan@gmail.com

This paper is part of a doctoral thesis titled “Movements and Monuments: Student Movements for ‘Democracy’ in 1973 and 2020 Public Monuments in Thailand” conducted at the Thai Studies Center, Faculty of Arts, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.

Bangkok, this qualitative historical study promotes historical awareness beyond Bangkok and highlights the role of public monuments in preserving Thai history and defending Thai democracy.

Keywords: Democracy, Constitution, Constitution Monument, Democracy Monument

1. Introduction

Monuments contain stories, ideologies, and a variety of symbols and meanings that represent a significant portion of one's history and culture. It also serves as a political tool to assert power and influence over the people. It instills values and reminds the people of their identity. Monuments also contribute to people's everyday lives and public memory. These are all applicable in the context of Thai public monuments. The construction of the Constitution Monuments and Democracy Monument replicas, mainly in the northeast provinces of Thailand, exemplify how monuments can be fascinating instruments for discussion, especially in Thai democracy discourse. They resonate with the Thai democracy concept—evident in their construction stories, the challenges encountered through time, the people's occupation of these structures, and their contention with the institutions.

This paper seeks to unlock the connection between democracy and the monuments by answering the following questions: (1) How do the Constitution and Democracy Monuments as spatial structures reflect the development of democracy in Thailand? And (2) How do spatial agencies such as institutions and the people view these structures in relation to Thai democracy?

2. Research Objectives

This paper proposes a summary of the development of Thai democracy through the 5 D's (i.e., diluted, desacralized, disregarded, disappeared, and defended) and using the context of the Constitution Monuments and Democracy Monument replicas. It asserts that these monuments mirrored a diluted Western democracy immediately after the 1932 revolution, then desacralized during Plaek Phibunsongkhram's regime. After his leadership, democracy was disregarded, and the military governments ignored its significance, leading to the disappearance of some *Khana Ratsadon* monuments. Recently, the 1932 revolution structures have been reactivated and defended by the re-emerged Thai student movement in 2020 through their occupation and performative actions in these areas. This study also examines their symbols and meanings and how their interpretations of Thai democracy changed from 1932 to the context of the 2020 student protests.

3. Research Methods

This qualitative historical study focuses on the Constitution Monuments in Maha Sarakham, Surin, and Roi Et and the Democracy Monument replicas in Khon Kaen and Chaiyaphum. It also examines Buriram's Constitution Monument and the Defense Monument in Bangkok's Laksi District.² By following the historical research design, this study aims to discuss the development of Thai democracy using the context of these structures and

² In this study, the monuments in Khon Kaen and Chaiyaphum will be called Democracy Monument replicas because they were constructed after the inauguration of the Democracy Monument in Bangkok in 1940. Then the monuments in Maha Sarakham, Surin, Roi Et, and others built before 1940 will be labeled as Constitution Monuments. This paper also classifies the Constitution Monument in Buriram as a disappeared monument even though it was recently reinstalled because of the challenges it encountered from the local authorities.

the proposed analytical concept of the 5 D's (i.e., diluted, desacralized, disregarded, disappeared, and defended).

Through existing discourses on Thai democracy, such as the traditional and Western schools of Thai democracy, this study analyzes historical accounts to understand the monuments' installation, purpose, and development.² These structures, found chiefly in the provinces, are not as famous as the Democracy Monument in Bangkok. This fragile popularity translates into the dearth of references written in English about them. They were easily disregarded, proving that these monuments are less known in public memory and less valued by the institutions.

In response to this challenge, this research provides an understanding of Thai society's democratic ideals and struggles through the lens of the Constitution Monuments and Democracy Monument replicas. It also promotes historical awareness and highlights the role of public spaces in preserving Thai history and defending Thai democracy. It offers a different perspective aside from the narratives of the Democracy Monument and democracy discourses in Bangkok.

³ The "Traditionalist School of Thought" of democracy argues that democracy has long been part of Thai society. The idea of the "father-child model" or "father rules the child" (rabop phor pokkhong luk) explains that the Thai kings ruled over the people and ascended to the throne with the consent given by the Thai political community. This concept also emphasizes that democratic institutions have traditionally existed in Thai society through this concept (Mektrairat, 2020). Under this school of thought, democracy in Thailand can be described as a "Democracy with the Monarch as the Head of the State" because the specter of the monarchy is still visible in Thai politics despite the contribution of the 1932 revolution and other democratic expressions of the Thai people (Winichakul, 2008). Moreover, it supports the argument that democratic institutions in Thailand have traditionally existed before and not because of the 1932 revolution alone. The other perspective regarding the discourse on Thai democracy is the "Western School of Thought." This aspect highlights Thailand's Western ideals of democracy, which started during the 1932 revolution. The Khana Ratsadon, which overthrew the absolute monarchy and installed a constitutional rule in Thailand in 1932, favored Western democracy, which focused on French liberal teachings. It believed in humanity's universal rationality and progress, such as freedom, equality, fraternity, separation of powers, constitutional laws, etc. (Mektrairat, 2020).

This study uses primary and secondary sources such as newspaper articles, souvenir programs, documentation of the structures' construction and commemoration activities, books, journal articles, and feature articles about the monuments. In analyzing the data collected from primary and secondary sources, various theories on political spaces and public memory were used as focal points to discuss the relationship between Thai democracy and public monuments. As mediated built forms, these monuments construct, transfer, and reproduce societal power relations because they are installed and designed based on specific interests. They produce meanings people can imagine and think about based on their purpose. They can also create identities and differences because of the ideologies evident in them (Dovey, 1999). The Constitution Monuments and the Democracy Monument replicas are vessels of Thai democracy because of their historical contexts and democratic purposes. In the following pages, the stories of these monuments will be untold, as well as how they were built and their meanings and symbols concerning Thai democracy. It also dissects the "democracy" manifested in these mediated built forms and highlights their development using the 5 D's of Thai democracy (i.e., diluted, desacralized, disregarded, disappeared, and defended).

4. Research Results

This study reveals that the development of Thai democracy can be explained using the context of the Constitution and Democracy Monuments and the proposed analytical concept of 5D's (i.e., diluted, desacralized, disregarded, disappeared, and defended). Through the actions of the spatial agencies, such as institutions and the people, these structures serve as a platform for democracy discourse. In the beginning, the Constitution

Monuments represented a diluted and sacralized Western democracy because of the emergence of Constitution promotion and veneration. Then, they became a symbol of a desacralized democracy during Plaek Phibunsongkhram's regime. After installing the Democracy Monument in Bangkok, these structures started representing a Western school of Thai democracy. These monuments were disregarded after his leadership, leading to a democracy vacuum that resulted in their disappearance. Recently, the 2020 student movement brought these monuments to life, and they now symbolize a defended democracy because of how they occupied these structures.

4.1 Diluted Western Democracy in the Constitution Monuments

The Constitution Monuments in the northeast provinces of Maha Sarakham, Surin, and Roi Et represented the diluted concept and sacralized version of Western democracy because of Siam's various events and challenges after the 1932 revolution, the struggles of transitioning from absolute monarchy to constitutional monarchy, and the influence of the old regime.

Some leaders of the old regime occupied several positions in the government. For the *Khana Ratsadon* to effectively govern Siam, they compromised with the old regime by allowing the officials from the absolute monarchy to continue their role in the new administration. Aside from the old regime leaders, the permanent Constitution promulgated on December 10, 1932 was a product of compromises between Pridi Banomyong and King Prajadhipok (Barme, 1989). These compromises showed that the political power of the monarchy did not end absolutely, and it even resulted in conflict among the government leaders.

This conflict peaked during the suppression of the Boworadet rebellion (*Kabot Bowondet*) in October 1933. The government's military forces organized by Phibun effectively crushed the rebellion led by Prince

Boworadet (Barme, 1989; Wyatt, 2004). As a result, the Boworadet rebellion marked the end of the monarchy's political influence in the succeeding years. Phibun, Pridi, and other prominent figures of *Khana Ratsadon* emerged in the Siamese political scene and society (Barme, 1989). It also prompted government leaders to implement policies that allowed them to stay in power and protect the Constitution and democracy.

Aside from protecting, the government also popularized the Constitution because most people were not yet familiar with it, especially those in rural areas. Some people thought that "democracy" was King Prajadhipok's brother and that the "Constitution" was related to Phraya Phahon (Wyatt, 2004).⁴ They promoted the constitution as a sacred entity (*saksit*) and linked it to the religious aspect of Siamese culture, which signaled the start of Constitution worship among the people. It started when they distributed miniature copies of the constitution to the seventy provinces in 1934. They organized an official ceremony where the appointed representatives of the seventy provinces received their copies on August 28, 1934. After receiving the replicas, the representatives delivered them to their respective areas, and the local authorities accepted them with sanctity, enthusiasm, and fanfare (Barme, 1989) (Fuwongcharoen, 2018). Due to this ceremonial distribution, the Constitution became popular among the people, and they started worshipping it. The people venerated it side by side with the images of Buddha and the King (Chua, 2012).

⁴ *Democracy in the Thai language is prachathippatai and is defined as the "sovereignty of the people." It originated from the Sanskrit word pracha, which means people, and the Pali word athipateyya, which means sovereignty (Royal Society of Thailand, 2011).*

Most people interpreted the Constitution in terms of indigenous magical conceptions rather than rational and legalistic ones (Barne, 1989). It operated as a “traditional totemic object, as opposed to a modern piece of legislation” (Fuwongcharoen, 2018). A constitutional deity was formed in their minds, which was perceived as sacred and needed to be respected (Barne, 1989). It was observed as an overseeing being from above, governing the ordinary concerns of the people (Subrahmanyam, 2021). Allegiance to the Constitution was practiced and added to the nationalist pillars of the Nation, Religion, and King (Barne, 1989).

Khana Ratsadon inherited political supernaturalism, and they mixed the visual and performative culture of Thai Buddhism with Western liberalism. King Prajadhipok’s blessing of the constitution became a powerful imagery. They used his picture handing down the signed constitution during the December 10, 1932 ceremony to symbolize that the constitution was a gift from above (*khong phraratchathan*) (Fuwongcharoen, 2018; Subrahmanyam, 2021).

The government also equated it to the teachings of Buddha (*dharma*). Even how it was presented to the people also added to its sanctity. The document was written in a thick accordion-style codex (*samutthai*) like the traditional religious scriptures. This document was placed on a two-tiered golden tray (*phan rattathanun*) and honored as a sacred Buddhist item (Fuwongcharoen, 2018; Subrahmanyam, 2021).

During the mid-1930s, the Siamese state intensified the popularization of the constitution, and the December 10 Constitution Day became a highlight each year. December 10 was assigned as a public holiday, but the constitution celebrations (*nganchalong ratthathanun*) were observed not only for a day but from December 8 to December 12 each year. From 1932 to 1938, the festivities propagated the idea of a constitution and became

pivotal for the People's Party (Fuwongcharoen, 2018; Subrahmanyam, 2021; Charoenvattananukul, 2022).

This popularity of the Constitution led to the construction of monuments. Different Constitution Monuments and Democracy Monument replicas were later installed in other parts of Thailand, particularly in the northeastern region, and served as a space for commemoration. They became platforms of December 10 constitution activities that inculcated the traditional school of Thai democracy and a diluted Western democracy to the people because of the sacred imagery it formed in their minds. The democracy in the Constitution Monuments was a diluted Western democracy because the monarchy and traditional institutions still influenced it. These were obvious in the symbols and meanings of the structures centered on representing the sanctified image of the constitution, the influence and Western principles of *Khana Ratsadon*, and the participation of the people in their construction because of the veneration formed.⁵

The *Khana Ratsadon* implemented "democratic paternalism," as Arjun Subrahmanyam (2015) coined when they popularized the Constitution and Constitution Monuments and disseminated the democratic ideology to the public. It was democratic because of their references to the Western ideals of democracy, and paternalism because they assumed the inability of ordinary people to comprehend democratic ideology due to the poorly integrated nature of the Siamese state. It prompted the officials to implement policies such as education reforms and propaganda campaigns to promote democratic ideology to the people (Subrahmanyam, 2015).

⁵ The monuments represent the influence of *Khana Ratsadon* by deliberately highlighting their six principles based on the Western ideals of democracy: sovereignty, security, economy, equality, freedom, and education. They were constantly embedded and symbolized in the monuments through the hexagonal element in the structures.

Image 1. Constitution Monument in Maha Sarakham.

Photograph by the author, December 23, 2022.

Some of the surviving Constitution Monuments (*Anusawari Rattathamanun*) are found in the municipal hall of Maha Sarakham (image 1), the provincial hall of Surin (image 2), and the island in the middle of Bueng Phalan Chai in Roi Et (image 3). These monuments, Maha Sarakham (1934), Surin (1936), and Roi Et (1936), were constructed to promote the constitution and become venues of the constitution practices and adoration of the people. The structure in Maha Sarakham was the first constitution monument built in the northeast region. These monuments were installed in the middle of the provinces, where people could easily access them and conduct Constitution Day activities (Fuwongcharoen, 2018; Thepsongkroh, 2018; Lawattanatrakul, 2019).

With the emergence of Phibunsongkhram, also known as “Phibun,” as the prime minister, things started to change in Siam. They inaugurated the first National Day on June 24, 1939. This inauguration affected the worship of the Constitution and competed with the Constitution Day celebration. From December 10, the public’s attention shifted to June 24.

The National Day festivities outshined and displaced the December 10 celebration on the Thai calendar (Barme, 1989; Charoenvattananukul, 2022). The Constitution no longer became the centralizing symbol of the people because the popularization of the Constitution was abandoned. The Constitution Day activities, such as the parade of the Constitution replicas and festivities at the Constitution Monuments, were discontinued and replaced by the National Day celebration (Fuwongcharoen, 2018; Thepsongkroh, 2018).

Image 2. Constitution Monument in Surin.
Photograph by the author, December 31, 2023.

The 1940 National Day celebration, especially the inauguration of the Democracy Monument in Bangkok, gained the provinces' interest. The governors sought this as an opportunity to promote National Day in their

respective provinces and attract citizens to participate in the celebrations. The Ministry of Interior shared pictures of the Democracy Monument during the 1940 National Day celebration with them. As a result, many provinces expressed their intention to have their own replica or versions of the monument. The Ministry of Interior responded and sent the design of the Fine Arts Department to the provinces. Based on the policy sent to the provinces, the replica of the Democracy Monument became part of the National Day celebrations and a reminder to the citizens about the political milestone of Siam. The monument design sent to the provinces differed from what was installed in Bangkok, allowing local authorities to construct their version of the Democracy Monument (Thepsongkroh, 2018; Charoenvattananukul, 2022).

Image 3. Constitution Monument in Roi Et.
Photograph by the author, December 23, 2022.

4.2 Desacralized Democracy in the Democracy Monument Replicas

The diluted and sacralized idea of democracy and the image of the Constitution Monuments were eventually desacralized when Phibun emerged as the country's leader in 1938. His regime also transferred the public's attention from the Constitution Monuments to his new architectural projects, such as the Democracy Monument in Bangkok. After the 1940 installation of the Democracy Monument in Bangkok, additional structures were added in the northeast—these are the replica monuments of the Democracy Monument in Khon Kaen and Chaiyaphum.

The monument in Khon Kaen was inaugurated in 1943 and is located at the Prachasamran Circle or Constitution Circle roundabout. It is also close to the Khon Kaen City Pillar Shrine (image 4). The other one was built in 1941 and is found in the Phu Kiaw District of Chaiyaphum, in front of the Metropolitan Temple (*Wat Nakhonban*). Khon Kaen and Chaiyaphum monuments were constructed to commemorate the June 24 National Day. It also became the venue for festivities related to the 1932 revolution. These replicas assisted the People's Party in instilling in the minds of the people in the provinces the essence of the Constitution, the 1932 revolution, and Thai democracy (Thepsongkroh, 2018).

The diluted Western democracy in the Constitution Monuments was desacralized when the Democracy Monument in Bangkok and the replicas in the provinces were created. These replicas provided an additional layer of meaning to the already complicated Thai democracy. They echoed the Western school of Thai democracy, particularly a young and fragile democracy associated with the birth of the constitution and Phibun's military leadership, nation-building policies, and modernization programs. These replicas replaced the traditional school of Thai democracy narrative. They highlighted the importance of the Western school of democracy through the

June 24 National Day celebration activities at these monuments, veering away from the influence of the monarchy. The Thai democracy during the Phibun regime was far from the democracy linked to the sanctified Constitution and the diluted Western democracy associated with the monarchy and old regime practices.

Image 4. Democracy Monument Replica in Khon Kaen.

Photograph by the author, July 2, 2022.

The five monuments mentioned became appealing due to the celebrations conducted in these spaces. These human interactions with the structures added entertainment value to solicit support from the people. It is important to note that constructing the monuments is not enough to gain popularity and inculcate public memory to the people. Human activities play a vital role in creating the narratives of these monuments and

producing their respective meanings (Chua, 2012). It is aligned with William Sewell's concepts of spatial structures and agency. The spatial structures, such as the monuments, contain symbols and meanings that shape people's thinking and actions. At the same time, the spatial agency, such as the human activities in these monuments, claims and transforms these structures according to their narratives (Sewell, 2001).

4.3 Disregarded Democracy and Monuments

Phibun's successors, Sarit Thanarat (1959-1963) and Thanom Kittikachorn (1963-1973) were Thai traditionalists, and they valued the core concepts of nation, religion, and monarchy more than the idea of having a constitution. The constitution was suspended during their rule, and martial law was imposed. Due to this change in leadership, the activities commemorating the 1932 revolution, including the constitution worship and celebrations, were canceled, leading to the diminishing value of democracy and *Khana Ratsadon* monuments in Thai society. This disregard for the importance of the Constitution and democracy affected the significance of the monuments (Noobanjong, 2007; Noobanjong, 2023).

The October 1973 student movement paved the way for democracy to be installed in Thailand. Unlike the Democracy Monument in Bangkok, these structures in the provinces remained insignificant because the protesters did not occupy them.

4.4 Democracy in the Disappeared Monuments

In the case of Buriram, the Constitution Monument in this province was conceptualized around 1937 and estimated to be completed around 1944. These years were all assumptions because there was no clear evidence when it was constructed, but what was certain is that it started to appear in a roundabout in front of the city hall as a high cylindrical column with the constitution at the top. Around 1987, the Buriram governor directed the

removal of the column, changed the design into a rectangular bar depicting the Thai national flag and placed it in front of the provincial hall (image 5) (Thepsongkroh, 2018; อนุสาวรีย์รัฐธรรมนูญบุรีรัมย์ คืนซีพรอบ 2 หลังเทศบาลเคยรื้อหายไปเมื่อปี'61 [The Buriram Constitution Monument was resurrected for the second time after the municipality had dismantled it in 2018], 2022).

Image 5. Constitution Monument in Buriram Before and During the Demolition.
Retrieved from (Khaosod English, 2014).

The monument was dismantled on November 6, 2014, to address the traffic problems in the area. The space was replaced with digital traffic lights and moved back in front of the old city hall. The design also returned to its original plan of a cylindrical column with a constitution on top. However, the monument did not last long because it was dismantled for the second time in 2017 because of the fear that it would obstruct the view of the replica of the royal crematorium of King Bhumibol. It was again installed in 2022, but this time it was placed silently in the Mueang District, specifically in Soi Khu Mueang and Soi Isaan (image 6) (Historic Constitution Monument Torn Down In Buriram, 2014; Lawattanatrakul, 2019; อนุสาวรีย์รัฐธรรมนูญบุรีรัมย์ คืนซีพรอบ 2 หลังเทศบาลเคยรื้อหายไปเมื่อปี'61 [The Buriram Constitution Monument was resurrected for the second time after the municipality had dismantled it in 2018], 2022).

Image 6. Recent version of the Constitution Monument in Buriram.
Retrieved from (Google Maps, 2023).

This structure also represented the importance of the Constitution by putting it on a pedestal. It also depicted meanings and symbols associated with Thai nationalism and the Western school of Thai democracy. Compared to the other Constitution Monuments, this structure was built late, and the existing narrative during the period was the Western democracy insisted on by the Phibun regime. These representations were challenged as this structure was quickly removed, destroyed, and reinstalled without informing the community. The convenience of eliminating and destroying this structure dramatically shows how the officials perceive this monument. The recent silent re-installment of the Constitution Monument away from the city center also sends a clear message to the public.

The monument in the Laksi District of Bangkok suffered a different fate. As of this writing, no revival of this structure has been made. The Constitution Defense Monument (*Anusawari Phithak Ratthathammanun*) (image 7) was also removed in the dead of night to give way to the construction of the new Skytrain line. This monument was constructed to emphasize constitutionalism and commemorate the government's victory against the pro-monarchy rebellion led by Prince Boworadet in 1933. It was unveiled on October 15, 1936 and unexpectedly removed on December 28, 2018. This monument features an octagonal stupa-like obelisk with *phan rattathamanun* on top (Noobanjong, 2016; Peleggi, 2017; Noobanjong, 2019; Disappearing democracy, 2019).

Image 7. The Constitution Defense Monument in Laksi District, Bangkok Before and During the Demolition. Retrieved from (The Nation Thailand, 2019).

The democracy in this structure reflects the Western school of Thai democracy because the architectural form was a product of the power struggle between the monarchy and the government at that time. It also symbolized the declaration of the People's Party of their power over the monarchy. The structure was derived from the center pillar of a crematorium. To honor the government troops and military victory brought by the 1933

rebellion, the government organized a state funeral at Sanam Luang on February 17-19, 1934. Despite King Prajadhipok's repeated objections, the People's Party violated the regal sanctity of the field by erecting this temporary crematorium. The Constitution Defense Monument memorialized the first time Sanam Luang witnessed a funeral for ordinary people because the area was usually used for royal ceremonies. It was inspired by the crematorium built at Sanam Luang for the 17 government soldiers who died during the Boworadet Rebellion, then mixed with the element of a constitution at the top (Noobanjong, 2016; Noobanjong, 2019; Remembering Khana Ratsadon: erasing historical memory and the power dynamic of architecture, 2019).

The monument also contained meanings and symbols attributed to Western democracy, such as the Constitution embodied at the top of the structure, the imagery of ordinary people, modern architectural principles such as simplicity, and the representation of the People's Party (Noobanjong, 2016; Noobanjong, 2019).

The Constitution Defense Monument was a propaganda instrument for the Phibun regime. It generated meanings aligned with the narratives of Phibun and the People's Party. However, it also experienced manipulation and alteration over time due to the leadership change. It was also disregarded and contested through time and ended up being disappeared.

Before its demolition, the monument also witnessed demonstrations from the people, which led to the revival of its original meaning. It was once used and highlighted by the protests of the United Front of Democracy against Dictatorship (UDD) or the Red Shirts in 2010. This revival was short-lived because the monument disappeared from the public eye in 2018 (Peleggi, 2017; Noobanjong, 2019).

In recent years, the existence of the *Khana Ratsadon* monuments and the significance of the 1932 revolution have been challenged. It is unfortunate to emphasize that these historic structures are so easy for the authorities to dismantle without considering their narrative and importance to modern Thai history. No matter what ideologies and perspectives these historic monuments portray, it is still apt to preserve these structures because they convey a portion of the identity and story of the Thai people.

4.5 Democracy and Monuments Defended

Among the *Khana Ratsadon* monuments, the one in Khon Kaen is the most active structure for democratic movements outside Bangkok. In addition, the province is also described as a hotbed of activism because it was the primary base of the Red Shirt movement and supporters of the Shinawatra family (Flashes of fury in Khon Kaen, 2019). It was also the birthplace of the Dao Din activists who actively opposed the military coup in 2014.

Since then, the replica of the Democracy Monument in Khon Kaen has become a place for defending democracy, especially the ones led by the students. The students activated the significance of this monument, produced another layering of meanings, and ignited the re-emergence of the Thai student movement in the northeast. It became a platform for the students in the northeast to express their demands and resistance against the government.

Thailand witnessed the re-emergence of the student movement in 2020. One of the distinct features of this movement was the recognition of the student protests in the contributions of the People's Party to Thai society. The protesters commemorated the 88th anniversary of the 1932 revolution by conducting symbolic gestures in places related to *Khana Ratsadon*. The everyday activities that the students did were reciting or

playing the People's Party Declaration and decorating the protest venue with a replica of the People's Party's plaque. Despite the mass gathering prohibition due to COVID-19 and the intimidation, harassment, and surveillance from the government forces, the student activists still celebrated this historical event in at least 21 places in 15 provinces (The 88th anniversary of June 24th: A National Day on which commemoration is banned, 21 events organized amidst intimidation and harassment throughout Thailand, 2020).

In Khon Kaen, iron barriers were installed, and firetrucks were parked near the replica of the Democracy Monument. However, despite the signage stating that there was a fire drill on that day, a small number of Khon Kaen University students and the *Khon Kaen's Had Enough* group continued to protest and remember the June 24 revolution by having a cleaning activity.⁶ With the banner, "June 24 Apiwat Siam cleans up the dictator, big cleaning day," the protesters read the People's Party Declaration at the monument.⁷ They also carried brooms and cleaning materials as symbols in their demonstration (The 88th anniversary of June 24th: A National Day on which commemoration is banned, 21 events organized amidst intimidation and harassment throughout Thailand, 2020; คณะราษฎร: รวมภาพกิจกรรมอ่านประกาศคณะราษฎร รำลึก 88 ปี ปฏิวัติสยาม 24 มิถุนา, 2020).

The Democracy Monument replica in the Chaiyaphum province was also used by the 2020 movement to commemorate the 1932 revolution. A banner with a quote from the Declaration of the People's Party and an

⁶ *Khon Kaen's Had Enough* is a group of students from Khon Kaen University and other students and groups in the Khon Kaen province. It was formed in 2020 as a response to the dissolution of the Future Forward Party. It aims to achieve change, not only a change of government but a change in the ideological foundation of Thai society (Phaholtap, 2020).

⁷ *Apiwat Siam* pertains to the Siamese Revolution of 1932 where Thailand shifted from absolute monarchy to constitutional monarchy.

image of the People's Party plaque was placed at this monument on June 24, 2020 (image 8) (The 88th anniversary of June 24th: A National Day on which commemoration is banned, 21 events organized amidst intimidation and harassment throughout Thailand, 2020).

Image 8. Quote from the People's Party Declaration and photo of the People's Party plaque placed at the Democracy Monument replica in Chaiyaphum. Retrieved from (Thai Lawyers for Human Rights, 2020).

In the Surin province, the students through the Surin Youth for Democracy planned to read the People's Party Declaration at the Surin Constitution Monument on the evening of June 24, 2020. However, their event was canceled due to the intimidation that the organizers received from the police (คณะราษฎร: รวมภาพกิจกรรมอ่านประกาศคณะราษฎร รำลึก 88 ปี ปฏิวัติสยาม 24 มิถุนา, 2020).

The replica monument in Khon Kaen also saw a series of student protests in 2020 that showcased liberal ideas. *Khon Kaen's Had Enough* started this series on August 20, and it was reported that about 1,500 people attended the rally at the structure. Most of those who participated in the protest were high school students. They wore white ribbons and raised their three-finger salute to signify resistance. The student leaders in Bangkok reiterated speeches centered on their demands. They also included other social issues such as women's rights, gender equality, and the right to safe abortion. Parit "Penguin" Chiwarak also spoke in the protest and repeated his call for an open discussion of the monarchy and its connection to Thai democracy. Some musicians also played on that night. However, one of the fascinating highlights of the protest was the black magic ritual conducted by Attapon Buapat, a pro-democracy protest leader. The activist wore a Brahmanic white gown and held a mock tradition of using Red Bull as holy water to curse and drive out Prime Minister Prayuth.⁸ He lit incense sticks in front of the prime minister's picture. Behind the picture were ribbons bearing the colors of the Thai national flag, and on the left, there were a coconut, bananas, and a wooden snake to represent evil (Black magic and calls for change at large protest at Khon Kaen's Democracy Monument, 2020; Large Protests Hit Isaan, Major Rally Announced for Sep. 19, 2020; de Vienne, 2022).

The local traditions and rituals were also highlighted during the 2020 student movement, and the Khon Kaen Democracy Monument provided a location for the protesters to perform these rituals. Showcasing these local

⁸ *The student protests in 2020 took the opportunity to discuss and raise various social issues, notably inequality and injustices in Thailand. One of these issues that the student demonstrators brought up was the case of Vorayuth Yoovidhya, grandson of billionaire Red Bull co-founder Chaleo Yoovidhya. He was implicated in a hit-and-run incident in 2012 where a police officer was killed because he was intoxicated. He fled abroad before he was arrested then the case was quietly dropped in January, but his legal absolution only surfaced in July 2020, which irked the student activists (Yuda, 2020).*

practices as part of the performative actions of the demonstrations in the public monuments allows the protests in the provinces to be heard and easily seen by the Thai public.

The Khon Kaen activists conducted a remarkable ritual protest on August 22. More than 300 people in the northeast region participated in the “Free Isaan, Long Live Fermented Fish” rally at the replica monument.⁹ As part of the rally, Patiwat “Molam Bank” Saraiyaem, a Thai folk poet-singer and former student activist, performed his version of *Baisi Su Kwan* incantation to call the democracy spirit to come back (Prachatai, 2020; Songkunnatham, 2022).¹⁰

Then, on the night of the same day, it was followed by a rally organized by a group of students and supporters of the Free People. They again emphasized the demands of the 2020 student movement. Democracy and human rights were also highlighted on that night. The protest was full of anti-government speeches from the leaders and music from the artists who played on stage (Anti-govt rally in Khon Kaen, 2020).

By looking at the 2020 student protests conducted in the replica monument in Khon Kaen, the students highlighted the legacies of the People’s Party, particularly the change it brought to the Thai political system.

⁹ Isaan is known for fermented fish or pla daek. It refers to the fish marinated in salt and placed in jars. Thai activists also use this food in their demonstrations because of its stinky smell. Protesters throw this whenever violence is used against them by the police. There were instances also when the activists threw this to the car of Prime Minister Prayuth (Thai fermented fish thrown at PM’s vehicle by opponents, 2021; Rojanaphruk, 2021).

¹⁰ The Baisi or Baci ceremony is a unique practice among the Tai and Lao cultures. It is practiced to celebrate special events and occasions such as marriages, homecomings, births, festivals, and parties. Su Kwan means “calling of the soul.” Kwan is said to be a component of the soul that protects and watches over the body organs of human beings. Then, the Baisi or Baci ceremony calls the Kwan to secure and protect human beings (Khampradith, Inversin, & Somsanith, 2010).

The protest activities of the student movement in the northeast attempted to get the *Khana Ratsadon* monuments back to life by using them as their protest venue, showcasing local practices, defending the monuments' significance, and producing another layer of meaning based on the demands of the 2020 student movement. It untangles the monument's relationship with Phibun's militarism and provides a venue for contentious politics, including the controversial monarchy reform in the region. It emphasized and defended a democracy based on the Western school of Thai democracy.

The student movement in Khon Kaen also followed the protest practices of the students in Bangkok, such as using the three-finger salute and the white ribbon movement for the high school students. They also followed the demands and societal issues that the student protesters raised in Bangkok. Even though the allied groups of students performed the rituals and traditions during the rallies at the monument, it can still be considered a unique feature of the pro-democracy protests in Khon Kaen. The 2020 student movement did not just use global and pop culture references. They also incorporated local practices and culture in their protests, such as the *Baisi Su Kwan* and Isaan folk music. These performative actions only show how the student activists claimed the replica monument and created their narratives based on the context of their region.

As these monuments become venues for student protests, they are also challenged by the people who are against demonstrations. The Khon Kaen monument is feared to be included in the list of disappeared monuments and legacies of the *Khana Ratsadon*. In 2020, a petition requesting the structure's relocation was filed to the local officials because the protests annoyed them (Officials weigh on proposal to move Khon Kaen Democracy Monument, 2020).

5. Conclusion and Discussion

The Constitution Monuments and Democracy Monument replicas construct and convey a democracy based on the traditional and Western schools of Thai democracy. As mediated built forms and spatial structures, the Constitution Monuments mirrored a diluted and sacralized Western democracy because of the Constitution's promotion and veneration. Then, it also represented a desacralized democracy during the Phibun regime. When he built the Democracy Monument in Bangkok, it represented a Western school of Thai democracy and inspired the people to create replicas in their provinces. After his leadership, these monuments were disregarded by the post-Phibun military governments, just like how they snubbed democracy during their rule. It led to a democracy vacuum and resulted in the disappearance of some *Khana Ratsadon* monuments. Recently, the 2020 student movement defended and brought these monuments to life. The student protesters occupied these structures and turned them into platforms for their demands and Western democracy.

The demonstrations conducted in these monuments justify the potential of the spatial agency in claiming and transforming these structures into their narratives. It was already seen in the past, and it is emphasized in this paper that discontinuing human activities on these monuments could lead to social amnesia. It is now in the hands of the spatial agency to determine what narrative of democracy they would like to continue for Thailand and how they would defend it using these spatial structures. In a country where it is difficult for a democracy to prosper because of the existing political infrastructures and institutions, the spatial agency can maximize these public monuments to instill and preserve in the minds of the Thai people the significance of democracy in a society. Fighting for and

defending democracy is continuous, and spatial agency plays a huge role in this endeavor.

This study can be further explored by looking at the continuation of the student protests and their use of the Constitution and Democracy Monuments after 2020 and before the 2023 general elections. It would also be interesting to look at how the recent student movement affected the results of the elections, how the different political parties and people viewed these monuments in the provinces, and what their actions would be to preserve and protect them so that disappearance and negligence to these structures would be avoided in the future.

6. References

- Barme, S. (1989). *Luang Wichit Wathakan: Official Nationalism and Political Legitimacy Prior to World War II*. (Master's thesis) Asian History Centre, Faculty of Asian Studies, Australian National University.
- Charoenvattananukul, P. (2022). The End of Compromise: Political Meanings of Thailand's First National Day Celebrations on 24 June 1939. *Asian Studies Review*, 150-167.
- Chua, L. (2012). *Building Siam: Leisure, Race, and Nationalism in Modern Thai Architecture, 1910-1973*. (Doctoral dissertation) Cornell University.
- de Vienne, M.-S. (2022). *Thailand's Buddhist Kingship in the 20th and 21st Centuries*. Oxford and New York: Routledge.
- Dovey, K. (1999). *Framing Places: Mediating Power in Built Form*. London: Routledge.
- Fuwongcharoen, P. (2018). 'Long Live Ratthathammanun!': Constitution worship in revolutionary Siam. *Modern Asian Studies*, 609-644.

- Google. 2023. [Recent version of the Constitution Monument in Buriram] [Map]. <https://goo.gl/maps/ZNFydJBuVAwsva4QA>. Retrieved June 24, 2023.
- Khampradith, P., Outama, B.I., & Somsanith, T.N. (2010, September 5). *Baci Ceremony*. Retrieved February 14, 2023, from *Lao Heritage Foundation*: <http://www.laoheritagefoundation.org/ceremonies/baci.jsp>.
- Lawattanatrakul, A. (2019, December 19). *Uprooting Democracy: The War of Memory and the Lost Legacy of the People's Party*. Retrieved April 01, 2023, from Prachatai English: <https://prachataienglish.com/node/8312>.
- Mektrairat, N. (2020). Political Discourse on Thai Democracy. In M. K. Connors, *Thai Politics in Translation. Monarchy, Democracy and the Supra-constitution* (pp. 64-93). Nordic Institute of Asian Studies.
- Noobanjong, K. (2007). The Democracy Monument: Ideology, Identity, and Power Manifested in Built Forms. *Journal of Architectural/Planning Research and Studies*, 31-49.
- Noobanjong, K. (2016). The Constitutional Defense Monument: Vestiges of Meanings and Memories. *NAJUA: Architectural History and Thai Architecture*, 38-75.
- Noobanjong, K. (2019). Forgotten Memorials: The Constitutional Defense Monument and Democracy Temple in Bangkok, Thailand. In J.-H. Chang, & I. Tajudeen, *Southeast Asia's Modern Architecture*. NUS Press.
- Noobanjong, K. (2023). Samoson Ratsaranrom (Khana Ratsadon's Office): A Neglected Urban Heritage of the People's Party. *Journal of Architectural/Planning Research and Studies*, 73-101.
- Peleggi, M. (2017). *Monastery, Monument, Museum: Sites and Artifacts of Thai Cultural Memory*. Hawai'i: University of Hawai'i Press.

- Phaholtap, H. (2020, August 18). *Talking protest with Attapon Buapat: Inside the "Khon Kaen's Had Enough" group*. Retrieved April 21, 2023, from The Isaan Record: <https://theisaanrecord.co/2020/08/18/interview-attapon-buapat-khon-kaens-had-enough/>.
- Prachatai. (2020, August 24). *บายศรีเรียกขวัญประชาธิปไตย: อีสานปลดแอกปลาแดก จงเจริญ / 22 ส.ค. 63*. Retrieved February 14, 2023, from YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=CkAE9tjdlIE>.
- Rojanaphruk, P. (2021, August 7). *What We Can Expect with the Return of Political Protests*. Retrieved February 17, 2023, from Khaosod English: <https://www.khaosodenglish.com/opinion/2021/08/07/what-we-can-expect-with-the-return-of-political-protests/>.
- Royal Society of Thailand. (2011). *ประชาธิปไตย [Democracy]*. Retrieved from พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ [The Royal Institute's Dictionary 2011]: <https://dictionary.orst.go.th>.
- Sewell, W. H. (2001). Space in Contentious Politics. In R. R. Aminzade, J. A. Goldstone, D. McAdam, E. J. Perry, W. H. Sewell, S. Tarrow, & C. Tilly, *Silence and Voice in the Study of Contentious Politics* (pp. 51-88). Cambridge: Cambridge University Press.
- Songkunnatham, P. (2022, August 12). *The Activism of Incantations in Isan*. Retrieved February 14, 2023, from The Jugaad Project: <https://www.thejugaadproject.pub/home/activism>.
- Subrahmanyam, A. (2015). Education, Propaganda, and the People: Democratic Paternalism in 1930s Siam. *Modern Asian Studies*, 1122-1142.
- Subrahmanyam, A. (2021). *Amnesia: A History of Democratic Idealism in Modern Thailand*. Albany: State University of New York Press.
- Thepsongkroh, S. (2018, June). มองสำนึกพลเมืองยุคคณะราษฎรผ่านอนุสาวรีย์รัฐธรรมนูญในอีสาน [Citizen Consciousness in the People's Party Era Through the Constitution Monument in Isan]. *Art and Culture Magazine*.

- Winichakul, T. (2008). Toppling Democracy. *Journal of Contemporary Asia*, 11-37.
- Wyatt, D. K. (2004). *Thailand: A Short History* (Second Edition). Chiang Mai: Silkworm Books.
- Yuda, M. (2020, August 12). *Thailand's peaceful student protests press for bold reforms*. Retrieved February 14, 2023, from Nikkei Asian Review: <https://asia.nikkei.com/Politics/Turbulent-Thailand/Thailand-s-peaceful-student-protests-press-for-bold-reforms>.
- Anti-govt rally in Khon Kaen*. (2020, August 23). Retrieved February 12, 2023, from Bangkok Post: <https://www.bangkokpost.com/thailand/politics/1973087/anti-govt-rally-in-khon-kaen>.
- Black magic and calls for change at large protest at Khon Kaen's Democracy Monument*. (2020, August 21). Retrieved February 12, 2023, from The Isaan Record: <https://theisaanrecord.co/2020/08/21/black-magic-and-calls-for-change-kkc-protest/>.
- Disappearing democracy*. (2019, January 4). Retrieved February 15, 2023, from The Nation Thailand: <https://www.nationthailand.com/in-focus/30361637>.
- Flashes of fury in Khon Kaen*. (2019, June 26). Retrieved February 14, 2023, from The Nation: <https://www.nationthailand.com/lifestyle/30371812>.
- Historic Constitution Monument Torn Down In Buriram*. (2014, November 7). Retrieved February 15, 2023, from Khaosod English: <https://www.khaosodenglish.com/politics/2014/11/07/1415353939/>.
- Large Protests Hit Isaan, Major Rally Announced for Sep. 19*. (2020, August 21). Retrieved February 17, 2023, from Khaosod English: <https://www.khaosodenglish.com/politics/2020/08/21/large-protests-hit-isaan-major-rally-announced-for-sep-19/>.

Officials weigh on proposal to move Khon Kaen Democracy Monument. (2020, September 2). Retrieved November 17, 2022, from Khaosod English: <https://www.khaosodenglish.com/news/crimecourtscalamity/2020/09/02/officials-weigh-on-proposal-to-move-khon-kaen-democracy-monument/>.

Remembering Khana Ratsadon: erasing historical memory and the power dynamic of architecture. (2019, February 18). Retrieved June 10, 2023, from Prachatai English: <https://prachataienglish.com/node/7932>.

Thai fermented fish thrown at PM's vehicle by opponents. (2021, October 1). Retrieved February 17, 2023, from Thai PBS World: <https://www.thaipbsworld.com/thai-fermented-fish-thrown-at-pms-vehicle-by-opponents/>.

The 88th anniversary of June 24th: A National Day on which commemoration is banned, 21 events organized amidst intimidation and harassment throughout Thailand. (2020, July 2). Retrieved February 12, 2023, from Thai Lawyers for Human Rights: <https://tlhr2014.com/en/archives/19117>.

อนุสาวรีย์รัฐธรรมนูญบุรีรัมย์ คืนชีพรอบ 2 หลังเทศบาลเคยรื้อหายไปเมื่อปี'61 [*The Buriram Constitution Monument was resurrected for the second time after the municipality had dismantled it in 2018*]. (2022, March 15). Retrieved June 21, 2023, from Prachatai: <https://prachatai.com/journal/2022/03/97695>.

คณะราษฎร: รวมภาพกิจกรรมอ่านประกาศคณะราษฎร รำลึก 88 ปี ปฏิวัติสยาม 24 มิถุนายน. (2020, June 21). Retrieved February 12, 2023, from BBC News ไทย [Thai]: <https://www.bbc.com/thai/thailand-53159857>.

แนวคิดนิเวศสำนึก: การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชน
เรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง
ของกิตติศักดิ์ ศรีแก้วบวร
Ecological Conscience: An Analysis of Children's
Literature on "Jao Nu Phu Phithak Haeng Ko Libong"
by Kitisak Srikaewbown

วัลภา ชารเวท (Wanlapa Tarawet)¹

มารศรี สอทิพย์ (Marasri Sorthip)²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดนิเวศสำนึกที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง ของกิตติศักดิ์ ศรีแก้วบวร โดยใช้ทฤษฎีการวิจารณ์เชิงนิเวศ ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบงปรากฏแนวคิดนิเวศสำนึกภายใต้กระบวนการที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติ 2 ลักษณะ คือ 1) การมองโลกแบบองค์รวมความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ คือ ธรรมชาติคือที่พึ่งพิงในการดำรงชีวิตของมนุษย์โดยธรรมชาติให้อาหารหล่อเลี้ยงชีวิตและช่วยปรับสมดุลในระบบนิเวศ ธรรมชาติในฐานะพื้นที่แห่งการเยียวยาและสร้างความสุข ธรรมชาติในฐานะพื้นที่แห่งการเรียนรู้ และธรรมชาติในฐานะเพื่อนร่วมโลกของมนุษย์ อันแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ปฏิบัติต่อธรรมชาติด้วยความรักและเอื้ออาทร ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกันพิทักษ์และอนุรักษ์ธรรมชาติ ตลอดจนการปลูกฝังจริยธรรมสิ่งแวดล้อมผ่านหลักคำสอนทางศาสนา 2) มนุษย์เป็นศูนย์กลางความสัมพันธ์ที่เป็นภัยกับธรรมชาติ คือ มนุษย์อยู่เหนือธรรมชาติ

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Master Degree Student in the Thai Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University;

*Corresponding author, E-mail: wanlapa.ta@kkumail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Assistant Professor in the Thai Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University

ระบบทุนนิยมสัตว์คือสินค้าที่ถูกล่าและทำร้ายโดยมนุษย์ มนุษย์ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างไร้ขีดจำกัด และมนุษย์คือผู้สร้างมลพิษ

วรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบงเป็นวรรณกรรมเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติที่มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกการอนุรักษ์ธรรมชาติให้กับเยาวชน นำเสนอกระบวนการทัศน์ของเด็กรุ่นใหม่ที่ทำให้ความสำคัญกับธรรมชาติ เรียนรู้ และตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นโดยการปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตให้สอดคล้องและกลมกลืนกับธรรมชาติเพื่อการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และธรรมชาติอย่างสันติและยั่งยืน

คำสำคัญ : แนวคิดนิเวศสำนึก, วรรณกรรมเยาวชน, เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง, กิตติศักดิ์ ศรีแก้วบวร

Abstract

This article aims to examine the concept of ecological conscience of Jao Nu Phu Phithak Haeng Ko Libong by Kitisak Srikaewboworn. It is a children's literature that utilizing the theory of ecocriticism. The study's findings indicate that the novel embodies the concept of ecological conscience within two paradigms of human-nature relationships.

1) Holistic and Symbiotic Relationship with Nature: The narrative promotes a holistic view of the world and a friendly relationship with nature, portraying it as a refuge for survival. It emphasizes that nature provides nourishment, balances the ecosystem, serves as a space for healing and happiness, and offers a learning environment. The novel depicts humans as co-creators with nature, treating it with love and generosity, being aware of environmental problems, and actively participating in the protection and conservation of nature. Additionally, it instills environmental ethics through religious doctrines.

2) Anthropocentric and Exploitative Relationship with Nature:

The novel also presents the perspective that humans dominate nature, particularly within the context of capitalism, where animals are commodified, hunted, and exploited. This paradigm highlights the limitless exploitation of natural resources and the human role in creating pollution.

The children's literature; Jao Nu Phu Phithak Haeng Ko Libong is a nature conservation narrative aimed at fostering ecological conscience in youth. It advocates for a paradigm shift in the new generation, encouraging children to value nature, become aware of environmental issues, and adapt their lifestyles to align with and respect the natural world. This approach aims to promote peaceful and sustainable coexistence between humans and nature.

Keywords: Ecological Conscience, Children's Literature, Jao Nu Phu Phithak Haeng Ko Libong, Kitisak Srikaewboworn

1. บทนำ

ปัจจุบันปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ทุกคนต้องให้ความสนใจอย่างจริงจัง เพราะผลกระทบที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อมในอดีตได้ให้บทเรียนอย่างสาสมกับมวลมนุษยชาติ รวมทั้งได้ส่งสัญญาณอย่างชัดเจนว่าหากมนุษย์ยังไม่ปรับท่าทีและพฤติกรรมที่ได้กระทำต่อสิ่งแวดล้อมให้ต่างไปจากที่ทำอยู่ในปัจจุบันแล้ว โอกาสที่มนุษย์และสิ่งแวดล้อมจะต้องเสื่อมโทรมและสูญสลายไปจากโลกใบนี้ด้วยกันทั้งสองฝ่ายมีความเป็นไปได้อย่างสูงยิ่ง (วรวิฐ โธมรัตน์พันธ์, 2551: 5) ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมก็คือมนุษย์ ดังที่บลูเอลล์ (Buell, 1995, p. 2 อ้างถึงใน วศินรัฐ นวลศิริ, 2562: 8) กล่าวว่า รากฐานของปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดจากมุมมอง คุณค่า ความคิด ความเชื่อ โลกทัศน์ และทัศนคติต่อธรรมชาติที่สร้างความชอบธรรมในการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ โดยบลูเอลล์ได้เสนอแนวคิด “จินตนาการสิ่งแวดล้อม” ซึ่งหมายถึงการรับรู้และความ

ตระหนักถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงเกี่ยวพันกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เพื่อแสดงให้เห็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนการมองโลกอันเป็นหนทางที่จะบรรเทาปัญหาสิ่งแวดล้อมและความสัมพันธ์ของมนุษย์กับธรรมชาติให้ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้นักวิชาการจึงหันมาให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม เสนอให้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และวิถีการดำรงชีวิต ปฏิบัติต่อธรรมชาติใหม่จากที่เคยยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Anthropocentrism) สู่การมองโลกแบบองค์รวม (Holistic Paradigm) เพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติที่ยั่งยืน โดยกระแสการเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมได้ถูกนำเสนอผ่านสื่อหลายช่องทางหนึ่งในนั้นคือวรรณกรรม

งานวรรณกรรมมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกับโลกกายภาพอันรวมถึงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พชรวรรณ บุญพร้อมกุล, 2562: 377) ซึ่งวรรณกรรมสะท้อนประสบการณ์ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยมของบุคคลและชุมชนที่เผชิญกับปัญหาต่างๆ การศึกษาวรรณกรรมในแง่มุมสิ่งแวดล้อมสามารถช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสาเหตุของปัญหาพร้อมแนวทางการแก้ไขผ่านมุมมองของนักเขียน (วศินรัฐ นวลศิริ, 2562 : 7) ดังนั้นการเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมในวงการวรรณกรรมจึงนำไปสู่การศึกษาวรรณกรรมด้วยมุมมองใหม่ที่สำคัญกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้ทฤษฎีที่เรียกว่า Ecocriticism

Ecocriticism หรือ การวิจารณ์เชิงนิเวศเป็นแนวคิดและทฤษฎีที่ศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในวรรณกรรม โดยใช้ความรู้ด้านนิเวศวิทยาและแนวคิดสิ่งแวดล้อมนิยามมาเป็นพื้นฐานในการศึกษา (ธัญญา สังขพันธานนท์, 2556: 40) ซึ่งการวิจารณ์วรรณคดีแนวนิเวศสำนึก มุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับวรรณคดีที่นำเสนอเรื่องราวของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือที่เรียกว่า Nature Writing เน้นเรื่องปัญหาจริยธรรมของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ตระหนักถึงการเปลี่ยนย้ายของกระบวนทัศน์จากมนุษย์เป็นศูนย์กลางของจักรวาลสู่มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของโลกธรรมชาติ (ตรีศิลป์ บุญขจร, 2559) นอกจากนี้คารินท์ ประดิษฐ์ทัศนีย์ (2559: 11) ยังกล่าวว่า การวิจารณ์เชิงนิเวศเป็นความพยายาม “สร้างความเข้าใจ” ที่เกี่ยวกับทัศนคติ ความเชื่อ ความคิดที่มนุษย์มีต่อตนเอง ธรรมชาติ และความสัมพันธ์ของตนกับธรรมชาติแวดล้อมที่มีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งอื่นๆ รอบตัว และเกี่ยวข้องกับวิกฤตสิ่งแวดล้อมอย่างแยกออกจากกันไม่ได้ โดยภาพของสิ่งเหล่านี้ศึกษาได้จากภาษาและวรรณกรรม

วรรณกรรมเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบงของกิตติศักดิ์ ศรีแก้ววร (2565) เป็นวรรณกรรมเยาวชนที่เขียนขึ้นจากความอาลัยต่อการจากไปของพะยูนน้อย “มาเรียม” เมื่อปี 2562 ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล การเรียนรู้ การดำรงชีวิตของพืชและสัตว์หลากหลายชนิดผ่านการท่องเที่ยวไปในสถานที่ต่างๆ ของ ตัวละครหลักที่เป็นเด็กคือ อันดาและเพื่อนๆ รวมถึงนำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเล ที่มีสาเหตุสำคัญมาจากมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาขยะ การลักลอบล่าพะยูนและสัตว์อื่นๆ เพื่อการค้า นอกจากนี้ยังสอดแทรกจริยธรรมสิ่งแวดล้อมผ่านพฤติกรรมของตัวละคร โดยเฉพาะการปลูกฝังจิตสำนึกให้เด็กรุ่นใหม่มีความรักและเอื้ออาทร เห็นคุณค่าและความสำคัญของธรรมชาติได้อย่างน่าสนใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาแนวคิดนิเวศสำนึก ที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง ของกิตติศักดิ์ ศรีแก้ววร เพื่อแสดงให้เห็นถึงบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ กระตุ้นเตือน ให้ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม และปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ตลอดจน การคาดหวังในการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในลักษณะที่เป็นมิตรเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาแนวคิดนิเวศสำนึกที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง ของกิตติศักดิ์ ศรีแก้ววร

3. ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง ของกิตติศักดิ์ ศรีแก้ววร ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2564 ในที่นี้ผู้วิจัยจะใช้ฉบับที่ตีพิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2565 โดยใช้กรอบแนวคิดนิเวศสำนึก

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกวรรณกรรมเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง

มาวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นวรรณกรรมสี่เขียว หรือวรรณกรรมเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติที่มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชน ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย บทความและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์เชิงนิเวศวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยอ่านทำความเข้าใจและตีความตีความตามมุมมองการวิจารณ์เชิงนิเวศภายใต้กรอบแนวคิดนิเวศสำนึก โดยเน้นให้ความสำคัญกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในตัวบทวรรณกรรม รวมถึงความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันแสดงให้เห็นถึงแนวคิดนิเวศสำนึกที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง ของกิตติศักดิ์ ศรีแก้วบวร และนำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณานาวิเคราะห์ (Analytical Description)

5. ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวคิดนิเวศสำนึกที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง ของกิตติศักดิ์ ศรีแก้วบวร ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบงปรากฏแนวคิดนิเวศสำนึกที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติ 2 ลักษณะ คือ 1. การมองโลกแบบองค์รวมความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ 2. มนุษย์เป็นศูนย์กลางความสัมพันธ์ที่เป็นภัยกับธรรมชาติ ดังผลการศึกษาต่อไปนี้

5.1 การมองโลกแบบองค์รวมความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ

การมองโลกแบบองค์รวม (Holistic Paradigm) เป็นกระบวนทัศน์ที่เชื่อว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ มีชีวิตอยู่ใต้กฎเกณฑ์ของธรรมชาติและมีสภาวะแบบเดียวกับธรรมชาติ ธรรมชาติและมนุษย์ต่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบงได้นำเสนอแนวคิดนิเวศสำนึกที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติ ภายใต้กระบวนทัศน์ที่มนุษย์มองโลกแบบองค์รวมแสดงถึงความสัมพันธ์ที่มนุษย์เป็นมิตรกับธรรมชาติเห็นคุณค่าและความสำคัญของธรรมชาติ โดยวรรณกรรมนำเสนอ 4 ประเด็น ได้แก่ ธรรมชาติคือที่พึ่งพิงในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ธรรมชาติในฐานะพื้นที่แห่งการเยียวยาและสร้างความสุข ธรรมชาติในฐานะพื้นที่แห่งการเรียนรู้ และธรรมชาติในฐานะเพื่อนร่วมโลกของมนุษย์

5.1.1 ธรรมชาติคือที่พึ่งพิงในการดำรงชีวิตของมนุษย์

ธรรมชาติคือที่พึ่งพิงในการดำรงชีวิตของมนุษย์ มนุษย์มีชีวิตอยู่ได้ก็ด้วยอาศัยธรรมชาติ ดังที่ นงนภัส คุริญญู เทียงกมล (2554: 31) กล่าวว่ามนุษย์พึ่งพิงอาศัยธรรมชาติในการดำรงชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตมีความเกี่ยวข้องกันจนไม่อาจจะแยกออกจากกันได้ ทั้งนี้เพราะธรรมชาติคือแหล่งก่อเกิดของสิ่งที่มีชีวิต หรืออาจกล่าวได้ว่าทุกชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ วรรณกรรมยาวชนเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง นำเสนอให้เห็นว่าธรรมชาติคือที่พึ่งพิงในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ได้แก่ ธรรมชาติให้อาหารหล่อเลี้ยงทุกชีวิต และธรรมชาติช่วยปรับสมดุลในระบบนิเวศ

(1) ธรรมชาติให้อาหารหล่อเลี้ยงทุกชีวิต

ธรรมชาติเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ กล่าวคือธรรมชาติช่วยให้ทุกชีวิตสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยการเป็นอาหารคอยหล่อเลี้ยงทุกชีวิตให้เจริญเติบโต ด้วยเหตุนี้ธรรมชาติจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์และทุกสรรพชีวิตที่อาศัยอยู่ในโลก ซึ่งในวรรณกรรมได้กล่าวถึงความหัตถ์ของธรรมชาติอันเกิดจากบ่อน้ำจืดที่ผุดขึ้นกลางทะเลเป็นแหล่งน้ำที่หล่อเลี้ยงชีวิตของคนบนเกาะลิบงมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษอันแสดงถึงความผูกพันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติที่มีมาอย่างยาวนาน ความว่า น้ำจืดผุดขึ้นจากชั้นใต้ดินไหลออกมาเป็นสายแทนที่น้ำทะเล ที่น้ำทั้งกล้วนนั้นก็คือ เป็นน้ำที่ใสสะอาด และสามารถดื่มกินได้ โดยชาวประมงที่เกาะลิบงใช้อาศัยดื่มกินมาตั้งแต่บรรพบุรุษนานกว่าสองร้อยปี (เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะ ลิบง: 52-53) นอกจากนี้ผู้เขียนยังนำเสนอให้เห็นถึงการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่อยู่ได้ด้วยการอาศัยสิ่งมีชีวิตอื่น ไม่ว่าจะเป็นพืช หรือสัตว์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมาจากธรรมชาติ ความว่า

“ธนาคารปู” ซึ่งกลุ่มชาวบ้านรวมตัวกันก่อตั้งขึ้นเพื่อรับซื้อปูม้า ปูดำ ที่มีไขนอกกระดองมาเพาะเลี้ยงกระทั่งไข่ฟักเป็นตัว เมื่อลูกปูแข็งแรงโตแล้วจึงนำไปปล่อยลงทะเลให้เป็นแหล่งอาหารของคนในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป (เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง: 48)

การจัดตั้งธนาคารปูของชาวบ้านในชุมชนเกาะลิบงไม่ใช่เพียงเพื่อการดำรงชีวิตของตนเท่านั้น แต่ยังเป็นการดำรงไว้ซึ่งความสมดุลของระบบนิเวศ สะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์และธรรมชาติต่างเป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศที่ต้องเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

อันแสดงถึงจิตสำนึกเชิงนิเวศที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติ ตัวบทชี้ให้เห็นว่ามนุษย์ไม่ได้อยู่ในฐานะเป็นผู้รับจากธรรมชาติแต่เพียงฝ่ายเดียวแต่มนุษย์ยังเป็นผู้ให้กับธรรมชาติด้วยการดำรงอยู่ของธรรมชาติก็คือการดำรงอยู่ของมนุษย์ ดังนั้นมนุษย์จึงมีหน้าที่ในการอนุรักษ์ธรรมชาติ

(2) ธรรมชาติช่วยปรับสมดุลในระบบนิเวศ

ในธรรมชาติมนุษย์เป็นเพียงสิ่งมีชีวิตหนึ่งที่อยู่ในระบบนิเวศ มีการเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ในลักษณะที่เป็นความกลมกลืนและสมดุล ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติทำให้เกิดความสมดุลทางระบบนิเวศ ธรรมชาติที่ระบบนิเวศยังดำรงอยู่นั้นหมายความว่ามนุษย์ก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้เช่นกัน ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เช่น ตัวละครที่เป็นเจ้าหน้าที่ในชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอธิบายถึงความสำคัญของหญ้าทะเลซึ่งไม่เพียงเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของพะยูนเท่านั้น แต่หญ้าทะเลยังมีประโยชน์อย่างอื่นอีกมากมาย ดังความว่า

ความเก่งกาจของหญ้าทะเลก็คือ สามารถดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้มากกว่าป่าบกทั่วไปบนโลกถึงสองเท่า โดยรวมแล้วในปีหนึ่งหญ้าทะเลจะช่วยดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้มากถึงร้อยละสิบของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ทั่วโลก นอกจากนี้หญ้าทะเลยังช่วยควบคุมความปั่นป่วนของน้ำทะเล ทำหน้าที่เป็นเกราะกั้นให้กับสัตว์ทะเลทั้งหลาย ไม่ให้พวกมันได้รับกรดในปริมาณที่มากเกินไป ซึ่งอาจส่งผลถึงขั้นไปเปลี่ยนพฤติกรรมของสัตว์ทะเลได้เลย อีกทั้งรับทเป็นแม่บ้านแห่งท้องทะเลช่วยขจัดมลพิษในน้ำทะเลอีกด้วย

(เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิง: 50-51)

ตัวบทนำเสนอว่าธรรมชาติมีความสำคัญต่อมนุษย์ในแง่ของการช่วยปรับสมดุลในระบบนิเวศเพื่อให้มนุษย์รวมถึงสิ่งมีชีวิตอื่นๆ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ทั้งนี้ธรรมชาติไม่อาจจะรักษาสมดุลในระบบนิเวศให้คงอยู่ได้ตลอด หากมนุษย์ยังดำรงชีวิตอยู่ภายใต้การเบียดเบียนและทำลายธรรมชาติ ดังนั้นมนุษย์จึงต้องช่วยกันรักษาธรรมชาติเพื่อการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และธรรมชาติอย่างยั่งยืน เนื่องจากมนุษย์กับธรรมชาติ

ต่างเชื่อมโยงซึ่งกันและกันไม่อาจแยกขาดจากกันได้ อาจกล่าวได้ว่ามนุษย์มีชีวิตอยู่ได้ เพราะมีธรรมชาติ

5.1.2 ธรรมชาติในฐานะพื้นที่แห่งการเยียวยาและสร้างความสุข

ธรรมชาติรอบตัวมนุษย์นั้นเต็มไปด้วยความมหัศจรรย์มากมาย ความสมดุลของระบบนิเวศนำเสนอให้เห็นถึงความงดงามของธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ อากาศที่บริสุทธิ์ ความงามของพืชพรรณนานาชนิด ฯลฯ ล้วนมีผลต่ออารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์ วรรณกรรมนำเสนอว่าความงดงามของธรรมชาติสามารถช่วยทำให้มนุษย์ผ่อนคลายได้ เช่น ตอนที่ตัวละครเหนื่อยล้าจากการเดินทางมายังเกาะลิง

แม้ความเหนื่อยล้าจากการเดินทางมาเมื่อวาน ทำให้เด็กหญิงตื่นสาย
ไปสักหน่อย แต่บรรยากาศที่ด้านหนึ่งแวดล้อมด้วยต้นไม้ร่มรื่น มีเสียงนก
ร้องขับขานร่าเริงกับอีกด้านไม่ไกลออกไปนักเป็นหาดทรายทอดยาว
ถัดไปเป็นผืนน้ำทะเลกว้างไกลลิบลับ ช่วยประกอบกันให้เขานี้สดชื่นแจ่มใส
เหลือเกิน

(เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิง: 21)

นอกจากความงดงามของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะช่วยผ่อนคลายความเครียดและความเหนื่อยล้าของมนุษย์ได้แล้ว ยังช่วยสร้างความสุขและเสียงหัวเราะให้กับมนุษย์อีกด้วยความว่า *ท้องทะเลยามเช้าช่วงสวยงาม เด็กหญิงสูดอากาศบริสุทธิ์เข้าเต็มปอด บางช่วงลมได้หอบเอาละอองน้ำทะเลกระเซ็นเข้าใบหน้าอันดาเกินบัดป้อ คล้าเสียงหัวเราะของคุณพ่อคุณแม่และพี่ปอมป์ เล่นเอาคุณลุงคนขับเรืออมยิ้มเป็นระยะ ยิ่งสร้างบรรยากาศสนุกสนาน ขึ้นบานรับอรุณ* (เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิง: 33) จะเห็นได้ว่าความงดงามของธรรมชาติช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีให้มนุษย์ ดังนั้นธรรมชาติจึงมีผลต่ออารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์ ผู้เขียนได้นำเสนอให้เห็นว่าธรรมชาติและมนุษย์นั้นมีความเชื่อมโยงกันอย่างลึกซึ้ง ธรรมชาติสามารถช่วยเยียวยาจิตใจและสร้างความสุขให้แก่มนุษย์ได้

5.1.3 ธรรมชาติในฐานะพื้นที่แห่งการเรียนรู้

มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติการดำรงชีวิตของมนุษย์จึงอาศัยการเรียนรู้จากพื้นที่ของธรรมชาติ ทั้งนี้อรรถความรู้ที่เกิดขึ้นจะช่วยให้มนุษย์สามารถปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน ในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่ง

เกาะลิบงได้นำเสนอให้เห็นการเรียนรู้ของมนุษย์ที่เกิดขึ้นจากพื้นที่ของธรรมชาติ เช่น การอธิบายถึงการเกิดโขดหินขนาดใหญ่ริมทะเล “นักธรณีวิทยาบอกว่า เกิดจากหินที่ยกตัวมาจากใต้พื้นโลกเป็นล้านๆ ปี แล้วถูกน้ำทะเลกัดเซาะวันแล้ววันเล่า” (เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง: 62) สะท้อนให้เห็นว่าองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นของมนุษย์มาจากการศึกษาธรรมชาติ และเรียนรู้จากธรรมชาติ การอ้างอิงจากการศึกษาธรรมชาติของนักธรณีวิทยาแสดงให้เห็นว่ามนุษย์กับธรรมชาติอยู่ร่วมกันมาอย่างยาวนาน นอกจากนี้ผู้เขียนยังนำเสนอให้เห็นว่า การศึกษาธรรมชาติทำให้มนุษย์เกิดความรู้และความเข้าใจต่อสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ที่อยู่ร่วมกันในโลก ดังความว่า

วันนี้ฉันารู้สึกว่าได้ใช้เวลาอย่างคุ้มค่าที่สุดวันหนึ่ง ธรรมชาติช่างงดงามมีสิ่งให้ได้เรียนรู้มากมาย ยิ่งภูมิใจ ที่ได้มีส่วนช่วยอนุรักษ์หญ้าทะเล เพื่อเป็นอาหารของพะยูน แม้ต้องทนร้อนแดดแผดเผาบ้าง แต่นั่นไม่ใช่อุปสรรค ฉันคิดว่ายิ่งกว่าการปลูกหญ้าทะเลก็คือการได้ปลูกจิตสำนึกให้ทุกคน รู้จักรักธรรมชาติโดยเฉพาะท้องทะเล และสรรพสัตว์เพื่อนร่วมโลกผู้น่ารักของเรา

(เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง: 55)

การเรียนรู้ทำให้มนุษย์เข้าใจธรรมชาติมากขึ้น ความรู้ที่เกิดจากความเข้าใจจะนำไปสู่การปฏิบัติต่อธรรมชาติอย่างเป็นมิตร และดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับบริบทของธรรมชาติ จากตัวบทแสดงให้เห็นว่าอันดาได้เรียนรู้หลายสิ่งจากธรรมชาติทำให้อันดาตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น จากปริมาณของหญ้าทะเลที่ลดน้อยลงทำให้คนในชุมชนรวมถึงอันดาต้องช่วยกันปลูกหญ้าทะเล เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและคงความสมดุลให้กับธรรมชาติ เนื่องจากหญ้าทะเลมีความสำคัญต่อระบบนิเวศและเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญในการดำรงชีวิตของพะยูน ซึ่งการดำรงอยู่ของพะยูนก็บ่งบอกถึงความสมดุลในระบบนิเวศทางทะเล ความภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ธรรมชาติของอันดาสะท้อนให้เห็นว่าตัวละครมีความเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ ชี้ให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนคือกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติที่ยั่งยืน โดยผู้เขียนได้ปลูกฝังสำนึกเชิงนิเวศให้แก่เยาวชนผ่านการเรียนรู้จากพื้นที่ธรรมชาติ ซึ่งแนวคิดของการสร้างรากฐาน

ที่สำคัญที่สุดในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนได้คือ การให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับธรรมชาติ แก่เยาวชนคนรุ่นใหม่ต่อไปนั่นเอง

5.1.4 ธรรมชาติในฐานะเพื่อนร่วมโลกของมนุษย์

วรรณกรรมนำเสนอให้เห็นถึงความผูกพันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติในฐานะเพื่อนร่วมโลก อันได้แก่ การปฏิบัติต่อธรรมชาติด้วยความรักและเอื้ออาทร การตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมและร่วมกันพิทักษ์และอนุรักษ์ธรรมชาติ และการปลูกฝังจริยธรรมสิ่งแวดล้อมผ่านหลักคำสอนทางศาสนา ดังนี้

(1) การปฏิบัติต่อธรรมชาติด้วยความรักและเอื้ออาทร

ความเอื้ออาทรเป็นหนึ่งในคุณธรรมและคุณลักษณะที่บริสุทธิ์และสูงส่งของมนุษย์ ความสัมพันธ์ที่มนุษย์มองธรรมชาติในฐานะเพื่อนร่วมโลกส่งผลให้มนุษย์ปฏิบัติต่อธรรมชาติด้วยความรักและเอื้ออาทร มองเห็นคุณค่าของทุกชีวิต วรรณกรรมได้นำเสนอความผูกพันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติผ่านพฤติกรรมของตัวละครที่แสดงออกถึงความรักความเอื้ออาทรต่อสัตว์ เช่น ตอนที่กัปตันและฮาริสช่วยลูกพะยูนที่เกยตื้นริมหาด

กัปตันรับผ้าขาวม้าจากฮาริส พลันสอดเข้าใต้ลำตัวของพะยูนน้อย อย่างเบามือ ขณะที่มันพยายามดิ้นหนีเบาๆ อย่างอ่อนแรงก่อนบอกให้เพื่อนซี้จับผ้าอีกด้านหนึ่งให้กระชับ พลังน้ำหนึ่งถึงสามเป็นสัญญาณให้ยกเปลผ้าขึ้นพร้อมกัน แล้วช่วยกันหามพะยูนน้อยไปยังร่องน้ำลึกห่างออกไปอย่างทุลักทุเล

(เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง: 42)

การพยายามช่วยเหลือพะยูนของกัปตันและฮาริสแสดงถึงความเมตตาที่มนุษย์มีต่อสัตว์ นอกจากนี้ผู้เขียนยังนำเสนอให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์และธรรมชาติความว่า ถ้าหากอันดาไม่มาพบเสียก่อน คาดว่าพะยูนน้อยตัวนั้นจะต้องเกยตื้นตายคาหาดอย่างแน่นอน เนื่องจากมันจะโดนแดดเผาและขาดน้ำเป็นเวลานาน ทำให้มีความรู้สึกหลายๆ อย่างระคนปนเปกเกิดขึ้นในใจของเด็กหญิง ใจหนึ่งแสนดีใจที่ช่วยชีวิตมันไว้ได้ แต่อีกใจก็รู้สึกเศร้าเมื่อคุณแม่บอกว่า มีพะยูนขึ้นมาเกยตื้นตายทุกปี (เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง: 45) ความรู้สึกยินดีที่อันดาได้ช่วยพะยูนและความรู้สึกเศร้าที่เห็นว่ามิพะยูนเกยตื้นมาตาย เป็นความรู้สึกที่มาจากความรักและความเอื้ออาทรที่มนุษย์

มีต่อสัตว์ อันแสดงถึงสำนึกของมนุษย์ที่เป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ นอกจากนี้ผู้เขียนยังนำเสนอให้เห็นถึงสำนึกเชิงนิเวศของคนในชุมชนที่ร่วมกันดูแลลูกพะยูน ดังความว่า

สถานที่อนุบาลพะยูนน้อยที่อ่าวคูหยงปิดตัวลงไปโดยปริยาย
หลังจากคืนพะยูนน้อยกลับสู่ท้องทะเล ก็ไม่ปรากฏว่า ลูกพะยูนพลัดหลง
กับแม่มาเกยตื้นที่เกาะลิบงอีกเลย เจ้าหน้าที่จึงแยกย้ายกลับไปทำงาน
ยังหน่วยงานสังกัดของตัวเอง เหลือเพียงความทรงจำอันแสนประทับใจ
จากความเอื้ออาทรระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมโลก ที่ร่่องรอย
สิ่งปลูกสร้าง ศาลาและที่พักของเจ้าหน้าที่เอาไว้อย่างเรียบร้อย

(เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง: 151)

คนในชุมชนร่วมกันก่อตั้งสถานที่อนุบาลพะยูนเพื่อช่วยกันดูแลลูกพะยูนที่พลัดหลงขึ้นมาเกยตื้นริมหาด ซึ่งคนในชุมชนจะช่วยกันดูแลให้พะยูนแข็งแรงจนสามารถว่ายกลับคืนสู่ทะเลแล้วมีชีวิตรอดได้ การกระทำดังกล่าวของคนในชุมชนแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติต่อสัตว์ด้วยความเอื้ออาทร การมองเห็นคุณค่าและความสำคัญของชีวิตอื่นเมื่อมนุษย์มองว่าตนเป็นส่วนหนึ่งที่ดำรงอยู่ในโลกร่วมกับธรรมชาติมนุษย์จึงมองธรรมชาติในฐานะเพื่อนร่วมโลกที่มีความเอื้ออาทรต่อกัน สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนทัศน์การมองโลกแบบองค์รวมนั้นจะนำไปสู่การปฏิบัติต่อธรรมชาติอย่างเป็นมิตร

(2) การตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกันพิทักษ์และอนุรักษ์ธรรมชาติ

มนุษย์คือสาเหตุสำคัญในการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากวิกฤตสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันสะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์ต้องหันกลับมาให้ความสำคัญกับธรรมชาติมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเพราะมนุษย์ไม่ใช่ผู้รับประโยชน์จากธรรมชาติเพียงอย่างเดียว แต่มนุษย์ต้องเป็นผู้พิทักษ์และอนุรักษ์ธรรมชาติด้วย ซึ่งวรรณกรรมได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากมนุษย์เพื่อกระตุ้นเตือนให้มนุษย์ได้ตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติเห็นได้จากการที่อันดาและเพื่อนๆ ตระหนักถึงการตายของสัตว์น้ำอันมีสาเหตุมาจากขยะที่มนุษย์ทิ้งลงไปทะเล ความว่า

เด็กๆ ได้บอกเล่าสิ่งที่พบเห็นให้ครูฟาริดาฟัง ด้วยอยากเห็นเกาะนี้
สะอาดปราศจากขยะ และไม่มีขยะในท้องทะเลให้เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ
(เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง: 111)

ตัวบทนำเสนอให้เห็นว่าตัวละครมีความรู้สึกร่วมกับธรรมชาติ เห็นคุณค่า
และความสำคัญของทุกสรรพชีวิต นอกจากนี้ยังนำเสนอให้เห็นว่าเยาวชนมีบทบาทสำคัญ
ต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติเป็นอีกหนึ่งกระบอกเสียงที่จะช่วยสื่อสารให้ผู้คนหันมาทบทวน
พฤติกรรมกระทำที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์ต้องการ
ดำรงอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมดุลด้วยการเป็นส่วนหนึ่งในการพิทักษ์
และอนุรักษ์ธรรมชาติดังบทสนทนา

“แล้วพวกเราช่วยอะไรได้บ้างครับครู” กับต้นส่งเสียงถาม

“ต้องช่วยกันสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเริ่มที่ครอบครัวของ
เราก่อนจ๊ะ และต้องรณรงค์ให้ชาวบ้านบนเกาะ ลด ละ เลิกการใช้พลาสติก
ที่เกินความจำเป็น และแยกประเภทขยะ เพื่อการกำจัดที่ถูกวิธีต่อไปนะจ๊ะ”
“ของที่ยังสามารถใช้งานได้อีก เราต้องนำมาใช้ซ้ำ ใช้ใหม่ะครู” นูรินพูด
อย่างที่เคยได้ยินตามลือมา

“ใช่แล้วจ้ะ เก่งมากเลย ใช้ซ้ำหรือการรีไซเคิล” คุณครูเอ่ยชื่นชม “ส่วนการ
นำเอาวัสดุสิ่งของมาผ่านกระบวนการปรับแต่งเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง
จะเรียกว่า การรีไซเคิล นะจ๊ะนักเรียน”

(เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง: 112)

จากบทสนทนานี้ระหว่างครูกับนักเรียนสะท้อนให้เห็นถึงการปลูกฝังจิตสำนึก
ด้านสิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชน ผู้เขียนชี้ให้เห็นว่าการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น
ในปัจจุบันนั้นไม่ใช่หน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของเรทุกคนที่ต้องช่วยกัน
ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยการปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์
ธรรมชาติ โดยการเริ่มต้นจากส่วนเล็กๆ คือตัวเองและครอบครัว ก่อนไปสู่ชุมชนซึ่งก็คือ
ชาวบ้าน เสนอให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องและกลมกลืน
กับธรรมชาติ การงดใช้พลาสติกเกินความจำเป็น เห็นคุณค่าของสิ่งของที่ยังสามารถ

ใช้ประโยชน์ได้ด้วยการนำกลับมาใช้ซ้ำ และใช้ความรู้ทางวิทยาการสมัยใหม่ในการดัดแปลง ขยะให้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกครั้งด้วยการรีไซเคิล ซึ่งการปลูกฝังจิตสำนึก ด้านสิ่งแวดล้อมของครูได้ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กๆ ในการนำความรู้ดังกล่าวมาปรับใช้ เพื่อดำรงอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติ ดังความว่า

ตกเย็นวันนั้น นูรินแนะนำแม่ให้หันมาใช้ภาชนะจากวัสดุธรรมชาติ ที่ย่อยสลายได้มาใส่อาหาร ปิเราะบอกให้พ่อจัดหาถังขยะแยกตามประเภท มาไว้ที่โฮมสเตย์ กับต้นเสนาอาเต้ให้เลิกใช้พลาสติกใส่อาหารสำหรับแขก กินบนเรือน่าเที่ยว พร้อมสอดส่องไม่ให้แขกทิ้งขยะตามแหล่งท่องเที่ยว ของเกาะ โดยจะรวบรวมขยะทั้งหมดบนเรือกลับมาแยกที่รีสอร์ต ขณะที่ ฮาริสบอกพ่อและเครือข่ายเรือประมงให้เลิกทิ้งเชือกหรือเศษอวนลงไปในทะเลอย่างแต่ก่อนเสียที

(เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิง: 113)

วรรณกรรมสะท้อนให้เห็นว่าทัศนคติที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติจะส่งผลต่อการปฏิบัติของมนุษย์ เห็นได้ชัดจากตัวบทที่ยกตัวอย่างข้างต้นที่เด็กได้รับการปลูกฝังจิตสำนึก ด้านสิ่งแวดล้อมมาจากครู ทำให้เด็กๆ มีความรู้และเข้าใจธรรมชาติและสำนึกในการมีอยู่ของธรรมชาติ ซึ่งตัวบทนำเสนอให้เห็นว่าเด็กๆ ไม่เพียงรักและหวงแหนธรรมชาติ แต่ยังพยายามที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมถึงพยายามที่จะสร้างกระบวนการทัศนใหม่ให้กับคนในครอบครัวด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำรงชีวิต สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการมองโลกแบบองค์รวมของกลุ่มเด็กรุ่นใหม่ จะนำไปสู่การปฏิบัติกับธรรมชาติอย่างเป็นมิตรและเท่าเทียม โดยการปรับตัวสู่วิถีการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ นำไปสู่วิถีปฏิบัติใหม่เพื่อการดำรงอยู่ของธรรมชาติที่สมดุล

(3) การปลูกฝังจริยธรรมสิ่งแวดล้อมผ่านหลักคำสอนทางศาสนา

จริยธรรมสิ่งแวดล้อม หมายถึง หลักการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมสำหรับมนุษย์ที่ยึดเอาความถูกต้องดีงาม ความถูกต้องตามหลักคุณธรรม และความเมตตา ที่พึงปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งจะมีผลกระทบต่ชีวิตและต่อมนุษย์ด้วยกัน (วินัย วีระพัฒนานนท์, 2546 : 43) โดยคำสอนทางศาสนาสามารถนำมาเป็นแนวทางในการปลูกฝังจริยธรรม

ทางสิ่งแวดล้อมได้ เนื่องจากหลักคำสอนทางศาสนามีความเชื่อมโยงกับธรรมชาติ ซึ่งในวรรณกรรมได้กล่าวถึงคำสอนของศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ ความว่า

“คนบนเกาะลิงเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์เป็นไทยมุสลิม การเช่าฆ่า
ไม่ว่าคนหรือสัตว์ล้วนเป็นบาป ผิดหลัก คำสอนของศาสนาอิสลามอย่างร้ายแรง”

“ในศาสนาพุทธก็ถือว่าการเบียดเบียนสิ่งมีชีวิตเป็นการผิดศีล
ศีลข้อแรกเลยด้วยนะเป็นบาปเช่นกัน” กับตันซึ่งครอบครัวเป็นไทยพุทธ
กล่าวเสริม

(เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิง: 87)

การฆ่าและการเบียดเบียนสิ่งมีชีวิตถือว่าเป็นบาปผิดหลักคำสอนทางศาสนา ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงหลักคำสอนทางศาสนาที่เชื่อมโยงกับแนวคิดนิเวศสำนึก ชี้ให้เห็นว่าศาสนามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังจริยธรรมสิ่งแวดล้อม ถึงแม้ว่าจะนับถือศาสนาที่ต่างกันแต่ทุกศาสนาล้วนสอนให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณธรรม ดังคำพูดของอันดาที่กล่าวถึงศาสนาอิสลามกับศาสนาพุทธว่า แม้หลายอย่างจะแตกต่างกันสิ้นเชิงกับศาสนาพุทธที่อันดานับถือแต่แท้จริงแล้วทุกศาสนาก็มีแก่นเหมือนกันอยู่อย่างหนึ่งคือ สอนให้ทุกคนเป็นคนดี (เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิง: 54) การปฏิบัติต่อสัตว์ด้วยจริยธรรมเป็นสำนึกเชิงนิเวศที่สะท้อนให้เห็นถึงความเท่าเทียมระหว่างมนุษย์กับสัตว์ กระบวนทัศน์ที่มนุษย์มองโลกแบบองค์รวมส่งผลให้มนุษย์เห็นคุณค่าและความสำคัญของสิ่งมีชีวิตอื่น ผู้เขียนนำเสนอจริยธรรมที่มนุษย์ควรปฏิบัติต่อธรรมชาติผ่านบทสนทนาของตัวละครที่แสดงให้เห็นถึงหลักคำสอนทางศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธหรืออิสลามการฆ่า การเบียดเบียนสัตว์ล้วนเป็นบาปทั้งสิ้น สะท้อนให้เห็นว่าหลักคำสอนทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังจริยธรรมสิ่งแวดล้อม

แนวคิดนิเวศสำนึกที่ปรากฏภายใต้กระบวนทัศน์การมองโลกแบบองค์รวม (Holistic Paradigm) แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่มนุษย์เป็นมิตรกับธรรมชาติ นำเสนอว่า ธรรมชาติคือสิ่งที่พึ่งพิงในการดำรงชีวิตของมนุษย์โดยธรรมชาติให้อาหารหล่อเลี้ยงชีวิตและช่วยปรับสมดุลในระบบนิเวศ ธรรมชาติเป็นพื้นที่แห่งการเยียวยาและสร้างความสุขรวมถึงเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ให้มนุษย์ได้ศึกษาค้นคว้าอีกด้วย และธรรมชาติในฐานะเพื่อนร่วมโลกของมนุษย์อันแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ปฏิบัติต่อธรรมชาติด้วยความรัก

และเอื้ออาทร และตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีสาเหตุสำคัญมาจากมนุษย์ ดังนั้นมนุษย์จึงต้องช่วยกันพิทักษ์และอนุรักษ์ธรรมชาติ รวมถึงการปลูกฝังจริยธรรมสิ่งแวดล้อมผ่านหลักคำสอนทางศาสนา อันแสดงให้เห็นถึงจริยธรรมที่มนุษย์ควรปฏิบัติต่อสัตว์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ดังนั้นเมื่อมนุษย์มีกระบวนการทัศน์แบบองค์รวม มนุษย์จึงมองว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ มองเห็นคุณค่าและความสำคัญของทุกสรรพชีวิต ดำรงอยู่ร่วมกับธรรมชาติด้วยความเกื้อกูลไม่ใช่ออกบงกชผลประโยชน์จากธรรมชาติ

5.2 มนุษย์เป็นศูนย์กลางความสัมพันธ์ที่เป็นภัยกับธรรมชาติ

ทัศนคติที่มนุษย์ยึดตนเป็นศูนย์กลาง (Anthropocentrism) มีที่มาจากความเชื่อตามคริสต์ศาสนา เรื่องการสร้างมนุษย์ให้มีลักษณะเหมือนพระเจ้า มนุษย์อยู่เหนือธรรมชาติเป็นนายของสิ่งมีชีวิตทั้งมวล ความเชื่อที่ว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่สูงส่ง มีวิวัฒนาการสูงสุด และสามารถกำกับควบคุมธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตอื่นๆ (พชรวรรณ บุญพร้อมกุล, 2562: 380) ดังนั้นการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่ยึดตนเป็นศูนย์กลางจึงเป็นสาเหตุสำคัญในการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่มนุษย์เป็นภัยกับธรรมชาติ วรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิงได้นำเสนอแนวคิดนิเวศสำนึกภายใต้กระบวนการทัศน์ที่มนุษย์ยึดตนเป็นศูนย์กลางอันแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เป็นภัยกับธรรมชาติ 4 ประเด็น ได้แก่ มนุษย์อยู่เหนือธรรมชาติ ระบบทุนนิยมสัตว์คือสินค้าที่ถูกล่าและทำลายโดยมนุษย์ มนุษย์ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างไร้ขีดจำกัด และมนุษย์คือผู้สร้างมลพิษ ดังนี้

5.2.1 มนุษย์อยู่เหนือธรรมชาติ

ความคิดส่งผลต่อการกระทำ ความเชื่อมีบทบาทสำคัญในการกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ทัศนะที่มนุษย์เป็นศูนย์กลางทำให้มนุษย์สถาปนาตนเองให้อยู่เหนือสิ่งมีชีวิตอื่น มนุษย์รู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญสูงสุด โดยธรรมชาติเกิดขึ้นมาเพื่อรับใช้และให้ประโยชน์แก่มนุษย์ วรรณกรรมได้เล่าถึงตำนานที่เล่าต่อกันมาเกี่ยวกับการเกิดเกาะแก่งต่างๆ เรื่องราวของชายชื้อลึงกับภรรยาชื้อมุกที่แต่งงานกันและได้เดินทางไปอยู่ที่เมืองจีนแต่ตอนกลับมาเมืองไทยกลับไม่ยอมไปเยี่ยมพ่อกับแม่ทำให้พ่อกับแม่เสียใจมากและได้สาปแช่งลูก ดังความว่า

ถ้าลูกขายล่องเรือมาถึงบริเวณนี้อีกเมื่อใดขอให้เรือถูกพายุพัด
กระหน่ำ แล้วมาวันหนึ่งลูกขายของพวกเขาที่ล่องเรือผ่านมาจ๊ะจ๊ะ
เรือสำเภานั้นจึงเผชิญกับลมมรสุมลูกใหญ่เข้าอย่างจังจนเรืออัปปางลง
ทั้งคน ทั้งข้าวของที่บรรทุกมาบนเรือกระจัดกระจาย ลอยละล่องไปใน
ท้องทะเลจนกลายเป็นเกาะแก่งต่างๆ อันได้แก่ เกาะลิบง เกาะมุก
เกาะแหวน เกาะเชือก เกาะกระดาน เกาะไหหรือเกาะไหในปัจจุบัน

(เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง: 71)

จากเรื่องราวที่มนุษย์เล่าสืบทอดต่อกันมาชี้ให้เห็นว่า ชื่อของเกาะที่เกิดขึ้น
ไม่ว่าจะเป็นเกาะลิบง เกาะมุก เกาะแหวน เกาะเชือก เกาะกระดาน และเกาะไห ล้วนถูก
ตั้งตามชื่อของคู่สามีภรรยา รวมถึงข้าวของที่บรรทุกมาบนเรือ ซึ่งเรื่องราวที่เกิดขึ้นมาจาก
คำสาปแช่งของผู้เป็นพ่อและแม่ที่ได้สาปแช่งลูกขายและภรรยาให้ถูกพายุพัด แสดงให้เห็น
ถึงอำนาจของมนุษย์ในการสถาปนาให้ตนนั้นเป็นนายเหนือธรรมชาติ มีอำนาจในการ
สั่งธรรมชาติให้เป็นไปตามความปรารถนาของตน และสถานที่ทางธรรมชาติดีถูกทำให้เป็น
เรื่องเล่าที่เสมือนว่ามนุษย์นั้นเป็นผู้สร้างและทำให้เกิดขึ้น ด้วยอำนาจที่อยู่เหนือธรรมชาติ
ซึ่งทัศนะที่มนุษย์มองว่าตนอยู่เหนือธรรมชาติเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มนุษย์เกิด
ความปรารถนาที่จะเข้าไปควบคุม ครอบครอง และใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ

5.2.2 ระบบทุนนิยมสัตว์คือสินค้าที่ถูกล่าและทำร้ายโดยมนุษย์

มนุษย์และสัตว์ต่างมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในฐานะเป็นส่วนหนึ่งในระบบ
นิเวศ ดังนั้นในวัฏจักรธรรมชาติที่นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์จึงเชื่อมโยง
กับแนวคิดศตวรรษที่ 21 ดังที่ ธัญญา สังขพันธานนท์ (2561) กล่าวว่า สิ่งที่เชื่อมโยงการวิจารณ์
เชิงนิเวศกับสัตว์ศึกษาเข้าด้วยกันคือ ความเห็นร่วมเกี่ยวกับการนำเสนอภาพแทนของความ
สัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรวจสอบแนวคิดในการแบ่งแยก
ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ซึ่งการแบ่งแยกนี้ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการจัดลำดับชั้น
ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ทั้งนี้การศึกษาจริยธรรมระหว่างมนุษย์กับสัตว์จึงเป็นการตรวจสอบ
ถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ในฐานะสิ่งมีชีวิตที่ไม่ใช่มนุษย์ ทั้งในแง่ของ
ความเสมอภาคระหว่างมนุษย์กับสัตว์ การปฏิบัติของมนุษย์ที่มีต่อสัตว์ซึ่งเกี่ยวข้องกับ
ประเด็นของคุณธรรม จริยธรรม และสวัสดิภาพของสัตว์ เช่นเดียวกับ ขวัญชนก นัยเจริญ

(2562: 3) ที่อธิบายว่า (Animal Study) เป็นแนวคิดที่มุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติในมุมมองที่เป็นกลางให้ความยุติธรรมทั้งกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม วรรณกรรมเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลึงได้นำเสนอให้เห็นความสัมพันธ์ที่มนุษย์เป็นภัยกับสัตว์ จากการปฏิบัติต่อสัตว์ด้วยความอยุติธรรม เมื่อระบบทุนนิยมเข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ มนุษย์จึงถูกครอบงำและส่งผลให้มนุษย์ปฏิบัติต่อสัตว์ด้วยความไม่เป็นอื่น เมื่อมนุษย์มองสัตว์เป็นสินค้าสัตว์จึงถูกล่าและทำร้ายโดยมนุษย์ วรรณกรรมได้กล่าวถึงปัญหาการเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของสัตว์ทะเลจากการลักลอบล่าของมนุษย์ โดยเฉพาะการล่าพะยูน ดังบทสนทนาของอันดาและคุณตา

“แล้วมันหายไปไหนหมดคะคุณตา” อันดาซักใช้ผู้สูงวัย

“บางทีก็เข้าไปติดเครื่องมือประมง หรือไม่กี่โดนใบพัดเรือตาย แต่ก่อนมีการล่าพะยูนเอาเนื้อไปเป็นอาหาร เอาเขี้ยวกับกระดูกไปทำเครื่องรางของขลังหรือเอาไขมันไปทำยา แต่ตอนนี้พอมีกฎหมายห้ามล่า ออกมาก็เหลือแต่พวกลักลอบจากนอกเกาะที่เข้ามา”

(เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลึง: 69)

การล่าพะยูนของมนุษย์ไม่ใช่เพียงนำมาเป็นอาหารเพื่อดำรงชีวิตเท่านั้น แต่มนุษย์ยังนำส่วนอื่นๆ ของพะยูนมาใช้ประโยชน์ตามความเชื่อและความต้องการของตนเอง ความว่า “คนบางกลุ่มมีความเชื่อว่าหากมีเขี้ยวพะยูนพกติดตัวเสมือนหนึ่งมีเครื่องรางของขลัง คัมภีร์มองภัยไม่ให้มกล้ำกราย” (เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลึง: 77) ซึ่งความเชื่อดังกล่าวนำไปสู่ความต้องการในการล่าพะยูนมากขึ้น ถึงแม้ภายหลังจะมีกฎหมายห้ามล่าพะยูนแต่มนุษย์ก็พร้อมที่จะฝ่าฝืนเพื่อผลประโยชน์ทางการค้า เห็นได้ชัดจากการประกาศขายชิ้นส่วนต่างๆ ของพะยูนอย่างโจ่งแจ้งโดยไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษทางกฎหมาย ดังคำพูดของตัวละครที่เล่าว่า “เราเคยเห็นหลายเพจในเฟซบุ๊ก ประกาศขายเขี้ยวพะยูนกันโจ่งครึมเลย” (เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลึง: 87) แสดงให้เห็นว่ามนุษย์มองสัตว์เป็นเพียงสินค้าเป็นวัตถุแห่งการแลกเปลี่ยนเงินตราเท่านั้น เห็นได้ชัดว่ากระบวนทัศน์ที่มนุษย์เป็นศูนย์กลางส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มนุษย์กับสัตว์อยู่ในลักษณะของคู่ตรงข้ามที่ “มนุษย์คือผู้ล่า” และ “สัตว์คือเหยื่อ” เมื่อพิจารณาตามแนวคิดสัตวศึกษาจะเห็นว่าสัตว์ถูกกำหนดให้มีฐานะที่ต่ำกว่ามนุษย์

มนุษย์จึงปฏิบัติต่อสัตว์เป็นเพียงวัตถุหรือทรัพยากรที่สามารถครอบครอง ควบคุมได้ สัตว์จึงมีหน้าที่รับใช้และตอบสนองความต้องการของมนุษย์เท่านั้น การที่มนุษย์ถือความชอบธรรมในการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สัตว์หลายชนิดไม่อาจดำรงเผ่าพันธุ์อยู่บนโลกต่อไปได้

5.2.3 มนุษย์ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างไร้ขีดจำกัด

เมื่อมนุษย์เข้าใจว่าธรรมชาติคือทรัพยากรของตน มนุษย์จึงใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างไร้ขีดจำกัด ไม่คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับธรรมชาติ ในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิงได้สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมอันมีสาเหตุสำคัญมาจากมนุษย์ โดยมนุษย์ได้นำเปลือกหอยซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของปูเสฉวนไปประดิษฐ์เป็นเครื่องประดับ ดังความว่า

ลุงเบิร์มบอกหลานสาวอีกว่าปัจจุบันเปลือกหอยลดลงไปจากธรรมชาติอย่างน่าใจหาย จึงพบเจอปูเสฉวนน้อยลง ด้วยมนุษย์เก็บเปลือกหอยไปตัดแปลงหรือนำไปประดิษฐ์เป็นเครื่องประดับต่างๆ โดยลืมนึกถึงว่าเปลือกหอยเหล่านั้นเป็นเหมือนบ้านซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตอยู่ของพวกมันเป็นอย่างมาก ระยะเวลาที่เราจึงพบปูเสฉวนอยู่ในเศษขวดแก้วแตกบ้าง ในฝาขวดพลาสติกที่คนทิ้งลงทะเลบ้าง ข้างสะท้อนใจทุกครั้งที่ได้พบเห็น

(เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิง: 24)

จากตัวบทแสดงให้เห็นว่าธรรมชาติถูกนำมาใช้ประโยชน์ตามความต้องการของมนุษย์ มนุษย์ไม่เพียงพراกเปลือกหอยที่เปรียบเสมือนบ้านไปจากปูเสฉวนเท่านั้น แต่มนุษย์ยังทำลายธรรมชาติด้วยการทิ้งขยะลงในทะเล ซึ่งการกระทำดังกล่าวเกิดจากความมั่งง่ายและขาดความรับผิดชอบต่อธรรมชาติ โดยขยะเหล่านี้ได้กลายมาเป็นบ้านแทนเปลือกหอยของปูเสฉวน เมื่อปูเสฉวนเข้าไปอยู่ในขยะก็จะส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตทำให้ปูเสฉวนมีอายุที่สั้นลง เนื่องจากธรรมชาติของปูเสฉวนจะต้องดำรงชีวิตอยู่ในเปลือกหอยที่มีขนาดเหมาะสมกับตัวเอง สะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์ไม่เพียงใช้ประโยชน์จากธรรมชาติเท่านั้น แต่มนุษย์ยังทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

5.2.4 มนุษย์คือผู้สร้างมลพิษ

มนุษย์ได้ผลิตสิ่งของเครื่องใช้มากมายเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตให้กับตนเอง แต่เมื่อสิ่งของเหล่านั้นเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้แล้วหรือไม่ต้องการที่จะใช้แล้ว ถูกทิ้งและกำจัดอย่างไม่ถูกวิธีสิ่งของเหล่านั้น จะกลายเป็นขยะที่สร้างมลพิษให้กับสิ่งแวดล้อม วรรณกรรมนำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มาจากการขาดความรับผิดชอบและความมั่งง่ายในการกำจัดขยะของมนุษย์ ดังความว่า

“นอกจากถุงพลาสติกจากบ้านเรือน และเศษเชือกจากเรือประมงแล้ว พวกขวดพลาสติก ขวดแก้ว กระป๋องเครื่องดื่ม ซึ่งส่วนใหญ่มาจากเรือนักท่องเที่ยวก็เป็นปัญหาสำคัญ”

“บางครั้งผมเห็นรองเท้าลอยอยู่ในทะเลด้วยครับครู” ฮาริสกล่าวเสริม
(เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง: 111)

การทิ้งขยะลงในทะเลสะท้อนให้เห็นว่า มนุษย์คือผู้สร้างมลพิษ ความมั่งง่ายและขาดความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ได้กลายเป็นสาเหตุสำคัญในการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะขยะพลาสติก แม้ว่าพลาสติกจะมีประโยชน์ต่อมนุษย์ในแง่ของผลิตภัณฑ์ที่อำนวยความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน แต่พลาสติกเหล่านี้เมื่อมนุษย์ไม่ใช้แล้ว กลับกลายเป็นขยะที่ทำร้ายชีวิตของสัตว์เช่น การตายของเต่าที่เกิดจากการกินขยะที่มนุษย์ทิ้งลงในทะเลความว่า “เจ้าหน้าที่มาตรวจดูแล้ว บอกว่าพบเศษถุงพลาสติก เชือกฟาง เชือกอวนในลอนเต่า ท้องเลย” (เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง: 106) ซึ่งขยะพลาสติกเหล่านี้จะกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ในวงกว้างเมื่อมีการสลายตัวเป็นอนุภาคขนาดเล็กดังคำอธิบายของคุณครู ดังความว่า

“เม็ดพลาสติกที่ขนาดเล็กกว่าห้ามิลลิเมตร ที่ย่อยขนาดมาจากพลาสติกในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมนี้จะ เม็ดพลาสติกเล็กๆ เหล่านี้จะส่งผลต่อระบบนิเวศทางทะเลในห่วงโซ่อาหาร เมื่อสิ่งมีชีวิตเล็กๆ ในน้ำกินเข้าไปพวกปลาก็จะกินสิ่งมีชีวิตเล็กๆ นั้นอีกทอดหนึ่ง เมื่อคนกินปลาจึงเท่ากับได้รับพลาสติกเข้าสู่ร่างกาย เป็นอันตรายต่อสุขภาพในเวลาต่อมา” คุณครูอธิบายให้เข้าใจง่าย

(เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง: 112)

อันตรายจากไมโครพลาสติกไม่เพียงส่งผลกระทบต่อธรรมชาติแต่ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ด้วย เนื่องจากทุกสรรพชีวิตดำรงอยู่ภายใต้ระบบการบริโภคตามลำดับขั้น หรือห่วงโซ่อาหาร (Food chain) ในปัจจุบัน “ไมโครพลาสติก” กลายเป็นปัญหามลพิษที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเล เนื่องจากมีขนาดเล็กมากทำให้ยากต่อการเก็บและการกำจัด รวมถึงมีคุณสมบัติที่คงสภาพย่อยสลายได้ยาก ซึ่งผู้เขียนสะท้อนให้เห็นว่าแม้ว่ามนุษย์จะผลิตสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันเพื่ออำนวยความสะดวกให้ตนเองมากมายเพียงใด แต่สิ่งของเครื่องใช้เหล่านั้นจะกลายเป็นขยะที่สร้างมลพิษให้กับธรรมชาติและมนุษย์ การที่มนุษย์มองเห็นแต่ประโยชน์ของตนเองขาดความรับผิดชอบต่อธรรมชาติ การกระทำดังกล่าวไม่เพียงแต่ทำลายธรรมชาติเท่านั้นแต่ยังทำร้ายตัวของมนุษย์เองอีกด้วย

วรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิง ได้นำเสนอให้เห็นท่าทีที่มนุษย์ปฏิบัติต่อธรรมชาติภายใต้กระบวนทัศน์ที่มนุษย์เป็นศูนย์กลางคือ มนุษย์อยู่เหนือธรรมชาติผ่านตำนานและเรื่องเล่า แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เป็นผู้สร้างธรรมชาติ อัดดาและความโลภของมนุษย์ทำให้มนุษย์ยอมจำนนต่อระบบทุนนิยมด้วยการปล่อยให้ตนเองถูกรอบงำนำไปสู่การปฏิบัติต่อธรรมชาติด้วยความเป็นอื่น มนุษย์ได้ลดทอนคุณค่าของสัตว์ด้วยการล่าและทำร้าย มองสัตว์เป็นเพียงสินค้าที่มีราคาเป็นสิ่งที่แลกเปลี่ยนเงินตราเท่านั้น มนุษย์ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างไร้ขีดจำกัดส่งผลให้ระบบนิเวศเสียสมดุลและมนุษย์คือผู้สร้างมลพิษ จากการทิ้งขยะลงในทะเลที่เกิดจากความมั่งง่ายและขาดความรับผิดชอบต่อสาธารณชน ก่อให้เกิดปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติและสุขภาพมนุษย์ ภายใต้การดำรงชีวิตของมนุษย์ที่ยึดตนเป็นศูนย์กลางได้ก่อให้เกิดวิกฤตสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อทั้งธรรมชาติและมนุษย์อย่างมากมาย วิกฤตดังกล่าวที่เกิดขึ้นเปรียบเสมือนสัญญาณที่กำลังกระตุ้นเตือนให้มนุษย์หันกลับมาใส่ใจและให้ความสำคัญกับธรรมชาติมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และวิถีการดำรงชีวิตให้เป็นมิตรและกลมกลืนกับโลกธรรมชาติ

6. สรุปและอภิปรายผล

วรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง นำเสนอแนวคิดนิเวศสำนึกที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติใน 2 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่ การมองโลกแบบองค์รวมความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติที่มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน และไม่อาจแยกขาดจากกันได้โดยนำเสนอว่า ธรรมชาติคือที่พึ่งพิงในการดำรงชีวิตของมนุษย์โดยธรรมชาติให้อาหารหล่อเลี้ยงทุกชีวิตและช่วยปรับสมดุลในระบบนิเวศ ธรรมชาติในฐานะพื้นที่แห่งการเยียวยาและสร้างความสุข ธรรมชาติในฐานะพื้นที่แห่งการเรียนรู้ และธรรมชาติในฐานะเพื่อนร่วมโลกของมนุษย์ อันแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ปฏิบัติต่อธรรมชาติด้วยความรักและเอื้ออาทร ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกันพิทักษ์และอนุรักษ์ธรรมชาติ ตลอดจนการปลูกฝังจริยธรรมสิ่งแวดล้อมผ่านหลักคำสอนทางศาสนา ในด้านมนุษย์เป็นศูนย์กลางความสัมพันธ์ที่เป็นภัยกับธรรมชาตินำเสนอว่า มนุษย์อยู่เหนือธรรมชาติแสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีอำนาจในการสั่งให้ธรรมชาติเป็นไปตามความต้องการของตนเอง เห็นได้จากสถานที่ทางธรรมชาติถูกทำให้เป็นเรื่องเล่าที่เสมือนว่ามนุษย์นั้นเป็นผู้สร้างและทำให้เกิดขึ้นด้วยอำนาจที่อยู่เหนือธรรมชาติ ระบบทุนนิยมสัตว์คือสินค้าที่ถูกล่าและทำลายโดยมนุษย์แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เป็นภัยร้ายต่อสัตว์ เนื่องจากภายใต้ระบบทุนนิยมที่ครอบงำจิตใจของมนุษย์ สัตว์จะถูกมองในฐานะเป็นเพียงวัตถุหรือสินค้าที่มีราคา มีค่าต่อการแลกเปลี่ยนเงินตราเท่านั้น การใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างไร้ขีดจำกัดของมนุษย์ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ที่อยู่ในระบบนิเวศ และมนุษย์คือผู้สร้างมลพิษให้กับสิ่งมีชีวิตอื่นรวมถึงตัวมนุษย์เอง

ทั้งนี้แนวคิดนิเวศสำนึกที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบงพบว่า ท่าทีการปฏิบัติตนของมนุษย์แสดงถึงความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติ 2 ลักษณะด้วยกัน คือ ความสัมพันธ์ที่มนุษย์เป็นมิตรกับธรรมชาติอันเกิดจากกระบวนทัศน์ที่มนุษย์มองโลกแบบองค์รวม (Holistic Paradigm) แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของธรรมชาติที่ต้องพึ่งพาและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และความสัมพันธ์ที่มนุษย์เป็นภัยกับธรรมชาติเกิดจากกระบวนทัศน์ที่มนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Anthropocentrism) แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เบียดเบียนและทำลายธรรมชาติเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง สอดคล้องกับคำอธิบายของธัญญา สังขพันธานนท์ (2560) ที่กล่าวว่า

ความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ในฐานะเป็นปัจเจกบุคคลมีสองลักษณะ คือ สำนึกในความเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติเกิดจากจินตภาพด้านดีต่อธรรมชาติ กับสำนึกในความเป็นอื่นของธรรมชาติเกิดจากจินตภาพในด้านร้ายต่อธรรมชาติ และสอดคล้องกับ ตรีศิลป์ บุญขจร (2559) ซึ่งได้กล่าวถึงชุดความคิดของมนุษย์ที่มีต่อธรรมชาติมีสองลักษณะ ด้วยกันคือ โลกทัศน์ที่เป็นมิตรกับธรรมชาติเป็นความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับธรรมชาติ และโลกทัศน์ที่เป็นทราซกับธรรมชาติเป็นความสัมพันธ์ที่มุ่งแสวงหาประโยชน์จากธรรมชาติ

นอกจากนี้ยังพบว่าเนื้อหาของวรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าหนูพิทักษ์แห่งเกาะลิบมุ่งนำเสนอกระบวนการทัศนวิสัยใหม่ในการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติ คือ การมองโลกแบบองค์รวม ที่มองว่ามนุษย์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของธรรมชาติ โดยผู้เขียนได้นำเสนอผ่านตัวละคร เห็นได้จากพฤติกรรมของตัวละครที่แสดงความรักและเอื้ออาทรมองเห็นคุณค่าของชีวิตอื่นในธรรมชาติ รวมทั้งตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมและร่วมกันพิทักษ์และอนุรักษ์ธรรมชาติ อันแสดงถึงแนวคิดนิเวศสำนึกที่มนุษย์เป็นมิตรต่อธรรมชาติ ดังที่ยุพียง ทัศกร และมารศรี สอทิพย์ (2560) กล่าวถึงสำนึกนิเวศที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติในการศึกษาสำนึกนิเวศ กลุ่มแม่น้ำโขง ในนวนิยายสายน้ำและชายชรา : เรื่องเล่าจากคอนผีหลงว่า การมองเห็นคุณค่าของชีวิตและสรรพสิ่งทั้งหลาย และการประจักษ์แจ้งในตัวตนที่แท้จริงเป็นกระบวนการทัศนวิสัยแบบองค์รวม มองเห็นตนเองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมชาติ ในขณะเดียวกันผู้เขียนได้วิพากษ์วิจารณ์มุมมองที่มนุษย์เป็นศูนย์กลางอันเป็นสาเหตุที่ทำให้ธรรมชาติถูกทำลาย เช่น การลักลอบล่าพะยูนซึ่งเป็นสัตว์สงวนที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ผู้เขียนได้นำเสนอให้เห็นว่า เมื่อมนุษย์ถูกรอบงำด้วยระบบทุนนิยม มนุษย์จะแยกตัวจากธรรมชาติโดยตั้งตนให้อยู่เหนือธรรมชาติ และใช้อำนาจกำกับและควบคุมธรรมชาติเพื่อตอบสนองความต้องการของตน สัตว์จึงเป็นสินค้าที่ถูกล่าและทำร้ายโดยมนุษย์ ดังนั้นการที่มนุษย์ถือความชอบธรรมในการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สัตว์หลายชนิดไม่อาจดำรงเผ่าพันธุ์อยู่บนโลกต่อไปได้ ดังที่ ธัญญา สังขพันธานนท์ (2561) กล่าวว่า การสูญพันธุ์ของสัตว์รวมทั้งการหายไปของสัตว์และพืชบางสายพันธุ์ล้วนแล้วแต่มาจากสาเหตุสำคัญคือ พฤติกรรมและการกระทำที่ยึดเอามนุษย์เป็นศูนย์กลาง

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีสาเหตุสำคัญจากการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่เบียดเบียนและทำลายธรรมชาติเกินกว่าที่ธรรมชาติจะสามารถรับได้ การแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนคือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้สอดคล้องและกลมกลืนกับธรรมชาติ ดังนั้นการปลูกฝังให้มนุษย์มีจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่และอยู่ร่วมกับธรรมชาติในอนาคต วรรณกรรมเยาวชนจึงเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่จะสื่อสารไปยังกลุ่มเด็กรุ่นใหม่ให้เห็นความสำคัญและตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีกระบวนการทัศนในการดำเนินชีวิตที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ ดังที่ วรรณธิดา วิระวรรณ (2562) กล่าวถึงวรรณกรรมเยาวชนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “บ้านชายทุ่ง” ว่า การแผ่ด้านธรรมชาติโดยเฉพาะในด้านความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ที่ดำรงอยู่อย่างเกื้อกูลกัน มักแทรกเสริมอยู่ในเนื้อหาอย่างสม่ำเสมอและจงใจ ทั้งนี้ผู้เขียนอาจเห็นว่า การให้เด็กอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อาศัยธรรมชาติเป็นแหล่งเรียนรู้ จะช่วยฝึกทักษะการสังเกตและการจดจำให้เด็กๆ ได้ดี เพื่อพัฒนาให้เขาโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่รักและเห็นคุณค่าของทุกสิ่งรอบตัว รู้จักการประนีประนอม น้อมรับให้เข้ากับสถานการณ์ ปัจจุบันจนสามารถดูแลรักษาธรรมชาติอย่างยั่งยืนต่อไป

จากการวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิงตามแนวทางการวิจารณ์เชิงนิเวศ ผู้วิจัยพบว่า วรรณกรรมมุ่งเน้นการปลูกฝังจิตสำนึกการอนุรักษ์ธรรมชาติให้กับเด็กและเยาวชนแสดงให้เห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของธรรมชาติ แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นที่ปรากฏในดဘพวรรณกรรมไม่ได้มาจากกลุ่มคนในพื้นที่เพียงอย่างเดียว แต่ยังมาจากกลุ่มนักท่องเที่ยว นายทุน รวมถึงโรงงานอุตสาหกรรมที่สร้างผลกระทบให้กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก แต่การสร้างสรรค์ตัวของผู้เขียนไม่ได้กล่าวถึงสำนึกการอนุรักษ์ธรรมชาติในกลุ่มดังกล่าว จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ธรรมชาติยังคงเป็นหน้าที่ของคนในชุมชน หรือคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านดဘพวรรณกรรมให้กับกลุ่มคนอื่นๆ ที่อยู่ในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมให้ตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน วรรณกรรมก็จะเป็นอีกหนึ่งช่องทางหนึ่งที่ช่วยสร้างสำนึกเชิงนิเวศให้กับกลุ่มคนที่อยู่ในสังคมได้กว้างมากขึ้น

ท้ายที่สุดการศึกษาแนวคิดนิเวศสำนึกในวรรณกรรมเยาวชน เรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิง จะมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นเตือนให้ผู้อ่านตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ในฐานะมิตรสหายที่อยู่ร่วมโลกเดียวกัน รับรู้ เข้าใจ และเห็นถึงความสำคัญของธรรมชาติในด้านคุณค่าไม่ใช่สิ่งที่สร้างมูลค่า อยู่ร่วมกับธรรมชาติด้วยการพึ่งพาและเกื้อกูลไม่ใช่กอบโกยเพื่อหวังผลประโยชน์ ตลอดจนรักและหวงแหนธรรมชาติ เพราะมนุษย์ไม่อาจมีชีวิตอยู่ได้โดยปราศจากธรรมชาติ ดังที่แอลัน ไวส์แมน (Alan Weisman, 2007/2564) กล่าวว่า “ถ้าปราศจากมนุษย์ โลกจะยังดำรงอยู่ต่อไป แต่ถ้าปราศจากโลก มนุษย์ไม่อาจดำรงอยู่”

7. เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ ศรีแก้ววร. (2565). เจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิง. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครศรีธรรมราช: ศรีนครินทร์เอนเตอร์เทรต.
- ขวัญชนก นัยจรัญ. (2562). อุปลักษณะสัตว์ในนวนิยายเรื่อง “คนในนิทาน” : สัตวศึกษาตามมุมมองวรรณกรรมวิจารณ์เชิงนิเวศ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(3), 1-25.
- ดารินทร์ ประดิษฐ์ศันย์. (2559). พินิจปัญหาสิ่งแวดล้อมผ่านมุมมองวรรณกรรมอเมริกันร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2559). การวิจารณ์วรรณกรรมแนวนิเวศ (Ecocriticism). สืบค้นเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=l-jQiq-pt-PE&t=1340s>
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2556). *วรรณคดีสีเขียว: วาทกรรมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: นาคร.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2560). *แฉวรรณคดีพิษภัยร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: นาคร.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2561). *ใช้เพียงเดรัจฉาน : สัตวศึกษาในมุมมองของการวิจารณ์เชิงนิเวศ*. สืบค้นเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2566, จาก <http://literary2499.blogspot.com>
- นงนภัส คู่ขวัญเที่ยงกมล. (2554). *สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พชรวรรณ บุญพร้อมกุล. (2562). *Ecocriticism นิเวศวิจารณ์: วรรณกรรม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม โลก*. นววิถี วิถีวิทยาร่วมสมัยในการศึกษาวรรณกรรม. (หน้า373-437).
- ยุพียง ทศคร และ มารศรี สอทิพย์. (2560). สำนักนิเวศลุ่มแม่น้ำโขง ในนวนิยายสายน้ำและชายชรา : เรื่องเล่าจากคอนผีหลง. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์*, 35(3), 9-113.
- วรรณธิรา วีระวรรณ. (2562). แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “บ้านชายทุ่ง”. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(1), 83-108.
- วรวิมล โรมรัตน์พันธ์. (2551). *ทุนทางสังคม กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: พิสิกส์เซ็นเตอร์.
- วสินธุ์ นวลศิริ. (2562). *รักษ์รู้ รักโลก : การเรียนรู้สหวัฒนธรรมผ่านวรรณกรรม สิ่งแวดล้อมภาษาอังกฤษ*. พิษณุโลก: โฟกัสมาสเตอร์พริ้นต์.
- วินัย วีระวัฒนานนท์. (2546). *สิ่งแวดล้อมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- แอลัน ไวส์แมน (2564). *เมื่อโลกไม่มีเรา (The World Without Us)*. (สรณรัชฎ์ กาญจนะวณิช, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: ซอลท์ พับลิชชิง.

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียง
ภาษาไทยตามแนวทางสัทศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง¹
The Development of Instructional Model of Reading
aloud Thai based on Phonetic Guidelines to Enhance
the Ability to Pronounce Consonants of Karen Students

กิริติ นันทพงษ์ (Kirati Nantapong)²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางสัทศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง และ 2) เพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางสัทศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะ ของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) ซึ่งการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 (Research 1: R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และระยะที่ 2 (Development 1: D1) การพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

¹ งานวิจัยนี้ ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ รหัสจริยธรรมการวิจัย SCPHYLIRB-2566/204

² ว่าที่ร้อยโท ดร. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์

Corresponding Author, E-mail: nantapongkirati@gmail.com

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล และ 5) เงื่อนไขการนำไปใช้ โดยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) สอนเรื่อง “เสียง” ให้นักเรียนรู้จัก (Pronunciation teaching: P1) 2) ฝึกหัดการออกเสียง (Pronunciation Practice: P2) 3) อ่านเรียงอักษร สะกดแบบแจกลูกคำ (Practice of word Spelling: P3) และให้ชื่อว่า 3P Model และผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนฯ ที่พัฒนาขึ้น พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอน, การออกเสียง, สัทศาสตร์, นักเรียนชาวกะเหรี่ยง

Abstract

The purposes of this study were 1) to develop a reading aloud Thai instructional model based on phonetic guidelines to enhance the Ability to pronounce consonants of Karen students and 2) to evaluate the quality of the reading aloud Thai instructional model based on phonetic guidelines to enhance the Ability to pronounce consonants of Karen students. By using research and development design (R&D). The research process was divided into 2 phases: 1) Research 1: R1, which is a study and analysis of basic data to develop reading aloud Thai instructional model, and 2) Development 1: D1, which is the development and evaluate the quality of the reading aloud Thai instructional model. The statistics used in data analysis were mean (*M*), standard deviation (*SD*) and content analysis.

The results showed that: The developed of reading aloud Thai Instructional model consisted of 5 elements, namely elements: 1) the principles, 2) the objective, 3) the learning management steps, 4) measurement and evaluation, and 5) the conditions of the application, In relation with six

stages of the instructional model, which were Stage 1) Pronunciation teaching: P1, Stage 2) Pronunciation Practice: P2, and Stage 3) Practice of word Spelling: P3, named it the 3C Model. And the quality assessment results of the developed reading aloud Thai instructional model based on phonetic guidelines to enhance the ability to pronounce consonants of Karen Students were found to be at the highest level.

Keywords: Instructional Model, Reading aloud, Phonetic, Karen Students

1. บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ และมีภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ ซึ่งแตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐานถึง 20 กลุ่มภาษา โดยภาษากะเหรี่ยงเป็นภาษาที่อยู่ในกลุ่มตระกูลของภาษา จีน-ทิเบต ที่มีผู้ใช้เป็นอันดับสามของประเทศไทย รองจากภาษาตระกูลไท และตระกูลออสโตรเอเชียติกหรือกลุ่มภาษามอญ-เขมร (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ, 2547: จ) โดยชาติพันธุ์ที่พูดภาษากะเหรี่ยงได้กระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ของภาคตะวันตกและพื้นที่บางส่วนของภาคกลางที่มีอาณาเขตติดกับภาคตะวันตกของประเทศไทยใน 5 จังหวัด ได้แก่ นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี และสุพรรณบุรี (สมทรง บุรุษพัฒน์และคณะ, 2554: 90-92) ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นถิ่นทุรกันดาร เป็นลักษณะพื้นที่ราบสูงติดกับภูเขาทำให้ยากต่อการเข้าถึงของเทคโนโลยีและสังคมภายนอก รวบถึงการเข้าถึงของภาษาไทยมาตรฐานเช่นกัน ดังนั้นวิถีชีวิตของนักเรียนชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่จึงเป็นการพูดภาษากะเหรี่ยงซึ่งเป็นภาษาแม่ใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน แต่เมื่อนักเรียนเหล่านั้นต้องเข้ามศึกษาในระบบโรงเรียนที่ต้องใช้ภาษาไทยกลางหรือไทยมาตรฐานในการพูดสื่อสารและการศึกษาข้อมูลความรู้และวิทยาการต่าง ๆ ภาษาไทยจึงได้เข้ามามีบทบาทและอิทธิพลต่อการเรียนและการดำรงชีวิตด้วยธรรมชาติของภาษาแม่ของผู้เรียน (ภาษากะเหรี่ยง) อยู่ในตระกูลตระกูลของภาษาจีน-ทิเบต แต่ภาษาไทยกลาง เป็นภาษาตระกูลขร้า-ไทหรือตระกูลไท (ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และคณะ, 2558:ค-20; สมทรง บุรุษพัฒน์, 2554: 89-90) จึงทำให้มีธรรมชาติ

ของภาษา กฎเกณฑ์การใช้ ลักษณะการออกเสียง หรือเสียงในภาษาที่แตกต่างกันไป ทำให้เกิดปัญหาการใช้ภาษาหรือการออกเสียงในภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่สองของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง

ปัญหาการใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองของนักเรียนชาวกะเหรี่ยงเกิดขึ้นมาจากความไม่คุ้นชินของภาษาด้วยไม่ใช่เป็นภาษาที่ได้ยินและใช้พูดมาตั้งแต่กำเนิด และการเริ่มเรียนภาษาที่สองนี้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนอยู่ในวัยที่ต้องเข้ามาศึกษาในระบบของเรียน ซึ่งธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และคณะ (2558); สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ และคณะ, (2558); ประสงค์ ราชณสุข, (2532); วีระวัชร สำราญจิต, (2516: 48) กล่าวว่า สาเหตุของการออกเสียงไม่ชัด หรือไม่ถูกต้องของนักเรียนชาวกะเหรี่ยงตามหลักการออกเสียงของภาษาไทยนั้น เป็นผลมาจากหลายปัจจัยด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นภาษาแม่ (ภาษากะเหรี่ยง) มีอิทธิพลต่อการออกเสียงภาษาที่สอง (ภาษาไทย), ความไม่แม่นยำในภาษาของตัวเองเรียนเองจึงทำให้เกิดความผิดพลาดในการออกเสียง และความเคยชินจากการออกเสียงที่ผิด จนทำให้เกิดเป็นนิสัย โดยธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และคณะ (2558: ก) ยังกล่าวอีกว่า เมื่อนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์พูดและอ่านภาษาไทยไม่ชัดก็จะถูกล้อเลียน ทำให้อายและมีปมด้อย ไม่กล้าพูดภาษาไทย ไม่กล้าอ่านออกเสียงภาษาไทย ทักษะการพูดและการอ่านภาษาไทยจึงไม่พัฒนาเท่าที่ควร

โดยปัญหาการออกเสียงของนักเรียนชาวกะเหรี่ยงที่พบนอกจากปัญหาการออกเสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทยแล้วคือการออกเสียงพยัญชนะท้าย เพราะในภาษากะเหรี่ยงนั้นไม่มีพยัญชนะท้ายหรือที่เรียกว่าตัวสะกด ทำให้นักเรียนพูดหรืออ่านออกเสียงในภาษาไทยมักไม่มีพยัญชนะท้ายปรากฏ และนอกจากนี้การออกเสียงสระเสียงสั้น และเสียงยาวในภาษากะเหรี่ยงไม่มีนัยความแตกต่าง ดังนั้นจึงส่งผลให้เกิดการจำแนกเสียงและการออกเสียงของผู้เรียนชาวกะเหรี่ยงที่ไม่มีความแตกต่างกัน (ผู้เรียนไม่สามารถแยกแยะสระเสียงสั้นหรือเสียงยาวได้) เมื่อเวลาออกเสียงหรือพูดจึงเกิดการสลับเสียงกันระหว่างสระเสียงสั้นและเสียงยาว ซึ่งทำให้เกิดการออกเสียงผิด หรือไม่ชัด เช่น กัน เป็น การ หรือ ดำ เป็น ตาม (ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และคณะ, 2558: 20; สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ และคณะ, 2558: 333)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 40) ได้ระบุคุณภาพของผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งมีข้อกำหนดทางความสามารถในภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านออกเสียงว่า “สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ ล้วน คำพังเพย และสุภาษิต ... แต่งประโยค แต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสี่ กลอนสุภาพ และกาพย์ยานี ๑๑” ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของแต่ละระดับชั้นในช่วงชั้นประถมศึกษาตอนปลายพบว่า ทักษะการอ่านออกเสียง อยู่ในตัวชี้วัดที่ 1 ของทุกระดับชั้น ในสาระการเรียนรู้ที่ 1 การอ่าน แสดงให้เห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญของทักษะการอ่านออกเสียงของผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายเป็นอย่างมาก ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลายผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะการอ่านออกเสียงได้ถูกต้องตามคุณสมบัติที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการควบคุมมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2559 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ได้กล่าวถึงความสามารถในการอ่าน และการสื่อสารของผู้เรียนต้องเป็นไปตามเกณฑ์ของแต่ละระดับชั้น ซึ่งเป็นคุณสมบัติในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ว่าด้วยเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานสำหรับโรงเรียนในประเทศไทยต้องใช้ภาษาไทยเป็นภาษากลางในการสื่อสาร การจัดกระบวนการเรียนการสอน รวมถึงดำเนินกิจกรรมและกิจการทางราชการของโรงเรียน หากผู้เรียนไม่มีทักษะความสามารถการใช้ภาษาไทย มาตรฐานหรือภาษาไทยกลางได้อย่างเพียงพอ ก็จะเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนในอนาคตสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมด้านภาษาอย่างมาก โดยเฉพาะภาษาไทย ได้พระราชทานพระราชดำรัสไว้ว่าการอนุรักษ์ภาษาถิ่นนั้นก็เพื่อเป็นดำรงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง แต่ก็ต้องพัฒนาทักษะความสามารถของภาษาสากล เพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้สร้างความเจริญก้าวหน้าในชีวิตตนเองด้วย ดังพระราชดำรัสความว่า “...ภาษาที่ว่าเรียนภาษาไทยให้ดี ๆ ภาษาอังกฤษดี ๆ เพราะว่าเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าวิชาการต่าง ๆ ที่จะให้ตัวเองพัฒนาสูงขึ้นไป แต่เรื่องภาษาถิ่นนั้นต้องรักษาเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ตัวเอง แต่ไม่ใช่เอาแต่ท้องถิ่นแล้วไม่เอาของที่เป็นสากล คือ ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ...” (ประมวลพระราชดำรัส

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร พุทธศักราช 2524-2553)

สัทศาสตร์เป็นหนึ่งในสาขาย่อยของภาษาศาสตร์ ที่ว่าด้วยเรื่องของอวัยวะการออกเสียง วิธีการออกเสียง กระบวนการขัดเกลาควบคุมเสียง รวมถึงธรรมชาติของการออกเสียงในภาษาให้ถูกต้องตามหลักการ เพื่อให้ได้มาซึ่งเสียงที่ต้องการ และตรงกับความต้องการที่สื่อสาร ดังนั้นการใช้วิธีการทางสัทศาสตร์ เพื่อเข้ามาช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะความสามารถทางการออกเสียงและการอ่านออกเสียงของนักเรียนที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สองจึงเป็นวิธีหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ โชคศิริภักญ์ ธนเศรษฐวัฒน์และคณะ (2561) ได้พัฒนานวัตกรรมแก้ปัญหาการออกเสียงภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาภาคภูมิใจชาติพันธุ์อ่าข่าในจังหวัดเชียงราย อุไรรัตน์ ทะลา (2556) ได้พัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำมาตราตัวสะกด โดยใช้กระบวนการทางภาษาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 2 ปาริฉัตร พลสมบัติ (2555) ได้พัฒนาแบบฝึกอ่านออกเสียงภาษาไทยตามหลักสัทศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงภาษาไทยและเจตคติต่อการออกเสียงภาษาไทย สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ภาษาเขมรถิ่นไทย รุ่งลวลัย กุมภาว (2550) ได้ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ทางภาษาศาสตร์เพื่อฝึกออกเสียงคำที่มีตัวสะกดสำหรับนักเรียน ปกาเกอญอ โรงเรียนบ้านขุนแม่ยาย อำเภอมะแม่ม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งการพัฒนาการอ่านออกเสียงของนักเรียนที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ตามหลักภาษาศาสตร์เป็นกระบวนการที่เน้นเข้าใจในรายละเอียดต่าง ๆ ของที่มาของเสียง อวัยวะต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดเสียงต่าง ๆ รวมถึงวิธีการให้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ภายในช่องปากควบคุมกำหนดขัดเกลาเพื่อให้ได้มาซึ่งเสียงที่ต้องการ พร้อมกับการนำความรู้ที่ได้ไปฝึกฝนปฏิบัติอย่างถูกต้องผ่านวิธีการหรือนวัตกรรมที่ถูกออกแบบขึ้น

การพยายามพัฒนาหรือการแก้ปัญหาการออกเสียงของนักเรียนที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สองโดยการพัฒนานวัตกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน สุวัฒน์ เลี่ยมประวัติและคณะ (2559) ได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาการใช้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นเชื้อสายกะเหรี่ยงและมอญอิสระพันธ์ เหลืองทองคำ และคณะ (2558) ได้พัฒนาแบบฝึกอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแก้ไขปัญหาการอ่านออกเสียงและการพูดภาษาไทยไม่ชัด

นนุช เอี้ยวเจริญ (2552) ได้ทำการเพิ่มประสิทธิภาพการอ่านออกเสียงของนักศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การอ่านออกเสียง รวมถึงการใช้แผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ควบคู่กับเทคนิคการสอนรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนา แกไขการอ่านออกเสียง ไตน์ สาและ (2560) ได้ศึกษาผลของการสอนแบบ เอ็กซ์พลลิซิทที่มีต่อทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สายวาริน ทาหาร (2553) การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียง และการเขียนสะกดท่ายคำ โดยใช้เกมของนักเรียนชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ สมจิตต์ ชัยพูน (2551) การสอนซ่อมเสริม โดยใช้กิจกรรมเชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาการอ่านออกเสียงภาษาไทยของนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชลารินทร์ สุรินจักร (2554) การสอนภาษาแบบโฟนิิกส์ประกอบกับการสอนภาษาไทยแบบองค์รวม เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง นอกจากนี้ Lu Sheng (2010) ได้พัฒนารูปแบบการสอนการออกเสียงภาษาไทย โดยใช้สัทอักษร และปฏิสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนจีน ซึ่งนวัตกรรมที่ใช้พัฒนาการอ่านออกเสียงของนักเรียนที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สองส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาการออกเสียงพยัญชนะท้ายหรือตัวสะกด การออกเสียงพยัญชนะต้น การออกเสียงสระ และการออกเสียงคำ และนวัตกรรมบางตัวก็ได้รับการพัฒนาขึ้นมาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและทักษะการเขียนไปพร้อมกัน

อย่างไรก็ตามยังไม่มีมีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการอ่านออกเสียงสำหรับนักเรียนที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สองโดยเฉพาะ ดังนั้นการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางการอ่านออกเสียงพยัญชนะ ของนักเรียนชาวกะเหรี่ยงเป็นนวัตกรรมทางการสอนได้ถูกออกแบบขึ้นมาเพื่อใช้พัฒนาและแก้ปัญหาการออกเสียงสำหรับผู้ที่ใช้เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง หรือไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นการออกแบบนวัตกรรมการเรียนการสอน ที่มีวิธีการหรือกิจกรรมทางการเรียนการสอน เนื้อหาที่ใช้ในการจัดกระบวนการ รวมถึงการวัดและการประเมินผลที่ถูกพัฒนาขึ้นสำหรับนักเรียนชาวกะเหรี่ยงโดยเฉพาะ เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติของผู้เรียน รูปแบบการเรียนรู้และความต้องการของผู้เรียน บนพื้นฐานของการเข้าใจปัญหา และธรรมชาติทางภาษาของผู้เรียนที่มีภาษาแม่แตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และทักษะในการอ่านออกเสียง

ที่ถูกต้องและคงทนถาวร สามารถนำทักษะที่ได้ไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดีขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางสัทศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง

2.2 เพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางสัทศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะ ของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and development) รูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางสัทศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 (Research 1: R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางสัทศาสตร์ฯ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำคัญต่าง ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฯ มีประเด็นในการศึกษาและดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

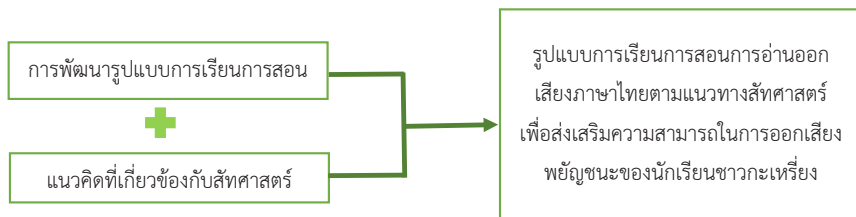
1.1 ศึกษาแนวโน้มความต้องการ สภาพปัญหาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการออกเสียงของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง เพื่อกำหนดประเด็นปัญหาในการวิจัย

1.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การออกแบบรูปแบบการเรียนการสอน การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง ทฤษฎีทางภาษาและภาษาศาสตร์

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อกำหนดนิยามและวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแนวทางในการวัดและประเมินผล

2. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ความจำเป็นและความต้องการพื้นฐานจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักวิชาการทางด้านการศึกษา คณะผู้บริหารและครูผู้สอนภาษาไทยให้แก่นักเรียนชาวกะเหรี่ยง

3. กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยผู้วิจัยนำข้อมูลและสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อ 1 มากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางสหศาสตร์ฯ

ระยะที่ 2 (Development 1: D1) การพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางสหศาสตร์ฯ

1. พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้วิจัยนำข้อมูลเนื้อหาและสาระสำคัญของแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง แนวคิดเกี่ยวกับสหศาสตร์ที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นที่ 1 มาเป็นพื้นฐานและแนวทางในการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน โดยมีการดำเนินการมีดังนี้

1.1 พัฒนา (ร่าง) รูปแบบการเรียนการสอนตามข้อมูลและองค์ความรู้ที่ได้จากขั้นระยะที่ 1 (Research 1: R1) ทั้งในส่วนขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนและขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้

1.2 นำรูปแบบการเรียนการสอน (ฉบับร่าง) มาทำการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางการสอน

ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง จำนวน 3 คน ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ด้านการสอนประถมศึกษา จำนวน 2 คน ด้านการวัดประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา จำนวน 2 คน ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) พร้อมปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2. การประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน จากแบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และเป็นแบบประเมินที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน โดยผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนทั้งฉบับพบว่ามีความอยู่ที่ระดับ 1.00 ทุกรายการประเมิน ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมกับการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ประเมินระดับคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำเรียบร้อยแล้ว ด้วยมาตราส่วนประเมินค่า Rating Scale 5 ระดับ เพื่อพิจารณาระดับคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนฯ ที่พัฒนาขึ้น

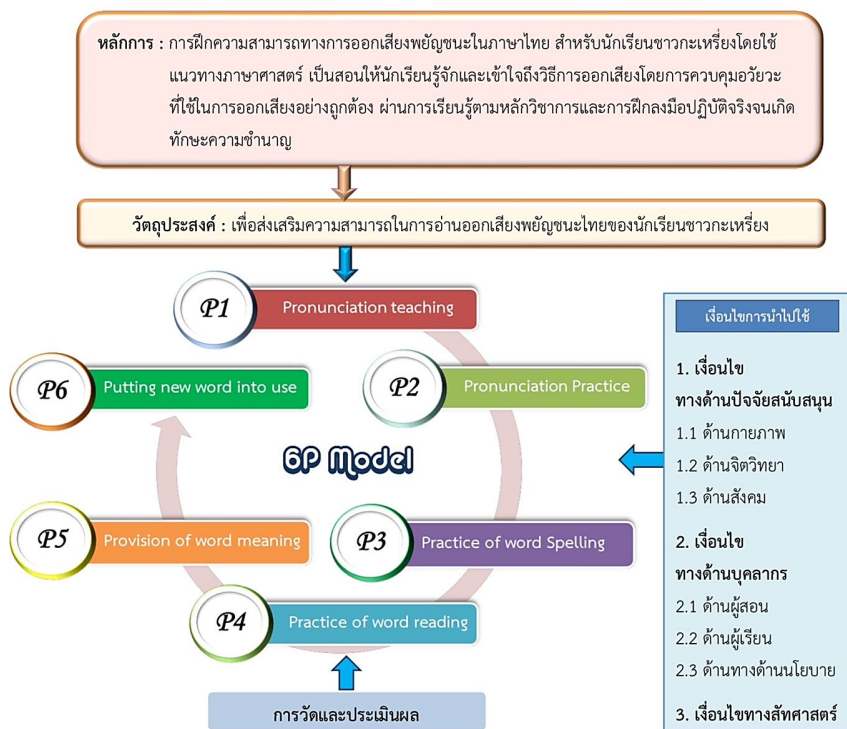
4. ผลการวิจัย

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยออกเป็น 2 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 4.1 ผลการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง

รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น (ฉบับร่าง ก่อนการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล และ 5) เงื่อนไขการนำไปใช้ โดยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) สอนเรื่อง “เสียง” ให้นักเรียนรู้จัก (Pronunciation teaching) 2) ฝึกหัดการออกเสียง (Pronunciation Practice) 3) อ่านเรียงแจกลูกคำ (Practice of word Spelling) 4) นำไปสู่การอ่านแบบไม่สะกด (Practice of word

reading) 5) กำหนดความหมายของคำ (Provision of word meaning) และ 6) ฝึกนำไปประยุกต์ใช้ (Putting new word into use) และให้ชื่อว่า 6P Model โดยมีรายละเอียดขององค์ประกอบและขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนฯ ที่พัฒนาขึ้นดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางศาสตร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง (6P Model) ฉบับร่าง

หลังจากนำรูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางสัทศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง หรือ 6P Model ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น นำไปสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน มีข้อเสนอแนะและผลการปรับปรุงดังนี้

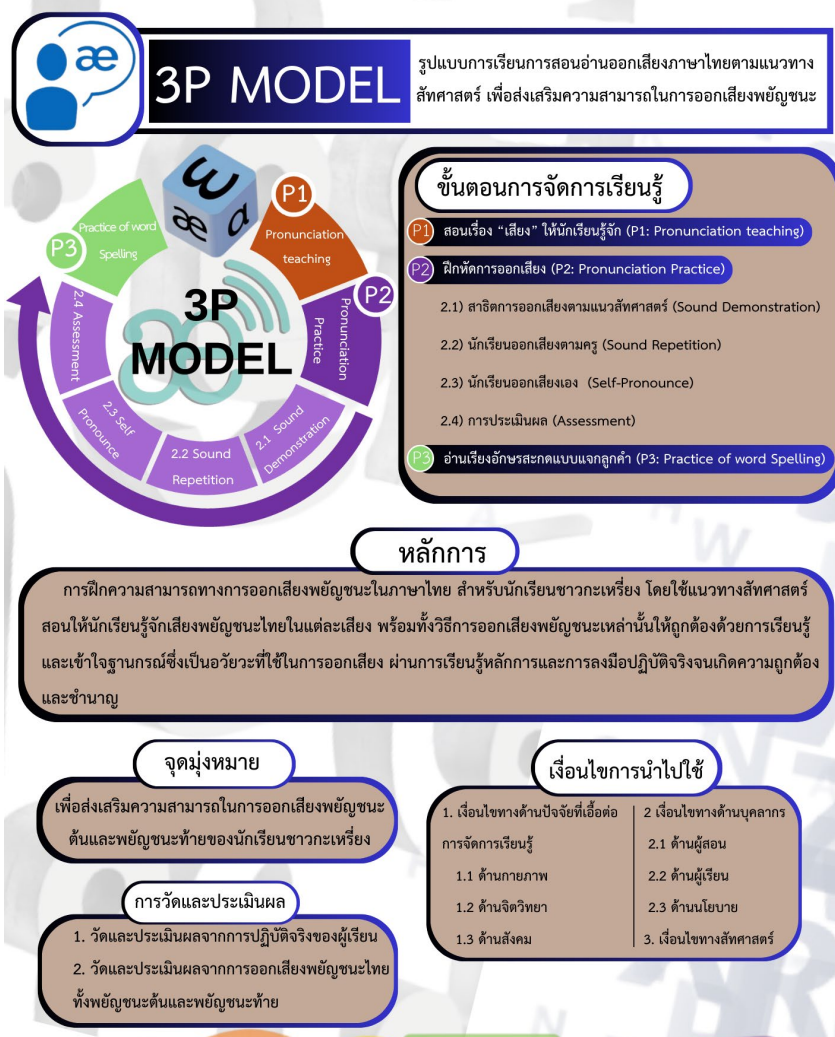
ตารางที่ 1 แสดงข้อเสนอแนะและผลการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอนหลังการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะ	ผลการปรับปรุง
ด้านองค์ประกอบโดยภาพรวมของรูปแบบการเรียนการสอน	ไม่มีการปรับปรุง คงไว้ 5 องค์ประกอบ เท่าเดิม
หลักการ	ปรับคำอธิบายจาก “ภาษาศาสตร์” ใช้เป็น “สัทศาสตร์” เพื่อให้สอดคล้องกับชื่องานวิจัย และปรับคำอธิบายให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
จุดประสงค์	เลือกใช้คำเพียงคำเดียวระหว่าง “จุดประสงค์” หรือ “จุดมุ่งหมาย”
ด้านขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้	1. ตัดขั้นตอนที่ 4) ให้นักเรียนอ่านออกเสียงแบบไม่สะกดคำ (P4: Practice of word reading) ขั้นตอนที่ 5) การให้ความหมายของคำที่อ่าน (P5: Provision of word meaning) และขั้นตอนที่ 6) นำคำใหม่ที่ฝึกงานไปประยุกต์ใช้ (P6: Putting new word into use) เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่พัฒนาผู้เรียนนอกเหนือจากจุดมุ่งหมายที่ปรากฏในรูปแบบการเรียนการสอน และอาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาและประเมินผล 2. ปรับชื่อบางขั้นตอนให้สื่อความหมายในเชิงปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น 3. เพิ่มชื่อภาษาไทยในขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ของตัวรูปแบบการเรียนการสอน 4. แสดงขั้นตอนย่อยของขั้นตอนที่ 2 ให้ปรากฏในตัวรูปแบบการเรียนการสอน (Instructional Model) อย่างชัดเจน

ตารางที่ 1 แสดงข้อเสนอแนะและผลการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอนหลังการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	ผลการปรับปรุง
เงื่อนไขด้านผู้สอน	1. เพิ่มคำสำคัญเกี่ยวกับครูผู้สอนต้องสามารถเป็นต้นแบบ (Modeling) ของผู้เรียนได้ 2. เพิ่มแนวทางให้ครูผู้สอนเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นการคิดสู่การถ่ายโยงการเรียนรู้
เงื่อนไขด้านจิตวิทยา	เพิ่มคำสำคัญเกี่ยวกับการเสริมแรงให้ผู้เรียน

เมื่อปรับปรุงองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนฯ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน จากสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เรียบร้อยแล้วให้ชื่อรูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางศาสตร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยงว่า 3P Model มีรายละเอียดขององค์ประกอบและขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางสหศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง (3P Model) ฉบับสมบูรณ์ หลังการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

4.1 หลักการ

รูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยงมีหลักการ คือ การสอนให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการออกเสียงตามหลักวิชาการ หลังจากนั้นนำความรู้ที่ได้มา ฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะขึ้นในตัวเองผ่านการอ่านออกเสียงจากการอ่านสะกดแจกลูกคำ และการอ่านออกเสียงคำต่าง ๆ ในภาษาไทยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1.1 การจัดการเรียนการสอนเป็นระบบ เป็นลำดับขั้นตอน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และหลักการ ตามแนวทางศาสตร์ที่มาช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของการออกเสียง ได้มากขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการออกเสียงต่าง ๆ ในภาษาไทยอย่างถูกต้อง นำไปสู่การ ฝึกฝนปฏิบัติที่ถูกต้องจนเกิดเป็นทักษะการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง

4.1.2 การออกเสียงพยัญชนะ เป็นการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักฐานกรณ์ซึ่งเป็นอวัยวะ ที่ใช้ในการออกเสียงและขีดเคลาเสียงให้ออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งความต่างของเสียงที่ เปล่งออกมานั้นจะถูกกำหนดแทนความหมายของสิ่งต่าง ๆ สอนให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการออก เสียงได้ถูกต้องตามตัวอักษร ทั้งการออกเสียงพยัญชนะต้น และการออกเสียงพยัญชนะท้าย ตามมาตราตัวสะกดในภาษาไทยได้อย่างถูกต้องตามหลักการอ่านออกเสียง

4.1.3 การส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะ เป็นการพัฒนาการออก เสียงพยัญชนะผ่านการอ่านออกเสียงแบบสะกดแจกลูกคำ และการอ่านออกเสียงคำศัพท์ ต่าง ๆ ในภาษาไทย

4.2 จุดมุ่งหมาย

รูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง มีจุดมุ่งหมาย ดังต่อไปนี้

4.2.1 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย ของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง

4.3 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางสหศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง มีลำดับขั้นตอนอยู่ด้วยกัน 3 ขั้นตอน ได้แก่

1) สอนเรื่อง “เสียง” ให้นักเรียนรู้จัก (P1: Pronunciation teaching) เป็นกระบวนการสอนให้นักเรียนรู้จักเสียงต่าง ๆ แต่ละเสียงในภาษาไทย

หลักการ เป็นการสอนให้ผู้เรียนรู้จัก “ฐานกรณ์” ซึ่งเป็นอวัยวะที่ใช้ในการขัดเกลาเสียงพยัญชนะเสียงต่าง ๆ ในภาษาไทย รวมถึงวิธีการใช้อวัยวะฐานกรณ์ในการออกเสียงนั้น ๆ ในขั้นนี้จะเน้นการบรรยาย เพื่อให้นักเรียนเห็นภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson's Processes for Psychomotor Skill Development) อ้างถึงในทีศนา แชมมณี (2562: 244-245) กล่าวถึง การรับรู้ การเตรียมความพร้อม และแนวคิด การฝึกทักษะปฏิบัติตามองค์ประกอบของทักษะ (Model for Psychomotor Domain Based on Skill Components) อ้างถึงในทีศนา แชมมณี (2562: 246-247) กล่าวถึง สาธิตทักษะหรือการกระทำให้ผู้เรียนได้เห็นในภาพรวม

แนวทาง

1. สอนให้ผู้เรียนรู้จักอวัยวะฐานกรณ์ที่ใช้ในการออกเสียงหน่วยเสียงพยัญชนะนั้น ๆ จาก ภาพประกอบ ซึ่งเป็นภาพแสดงอวัยวะในช่องปากที่ใช้ในการขัดเกลาเสียง
2. สอนวิธีการออกเสียงโดยใช้อวัยวะฐานกรณ์ โดยการบรรยายวิธีการออกเสียงนั้น ๆ จากภาพประกอบ ซึ่งเป็นภาพแสดงอวัยวะในช่องปากที่ใช้ในการขัดเกลาเสียง

2) ฝึกหัดการออกเสียง (P2: Pronunciation Practice) เป็นการฝึกการออกเสียง
พยางค์ต่าง ๆ

หลักการ

เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงหลักจากได้เรียนรู้ทฤษฎี
เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของผู้เรียนจนเกิดเป็น
ทักษะการออกเสียง ตามแนวคิดการฝึกทักษะปฏิบัติตาม
องค์ประกอบของทักษะ (Model for Psychomotor Domain
Based on Skill Components) อ้างถึงในทิตินา แคมมณี
(2562: 246-247) ได้ให้ความสำคัญของการบอกเทคนิควิธี
การว่าควรทำอะไรอย่างไรการฝึกทักษะนั้นจึงจะประสบ
ความสำเร็จ และแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนทักษะ
ปฏิบัติของเดฟ (Dave's Instructional Model for
Psychomotor Domain) อ้างถึงในทิตินา แคมมณี (2562:
245-246), ซิมป์สัน (Simpson's Processes for Psycho-Motor Skill Development) อ้างถึงใน ทิตินา
แคมมณี (2562: 244-245) และทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม
(Benjamin S. Bloom) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor
Domain) ซึ่งให้ความสำคัญกับ การเลียนแบบการปฏิบัติ
ด้วยตัวเอง และการตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องจากครู
ซึ่งถ้านักเรียนทำได้ถูกต้องครูจะให้คำชม แต่ถ้านักเรียน
ออกเสียงไม่ถูกต้องครูจะให้กำลังใจพร้อมเสริมแรงให้นักเรียน
พยายามต่อไป

แนวทาง

ให้ผู้เรียนได้ฝึกออกเสียงพยางค์ด้วยตัวเอง มีวิธีการฝึก
ออกเสียง ดังนี้ โดยเริ่มจากให้นักเรียนสังเกตการวิธีการ
ออกเสียงตามแนวทางสัทศาสตร์ เป็นการเริ่มต้นการฝึก
ออกเสียงโดยการฟังเสียงจริงจากการออกเสียงของครู
(การสาธิต) พร้อมบรรยายวิธีการออกเสียงว่าเสียงที่
เปล่งออกมามีวิธีการวางตำแหน่งอวัยวะในช่องปากอย่างไร
มีวิธีการเปล่งลมออกมาอย่างไร เป็นการสาธิตผ่าน

ภาพประกอบและซีให้เห็นการใช้ว้อยะจริงขณะการออกเสียง หลังจากนั้นให้นักเรียนออกเสียงตามครู หลังจากนั้นนักเรียนได้เห็นตัวอย่างวิธีการออกเสียงจริงจากครูแล้วให้นักเรียนพยายามเลียนแบบวิธีการและเสียงตามครูและให้นักเรียนออกเสียงเอง หลังจากนั้น ให้นักเรียนออกเสียงพยัญชนะ นั้น ๆ เอง โดยไม่ต้องมีครูเป็นแบบหรือเป็นต้นเสียงแล้วทำการประเมินผล หลังจากนั้นนักเรียนได้ฝึกฝนจนออกเสียงถูกต้อง และเกิดความชำนาญแล้วนั้น ครูจะให้นักเรียนออกเสียงเพื่อตรวจสอบว่านักเรียนออกเสียงนั้นได้ถูกต้องหรือไม่ โดยผ่านขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ย่อย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 2.1) สาธิตการออกเสียงตามแนวสัทศาสตร์ (Sound Demonstration) 2.2) นักเรียนออกเสียงตามครู (Sound Repetition) 2.3) นักเรียนออกเสียงเอง (Self-Pronounce) และ 2.4) การประเมินผล (Assessment) การออกเสียงของนักเรียน

3) อ่านเรียงอักษรสะกดแบบแจกลูกคำ (P3: Practice of word Spelling)

หลักการ

เป็นการสอนการออกเสียงผ่านการอ่านแบบสะกดแจกลูกคำ เพื่อเป็นการฝึกทักษะประสบการณ์ความสามารถแบบการฝึกทักษะการออกเสียงแบบย่อย คือเสียงพยัญชนะที่เป็นหน่วยเสียงหนึ่งย่อยหน่วยเสียงหนึ่งในการออกเสียงคำต่าง ๆ ซึ่งเป็นหน่วยเสียงใหญ่ที่ใช้สื่อสารในภาษา ตามแนวคิดการฝึกทักษะปฏิบัติตามองค์ประกอบของทักษะ (Model for Psychomotor Domain Based on Skill Components) อ้างถึงในทิตินา แชมมณี (2562: 246-247) กล่าวถึงการสาธิตในทักษะย่อยและให้ผู้เรียนปฏิบัติตามแบบในทักษะย่อย การให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยด้วยตัวเอง และให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เหล่านั้น

แนวทาง

1. สอนให้ผู้เรียนออกเสียงสะกดคำเริ่มจาก พยัญชนะ สระ ประสมเสียงกลายเป็นคำ เช่น กอ – อา อ่านว่า “กา”
2. ถ้าคำนั้นมี “วรรณยุกต์” ให้เริ่มจากการออกเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ในการประสมเสียงของคำนั้น เช่น กอ – อา – “กา”- กา – ไมโทก้า หรือ กอ – อา – ไมโท อ่านว่า “ก้า”
3. ถ้าคำนั้นมี พยัญชนะต้น สระ และพยัญชนะท้าย ให้เริ่มออกเสียงนั้น ๆ ตามลำดับ เช่น กา – อา – “กา”- กา – นอ อ่านว่า “กาน” หรือ กอ – อา – นอ อ่านว่า “กาน”
4. ถ้าคำนั้นมี พยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ ให้เริ่มออกเสียงแบบสะกดคำตามลำดับ เช่น กอ – อา – “กา” – กา – นอ – “กาน” – กาน – ไมโท อ่านว่า “ก้าน” หรือ กา – อา – นอ – “กาน” – กาน – ไมโท อ่านว่า “ก้าน”

โดยในการอ่านสะกดแจกลูกคำในคำที่มีวรรณยุกต์ และ พยัญชนะท้าย จะให้วิธีได้ขึ้นอยู่กับความสามารถพื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

5. ครูประเมินผลการออกเสียงพยัญชนะจากการอ่านสะกดแจกลูกคำ ถ้าเสียงพยัญชนะไหนไม่ถูกต้องครูสามารถดำเนินการแก้ไขได้ทันที ทั้งในขั้นของการสะกดคำ ซึ่งเป็นขั้นที่สามารถได้ยินเสียงพยัญชนะได้ชัดเจน หรือขั้นที่ประสมออกมาเป็นคำแล้วก็ตาม ถ้านักเรียนออกเสียงไม่ถูกต้องในขั้นไหน ครูผู้สอนก็สามารถดำเนินการแก้ไขในขั้นนั้น

4.4 การวัดและประเมินผล

การวัดและการประเมินผลจะช่วยให้ครูทราบว่าการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางสหศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยงเป็นอย่างไร สามารถส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนได้หรือไม่ โดยการวัดและการประเมินผลจะทำใน 2 ช่วงคือ

1) การประเมินความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะก่อนเรียน (Pre-Test)

2) การประเมินความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะหลังเรียน (Post-Test) ซึ่งในแบบทดสอบแต่ละชุดจะประกอบด้วยการทำสอบวัดความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะจากการอ่านออกเสียงในรูปแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) การทดสอบความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะต้น จากการอ่านสะกดแบบแจกลูกคำ และจากการอ่านเป็นคำ โดยมีเกณฑ์การประเมินความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะต้น ของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง ดังนี้

1.1) ออกเสียงพยัญชนะต้นจากการสะกดแจกลูกคำได้ถูกต้อง หมายถึง การออกเสียงพยัญชนะต้นได้ตรงตามรูปเขียน โดยไม่สลับหรือนำเสียงอื่นมาออกเสียงแทนที่ เช่น ป /p/ ออกเสียงเป็น บ /b/, ล /l/ ออกเสียงเป็น ส /s/ เหตุเพราะด้วยความคล้ายกันของตัวอักษร แต่เสียงที่เปล่งออกต่างกันอย่างสิ้นเชิง จึงทำให้ผู้เรียนมักเกิดความสับสนในการออกเสียงกับตัวอักษรที่ปรากฏ

1.2) ออกเสียงพยัญชนะต้นในคำนั้น ๆ ได้ถูกต้อง หมายถึง การไม่ใช้เสียงอื่นมาแทนที่เสียงพยัญชนะต้นในคำนั้น ๆ เช่น คำว่า “ลม” อ่านว่า /lom/ ไม่ใช่ สม /som/, คำว่า “ปาน” อ่านว่า /pa:n/ ไม่ใช่ บาน /ba:n/ และคำว่า “ราย” อ่านว่า /ra:j/ ไม่ใช่ /la:j/ เป็นต้น

2) การทดสอบความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะท้ายตามมาตราตัวสะกด จากการอ่านสะกดแบบแจกลูกคำ และจากการอ่านออกเสียงเป็นคำ โดยมีเกณฑ์การประเมินความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะท้ายตามมาตรตัวสะกดของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง ดังนี้

2.1) ออกเสียงพยัญชนะท้ายจากการสะกดคำแจกลูกคำได้ถูกต้อง หมายถึง การออกเสียงพยัญชนะท้ายตามตัวสะกด 8 มาตรา โดยไม่ใช่เสียงอื่นมาแทนที่เสียงตัวสะกดในการอ่านสะกดคำแจกลูกในคำนั้น ๆ เช่น คำว่า “กาน” สะกดว่า กอ อา นอ กาน ไม่ใช่ กอ อา มอ กาม หรือ กอ อา มอ กาน เป็นต้น

2.2) ออกเสียงพยัญชนะท้ายในคำนั้น ๆ หมายถึง การไม่เว้นว่างการออกเสียงตัวสะกดในคำที่มีตัวสะกดในมาตราต่าง ๆ เช่น คำว่า “เลี้ยว” ออกเสียงว่า /liaw/ ไม่ใช่ /lia/, คำว่า “ธนาคร” ออกเสียงว่า /tha na kha:n/ ไม่ใช่ /tha na kha:/ และ คำว่า “เลขที่” ออกเสียงว่า /lê:k thî:/ ไม่ใช่ /lê: thî:/ ซึ่งเป็นปัญหาการออกเสียงที่พบมาก เพราะภาษากะเหรี่ยงเป็นภาษาที่ไม่มีตัวสะกดหรือไม่มีพยัญชนะท้าย

2.3) ออกเสียงพยัญชนะท้ายตรงตามมาตราตัวสะกดในคำนั้น ๆ หมายถึง การไม่ใช่เสียงตัวสะกดอื่นมาแทนที่เสียงตัวสะกดในคำนั้น ๆ เช่น คำว่า “กาน” อ่านว่า /ka:n/ ไม่ใช่ /ka:m/ หรือ คำว่า “ขับ” อ่านว่า /khap/ ไม่ใช่ /khat/ เป็นต้น

4.5 เงื่อนไขการนำไปใช้

เงื่อนไขการนำรูปแบบการเรียนการสอนการออกเสียงในภาษาไทยตามแนวทาง สัทศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง มีปัจจัยเงื่อนไขที่ต้องให้ความสำคัญอยู่ 2 ประการ ได้แก่

4.5.1 เงื่อนไขทางด้านปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สนับสนุน การเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ต้องคำนึงถึงบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน ต่อไปนี้

4.5.1.1 เงื่อนไขด้านกายภาพ เป็นสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในห้องเรียนที่จะ ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข เช่น ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสม มีแสงสว่างเพียงพอ กระดานดำมีขนาดเหมาะสม มีการจัดห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ เหมาะสม กับการจัดกิจกรรมการฝึกออกเสียงพยัญชนะสำหรับนักเรียนชาวกะเหรี่ยง

4.5.1.2 เงื่อนไขด้านจิตวิทยา เป็นสภาพความรู้สึทางจิตใจของนักเรียนที่มีความสุขในการเรียน รู้สึกสนุกกับการจัดกิจกรรม ความรู้สึกสบายใจ มีความอบอุ่น เป็นกันเอง พร้อมการเสริมแรงให้ผู้เรียนเป็นระยะ มีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อความรักและ

ความศรัทธาต่อครูผู้สอน มีอิสระในการแสดงออกพินพื้นฐานของกาลเทศะ รู้สึกลดภัยจากการคุกคามทางการเรียน เช่น การลงโทษ ดุด่า เมื่อไม่สามารถทำได้ การสร้างความสุขในการเรียน และการทำให้ผู้เรียนรู้สึกดีใจหรือภาคภูมิใจในความสามารถและความพยายามของตนที่สามารถทำได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเงื่อนไขทางจิตวิทยาที่ครูผู้สอนควรคำนึงถึง

4.5.1.3 เงื่อนไขด้านสังคม เป็นสภาพแวดล้อมที่ปลูกฝังให้นักเรียนช่วยเหลือกันในการเรียน เมื่อเพื่อนใดคนหนึ่งมีข้อผิดพลาด เพื่อนคนอื่น ๆ ต้องให้กำลังใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ล้อเลียนดูถูกกัน แต่จะช่วยกันจนประสบความสำเร็จ

4.5.2 เงื่อนไขทางด้านบุคลากร หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียง ซึ่งประกอบด้วย

4.5.2.1 เงื่อนไขด้านผู้สอน เป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้การดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบของการสอนประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบโดยมีลักษณะดังนี้

- ครูผู้สอนควรมีความรู้พื้นฐานทางสัทศาสตร์ สามารถเป็นต้นแบบ (Modeling) ที่ถูกต้องในการออกเสียงมีประสบการณ์ทางการสอนภาษาไทย และที่สำคัญผู้สอนต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครูอย่างแท้จริง คือต้องสละเวลาในการสอนการฝึกทักษะความสามารถในการออกเสียงแก่ผู้เรียน และมีการติดตามประเมินผลทันทีที่ผลย้อนกลับพร้อมทั้งการปรับปรุงการออกเสียงถ้าผู้เรียนออกเสียงไม่ถูกต้อง ช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับนักเรียนบางส่วนที่ตามเพื่อนไม่ทัน ให้คำแนะนำอย่างจริงจัง ไม่มีความรู้สึกรำคาญผู้เรียน

- ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมในเนื้อหาขั้นตอนวิธีการออกเสียงต่าง ๆ รวมถึงหลักการทางสัทศาสตร์ เกี่ยวกับวิธีการออกเสียงในหน่วยเสียงต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับอวัยวะฐานกรณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนควรทบทวนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

- ครูผู้สอนเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้ผู้เรียนได้เกิดการคิดสู่การถ่ายโยงการเรียนรู้ โดยเฉพาะในขั้นที่ 1) สอนเรื่อง “เสียง” ให้นักเรียนรู้จัก (P1: Pronunciation teaching) ซึ่งเป็นกระบวนการสอนให้นักเรียนรู้จักเสียงต่าง ๆ แต่ละเสียงในภาษาไทย ควรให้นักเรียนเข้าใจที่มาของการเกิดเสียงแต่ละเสียง ไม่เพียงแต่สอนให้นักเรียนจำเท่านั้น แต่ควรให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเข้าใจ

4.5.2.2 เงื่อนไขด้านผู้เรียน ต้องให้ความใส่ใจ สนใจ และร่วมกิจกรรมการส่งเสริมความสามารถทางการออกเสียง รวมถึงผู้เรียนต้องมีความพยายามและมีความอดทนในการเรียนและการฝึกพัฒนาความสามารถของตนเอง เพราะการฝึกทักษะอาจต้องใช้เวลามากน้อยต่างกัน ตามแต่ธรรมชาติทางการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ดังนั้นความพยายามและความอดทนของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น

4.5.2.3 เงื่อนไขด้านนโยบายและการสนับสนุนจากผู้อำนวยการโรงเรียน ในการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะในการสนับสนุนสถานที่ ระยะเวลาในการเรียน รวมถึงช่วงเวลาในการเรียน โดยการสนับสนุนปัจจัยเหล่านี้จากผู้อำนวยการโรงเรียนจึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญสำหรับการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

4.5.3 เงื่อนไขทางศาสตร์ เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับการนำรูปแบบการเรียนการสอนฯ ไปใช้ให้เกิดความสำเร็จ อันเนื่องมาจากอิทธิพลของภาษาแม่ ซึ่งเป็นภาษากะเหรี่ยงที่ผู้เรียนใช้พูดคุยในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องเข้าใจพื้นฐานทางภาษาและการออกเสียงของผู้เรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำไปสู่การพัฒนาความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคลตามความเหมาะสม

ตอนที่ 4.2 ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะ ของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง

รูปแบบการเรียนการสอนฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน โดยแบ่งประเด็น การประเมินออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนฯ (ในภาพรวม) ประกอบด้วย 1.1) การกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการเรียนการสอนฯ มีความเหมาะสม และครอบคลุมความต้องการจำเป็นที่ส่งเสริมให้นักเรียนชาวกะเหรี่ยงมีความสามารถในการออกเสียงภาษาไทย และ 1.2) องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนฯ แต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องสัมพันธ์ กับวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระ และในด้านที่ 2) ด้านองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย 2.1) องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์

2.2) องค์ประกอบเชิงกระบวนการ 2.3) องค์ประกอบเชิงการวัดและการประเมินผล และ 2.4) องค์ประกอบบริบทสนับสนุนอื่น ๆ ผลการประเมินพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางสัทศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะ ของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.56$, $SD = 0.58$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าในด้านที่ 1 ด้านการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนฯ (ในภาพรวม) ได้คะแนนประเมินมากที่สุด ($M = 4.61$, $SD = 0.61$) และรองลงมาก็คือในด้านที่ 2 ด้านองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ได้คะแนนการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55$, $SD = 0.58$) และเมื่อพิจารณาจากข้อย่อยในด้านที่ 2 พบว่า ผลรวมด้านย่อยที่ 2.1 องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ ได้คะแนนการประเมินสูงสุด ($M = 4.67$, $SD = 0.48$) ซึ่งอยู่ในระดับการประเมินมากที่สุด รองลงมาก็คือผลรวมด้านย่อยที่ 2.3 องค์ประกอบเชิงการวัดและการประเมินผล คะแนนการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.61$, $SD = 0.70$) ลำดับถัดมาคือผลรวมด้านย่อยที่ 2.2 องค์ประกอบเชิงกระบวนการ คะแนนการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.52$, $SD = 0.51$) และลำดับสุดท้ายคือ ผลรวมด้านย่อยที่ 2.4 องค์ประกอบบริบทสนับสนุนอื่น ๆ ได้คะแนนการประเมินอยู่ในระดับมาก ($M = 4.31$, $SD = 0.67$) ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนฯ ที่พัฒนาขึ้น

รายการตรวจสอบ	ค่าเฉลี่ย (M)	S.D.	ระดับ
1. ด้านการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนฯ (ในภาพรวม)			
1.1 การกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการเรียนการสอนฯ มีความเหมาะสม และครอบคลุมความต้องการจำเป็นที่ส่งเสริมให้นักเรียนชาวกะเหรี่ยงมีความสามารถในการออกเสียงภาษาไทย	4.67	0.71	มากที่สุด
1.2 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนฯ แต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องสัมพันธ์ กับวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระ	4.56	0.53	มากที่สุด
ผลรวมด้านที่ 1	4.61	0.61	มากที่สุด
2. ด้านองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน			
2.1 องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์			
2.1.1 หลักการของรูปแบบมีความเหมาะสม สอดคล้อง และเชื่อมโยงกับแนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอนฯ	4.56	0.53	มากที่สุด
2.1.2 หลักการและเหตุผลมีความชัดเจนเพียงพอที่สามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แสดงให้เห็นถึงจุดเน้นในกระบวนการเรียนการสอน	4.67	0.50	มากที่สุด
2.1.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน สามารถแสดงถึงสื่อที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน	4.67	0.50	มากที่สุด
2.1.4 หลักการและวัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกัน	4.78	0.44	มากที่สุด
ผลรวมด้านย่อยที่ 2.1	4.67	0.48	มากที่สุด

รายการตรวจสอบ	ค่าเฉลี่ย (M)	S.D.	ระดับ
2.2 องค์ประกอบเชิงกระบวนการ			
2.2.1 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีขั้นตอนครบถ้วน เหมาะสม และสอดคล้องต่อเนื่องกัน	4.44	0.53	มาก
2.2.2 ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมสามารถทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์	4.67	0.50	มากที่สุด
2.2.3 ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์	4.44	0.53	มาก
ผลรวมด้านย่อยที่ 2.2	4.52	0.51	มากที่สุด
2.3 องค์ประกอบเชิงการวัดและการประเมินผล			
2.3.1 การวัดและการประเมินผลมีความสอดคล้องสัมพันธ์เหมาะสมต่อเนื่องกันระหว่างวัตถุประสงค์และขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.67	0.71	มากที่สุด
2.3.2 การวัดและการประเมินผลสามารถวัดและประเมินผลได้จริง	4.56	0.73	มากที่สุด
ผลรวมด้านย่อยที่ 2.3	4.61	0.70	มากที่สุด
2.4 องค์ประกอบบริบทสนับสนุนอื่น ๆ			
2.4.1 บริบทและสิ่งสนับสนุนอื่น ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ การวัดและการประเมินผล	4.11	0.78	มาก
2.4.2 บริบทสนับสนุนอื่น ๆ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอน	4.44	0.53	มาก
ผลรวมด้านย่อยที่ 2.4	4.31	0.67	มาก
ผลรวมด้านที่ 2	4.55	0.58	มากที่สุด
ผลรวมทั้งฉบับ	4.56	0.58	มากที่สุด

5. อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลเรื่องการพัฒนาารูปแบบกา รเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางสัทศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง ผู้วิจัยได้แบ่งรายละเอียดการอภิปรายผลไว้ 2 ประเด็น ดังรายละเอียดต่อไป

5.1 การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนฯ ประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล และ 5) เงื่อนไขการนำไปใช้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการช่วยสนับสนุนให้กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อยู่ในรูปแบบของการเรียนการสอน (Instructional Model) ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีระบบ มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันขององค์ประกอบสำคัญ ทางหลักการแนวคิดและทฤษฎี การเรียนการสอนที่ช่วยหนุนเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทางการเรียนรู้ด้วยความเป็นระบบของการเรียนการสอนองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่ทีตนา แชมมณี (2562: 221-222); ชนาธิป พรกุล (2543: 101-102); อาร์เรนต์ Arends (2011); และจอยซ์และวีล (Joyce & Weil, 1996) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน แนวทางการวัดและการประเมินผล และเงื่อนไขการนำไปใช้หรือปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของการใช้รูปแบบ โดยในการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางสัทศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง หรือที่เรียนกว่า 3P Model มีความน่าสนใจในประเด็นของหลักการของรูปแบบ ที่เน้นการสอนให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการออกเสียงตามหลักวิชาการ หลังจากนั้นนำความรู้ที่ได้มาฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะขึ้นในตัวเองผ่านการอ่านออกเสียงจากการอ่านสะกดแจกลูกคำและการอ่านออกเสียงคำต่าง ๆ ในภาษาไทยได้อย่างเป็นระบบผ่านกระบวนการให้ผู้เรียนเข้าใจถึงธรรมชาติของการออกเสียง (ฐาน-กรณ์) แล้วให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Learning by doing เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจนเกิดเป็นความสามารถในการออกเสียงภาษาไทยได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับที่ทีตนา แชมมณี (2562: 223-224) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย (psycho-motor domain) เป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนา

ความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งเป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนในการเรียนรู้หรือการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (student-centered model) โดยอาเรนด (Arends, 2001: 25) อ้างถึงใน สมจิต จันทรฉาย (2557: 235) ได้กล่าวว่าการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกทางการเรียนรู้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะความสามารถต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับการฝึกความสามารถทางด้านภาษา โดยเฉพาะการออกเสียงจำเป็นต้องใช้การลงมือทำด้วยตนเอง และการฝึกฝนที่ถูกวิธี ดังที่ Olenka Bilash. (2020). ได้กล่าวว่าในการอ่านออกเสียงนั้น การฝึกให้ผู้เรียนอ่านออกเสียงได้อย่าง ถูกต้อง และคล่องแคล่ว ควรฝึกฝนไปตามลำดับ โดยใช้เทคนิควิธีการที่ถูกต้องมาหนุนเสริม จะสามารถทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้เร็วยิ่งขึ้น ซึ่งการใช้กระบวนการทางภาษาศาสตร์ ในมิติของสัทวิทยาที่เน้นให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงธรรมชาติของการออกเสียง การใช้ข้อวัยต่าง ๆ (ฐาน-กรณ์) ที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างอวัยวะ และเสียง ผ่านกระบวนการขัดเกลาเสียงที่ถูกวิธีนำมาซึ่งการออกเสียงที่ถูกต้อง ดังนั้นการให้ความสำคัญกับกลวิธีการออกเสียงจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน รุ่งฤดี แผลงศร (2560: 130-139) ซึ่งรายละเอียดสำคัญเหล่านี้ที่จะช่วยหนุนเสริมให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงในภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง เป็นหลักการสำคัญ และสอดแทรกอยู่ในทุกองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

และส่วนของการจัดการเรียนรู้มี 3 ขั้นตอน คือ 1) สอนเรื่อง “เสียง” ให้นักเรียนรู้จัก (Pronunciation teaching) 2) ฝึกหัดการออกเสียง (Pronunciation Practice) 3) อ่านเรียงอักษรสะกดแบบแจกลูกคำ (Practice of word Spelling) โดยผู้วิจัยให้ชื่อว่า 3P Model ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 ขั้นตอน ที่มีชื่อภาษาอังกฤษในทุกขั้นขึ้นต้นด้วยตัวอักษร P โดยในการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 ขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนที่ฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกการออกเสียงจากขั้นตอนที่ 1 ไปยังขั้นตอนที่ 2 เพื่อเป็นพื้นฐานของการฝึกในขั้นตอนที่ 3 ซึ่งเป็นลักษณะของการอ่านออกเสียงแบบ ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักการออกเสียงที่เป็นระบบก่อนการฝึกอ่านแบบแจกลูกคำที่ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการออกเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ทวีศักดิ์ อุณจิตติกุล, 2558: 20; กาญจนา บุญรัมย์, 2537: 39; สนิท สัตโยภาส, 2526: 78; บัณฑิต พฤษวัฒน์, 2520: 35) ไม่ว่าจะเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยว พยัญชนะต้นควบ หรือพยัญชนะท้ายหรือที่เรียกว่าตัวสะกดได้เป็นอย่างดี จึงเป็น

ขั้นตอนที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ออกเสียงในภาษาไทยได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น สอดคล้องกับที่ สุวัฒน์ เลี่ยมประวัตติ (2559) ได้กล่าวถึงแนวความคิดการจัดกระบวนการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง (Second Language) ว่ามีความแตกต่างกับผู้เรียนที่เรียนรู้ภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ (Foreign Language) ซึ่งการเรียนภาษาที่สองนั้น เป็นการเรียนภาษาอื่นซึ่งไม่ใช่ภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่ของตัวผู้เรียนเอง ซึ่งการสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักความหมายผ่านเสียงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น และ รุ่งฤดี แพลงสร (2560) ยังกล่าวอีกว่าการสอนภาษาในฐานะภาษาที่สองให้สำเร็จควรให้ความสำคัญกับการให้ประสบการณ์จริงทางการใช้ภาษาตามสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นประสบการณ์ทางภาษาที่เรียนรู้ผ่านช่วงวัยนั้น ๆ

5.2 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจอยู่ที่ด้านการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน (ในภาพรวม) ได้คะแนนประเมินมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ ในการประเมิน ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีการกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการเรียนการสอน มีความเหมาะสม และครอบคลุมความต้องการจำเป็นที่ส่งเสริมให้นักเรียนชาวกะเหรี่ยงมีความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะในภาษาไทยได้ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน แต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องสัมพันธ์ กับวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระ โดยจะเห็นได้ว่าการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน นี้ ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับความสอดคล้องเชื่อมโยงกับองค์ประกอบต่าง ๆ ตามหลักทฤษฎีของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งทำให้ความสอดคล้องขององค์ประกอบที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนของระดับคุณภาพมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นเป็นอย่างดี สอดคล้องกับที่ กัสตาฟสันและแบรนซ์ (Gustafson & Branch, 2002) อ้างอิงใน วัชรพล วิบูลยศรีน (2561: 113) ได้กล่าวว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่ดีนั้นต้องเป็นเครื่องมือทางโมทัศน์ในสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีการกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ สอดคล้องและเชื่อมโยงกันของทุกองค์ประกอบอย่างเป็นระดับ จะทำให้รูปแบบการเรียนการสอนนั้น ๆ มีคุณภาพ และคะแนนการประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนอันดับรองลงมาคือด้านองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ได้คะแนนการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่าองค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ ได้คะแนนการประเมินสูงสุด

รองลงมาคือองค์ประกอบเชิงการวัดและการประเมินผล และองค์ประกอบเชิงกระบวนการ ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมี มีการจัดวางระบบ ที่มีคุณภาพสอดคล้องและเชื่อมโยงกันทุกองค์ประกอบ ทั้งหลักการ จุดประสงค์ การจัดการ เรียนรู้ การวัดและการประเมินผล รวมถึงเงื่อนไขการนำไปใช้ มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีที่ส่งเสริมความสามารถของการออกเสียงภาษาไทยได้เป็นอย่างดี อย่างที่ศินา แหมมณี (2562) ได้กล่าวไว้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพนั้นเป็นสภาพ หรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการ เรียนการสอนโดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้าไปช่วยทำให้สภาพการเรียน การสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือและมีคุณภาพ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

6.1.1 รูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทาง สัทศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง มีหลักการในการส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยการเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการ ออกเสียงด้วยความเข้าใจหลักการออกเสียงอย่างถูกต้อง ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องให้ ความสำคัญกับการฝึกปฏิบัติของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ลงมือทำด้วยตนเอง โดยครูผู้สอน มีหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกทางการเรียนรู้ มีหน้าที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และ การฝึกปฏิบัติของผู้เรียน

6.1.2 การใช้รูปแบบการเรียนการสอนอาจใช้เวลาในการฝึกการออกเสียง ในแต่ละขั้นที่ค่อนข้างมีรายละเอียดให้ครูผู้สอนต้องให้ความสำคัญและใส่ใจผู้เรียน แต่ละคน ดังนั้นการใช้รูปแบบการเรียนการสอน 3P Model จึงต้องการอาศัยความใส่ใจ ของครูผู้สอนในการช่วยส่งเสริมความสามารถที่คาดหวังแก่ผู้เรียน

6.1.3 รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เมื่อผู้สอนนำไปใช้จริง สามารถ ปรับเปลี่ยนประยุกต์ให้เข้ากับบริบทของโรงเรียน ธรรมชาติทางการเรียนรู้ของผู้เรียน สภาพแวดล้อม และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การใช้รูปแบบการเรียนการสอนฯ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวทางศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงพยัญชนะของนักเรียนชาวกะเหรี่ยง ซึ่งในการวิจัยครั้งต่อไป นักวิชาการหรือนักวิจัยที่สนใจในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองอาจวิจัยศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาให้กับนักเรียนในกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่มีความจำเป็นในการเรียนภาษาไทย

6.2.2 การพัฒนาความสามารถทางภาษาไทยให้กับนักเรียนชาวกะเหรี่ยงซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในประเทศไทย ผู้วิจัยอาจศึกษาพัฒนาวิจัยนวัตกรรมทางการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติม เช่น การออกแบบสื่อประกอบการเรียนการสอน การออกแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction: CAI) การออกแบบหลักสูตรเฉพาะที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการทางการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนชาวกะเหรี่ยง เพื่อให้ครูผู้สอนนักเรียนชาวกะเหรี่ยงได้มีตัวเลือกในการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองได้หลากหลายในการเลือกนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของตนเองให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน

7. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. เข้าถึงเมื่อ 3 กันยายน 2565, เข้าถึงได้จาก https://bet.obec.go.th/index/wpcontent/uploads/dlm_uploads/2016/10/Ministry-of-education-Announcement-11_10_2016.pdf
- กาญจนา บุญรมย์. (2537). *การสอนภาษาไทยระดับอุดมศึกษา*. อุบลราชธานี : ฝ่ายเอกสารตำรา สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

- ชนาธิป พรกุล. (2543). แดทส์ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลารินทร์ สุรินจักร. (2554). การสอนภาษาแบบโฟนิิกส์ประกอบการสอนภาษาไทย
แบบองค์รวม เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โชคศิริภคย์ ชนเศรษฐวัฒนา, จารุวรรณ เบญจาทิกุล, สมเกียรติ รักษมณี และพรสวรรค์
สุวรรณธาดา. (2561). นวัตกรรมแก้ปัญหาการออกเสียงภาษาไทยตามแนว
ภาษาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษากลุ่มชาติพันธุ์อำเภอในจังหวัดเชียงราย.
วารสารร่มสสาร, 16(1), 273-230.
- ไฉน สาและ. (2560). ผลของการสอนแบบเอ็กซ์พลีซิทีที่มีต่อทักษะการอ่านภาษาไทยของ
นักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์.
- ทวีศักดิ์ อุณจิตติกุล. (2558). คู่มือการเรียนการสอนภาษาไทย โดยวิธีแจกลูกและสะกดคำ.
กรุงเทพฯ : วศิระ.
- ทิตินา แฉมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และคณะ. (2558). “วิจัยและพัฒนาแบบฝึกอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแก้ไข
ปัญหาการอ่านออกเสียงและการพูดภาษาไทยไม่ชัด.” รายงานการวิจัย สถาบัน
ภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงนุช เอี้ยวเจริญ. (2552). “การเพิ่มประสิทธิภาพการอ่านออกเสียงของนักศึกษาใน
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการอ่าน
ออกเสียง.” สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตยะลา.
- บันลือ พลภูวนัน. (2520). การสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถม. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- ประสงค์ ราชณสุข. (2532). การศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ไขการพูดภาษาไทยของเด็ก
ชาวเขา. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ปาริฉัตร พลสมบัตติ. (2555). *การพัฒนาแบบฝึกอ่านออกเสียงภาษาไทยตามหลักทฤษฎีการออกเสียงภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกเสียงภาษาไทยและเจตคติต่อการออกเสียงภาษาไทย สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ภาษาเขมรถิ่นไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต), สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งฤดี แผลงศร. (2560). *ศาสตร์การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งลาวัลย์ กุมภาว. (2550). *การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ทางภาษาศาสตร์เพื่อฝึกออกเสียงคำที่มีตัวสะกดสำหรับนักเรียน ปกาศะณู โรงเรียนบ้านขุนแม่ยาย อำเภอมะแม่ม จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท), สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วัชรพล วิบูลยศริน. (2561). *วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระวัชร สำราญจิต. (2516). *ระบบหน่วยเสียงภาษากะเหรี่ยงในตำบลสวนผึ้ง*. เอกสารการนิเทศการศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์. กรุงเทพฯ : กรมฝึกหัดครู.
- สนธิ สัตโยภาส. (2526). *การสอนภาษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). เชียงใหม่: โรงพิมพ์ทิพย์อักษร.
- สมจิต จันทรฉาย (2557: 235). *การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน*. นครปฐม : เพชรเกษม พรินติ้ง.
- สมจิตต์ ชัยพูน. (2551). *การสอนซ่อมเสริมโดยใช้กิจกรรมเชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาการอ่านออกเสียงภาษาไทยของนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต), สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมทรง บุรุษพัฒน์และคณะ. (2554). “แผนที่กลุ่มชาติพันธุ์และภาษาในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย.” *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 30(2), 83-114.
- สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. *พระราชดำรัสวันอังคารที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๓* (จากหนังสือประมวลพระราชดำรัสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร พุทธศักราช ๒๕๒๔-๒๕๕๓) เข้าถึงเมื่อ 2 กันยายน 2563, เข้าถึงได้จาก http://www.psproject.org/projects/child/child_web/cultural.html

- สายวาริน ทาหาร. (2553). *การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดท้ายคำ โดยใช้เกมของนักเรียนชาวเขาเผ่าปกากะญอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสมเด็จพระพุทธชินวงศ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ, วิมลศิริ กลิ่นบุบผา, โกวิท หล้าชุ่ม และนรินทร์ จันทรผดุง. (2559). “*บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อพัฒนาการใช้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นเชื้อสายกะเหรี่ยงและมอญ*.” รายงานการวิจัย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2558). “*ปัญหาการออกเสียงคำในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น เชื้อสายกะเหรี่ยงและมอญ จังหวัดกาญจนบุรี*.” *วารสารวรรณวิทัศน์*, 15(ฉบับพิเศษ), 319-344.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. (2547). *แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อุไรรัตน์ ทะลา. (2556). *การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำมาตราตัวสะกดโดยใช้กระบวนการทางภาษาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สอง โรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงรายเขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- Arends, B. (2011). *Practical Instructional Design: Applying the Basics to Yours*. accessed 28 March 2021. available from <http://tcc.kcc.hawaii.edu/previous/TCC%201999/papers/arend.html>
- Bloom Benjamin S., et al. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives*. New York : David Mckay Company.
- Joyce, B, & Weil, M. (1996). *Model of teaching*. 5th ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Lu Sheng. (2010). A Development of Thai Language Pronouncing Instructional model using Phonetic Alphabet and Personal Instruction for Chinese students. (Doctoral Thesis), Educational Technology Burapha University.
- Olenka Bilash. (2020). *4 Skills Teaching: Teaching Reading Skill*. Accessed August 21, 2020. Available from <https://oksickalate.wixsite.com/peerapat028/lesson-plans>

Work Adaptation of Supporting Staff During the
COVID-19 Pandemic: A Case Study of the Faculty of
Social Sciences, Naresuan University, Thailand
การปรับตัวในการทำงานของเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน
ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19:
กรณีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
ประเทศไทย

Nopparat Rattanaprathum¹

Jehoiade Ragas Rabaya²

Thatsani Sawaspanich³

Suchada Chuamoang⁴

Abstract

This article aims to 1) study the work adaptation of supporting staff during the COVID-19 pandemic and 2) analyze problems and offer suggestions for supporting staff during the COVID-19 pandemic. The case study approach applied in this qualitative research engaged eighteen key informants selected through purposive sampling, consisting of supporting staff from the seven divisions of the Faculty of Social Sciences. This study used an interview guideline with participant observation techniques for data collection and the

¹ Lecturer, Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Social Sciences, Naresuan University
Email: nopparatr@nu.ac.th

² Lecturer, Center of ASEAN Community Studies, Faculty of Social Sciences, Naresuan University
Email: jehoiader@nu.ac.th

³ Supporting Staff, Division of Administration, Faculty of Social Sciences, Naresuan University
Email: thatsani@nu.ac.th

⁴ Supporting Staff, Division of Administration, Faculty of Social Sciences, Naresuan University
Email: suchadac@nu.ac.th

content analysis method for the data analysis. The findings revealed five (5) work adaptation dimensions of supporting staff during the COVID-19 pandemic. These are: 1) contact and communication, 2) document management, 3) organizing meetings, 4) obeying COVID-19 prevention measures, and 5) following the COVID-19 news and information. The supporting staff has adapted methods, created tools, and provided new equipment to operate their work during the pandemic. Problems of work adaptation vary accordingly in different functions of each division, such as lack of technological skills of supporting staff, limitation of phone calls' explanation in complicated tasks, not using all functions of the NU e-doc system, lagging internet speed, and weak computer performance, and confusion or unclear COVID-19 prevention measures of the faculty. The findings from this study may offer valuable insights to executive leaders, informing them of their plans and measures for addressing future disasters or crises, including the support and well-being of staff.

Keywords: COVID-19 Prevention Measures, Pandemic, Supporting Staff, Work Adaptation

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการปรับตัวในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 และ 2) วิเคราะห์ปัญหาและเสนอข้อเสนอนี้สำหรับบุคลากรสายสนับสนุนในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษาถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงให้ครอบคลุมกับทุกแผนกในคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ รวม 18 คน การศึกษาครั้งนี้ใช้แนวทางการสัมภาษณ์และการใช้เทคนิคการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์

ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า การปรับตัวในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การติดต่อและสื่อสาร 2) การจัดการเอกสาร 3) การจัดการประชุม 4) การปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 และ 5) การติดตามข่าวสารและข้อมูลโควิด-19 นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่สายสนับสนุนยังได้ปรับเปลี่ยนวิธีการ สร้างเครื่องมือ และจัดหาอุปกรณ์ใหม่เพื่อใช้ดำเนินงานในช่วงการแพร่ระบาด สำหรับการวิเคราะห์ปัญหาการปรับตัวในการทำงานพบว่า ปัญหามีความแตกต่างกันไปตามบทบาทหน้าที่แต่ละฝ่าย เช่น การขาดทักษะทางเทคโนโลยีของพนักงานสายสนับสนุน ข้อจำกัดในการอธิบายงานที่มีความซับซ้อนผ่านทางโทรศัพท์ การใช้ฟังก์ชันต่างๆ ของระบบ NU e-doc ไม่ครบถ้วน สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ล่าช้า และเครื่องคอมพิวเตอร์ขาดประสิทธิภาพ และความไม่ชัดเจนของมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ข้อค้นพบในครั้งนี้ได้ให้ข้อมูลที่มีคุณค่าแก่ผู้บริหาร ซึ่งสามารถนำไปใช้วางแผนและกำหนดมาตรการรับมือกับภัยพิบัติหรือวิกฤตการณ์ในอนาคต รวมถึงการดูแลและสนับสนุนความเป็นอยู่ของบุคลากร

คำสำคัญ: มาตรการป้องกันโควิด-19, การแพร่ระบาด, เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน, การปรับตัวในการทำงาน

1. Introduction

In Thailand, the COVID-19 pandemic negatively affected people's health and socioeconomics. The outbreak began in January 2020 and was reported by the Department of Disease Control, Ministry of Public Health, announcing a new strain of virus transmitted from person to person, causing respiratory illnesses like flu. Complications in some patients with severe symptoms lead to serious illnesses such as pneumonia, kidney failure, and even death (Department of Disease Control, 2022). On November 6, 2022, the Department of Disease Control reported that the number of people infected with COVID-19 accumulated at 2,458,697 hospital admissions and

11,297 deaths. In addition, the health crisis also hurt Thailand's economy, with the GDP decreasing to -5% in 2020. The pandemic affected the employment of more than 8 million workers (Office of the National Economic and Social Development Council, 2020), especially and most severely affected were the workers in the tourism and service sectors with city lockdowns and stern measures limiting business service hours (Nasueb, 2021).

The government issued laws, regulations, and measures to prevent the spread of COVID-19. On March 12, 2020, the Thai government established the Centre for the Administration of the Situation due to the outbreak of the Communicable Disease Coronavirus 2019 (CCSA). On March 25, 2020, the government announced the nationwide Declaration of an Emergency Situation, effective the next day, March 26, 2020, which prohibits people from 1) leaving the house at night and 2) assembly, 3) disseminating fake and distorting news, 4) going outside to public places, and 5) the transfer of people from the disease affected area to a safe area.

As COVID-19 prevention measures inevitably affect organizations and institutions in all sectors, they must change or adapt their working style, including the ways of the old to a new way of life (New Normal) (Office of the Prime Minister, 2020) In educational institutions, the Ministry of Higher Education, Science, Research, and Innovation issued announcements and measures to prevent the spread of COVID-19 (Version 3) on March 17, 2020. This issue requests that higher education institutions consider and follow its efforts to 1) change or adjust educational management online, 2) cancel all types of internship or cooperative activities, and 3) adjust the format of the examination and evaluation to an online format.

On April 7, 2020, Naresuan University announced enhanced surveillance measures for COVID-19, requesting cooperation from staff and students to directly monitor and acknowledge COVID-19 information from the University's

COVID-19 Center. On April 30, 2022, the university assigned all faculties to organize the learning process online. It allowed all officers to work from home (WFH) if it did not negatively affect their work activity and output (Naresuan University, 2020a; Naresuan University, 2020b). The Faculty of Social Sciences (FSS) issued measures to prevent COVID-19 following the statement from Naresuan University. The FSS dean mandated the temporary closure of the office, directing the supporting staff and teachers to work from home (WFH), teaching, meeting, and working online while allowing staff to sign in for work through an online platform. Additionally, staff traveling back to Phitsanulok provinces must follow the Department of Disease Control measures. The COVID-19 pandemic prevention measures called D-M-H-T-T, the acronym for; 1) Social Distancing (D) - maintaining a distance between people of 1-2 meters apart and avoiding being in crowded places, 2) Mask Wearing (M) - wearing a mask or hygienic mask all the time, 3) Hand Washing (H) - washing hands often with soap and water or alcohol gel, 4) Testing (T) - temperature measurement and test for COVID-19 through the Antigen Test Kit (ATK) whenever symptoms related to COVID-19 happen, and 5) Thai Cha Na (T) - recording a compulsory registration through the Thai Cha Na online program when entering and exiting public (Department of Health, 2020; Faculty of Social Sciences Naresuan University, 2020).

As mentioned above, the measures to prevent the spread of COVID-19 at the Faculty of Social Sciences have certainly affected the work practice of supporting staff. Hence, a study on the work adaptation of support staff during the COVID-19 pandemic is paramount, especially as the results of this study will contribute and add value to the applied knowledge of executives for administration and work plans, especially in emergencies and crises.

2. Research Objectives

1. To study the work adaptation of supporting staff during the COVID-19 pandemic, the Faculty of Social Sciences at Naresuan University, Thailand
2. To analyze the problems faced by supporting staff and provide suggestions for improving their work adaptation during pandemics, the Faculty of Social Sciences at Naresuan University, Thailand.

3. Literature Review

The term “adaptation” has several related meanings. According to the Cambridge Dictionary (2024), adaptation is “the process of changing to suit different conditions.” The key facets of adaptation include biological adaptation, psychological/social adaptation, technological/design adaptation, and adaptation in the arts.

Social adaptation refers to how an individual or group modifies their behavior, thoughts, and emotions to conform to a particular social setting or community’s norms, values, and expectations. Factors such as religiosity and self-esteem can promote higher levels of social adaptation, particularly in vulnerable or challenging contexts (Neely-Prado et al., 2021). The degree of social adaptability also determines an individual’s active engagement and acceptance within a social system (Terziev, 2019).

Previous research highlights that social adaptation involves individuals adjusting psychologically, behaviorally, and socially to integrate into their surrounding community and culture. It encompasses moral, political, legal, socio-psychological, economic, and professional dimensions. In the context of the COVID-19 pandemic, organizations have adapted in the following key ways:

1. Enabling remote work capabilities and digital collaboration tools to allow employees to work from home, including investing in necessary technological infrastructure and training (Buzás & Faragó, 2023; Singh, 2023).
2. Adopting new digital technologies such as online learning platforms, virtual events, and automation tools, as the pandemic forced many organizations to quickly integrate these into their operations (Singh, 2023).
3. Redesigning physical workspaces to enable social distancing, such as creating smaller work bubbles and shifting to more distributed models (Vowels, 2022).
4. Providing strong social support and understanding for employees facing disruption to their work and personal lives, to maintain morale, productivity, and a sense of community (Buzás & Faragó, 2023).
5. Promoting a culture of continuous learning and enthusiasm for change by encouraging blame-free sharing of lessons, improving access to learning resources, and incentivizing mentoring (Razmerita et al., 2021).

These findings highlight that successful organizational adaptation during the pandemic required a combination of flexible processes, adaptive planning, a learning-oriented culture, and operational changes to meet evolving challenges. The ability to quickly pivot, reprioritize, and evolve has been crucial for organizations to survive and thrive amidst the disruption. Researchers will apply this knowledge as a framework to study the work adaptation of supporting staff during the COVID-19 pandemic in the Faculty of Social Sciences at Naresuan University, Thailand.

4. Research Methodology

This qualitative research study employed a case study approach to gain an in-depth understanding of the essence of people's experiences by interpreting and creating meaning from their shared and individual accounts

(Creswell, 2013). The characteristics of the case study methodology are well-suited for examining specific areas, events, or situations on campus that warrant close investigation by a researcher (Hancock & Algozzine, 2011). As explained, the case study approach aligns well with the study of work adaptation among supporting staff during the COVID-19 pandemic. The details of the methodological design are as follows:

4.1 Key Informants: The data collection utilized the purposeful sampling method to select key informants (KI), which cover gender, position, function, work experience, and infection with COVID-19. Respondents for this research were eighteen individuals from seven groups: 1) three from the administration division, 2) three from the finance and procurement division, 3) three from the policy and planning division, 4) two from the educational service division, 5) two from the student and alumni relations division, 6) two from the research and academic service division, and 7) three from the department office.

4.2 Research Tool: This research employed the interview guidelines with four open-ended questions, which allowed the KIs to answer voluntarily: 1) How was your work during the COVID-19 pandemic, and was it different from before the COVID-19 outbreak? Why or how? 2) What did you change or adapt regarding the method, technique, tools, and equipment used for work during the COVID-19 pandemic, or none? How? 3) Did you encounter difficulties or problems at work during the COVID-19 pandemic? How? 4) Do you have any suggestions for improving your work or office if a similar emergency situation occurs?

4.3 Data Collection: The data collection utilized in this study is the semi-structured interviews with non-participants, including participant observation, to ensure a spontaneous understanding of the complex behaviors of members of society (Fontana & Frey, 2005). The interviews took

approximately 45 to 60 minutes per KI from January to February 2023. The semi-structured interviews began upon meeting the KI as scheduled. Rapport building began with greetings and informing the KI about the research objectives. The researcher applied the WH questions: what, where, when, why, and how to obtain holistic and in-depth information. During the interview, the researcher also observed and noted the KI's activities related to the questions for consistency, for example, work-from-home (WFH) practices, chatting and sending data via mobile devices or computers, using digital signatures, participating in online meetings, and wearing masks, among other adaptations.

4.4 Data Analysis: This research utilized the content analysis method. Each day, after interviewing the key informants, the researcher validated the interview data concurrently with observation. After transcribing the audio recordings, three steps of data analysis commenced: the researcher first reads the text and highlights key texts; secondly, reads the highlighted text again thoughtfully, selects and puts them in the 3-way tables; thirdly, analytically reads key texts in the table to conceptualize conclusions by comparing the method, tools, equipment adapting or changes of work practice before and during the COVID-19 pandemic.

5. Research Results

The results of this research consisted of 3 parts: 1) structure, roles, and function; 2) work adaptation of supporting staff; and 3) problems, limitations, and suggestions. Below are details of the findings.

5.1 Structure, Role, and Function

Naresuan University re-established the Faculty of Social Sciences (FSS) in October 2003, separating it from the Faculty of Humanities. The FSS has been developing potential graduates and strengthening academic research to reach its goal of being an excellent center of social studies. The faculty incorporates four (4) academic departments, two (2) ASEAN Excellence community centers, and the office of the secretariat (Figure 1).

The Faculty of Social Sciences operates three major bachelor's degrees: 1) Bachelor of Political Science program in Political Science, 2) Bachelor of Science program in Psychology, and 3) Bachelor of Arts program in History and Social Development. It also offers two master's degrees: 1) Master of Arts program in Social Development and Southeast Asian Studies and 2) Master of Political Science program in Political Science. Moreover, The FSS has a Doctoral degree program in Social Development and Southeast Asian Studies (Figure 1).

Under the Head of the Supporting Office, six (6) divisions work collaboratively to support and service all academic departments and centers, facilitating effective learning processes and activities. In addition, every division supports educational services for teachers, such as teaching materials, document management, and communication between organizations, including student library services (Figure 1). All divisions also support professors' research activities, such as managing budgets for research projects, ethics, and other requests (Faculty of Social Sciences, 2022).

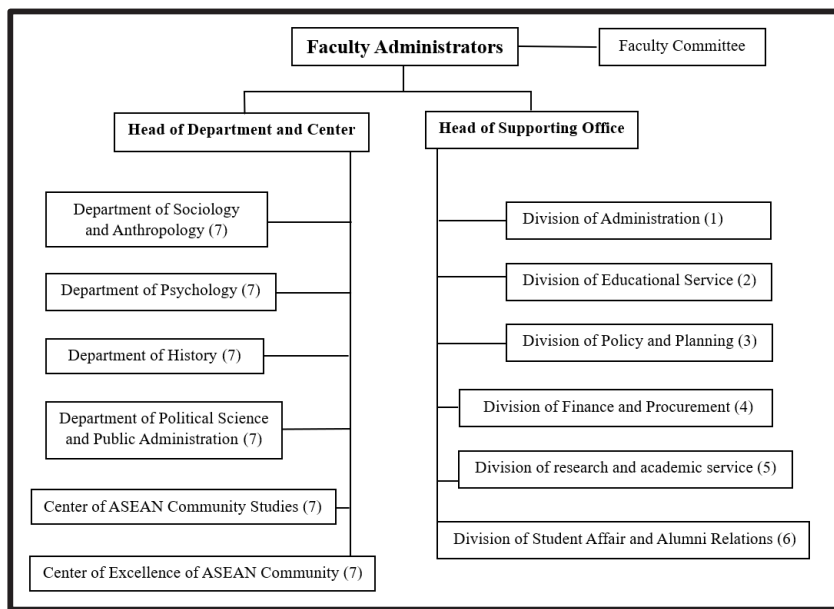

Figure 1 Organizational Structure of the Faculty of Social Sciences

5.2 Work Adaptation of Supporting Staff

The findings indicated five (5) dimensions of supporting staff work adaptation. These are 1) contact and communication, 2) document management, 3) organizing meetings, 4) obeying COVID-19 prevention measures, and 5) following the news, updates, and relevant information about COVID-19.

5.2.1 Contact and Communication

In terms of the communication adaptation dimension during the COVID-19 epidemic, this study revealed that the supporting staff adapted to various issues in communication methods and created work tools. All departments have adjusted similarly in terms of increased phone calls and correspondence in online communication programs, such as LINE, Facebook, and other messaging platforms; previously, the method mainly used was

direct and personal contact in the office. In addition, almost every division set up a box, a center point for receiving and sending documents in front of their office. This method streamlines exchanging documents without directly meeting each other. Setting up a center box enables each division to seamlessly exchange documents, such as financial documents and supplies, NU request forms, and other related documents. Moreover, the administrative division saw a decline in the frequency of document deliveries between internal organizations from the original five to three times a week (Table 1).

In addition, some divisions responsible for monitoring the work of supporting staff or providing services to students developed a new communication tool to operate their work smoothly and successfully. For example, the administrative division created an online work performance report via Google Forms during work-from-home. After time out, all staff must complete the Google form to report their work progress and work produced, including day-to-day work problems. Also, in the student affairs and alumni relations division, staff created an online booking form for students to fill out and make reservations for the student club room by submitting their names, dates, duration, and the purpose of using the room (Table 1).

5.2.2 Document Management

Work adaptation results in document management found that the supporting staff adapted to two main issues: 1) adjusting methods for storing files and disbursement and 2) creating a service and online form. All departments have increasingly adapted the method of storing documents into digital file formats using a scanner to save the document as a PDF file. The hard copy format was the standard storage before the COVID-19 pandemic. In addition, signing online documents became more frequent,

increasing the use of the NU e-doc system for sending and receiving documents, a rare practice before the pandemic. Also, the acceptance of online money transfer slips instead of using formal receipts in the disbursement of remuneration for keynote speakers, which they must fill in and sign manually in the office (Table 1). The female support staff said, ***“...if an online project is organized, off-campus teachers can be compensated through money transfers. The online money transfer slips can serve as evidence of disbursement. However, approval from the dean is required to proceed with this approach...”***

Creating services and online forms involves the administration and the educational services divisions. First, the administration division creates the e-Form Send & Track online system for students to submit NU documents online, such as NU6 (course add-withdrawal form) and NU18 (general request form). Second, the administration division arranges a van service to receive and send documents for executives to sign thrice weekly while in quarantine due to COVID-19 infection (Table 1).

5.2.3 Organizing Meetings

This study revealed that supporting staff in all divisions had changed the meeting method to a hybrid model, including online and onsite; before the COVID-19 outbreak, meetings were in the onsite format only. Online meetings use MS Teams, allowing attendees to meet from home and talk face-to-face via their computers, including sharing files. Additionally, digital files replaced hard copies when preparing meeting documents. Sending digital files via email or online is more straightforward, as it involves scanning physical documents rather than delivering each copy to every meeting participant. The digital meeting files are also friendly for attendees to open through their mobile phones or computers, especially those with tablets and laptops, saving printing expenses.

5.2.4 Obeying the COVID-19 Prevention Measures

During the COVID-19 epidemic, all departments had to heed the disease control measures of the CCSA. This meant that during the severe outbreak, all sectors must work from home (WFH) until the severity of the situation subsided. Subsequently, the faculty allowed the staff rotation of each division to do onsite work. Staff working onsite must heed the following COVID-19 prevention measures of the faculty: 1) ATK testing every Monday, 2) temperature measurement before entering the building, 3) filling out the COVID-19 screening form, and 4) wearing a mask (Table 1).

A female administrative division staff member said, *“...the dean has tasked her with organizing the support staff to operate within the faculty. At least one person must cover each role onsite, while the remaining employees are permitted to work remotely from home, thereby eliminating the need for them to commute to the office...”*

In addition, the division of finance and supplies distributed masks, alcohol gels, and air purifiers for staff who work in rooms with poor ventilation to support the mandate for COVID-19 prevention. The department office also distributed masks to students during the market shortage, especially during examinations. The administrative division carries out a disinfectant spray in risky areas in the building whenever there is a COVID-19 infection among its personnel. Additionally, they created a COVID-19 screening form for outsourced technicians to fill in before entering the faculty. The library staff also adjusted their services to reduce social interaction and prevent the COVID-19 outbreak by limiting service users, extending the borrow-return period, and providing service via the post office. Moreover, the student affairs division has changed the format of organizing students' projects and activities to a fully online format. In sum, the work adaptation of supporting staff in

observing the COVID-19 prevention measures varies according to the roles and functions of each division (Table 1).

A male staff member from the finance division said, “*...the dean instructed him to quickly procure masks and alcohol to distribute to all faculty members. Although this was highly unusual at the time, the request was made...*”

5.2.5 Following the news, updates, and information about COVID-19

The staff across all divisions actively monitor daily COVID-19 news, obtain infection statistics, practice self-care, and follow disease prevention measures from the CCSA. They primarily access COVID-19 information from online sources such as the Ministry of Public Health’s Facebook page, LINE updates, and news websites. This reflects a shift from their pre-pandemic media consumption habits.

Moreover, staff exchange information on COVID-19 prevention, vaccination services, and the 50-50 co-payment scheme. The administrative division circulates provincial announcements on COVID-19 prevention measures to the faculty staff. Additionally, the division of educational services and the department office provide the latest COVID-19 announcements from NU and measures for managing the learning process for staff, lecturers, and students.

Table 1 Work Adaptation of Supporting Staff Before and During the COVID-19 Pandemic

Dimensions	Division	Work Practice Before COVID-19 Pandemic	Work Practice During COVID-19 Pandemic
Contact and communication	1+2+3+ 4+5+6+7	- Contacting the office directly and occasional phone and online calls	- Reduced direct contacts but increased phone and online calls more frequently
	1	- Sending and receiving documents between organizations five (5) times per week	- Reduced sending and receiving documents between organizations three (3) times per week
	1+2+7	- Receiving and sending financial documents directly to the office desk	- Provided a box for receiving and sending documents in front of the department
	1	None	- Additional daily reporting of work performance via Google Forms
	2	- Paying for thesis examination fee at the NU Finance Division	- Paying for thesis examination fee at the FSS
	5	None	- Created an online system for booking student club rooms

Table 1 Work Adaptation of Supporting Staff Before and During the COVID-19 Pandemic (Cont.)

Dimensions	Division	Work Practice Before COVID-19 Pandemic	Work Practice During COVID-19 Pandemic
Document management	1+2+3+ 4+5+6+7	- Storing hardcopy documents and digital files - Manual signing of documents for approval of projects and sending them back using the NU e-doc system	- Increased storing of documents in digital files - Accepting digital signatures for approval of projects and sending them back using the NU e-doc system
	1	None	- Arranging van services for receiving and sending documents for executives to sign
	2	- Using physical receipts for keynote speakers' remuneration	- Utilizing online slips for money transfers and disbursements
	4	None	- Creating an e-Form Send & Track online system for students submitting NU documents
Organizing meetings	1+2+3+ 4+5+6+7	- Conducting regular onsite meetings	- Adjusted to hybrid mode, online and onsite meetings
	1+4+7	- Printing hard copy documents for meetings	- Utilizing digital files for meetings

Table 1 Work Adaptation of Supporting Staff Before and During the COVID-19 Pandemic (Cont.)

Dimensions	Division	Work Practice Before COVID-19 Pandemic	Work Practice During COVID-19 Pandemic
Obeying the COVID-19 prevention measures	1+2+3+ 4+5+6+7	- Reporting regularly at the office	- Allowed staff to work from home (WFH) - Rotating staff of each division for onsite duties - *Obeying the faculty's COVID-19 prevention measures
	1	None	- Filling up permission forms and approval for outsiders before entering the building - Spraying of disinfectants in risk areas from infected COVID-19 individuals - Created a COVID-19 prevention measures chart for the public
	2	None	- Provided materials and equipment for measuring and screening COVID-19 - Provided air purifiers for rooms with poor ventilation
	2+7	None	- Subsidized masks for staff and students of the FSS

Table 1 Work Adaptation of Supporting Staff Before and During the COVID-19 Pandemic (Cont.)

Dimensions	Division	Work Practice Before COVID-19 Pandemic	Work Practice During COVID-19 Pandemic
Following the news, updates, and information about COVID-19	3	- Regular library services without user restrictions and duration of borrowing and returning books	- Adjusted regulations such as limiting the number of users in the library, extending the duration of borrowing books, and utilizing post office services
	5	- Organizing onsite student activities at the faculty	- Changed onsite student activities to online arrangements
	1+2+3+4+5+6+7	- Watching the news and regular TV programs	- Following news about COVID-19 from TV and online media every day - Phone calls to family, relatives, and friends to share news about COVID-19 almost every day. - Monitoring announcements about COVID-19 from national, provincial, and local governments, NU, the FSS, and local communities
	4+7	None	- Circulating NU's COVID-19 announcements to teachers and students

*1) ATK Testing Every Monday, 2) Measuring Temperature, 3) Filling Out the COVID-19 Screening Form, and 4) Mask Wearing

Note. by analysis of the researchers, 2023

5.3 Problems, limitations, and Suggestions

The findings revealed the varying problems encountered by the supporting staff and their suggestion specific to their functions from different divisions and classified into five (5) dimensions: 1) contact and communication, 2) document management, 3) organizing the meetings, 4) observing the COVID-19 prevention measures, and 5) closely following up with updates news, and information about COVID-19.

5.3.1 Contact and Communication

Telephone communication was essential during the pandemic but insufficient to explain complex instructions for complete understanding, requiring more discussion, time, and demonstration. The financial division confronts these problems in clearing receipts, such as in research and student project activities. In the academic service division, the staff faces challenging conditions in explaining the application of research ethics in the humanities and the steps to use budgets in research projects.

A male staff from the department office stated that ***“...explaining financial documents over the phone is more challenging compared to face-to-face communication, as the lack of visual cues makes it less clear and direct...”*** The staff suggests providing a manual or flow chart to illustrate when communicating for better understanding, especially on the phone. In addition, during WFH, teachers and students contact staff outside office hours, which affects the staff's rest and personal time. Frequent telephone and online calls happen, so the staff ensures they take them immediately by constantly checking or putting their phones nearby to take calls immediately. Delays in receiving phone calls appear irresponsible, making them feel stressed and pressured. The staff asks for cooperation from the lecturers and students to contact them only during office hours, except for emergencies. Also, the administrative division mentions that low-speed

internet affects the quality of communication. Therefore, the faculty should support the cost of internet speed of at least 10 Mbps for smoother and more effective communication (Table 2).

5.3.2 Document Management

While staff utilizes the NU e-doc system, they do not use all its functions. These problems are similar in the administrative, student affairs, and alumni relations divisions. The faculty should exemplify the benefits of this system and encourage its use. Hence, it is vital to incorporate skills training and knowledge to operate in these programs. The educational services division and the department office found problems with students using the e-Form Send & Track system. The NU documents they upload to the system are either incomplete, incorrect in format, or illegible because of blurry texts and small letters. The manual for NU documents may rectify this problem by stipulating what constitutes a valid document and showing an example. In addition, the department office noted the need for more information in the LINE group (e-Form Socsci) automatic notification and alert messages. The alert message must include the student's course level, which helps inform the direct staff responsible for that specific request, thus wasting everyone's time checking it. Resolving this matter involves the IT staff adding the level of the student's curriculum to the alert messages in the LINE group (Table 2).

Since COVID-19-infected personnel risk colleagues and must undergo quarantine, it interrupts and affects the timely clearing of finances and document processing, especially in the finance and supplies division. Therefore, a more agile staff to work and cover infected personnel is paramount in planning and scheduling. The policy and planning division encountered challenges while working from home (WFH) due to the unavailability of office documents. Furthermore, the administration must

completely and adequately inform teachers and staff about rules, regulations, and work plans to ensure everything is clear. To address this issue, digitizing document storage using a secure online cloud storage server is crucial. The department office personnel need help locating files saved on their computers. The faculty can alleviate this through personnel training on the principles of systematic file management and skills for digital storage filing (Table 2).

5.3.3 Organizing the Meetings

Problems in organizing meetings come from the two (2) divisions, the finance and procurement division and the department office. Firstly, the financial staff noted that online meetings frequently take longer, impacting work. They suggested that only crucial issues require the conduct of meetings; otherwise, circulating updates to members via NU mail or online chat application is sufficient. Secondly, problems related to using meeting applications are the main concerns of the department office. They recognize their inadequate skills and knowledge in using MS Teams or Zoom meeting programs, such as opening and closing microphones, sharing files, creating meeting rooms, and other technical difficulties. Conducting training programs on how to use MS Teams and Zoom for lecturers and staff facilitating the meeting ensures more efficient online meetings. In addition, supporting staff must prepare hard and soft copies of the meeting files. Encouraging and supporting digital proficiency in its workforce means cutting the time for staff to prepare hard copies in every meeting.

A female staff member from the department stated, *“...while working from home, we seem to have an excessive number of meetings that impede our ability to actually get work done. For instance, today, I had so many meetings scheduled throughout the day that I could not make meaningful progress on my tasks...”*

5.3.4 Obeying the COVID-19 Prevention Measures

The work problems in observing COVID-19 prevention measures come from the two (2) divisions, the administration and finance and procurement divisions. The staff in the first division face two (2) main issues that is 1) lack of staff in running work because there are no specific quarantine criteria, and 2) difficulty in the work process plan because they do not know the exact date to approve the request form to entering office, therefore they cannot pass the job through the other staff involved in the job. To solve these problems, the supporting staff recommends setting up the quarantine duration criteria clearly for those infected with COVID-19; if any staff members are at high risk, they should be allowed to WFM 100%. The faculty should also set an exact date for approving the request form to enter the office; this helps the administration staff perform their work smoothly and efficiently.

Secondly, the finance and procurement division's problem with long delays in repairing broken and damaged equipment is due to the unclear date for approving the request form to enter the office. This problem had a ripple effect on the administration division. The finance division relies on the document received from the administration division to process and proceed further. Therefore, the faculty should set an exact date for the approval of the request forms for office entry. It benefits the outsourced technician by repairing the office's equipment quickly and keeping it in line with demand.

5.3.5 Following the news, updates, and information about COVID-19

The two (2) main problems in this dimension are 1) the health hazard anxieties and 2) the uncertainties concerning the COVID-19 situation. The staff from 4 divisions agree with the first concern. The anxious feeling of not knowing the exact person infected with COVID-19 or at high risk refrains them from touching or using office equipment. In addition, they also share

the concern that upon returning from work, they may be carriers of the virus, which could infect family members. Hence, strict faculty compliance with COVID-19 measures (D-M-H-T-T) while publicizing the laws, rights, and personal data protection secures a safe and peaceful feeling.

The second problem is the uncertainties of the COVID-19 situation; this problem comes from the administration division and the department office. They expressed that these information uncertainties regarding the COVID-19 situation in the faculty affect staff planning and work difficulties, especially in arrangements and communication with colleagues and outsourced service providers. They suggested establishing a COVID-19 information center within the faculty to monitor and publicize information. They also noted that the faculty should provide welfare such as food, drink, and supplements for staff infected and quarantined due to COVID-19 infection.

A female staff member from the finance division said that *“...establishing an emergency management unit for our faculty would be highly beneficial. It could serve as a centralized information hub and a place to support and assist colleagues during times of crisis...”*

Table 2 Problems and Suggestions of Work Adaptation of Supporting Staff During COVID-19 Pandemic

Dimension	Division	Problems, Limitations	Suggestions
Contact and communication	1	- Low-speed internet connection, resulting in intermittent and difficult online communication	- Support of internet speed during WFH of at least 10 Mbps
	2+6	- Inadequacy of phone conversations in communications of complex concerns such as financial, research documents, and other intricate issues	- Aid phone communications with flow charts and other related materials for visual context
	5	None	- Encourage staff to use free online communication software such as the Discord app
	7	- Stress and pressure from using the phone and online programs all day, including break time, and personal time	- Request cooperation from teachers and students to contact only during office hours, except for emergencies
Document management	1+5	- Staff sometimes utilize the NU e-doc system but do not use all its functions	- Provide training and explain the benefits of NU e-docs for staff and encourage them to utilize the system
	2	- COVID-19 infection of staff interrupts the timely delivery of documents	- Staff agility to work and cover for each other during COVID-19 infection and quarantine

Table 2 Problems and Suggestions of Work Adaptation of Supporting Staff During COVID-19 Pandemic (Cont.)

Dimension	Division	Problems, Limitations	Suggestions
	3	- Inability to provide complete information on documents physically stored at the office	- Storing documents in digital files via an online server
	4	- Uploading incomplete or incorrect format of NU Documents by students to the e-Form Send & Track online plan	- Provide instructions and an example of an acceptable format for NU documents
	7	- Difficulty searching files on the computer when needed - Lack of information in the automatic notifications alert on the LINE group's e-Form Socsci	- Provide upskill training for digital file management for all staff - Update the alert system for notifications on the LINE group's e-Form Socsci to include the students' curriculum to specify the staff in charge of processing the documents
Organizing meetings	2	- Frequent online meetings take a long time and impact work progress	- Conduct meetings for crucial issues only; otherwise, utilize online chat applications to circulate regular communications

Table 2 Problems and Suggestions of Work Adaptation of Supporting Staff During COVID-19 Pandemic (Cont.)

Dimension	Division	Problems, Limitations	Suggestions
	7	- Insufficient skills, knowledge, and training in using MS Teams or Zoom meeting - Preparing both hard and soft copies for meeting files is inefficient and redundant	- Conduct training programs on how to use MS Teams or Zoom meetings efficiently - Support and encourage meeting participants to use digital files
Obeying the COVID-19 prevention measures	1	- Insufficient staff physically working in the office resulted from ambiguous quarantine criteria - Work process plan difficulties resulted from delayed approval of request forms to enter the office	- Set up the quarantine duration criteria for COVID-19-infected personnel and allow high-risk staff to WFM - Set precise approval date for request forms to enter the office
	2	- Repair of broken equipment takes longer because of delayed approval of request forms to enter the office	- Set up a specific date to approve request forms to enter the office
Following the news, updates, and information about COVID-19	1+2+4+7	- Anxious feelings of high-risk infection of COVID-19	- Announce the laws, rights, and personal data security

Table 2 Problems and Suggestions of Work Adaptation of Supporting Staff During COVID-19 Pandemic (Cont.)

Dimension	Division	Problems, Limitations	Suggestions
	2+7	- Uncertainties of the COVID-19 pandemic situation in the faculty affect personnel work plan	- Establish a faculty COVID-19 information center to monitor and publish necessary and relevant information
	7	None	- Assistance for COVID-19-infected faculty members such as food, drink, and supplement

Note. by analysis of the researchers, 2023

6. Conclusion and Discussion

In the wake of the COVID-19 pandemic, the measures implemented to curb its spread brought about significant disruptions in the operations of educational institutions, with the Faculty of Social Sciences (FSS) being no exception. Swift and effective adaptation became imperative, particularly for support staff services. This qualitative research seeks to shed light on two primary objectives: firstly, to delve into the adaptive employed by support staff during the COVID-19 pandemic, and secondly, to critically examine the challenges and constraints encountered during this process, offering insightful recommendations for potential future crises. This study has unveiled five key dimensions of work adaptation among support staff during the COVID-19 pandemic: 1) contact and communication, 2) document management, 3) organizing meetings, 4) adherence to COVID-19 prevention measures, and 5) staying updated on COVID-19 news and information. Confronting the

challenges posed by the pandemic compelled support staff to embrace novel methods, tools, and equipment to fulfill their roles effectively. Notably, the Faculty of Social Sciences' approach to work adaptation has reduced the risk of COVID-19 transmission among staff and contributed to attaining the organization's objectives. This alignment with Bouquet's (2002) concept of adaptation underscores the vital interplay between an entity's internal and external environments, promoting evolution and survival within a specific ecosystem.

Implementing work-from-home (WFH) arrangements and utilizing online meetings have proven successful strategies in protecting support staff from potential COVID-19 exposure. A similar approach has occurred in a Polish university, where they have harnessed online teaching and conferences for educational management. However, it is worth noting that they have encountered specific technological challenges affecting professional learning, including audio quality and internet connectivity issues during classroom sessions (Smith, Ralston, Merk, & Waggoner, 2022). In response to the COVID-19 pandemic, organizations have rapidly adopted and integrated online learning platforms, virtual events, and automation tools into their operations (Singh, 2023). This technological adaptation has enabled organizations to continue functioning effectively despite the disruptions caused by the crisis. Students and teachers must adapt to online teaching and learning to prevent the spread of the Coronavirus. This will ensure the continuity of the course without any interruptions in teaching and learning management (Mathurad, 2021). Online meetings have distinct advantages over in-person meetings due to their integrated chat features and camera capabilities.

Additionally, they provide a unique opportunity for staff to gain insights into their colleagues' personal lives within their home environments (Karl, Peluchette, & Aghakhani, 2022). The adaptation witnessed here aligns with the trends in the industrial-organizational sector in Bangkok, Thailand's capital city. Organizations have made substantial investments in information technology, with up to 30 percent augmentation in their procurement during the COVID-19 pandemic (Noonin, 2021). Furthermore, within the household context, there has been a 30.57 percent increase in the utilization of social media platforms like Facebook and Line, among others, to strengthen familial relationships (Ussasarn, 2023).

The FSS has given top priority to safeguarding the health of its staff against COVID-19 infection during work implementation, which includes allowing employees to work from home (WFH) and adhering to DMHTT measures: Distancing, Mask wearing, Hand washing, Testing, and Thai Cha Na. These actions align with the Faculty of Social Sciences' commitment to complying with the university's COVID-19 guidelines and the Centre for the Administration of the Situation due to the outbreak of the Communicable Disease Coronavirus 2019 (COVID-19). Furthermore, providing COVID-19 protective equipment for staff, including alcohol gel, ATK test kits, masks, and other protective supplies, demonstrates the administrative leaders' dedication to the health and well-being of faculty personnel. These practices are consistent with McDonald's corporate behavior during the COVID-19 outbreak, emphasizing social distancing and cleanliness in stores using temporary plastic protection shields on counters, frequent cleaning of high-touched surfaces and high-traffic areas, and the installation of hand sanitizer stations in the kitchen, dining area, restrooms, and other frequently visited zones (Martina, Palos, Putri, & Kamilah, 2023). The Faculty of Social Sciences (FSS) has demonstrated strong social support and understanding

for employees facing workplace and personal disruptions due to the COVID-19 pandemic. This is consistent with Buzás and Faragó's 2023 study, which emphasized the importance of providing robust social support, maintaining morale and productivity, and fostering a sense of community during times of upheaval.

The development of information technology plays a pivotal role in supporting staff adaptability. Four areas primarily rely on information technology when examining the five dimensions of work adaptation. These include using e-Form Send & Track and NU e-doc for document communication and management, utilizing MS Teams for online meetings, and adopting various technological tools. These tools mirror the IT system's development aimed at addressing the challenges posed by the COVID-19 outbreak. The two factors contributing to the Faculty of Social Sciences' capacity to develop an IT system are 1) the provision of an IT system to all employees, which undergoes upgrades every 4-5 years, and 2) the IT staff with extensive knowledge and expertise, holding bachelor's degrees in IT and over a decade of accumulated experience. Nevertheless, this study finds that many staff encounter difficulties installing and operating MS Teams for online meetings. At the same time, students face challenges with the e-Form Send & Track service. These findings will guide the Faculty of Social Sciences in enhancing the staff and students' IT knowledge and skills, specifically through online application training, to improve their work and study efficiency and effectiveness.

Upgrading IT systems involves intricate processes leading to diminished performance of previous IT equipment and slow internet connectivity. This underperformance poses a significant challenge when adapting to work due to insufficient budget allocation for IT system upgrades. According to the budget disbursement regulations of the bureaucratic system, the Faculty

of Social Sciences must devise a budget plan one fiscal year in advance, which is subject to approval by the university's executive leaders. Furthermore, the implementation and disbursements must comply with Naresuan University's regulations regarding Budget and Revenue Management in 2018, which consists of several steps and necessitates ample time for approval (Financial Division, Naresuan University, 2018). Due to these constraints, the capacity to provide IT upgrades to all staff is limited. This process has a detrimental impact on work adaptation and productivity, including work-from-home arrangements and online meetings. Therefore, the Faculty of Social Sciences should develop a method or budget plan for emergencies, including organizational risk management, in case of future disasters such as the COVID-19 outbreak.

Establishing a COVID-19 information service center is a crucial step that the Faculty of Social Sciences should undertake. Although the university has established an information center to address issues related to coronavirus disease 2019, the FSS did not launch a dedicated COVID-19 information center. Consequently, when staff are required to work at the office, they lack access to updated COVID-19 information and precise prevention measures. This situation instills fear and anxiety among staff when interacting with colleagues and other individuals at the office. Additionally, individuals infected with COVID-19, especially those residing alone in dormitories, face limitations and difficulties in self-care when experiencing fever and other symptoms. Therefore, to enhance the morale of COVID-19 patients and provide support, the Faculty of Social Sciences should establish a communication and service center to assist them during the COVID-19 pandemic.

7. Recommendation and Further Research

The results indicate that the support staff have adapted and developed new methods, tools, and equipment to fulfill their duties. However, during implementation, they encountered challenges such as a need for IT knowledge and skills, slow internet speeds, and subpar computer performance. Therefore, lecturers, staff, and students must receive immediate IT training. Furthermore, the organization should promptly upgrade and provide high-performance internet and computers for all staff.

The findings revealed that the executive leadership faced problems and constraints in the management process during the COVID-19 pandemic. To prevent or mitigate adverse outcomes, the executive leadership should prepare and plan for dealing with uncertain or risky situations in the future, such as by developing a comprehensive risk management plan and emergency response plan.

Furthermore, organizations should establish an emergency management center to address staff confusion and panic. This can support staff in work planning and operational efficiency and prepare them to prevent and respond to Coronavirus disease infections. In addition, to establish an effective emergency management center, organizations should primarily consider the latest situations, the availability of organizational resources, and the needs of the personnel.

For further research, the study and development of virtual organizational management models is a compelling topic, as it offers significant benefits in both mitigating the spread of infectious diseases and reducing administrative expenses.

8. References

- Buzás, B., & Faragó, K. (2023). Organizational adaptation to working from home in a crisis situation (COVID-19): The interaction between leaders' openness and followers' voice. *Frontiers in Psychology*, 14. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1181807>
- Cambridge University Press. (2024). Adaptation. In *Cambridge Dictionary*. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/adaptation>
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Department of Disease Control. (2022). Coronavirus disease 2019 (COVID-19). <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/index.php>
- Department of Health. (2020). Practical guide for schools in preventing the spread of COVID-19. Retrieved from <https://multimedia.anamai.moph.go.th/associates/educational-manual-covid19/>
- Faculty of Social Sciences, Naresuan University. (2020). Announcement of the Faculty of Social Sciences Naresuan University on the relaxation of the enforcement of surveillance measures for the spread of the Coronavirus Disease 2019. Retrieved from <http://www.socsci.nu.ac.th/th/?p=9775>
- Faculty of Social Sciences, Naresuan University. (2022). Background. http://www.socsci.nu.ac.th/en/?page_id=2
- Financial Division, Naresuan University. (2018). Financial and budget operations manual. <https://www.finance.nu.ac.th/Official/index.php?p=documentscenter>
- Fontana, A., & Frey, J. H. (2005). The interview: From neutral stance to political involvement. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed., pp. 695-727). Thousand Oaks, CA: Sage.

- Hancock, D. R., & Algozzine, B. (2011). *Doing case study research: A practical guide for beginning researchers* (2nd ed.). New York, NY: Teachers College Press.
- Karl, K. A., Peluchette, J. V., & Aghakhani, N. (2022). Virtual work meetings during the COVID-19 pandemic: The good, the bad, and the ugly. *Management Teaching Review*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1177/10464964211015286>
- Martina, M., Palos, J., Putri, F., & Kamilah, K. (2023). Organizational behavior after pandemic COVID-19 (Study case McDonald's). *Advances in Economics, Business and Management Research*, 231, 1-6. <https://doi.org/10.2991/aebmr.k.230112.001>
- Mathurad, S. (2021). Management education online in the NEW NORMAL COVID-19. *Rangsit Journal of Psychology*, 15(2), 33-42. Retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RJPJ/article/view/250336>
- Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2020). Announcement measures and surveillance of the outbreak of the new coronavirus 2019 (COVID-19). https://www.mhesi.go.th/index.php/content_page/item/3033-2019-covid-19.html
- Naresuan University. (2020a). Announcement of Naresuan University on measures and surveillance of the Coronavirus Disease 2019 outbreak. <https://www.nu.ac.th/?cat=1787>
- Naresuan University. (2020b). Announcement of Naresuan University on normal working hours and guidelines for the operation of personnel. <https://www.nu.ac.th/?p=21522>
- Nasueb, S. (2021). *Report on the economic and social impact of the COVID-19 outbreak at the world level and in Thailand* (1st ed.). Division of Non-Communicable Diseases, Department of Disease Control.

- Neely-Prado, A., van Elk, M., Navarrete, G., Hola, F., & Huepe, D. (2021). Social adaptation in context: The differential role of religiosity and self-esteem in vulnerable vs. non-vulnerable populations – A registered report study. *Frontiers in Psychology*, 2. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.519623>
- Noonin, S. (2021). Impact, adaptation and support needs of industrial organizations during the COVID-19 crisis. *Journal of Industrial Education*, 5(1). <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jindedu/article/view/13226>
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2020). Report of Thai social situation, 1st quarter of 2020. https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=10260&filename=index
- Office of the Prime Minister. (2020). Order of the Office of the Prime Minister regarding the establishment of the Situation Management Center for the Outbreak of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) No.76/2020. https://media.thaigov.go.th/uploads/document/66/2020/03/pdf/Doc_20200314193011000000.pdf
- Razmerita, L., Peroznejad, A., Pantelli, N., & Kärreman, D. (2021). Adapting to the enforced remote work in the Covid 19 pandemic. In *BLED 2021 Proceedings* (21). <https://aisel.aisnet.org/bled2021/21>
- Singh, M. (2023). Technological adaptation amidst the COVID-19 pandemic: A panacea for teaching and learning. *International Journal of Digital Literacy and Digital Competence*, 14(1). https://www.researchgate.net/publication/374103566_Technological_Adaptation_Amidst_the_COVID-19_Pandemic_A_Panacea_for_Teaching_and_Learning
- Smith, R., Ralston, N. C., Merk, H., & Waggoner, J. (2022). Online professional development opportunities: Virtual conferencing during a pandemic. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1363677.pdf>

- Terziev, V. (2019). Social adaptation as an element of social policy. *International E-Journal of Advances in Social Sciences*, 5(13), 275-282. <http://ijasos.ocerintjournals.org/tr/download/article-file/704756>
- Ussasarn, K. (2023). Social impact and adaptation with social support of communities during COVID-19 pandemic situation in Thailand. *Journal of Management Science Dharmasiswat*, 15(1). <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JMSD/article/view/259419>
- Vowels, L. M., Francois-Walcott, R. R. R., Cernelley, K. B., & Checksfield, E. L. (2022). Adapting to change: How has COVID-19 affected people's work and personal goals? *PLoS ONE*, 17(2), e0262195. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0262195>

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ศาสตราจารย์บัวพันธ์ พรหมพักพิง
2. รองศาสตราจารย์พรอัมรินทร์ พรหมเกิด
3. รองศาสตราจารย์สุนทร ปัญญาพงษ์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รักชนก ชำนาญมาก
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยวัฒน์ โยธี
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัลลภมน สิ้นหน่ง
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิรวัฒน์ รักชาติ
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนิดา ฉัตรานนท์
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สายวรุณ จำปาวัลย์
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิรดี วงศ์ศิริ
12. อาจารย์ ดร.ภาณุ สุพพัตกุล
13. อาจารย์ ดร.มูฮัมหมัดดาอุด บิลร่าห์มาน
14. อาจารย์ ดร.มนต์ชัย ผ่องศิริ
15. อาจารย์ ดร.อิมรอน โส๊ะสัน
16. อาจารย์ ดร.สุริรัตน์ บำรุงสุข
17. อาจารย์ ดร.นพรัตน์ รัตนประทุม

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. การเตรียมต้นฉบับ

วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รับบทความทั้งภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ บทความต้องเป็นบทความต้นฉบับ ไม่เคยตีพิมพ์ที่ได้มาก่อน โดยรับบทความในรูปแบบบทความวิจัย บทความทั่วไปและบทความหนังสือในด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ แบ่งออกเป็นด้าน **กฎหมาย ปรัชญาและศาสนา การเมืองการปกครอง การศึกษา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภาษา วรรณกรรม และสังคมศาสตร์** พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word ความยาวไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ ขนาด A4 ไม่รวมเอกสารอ้างอิง พิมพ์หน้าเดียว 1 คอลัมน์ รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดตัวอักษร 14 เว้นระยะขอบบน 2.6 cm ขอบล่าง 2.4 cm ขอบซ้าย 2.8 cm และขอบขวา 2.6 cm

รายละเอียดตัวอักษรและรูปแบบการพิมพ์

รายการ	ลักษณะตัวอักษร	รูปแบบการพิมพ์	ขนาดตัวอักษร
ชื่อบทความ	หนา	กลางหน้ากระดาษ	16
ชื่อผู้แต่ง	หนาและเอียง	ชิดขวา	12
ข้อความเชิงอรรถ	ปกติ	ชิดซ้าย	12
หัวข้อใหญ่	หนา	ชิดซ้ายและใส่หมายเลขกำกับ	16
หัวข้อย่อย	หนา	ใส่หมายเลขกำกับ	14
เนื้อหาบทความ	ปกติ	-	14
การเน้นข้อความในบทความ	หนา	-	14
ข้อความในตาราง	ปกติ	-	12
ข้อความอ้างอิงในเนื้อหา	เอียง	-	14

2. วิธีการส่ง

ส่งต้นฉบับเป็นไฟล์ข้อมูล *.doc ไปยัง <https://www.tci-thaijo.org/index.php/KKUJ/index> หรือติดต่อวารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002 เบอร์โทรศัพท์: 043-203177

3. การเรียงลำดับเนื้อหา

- **ชื่อเรื่อง** ควรกระชับและตรงกับเนื้อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

- **ชื่อผู้เขียน**

1. ระบุชื่อ – นามสกุลจริง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ระบุเชิงบรรณของผู้เขียน ซึ่งประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา ภาควิชา คณะ สถาบัน ตามลำดับ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- **บทคัดย่อ**

1. บทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาไทยก่อนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และจำนวนคำไม่เกิน 350 คำ
2. บทความภาษาอังกฤษต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาอังกฤษก่อนบทคัดย่อภาษาไทย และจำนวนคำไม่เกิน 350 คำ
3. ท้ายบทคัดย่อให้ผู้เขียนกำหนดคำสำคัญ (Keywords) ไม่เกิน 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- **เนื้อเรื่อง**

1. เนื้อเรื่องบทความวิจัยประกอบด้วยหัวข้อตามลำดับคือ: บทนำ วิธีการวิจัย ผลการวิจัยและอภิปราย สรุป กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง
2. เนื้อเรื่องบทความทั่วไปประกอบด้วยหัวข้อตามลำดับคือ: บทนำ เนื้อหา สรุป เอกสารอ้างอิง
3. เนื้อเรื่องบทวิจารณ์หนังสือประกอบด้วย: ข้อมูลทางบรรณานุกรม ชื่อผู้วิจารณ์ บทวิจารณ์

- **เอกสารอ้างอิง** การอ้างอิงในบทความในการอ้างอิงแบบนาม-ปี และการเขียนบรรณานุกรมตามแบบ APA Style ในตัวอย่างที่ระบุใน Website ของวารสารอย่างเคร่งครัด จัดเรียงตามลำดับตัวอักษรโดยเริ่มจากเอกสารภาษาไทย เอกสารภาษาอังกฤษ เอกสารอื่น ๆ และเอกสารที่ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

Instruction to Authors

Authors are advised to follow the following guidance:

1. Manuscripts Preparation

Manuscripts must be typewritten in Thai or English on MS Word format. Manuscripts should not exceed 15 single-space A4 pages (TH SarabunPSK, size 14, with 2.6 cm top margins, 2.4 cm bottom margins, 2.8 cm left margins, and 2.6 cm right margins). Manuscripts should be submitted in the form of research articles, review articles, or book reviews covering the following areas: *Law, Religions and Philosophy, Political Sciences, Public Administration, Education, Geography, History, Language and Literature, and Sociology.*

Table Shown Font Style, Font Structure and Font Size

Items	Font Style	Font Structure	Font Size
Title	Bold	Center	16
Author(s)'s name	Bold, Italic	Right	12
Footnote	Regular	Left	12
Heading	Bold	Left w/numeric order	16
Sub-heading	Bold	Numeric order	14
Body of paper	Regular	-	14
In-text word highlight	Bold	-	14
Word in table, figure	Regular	-	12
In-text word citation	Bold	-	14

2. Manuscripts Submission

Please submit your manuscript at <https://www.tci-thaijo.org/index.php/KKUJ/index>

For more inquiries, contact:

KKU International Journal of Humanities and Social Sciences
Research Administration Division, Khon Kaen University
Office of the President Building 2, 2nd Floor
Muang, Khon Kaen, 40002
Tel. +66 43 203 177

3. Manuscripts Format

Manuscripts must be organized as follows:

- **Title** should be concise and informative with all capital letters.
- **Author (s)** should be given the full name. Academic rank and complete postal address (es) of affiliation should be listed at the footnote.
- **Abstract and Keywords** should not exceed 350 words containing hard facts such as objectives, methods, and major results. Maximum 5 keywords for indexing should be listed at the end of the abstract.

- Content Structures

1. **Research articles** should be structured as follows: *Introduction, Materials and methods, Results and discussion, Conclusion, Acknowledgement (Optional), and References.*

2. **Review articles or articles** should be structured as follows: *Introduction, Body of the paper broken into points as appropriate to the paper, and Conclusion.*

3. **Book reviews** should be structured as follows: *Cataloging of Publication, Author(s)'s name and title*

- **References Citation** In-text citations should follow the name-year system, and references should follow the guidelines of the Publication Manual of the American Psychological Association (APA). Citations and References should be listed by alphabetical order.